PSALMORUM DAVIDIS

Paraphrasis Poetica

GEORGII BUCHANANI SCOTI.

Argumentis ac melodiis explicata atque illustrata.

Operâ & studio

NATHANIS CHYTRÆI.

LONDINI,
Apud SARAH GRIFFINUM
1660.

ILLUSTRISSIMO PRINCIPI ET DOMINO D. OTHONI DUCI BRUNSULCENSI Et Luneburgensi, Domino suo clementissimo S. D

NATHAN CHYTRÆUS.

REgiuæ ut sua donavit sacer ille Poëta,
Barbara quo se uno regna Britãna negant;
Sic ego, quæ hîc mea sunt, tibi, Princeps optime,
Forsitan & natis grata futura tuis; (dono,
Atq; adeò teneræ, quacunque est sparsa, juventæ,
Ut discat puro corde timere Deum,
Illius & laudes linguis celebrare tenellis,
Quæ Domino mirè victima grata placet.
Ejus tu modulis cupidas præbe, ut facis, aures,
Fiat ut exemplo sanctior illa tuo.
Vive diu, Dux longævâ dignissime vitâ,
Utque diu tibi sit vivida vita, vale.

AD

MARIAM

ILLUSTRISSIMAM SCOTORUM Reginam.

GEORGII BUCHANANI Epigramma.

NYmpha, Caledoniæ quæ nunc feliciter oræ
Missa per innumeros sceptra tueris avos,
Quæ sortem antevenis meritis, virtutibus annos,
Sexum animis, morum nobilitate genus;
Accipe (sed facilis) cultu donata Latino
Carmina, fatidici nobile regis opus.
Illa quidem, Cirrha procul & Permisside lympha,
Panè sub arctoi sidere nata poli. (tum
Non tamen ausus eram malè natum exponere fœ-
Ne mihi displiceant quæ placuere tibi.
Nam quod ab ingenio domini sperare nequibant,
Debebam genio forsitan illa tuo.

In

IN PSALTERIUM DAVIDIS.

Incerti auctoris.

Σίγησον Ὀρφεῦ, ῥίψον Ἑρμῆ τὴν λύραν.
Τρίπους ὁ Δελφοῖς δῦνον εἰς λήθην ἔτι.
Δαβὶδ γὰρ ἡμῖν πνεύματος κρούων λύραν,
Τρανοῖ τὰ κρυπτὰ τῶν Θεοῦ μυστηρίων,
Πληθὴν παλαιῶν ἱστορεῖ τεραστίων,
Κινεῖ πρὸς ὕμνον τοῦ κτίσαντος τὴν κτίσιν.
Σώσων ἅπαντας μυσταγωγεῖ καὶ γράφει,
Ἁμαρτάνοντας εἰς ἐπιστροφὴν φέρει.
Πολλοῖς σὺν ἄλλοις καὶ κριτοῦ δηλῶν κρίσιν,
Σμήχειν διδάσκει ψυχικὰς ἁμαρτάδας.

JUL. CÆS. SCALIGER. V. CL.

Ad Georgium Buchananum.

Felix Georgi, lacteæ venæ pater,
Quæ ditat immensum mare:
Quid barbarorum voce squalentem absonâ,
Merisque nugis obsitum,
Inepturientem non ferendis artibus
Audire memet postulas?

Plectrumne Phœbo temperante, Marsyas
Tentabit ictum pollicis?
Amabilis Thalia si faciat modos,
Garrire pica gestiet?
Te natum ad alta Pegasi cacumina,
Tepente susceptum sinu
Regina sacri magna Calliope soni
Liquore non noto imbuit,
Deditque palmam ferre de tot gentibus,
Latina quot colit cohors.
Puris beatâ voce tessellis nitor
Perstringit aures candidas:
Flexuque ducta vena dulcis aureo,
Quam sustulit, iterat sitim.
O me superbum, Mole sublatum nova,
Te literatorum Deo!
Desideratum abesse te, ut scribis, doles;
Quòd aliquid esse me putes,
Tu te ipse contemplator: in quo cuncta sunt:
Et vota lenies tua.

IDEM.

De Georg. Buch. carminis venustate.

HEri legebam nuper allatum mihi
Sapidum, tenellum, molle carmen, aureũ,
Intelligendum vel puellis omnibus,
Si splendor, atque puritas, decus, nitor,
Animum subire luculentum ullum queat:
Intelligendum non facilè doctis viris,

Nisi

Niſi mentis excitetur ardor efficax,
Sententiarum propter ardorem merum.
De me ut loquaris, ut ego de me ipſo loquar,
Intelligebam primulum ut ſimplex puer;
At ubi vir eſſe, ubi eſſe volui intelligens,
Vocis ſerenâ luce perculſus tuæ,
De intelligenti intelligens nihil fui.
Hoc te volebam ſic monere: ne petas
Me velle reſpondere, non enim audeo.
Hocque eſſe reſpondere, Non reſpondeo.

ADRIANI TVRNEBI, GRÆCÆ
Philoſophiæ Profeſſoris Regij.

NEminem eſſe exiſtimo in Gallia paulò humaniorem, cui GEORGIUS BUCHANANUS non ſit notus: non ſolum eximius poëta, verum etiam vir omni liberali eruditione non leviter tinctus, ſed penitus imbutus.

CAR. UTENHOVII

TRes *Italos Galli ſenos vicêre: ſed unum*
Vincere Scotigenam non potuere virum.

GEORGII FABRICII.

PSalterium verterunt Germani aliquot piè: Itali, ut ſolent, eleganter: imprimis Flaminius. Sed nunc omnium induſtriam vicit GEORGIUS BUCHANANUS SCOTUS, varietate ſententiarum, & puritate ſermonis.

Cretensis.

Σιγὴ νῦν λαοῖς Δαβὶδ ἄλλος θέσπιν ἀοιδὴν
(Θαῦμα μέγ') ἐντείν πᾶσιν ἐπιχθονίοις
Ἀλλ' ὁ μὲν ἀντολίης ναέταις θεοῦ μέλπετο κάρτος
Ἑσπερίοις ὁ δέ τ' εἰς ἔσχατον Ὠκεανὸν.
Ἥισε Παλαιστίνων ὀπὶ κεῖνος γ' αὐτὰρ ὁ ῥυθμοῖς
Αὐσονίοις θέλγειν νῦν νόον εὖ μερόπων. (σοῦ
Εἰ δὲ μέλη προτέροιο, τύπῳ τόδε νεύσατο Χρι-
Ἔξοχον οὐρανόθεν παντοκράτωρ βασιλεύς.

Henrici Stephani.

Ecce Caledoniæ Maro, Naso et Flaccus in ora,
Pro Iove nunc discunt posse sonare Iovam.

Ejusdem.

Davidis hîc corpus, sed tectum veste Latina,
Quæ picta est Flacci, Picta Maronis acu.

Pauli Melissi Franci.

Diversos multi variè elicuere sonores,
Aptando Latiæ plectra Syrissa lyræ.
Barbiton hic, cytharæq; fides chelyn increpat alter:
Et suus ex merito quemq; secutus honos.
Quod, Buchanane, *canis, modulamina cætera vincit,*
Ceu reliquas liquidæ Daulia vocis aves.
Et quisquam dubitet plenis edicere buccis,
Hæc superat cunctas buccina clara tubas?

In

IN HANC EDITIONEM Epigrammata: *Joh. Posthii, Archiatri* Palatini, P. L.

Sydereũ ascendit nuper Buchananus Olympũ
Vocante rege cælitum,
Mistus ubi sanctis jam vatibus aurea Templa
Cantu suorum carminum
Mellifluo replet, cœtu admirante piorum,
Stupente & ipso Davide;
Qui, Meritò superis ait, ista probantur & orbi,
Ter maximi laudes Dei
Clariùs ac melliùs referentia, quam mihi quondã
Modulata Hæbræa barbito.

Ejusdem

De Nathane Chytræo.

Pindaricis cantũ numeris mihi deme; manebit
Quantumvis doctæ gratia parva lyræ.
Versibus adde suos modulos, cantumq; sonantem;
Major iisdem erit gratia, major honos.
Quantam igitur laudem Chytræi *Musa meretur,*
Plectra animat melicis quæ Buchanana sonis?

Frid. Sylburgii.

Ὀ Ἰκτερμοὺς τε Θεοῦ σοφίαν τ' ἀρετὰς τ' ἀναρίθμους
Πρώτη σάλπιγξεν βάρβιτος ἑβραϊκή.
Εἶτα δ' Ἀπόλλωνος τις ἐπώνυμος ἔξοχος ἀν' ἦρ
Ἕλλησιν μέτρῳ φθέγξατο δακτυλικῶ.
Θρῆνοις δ' Αὐσονίοσι μετεφράσσαντο ἐφ' ἡμῶν
Συχνοὶ ὑπερφερέως δ' ἡ Σκοτίης βυκάνη.
Τόσσῃ γὰρ κλαγγῆς ἰαχῇ κελάδησε τὰ θεῖα,
Ὡς τοῖς τῶν ἄλλων φθέγμασ' ἐπισκοτέειν.
Ὅττι δὲ δαιδαλέῳ μελέων ποικίλματι χρῆται,
Τοῖς δ' ἰδίοις ᾄδειν ἔργον ἕκαστα τρόποις,
Ναθὰν Χυτραῖος μούσαις πεφιλημένος ἀνὴρ.
Ὠιδὰς τοῖς μέτροις πρόσθετ' ἐναρμονίους,
Πρὶς δ' ἔτι καὶ ψαλμῶν μερίδας κεφάλαιά τε,
Εἵνεκα, συντομίῃ ἐξεθέτ' εὐσυνέτῳ. (μνήμης
Ταῦτα θεηφιλέων μελετήματα θέσκελα φωτῶν,
Ὦ βροτοὶ ἀμφοτέραις δράξατε ταῖς παλάμαις.
Ἐν τε γὰρ ἐυτυχίαις παρέχει θεοτερπέας ὕμνους,
Ἐν τε δυσημερίαις πρὸς Θεὸν ἱκεσίας
Τρανὼς δ' ἐκφαίνει τὰ τε πρὸς θεὸν ὑψιμέδοντα,
Καὶ τὰ πρὸς ἀνθρώπους ἔργα θεοσεβέων
Ταῦτα δὲ τοῖς ἀγαθοῖς, τοῖς τ' ἀθανάτοισι μιτῦναι
Ἑλδομένοις, πάντων ἐστὶ ποθεινότατα.

JOH.

Joh. Lundorpii.

Μάντιος Ἰσαίδου λυροκηθέας εὐμετάφρασαν
Πάμπολλοι ψαλμοὺς ἄνδρες ἀοιδοπόλοι.
Ἀλλ' ἐνὶ πᾶσιν ἀριστεύει Βυκανᾶνος, ἰδ' ἐστὶν
Ἣν διὰ θεσπεσίην ἔξοχος ἐυεπίην.
Τίπτε σὺ βασκαίνεις ἔτι βάσκανε; εἰσόκε λάμψει
Ἠέλιος, λάμψει ἔξοχα τοῦδε κλέος.

Ἄλλο

Ὃς Βυκανᾶνον ἀπὰν βυκάνης ὄνομ' εἶπε λαχέσθαι
Εἶπε κατ' αἶσαν, ὁ γὰρ ναὶ πέλεται βυκάνη
Εἰκέλαδος, προβοῶσα θεοῦ κλέος ἰψιμέδοντος,
Παντὶ ἐνὶ κόσμῳ ἧς κελαδεῖ κέλαδος.

Ἄλλο.

Κἂν Βυκανᾶνε πατρὶς Σκοτίη ἔσω, κἂν ὀνομάζῃ
Σὺ Σκότος, οὐ σκότος εἶ, ἀλλὰ φόως Σκοτίης.

Ἄλλο.

Σιγὴ μουσοπόλοισι παλαιοῖς, κρείττοα κρείττων.
Νὺν γὰρ ἀοιδιάει μουσοπόλος νεαρὸς,
Μουσοπόλος Βυκανᾶνος, ἄεθλον τῷ μ' Ἀπόλλων
Κείνει ἐν νεαροῖς ἐν τε παλαιγενέσιν.
Ἣν τάχα βασκαίνῃ τις, τί πλέον; αἰὲν ὀπηδεῖν
Λῷστοις εἴωθε πράγμασι βασκανίη.

A D

AD. CL. V. NICOL. REVSNE-
rum, I. C. & Poetam, Reipub. Scho-
læque Argent. Antecessorem &
Consiliarium,

Ænigma Christiani Egenolphi
Francof. P. L.

ὡς τοῦ Βυκ. λέγ.

Digna polo soboles lambentis & aëra voce
Dulciter harmonica & stagna impleo pro-
le canora.
Nec me Delta juvat: PROBO BALTHÆ
MUNERA TESTÆ.

GEOR-

Georgii Buchanani

PARAPHRASIS IN PRIMUM LIBRUM PSALMORUM.

PSAL. I. Beatus vir, qui non abiit in consilio, &c.

Primus Davidis psalmus, qui tanquam procœmium & commendatio totius est operis, docet, verè beatos esse pios; extremè autem miseros impios. Qui verò sint pii, qui impii, aperit statim initio. Postea singulis imaginibus singulorum conditionem oculis subjicit. Felicitatem enim piorum, in hac maximè vita, pulcherrimâ icone arboris irriguæ & fructiferæ pingit: & in altera vita inquit eosdem Deo cognitos & caros esse futuros. Impiorum in hac vita florem momentaneum, seu potius extremas miserias, designat, imagine pulveris à vento agitati & discussi: in altera verò vita eosdem æternis supplicijs subiiciendos prædicit: innuens interim, semina & incrementa pietatis ex hoc Psalmorum libro hauriendæ esse.

Carm.

Carm. genus i.

Discantus.

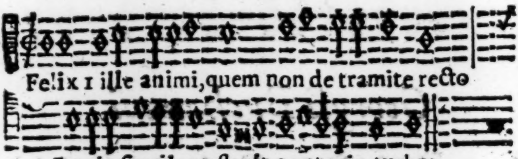

Altus.

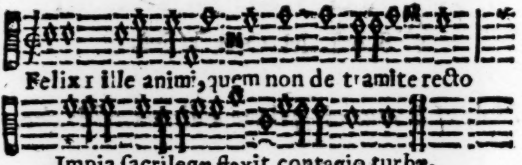

Non iter erroris tenuit, ♭ sessorve cathedræ
Pestiferæ, facilem dedit irrisoribus aurem:
Sed 2 vitæ erimatur iter melioris, & altâ
Mente, Dei leges nocteſque dieſque revolvit.
Ille 3 velut riguæ quæ margine consita ripæ est
Arbor erit, quam non violento à Sirius æstu
Exurit, non torret hyems, sed prodiga læto
Proventu beat agricolam; nec flore caduco
Arridens, blanda Dominum spe lactat inanem.
Non 4 ita divini gens nescia fœderis, exlex,
Contemtrixque poli: subito sed turbine rapti
Pulveris instar erunt, volucri quem concita gyro
Aura levis torquet vacuo ludibria cœlo.

Ergo

Tenor.

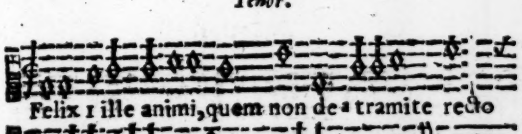

Bassus.

Ergo 5 ubi veridicus judex in nube serena
Dicere jus veniet, scelerisque coarguet orbem,
Non coram e impietas mœstos attollere vultus,
Nec misera audebit justæ se adjungere turbæ.
Nam 6 pater æthereus justorum & fraude carentum
Novit iter, sensumque tenet, curvosque sequuta
Impietas fraudum fanfractus scelerata peribit.

PSAL. II. Quare fremuerunt gentes. &c.

De regno Christi vaticinaturus, initio objurgat tyrannos et impios hunc regnoadversantes, iisque pœnas minatur. Postea regem nominat Christum Dei filium, ejusq; potentiam ostendit, hortaturque omnes, ut eum audiant & reverentur, nisi in æternum perire malint.

Secundum

Secundum genus Carm.

Discantus.

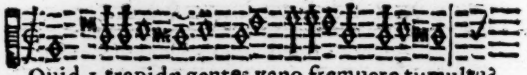

Quid 1 trepidæ gentes vano fremuere tumultu?

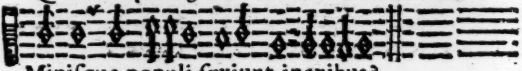

Miniſque populi ſæviunt inanibus?

Altus.

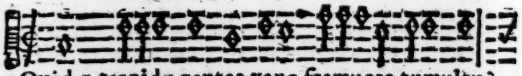

Quid 1 trepidæ gentes vano fremuere tumultu?

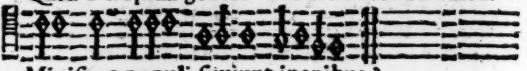

Miniſque populi ſæviunt inanibus?

Et 2 cum principibus magni coiere tyranni (ces?
Dominumq; Chriſtumque Domini adverſum tru-
Vincula 3 quin horum fortes dirumpimus ajunt,
Et lora noſtris demimus cervicibus?
At 4 pater æthereus, rerum cui ſumma poteſtas,
Ridebit impotentium irritas minas.
Tum 5 juſtâ accenſus miſeros affabitur irâ,
Et per furorem cæca conſilia ſuum
Turbabit; 6 Cingamque meum a diademate regem,
Inquit, Sionis jura ſanctis collibus
Qui dabit, & latè fundet mea juſſa per orbem.
Deinde 7 allocutus Dominus eſt me; Filius

Tenor.

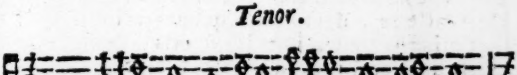

Quid 1 trepidæ gentes vano fremuere tumultu?

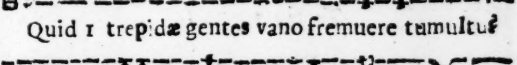

Miniſque populi ſæviunt inanibus?

Baſſus.

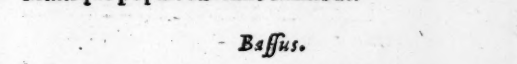

Quid 1 trepidæ gentes vano fremuere tumultu?

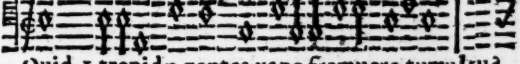

Miniſque populi ſæviunt inanibus?

Tu meus es, genui te hodie : 8 me poſce, daboque
Omnes ut hæres gentium fines regas,
Qua circumfuſis tellus ſe porrigit undis,
Regaſque 9 ſceptro ſempiternum ferreo ;
Quumq; voles, tumidoſq; premas frangaſq; rebelles
Ut ficta fragili vaſa franguntur luto.
At 10 vos, in populos quibus eſt permiſſa poteſtas,
Et jus ab alta ſede plebi dicitis,
Errorum tenebras depellite, diſcite verum.
Servite 11 Domino cum tremore; gaudiis
Et timor & Domini accedat reverentia veſtris
Ut 12 miſſum ab illo filium amplectamini;

In

In vos ne justæ vindictam exeroeat iræ,
De ♭calle recti devios;nam quum brevi
Sæviet injustos contra justa ira,scietis
Quam sint beati,spes in illo qui locant.

Tertium genus.

Discantus.

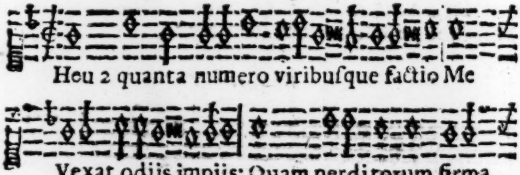

Altus.

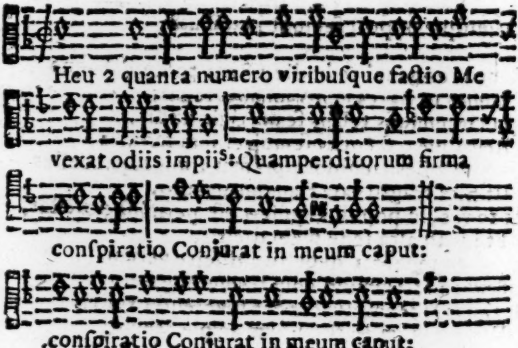

PSAL. Iji Domine quam multiplicati, &c.

Hoc hymno Propheta regius filii seditiosi Absolonis conspiratione perturbatus, primo conqueritur de factiosorum multitudine: Deinde iis presentiam omnipotentis & in exaudiendo benignissimi Dei opponit, quo fretum, se etiam in extremis periculis animo tranquillo fore asserit, unjusq; hujus servatoris et liberatoris salutem et subsidium magno animo implorat.

Tenor.

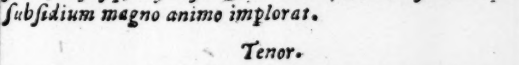

Heu 2 quanta numero viribusque factio Me

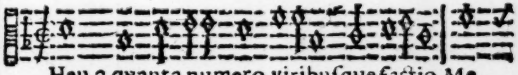

Vexat odiis impiis? Quam perditorum firma

Bassus.

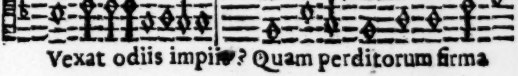

Heu 2 quanta numero viribusque factio Me

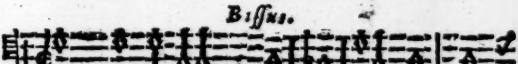

Vexat odiis impiis! Quam perditorum firma

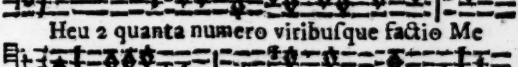

conspiratio Conjurat in meum caput!

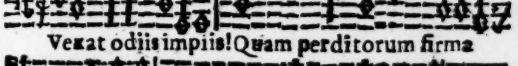

conspiratio Conjurat in meum caput

Et

Et 3 asseverant, spem salutis in Deo
Supereſſe jam nullam mihi:
Quum 4 tu sub umbra præliantem me tui
Tam sæpe scuti texeris:
Quum laudis auctor sis meæ, quum gloriâ
Meum corones verticem.
Quum 5 nocte Dominus invocantem me suo
De monte sancto exaudiat,
Curis 6 solutus & recumbo & dormio;
Resurgo liber à metu.
Domino 7 excubante, nec meum formidine
Pectus movebunt agmina
Numerosa; nec si sæva feritas omnium
Conjuret in me gentium,

Quartum genus

Discantus.

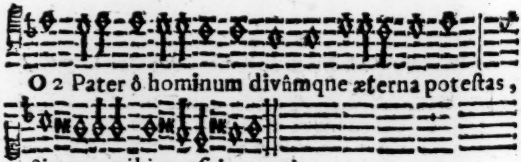

Altus.

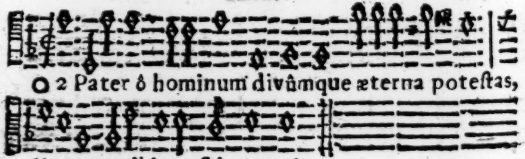

Tu 8 Domine in aciem ductor, ut me liberes,
Prodibis: hostium omnium
Malasque franges impiorum & conteres
Dentes potenti dexterâ.
At 9 tu salutis una spes, populum tuum
Bonitate solitâ amplectere.

PSAL. Iv. Quum invocarem, exaudivit, &c.

Invocat hîc David auxilium Dei contra Absolonem & reliquos seditiosos, quos etiam objurgat, & in viam redire jubet. Docet item, quod nam sit verum & summum bonum, nimirum non divitiæ, aut annui reventus ubertas, sed Dei benevolentia et favor, in quo uno et solo, cum vera animi tranquilitate, ipse acquiescat.

Tenor.

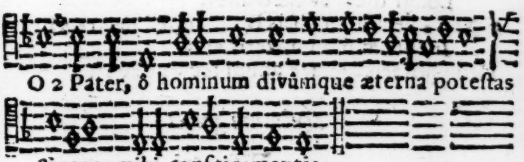

Bassus.

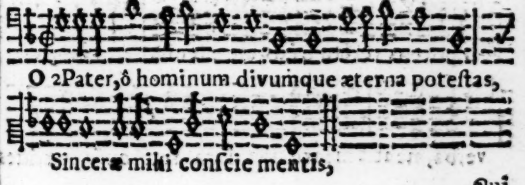

Qui

Qui mihi consiliique inopi, incertoque salutis,
Imploranti rebus in arctis,
Tutum pandis iter, latumque educis in æquor:
Nunc obsesso fraude maligna
Da mihi te facilem, & justis bonus annue votis,
Non durâ placabilis aure.
O 3 hominum cæcæ mentes, quo me usque relicto
Intenti mendacibus umbris,
Sollicita in vanas torquetis pectora curas?
Tandem credite vera monenti:
Quem 4 Deus electum miro dignatur honore,
Per discrimina cuncta tuetur.
Me Dominus clamantem ad se, auxiliumq; rogantem
Mitis & exorabilis audit.
Ergo 5 Dei, miseri, nunc saltem agnoscite numen,
Et vitiis absistite pravis,
Vobiscum in tacito per noctem expendite lecto
Longi dicta ac facta diei.
6 Non a pecudum fibris Domino, sed mente s litatur
Innocuâ: si admoveris aris
Hanc, poteris sperare animi securus ab alto

Quintum genus.

Discantus.

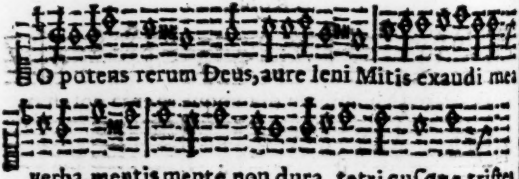

verba, mentis mente non dura tetricusque triste

Dextrâ munera larga benignâ.
Poscit 7 opes modò degeneres pars maxima vulgi,
Hæc animos vota una fatigant.
At 8 tu me placido tantum bonus adspice vultu,
Aura tui jucunda favoris
Me super irradiet: sat amico te mihi felix:
Alter frugibus horrea stipet,
Impleat & multas generoso nectare cellas,
Et congesto gaudeat auro:
Ast 9 ego, curarum vacuus de nocte recumbam,
Et sine sollicitudine somnos
Accipiam: tu securam mihi robore mentem,
Tu certa spe pectora firmas.

PSAL. V. *Verba mea auribus, &c.*

Hic quoq; Propheta regius exul & afflictus à Deo suas preces exaudiri petit, seq; defendi contra inimicos sanguinolentos, eoque nomine Deo exosos. Dei enim misericordiâ se fretum non desperare in rebus adversis sed ad ejus patrocinium confugere. Hostes autem suos esse mendaces, fraudulentos, hypocritas, ideoque orat ut Deus eos puniat; adsit autem & benefaciat pijs.

Tenor.

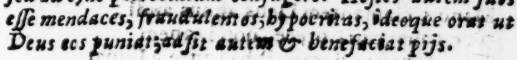

O 2 potens rerum Deus, aure leni Mitis exaudi mea

Verba mentis Mente non dura tetricusque tristis

Altus

Altus.

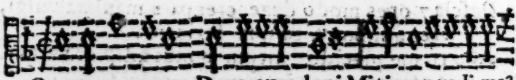

O potens rerum Deus, aure leni Mitis exaudi mea

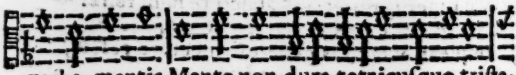

verba, mentis Mente non dura tetricusque triste,

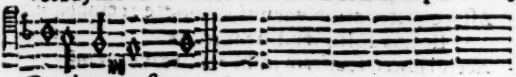

Percipe quæstus.

Percipe 2 quæstus.

Adspice 3 attentus, mihi quanta tendat
Vox latus: quando mihi rex Deusque
Solus es, solum veneror precorque
Rebus in arctis.
Manè 4 clamantem Deus æquus audi:
Nam tuum casta prece, non inanem
Spem fovens, nomen jubar ante ♭ Eoum
Manè ♮ ciebo.
Tu 5, Deus, lætus pietate verâ,
Impii ritus scelus execraris:
Nec frui pravi studiosa mens te
Speret amico:
Vis 6 tuos vultus metuit nefasque:
Hostis 7 es fraudum & cupidæ cruoris
Cædis: ♮ audacem simulare linguam
Falsa recides.

At

Baſſus.

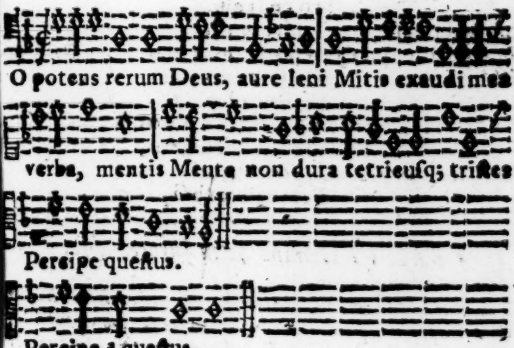

At 8 tuâ fretus bonitate ſacrum
Limen accedam, tua templa inibo:
Ritè adorabo tua ſancta caſtis
Numina votis.
Tu 9 mihi, ut caſſes fugiam doloſos,
Hoſtium, lumen, Deus, æquitatis
Dux tuæ prefer, dubioque cæcos
Dirige greſſus.
Hoſtium 10 verum fugit ora, pectus
Incolit fraus ſpurcitieſque, guttur
Tetrius putri eſt qnod hiat recludens
Funera e buſto.
Lingua adulatrix tacito veneno
Blandiens, cæcos meditatur ictus
O 11 Deus, rerum O Pater alme gentem
Perde nefandam.

Redde conatus, Pater alme, vanos:
Quique te linquunt, scelerum suorum
Sentiant pœnas meritas ab ima
Stirpe recisi.
12 Sed tuâ semper bonitate tuti
Gaudeant, qui spem posuere in uno
Te sibi certam impavidi, tuumque
Nomen adorant,
13 Namque tu rectos animique puros
Larga opum dextrâ recreas benignus,
Et tui (tanquam clypeo) favoris
Protegis umbrâ.

PSAL. VI. Domine ne in furore, &c.

Psalmus hic primus est inter septem, qui, quòd doctrinã & exempla veræ pænitentiæ contineant, Pœnitentiales appellantur. Perè autem cũ desperatione & ipsos inferis luctans David, agnoscit primo suorum peccatorum magnitudinem, vereque & ex animo, multis cum lacrymis & squalore, dolet Deum tantopere à se offensum esse, nec pœnam, modò paterna sit, recusat. Neq; tamen desperat, sed ad Dei misericordiam, propter filium servatorem promissam, verâ fide confugit. in qua quidem ita exsultat, ut etiam insultet hostibus, qui a Deo planè desertum Davidem jactabant. Vitæ quoq; emendationem & bonum propositum in eo declarat, quod se vivum & valentem Dei laudes perpetuo celebraturum pollicetur quod nisi ab homine vere pio fieri non potest.

Carm. genus Iii.

DUm 2 fervet ira, Domine, dum mens æstuat,
Ne me merentem corripe:
Dum sævientis flagrat in cursu furor,

Exigere

Exigere pœnas abſtine.
O 3 parce: languor ægrum conficit,
Manum ſalutarem admove;
Corpus, ſolutis oſſium compagibus,
Enerve vires deſerunt;
Mentemque 4 graviter mœror angit turbidam
Quo me uſque miſerum negliges?
Quo 5 me uſque linques, jam reverte ac libera
Ægrum inferûm de faucibus.
Ubi 6 ſæva duram mors manum injecit ſemel,
Quis amplius meminit tui,
Quis mortis altâ ſubrutus caligine
Nomen celebravit tuum,
De 7 nocte pectus anxium ſuſpiriis
Pulſans, gemenſque lacrymis
Lavo cubile, ſtrata fletuum madent
Rorata largis imbribus,
Caligat 8 acies luminum, doloribus
Hebetata longis, hoſtium
Interque riſus & dolos emarcuit
Color vigorque corporis.
Atqui, ſceleribus turba gaudens impiis,
Faceſſe, ſpem pone irritam,
Lamenta Dominus & meorum fletuum
Placatus audiit ſonum.
Dominus 10 benignus ſupplicem me exaudiit,
Orationique annuit,
Subitus 11 ut hoſtes obruat pudor meos,
Vultuſque confundat rubor,
Triſti repentè ut palleant infamiâ
Fugamque turpem meæreant.

PSAL. Vij. Domine Deus meus, &c.

Occasionem huic Psalmo dederunt calumniæ & probra Semii filii Iemini quæ recitantur 2 Reg. ca. 16. Petit ergo David se à cane tam rabioso liberari, cùm sit innocens, & quidam innocentiam suam dirâ in seipsum imprecatione, ipsiusq; Dei, qui cardiognostes est, testimonio

Sextum genus.

Discantus.

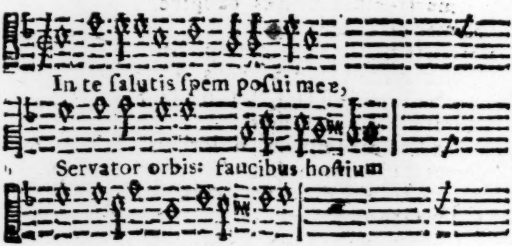

Altus.

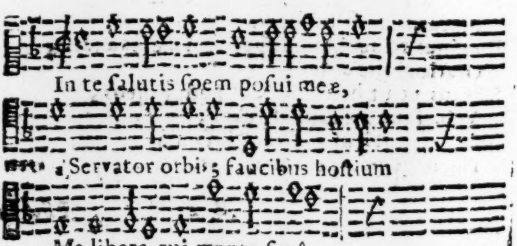

Interitum

possit demonstrare. Cum igitur Deus innocentiæ et justitiæ defensor, vindex autem mendaciorum sit & scelerum, orat ut hîc quoq; ob honorem nominis sui, in utroq; vires suas exerat. Ne autem interitu hostium delectari videatur, monet eos ut resipiscant; quia et tela iræ divinæ ipsorum cervicibus immineant; et conatus ipsorum plane irriti, et auctoribus tandem exitiales sint futuri. In fine verâ fide statuit se exauditum, suamque causam Deo curæ esse, pro quo ipso immortales ei gratias agit.

Tenor.

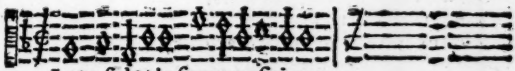

In te salutis spem posui meæ.

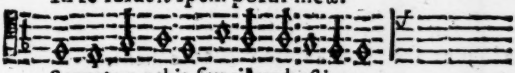

Servator orbis, faucibus hostium

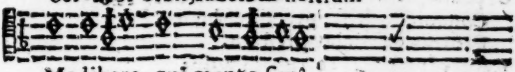

Me libera, qui mente sævâ

Bassus.

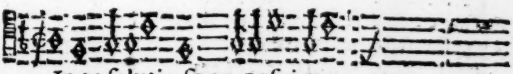

In te salutis spem posui meæ,

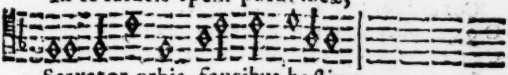

Servator orbis, faucibus hostium

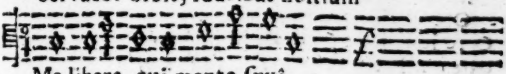

Me libera, qui mente sævâ

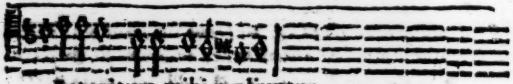

Interitum mihi moliuntur.

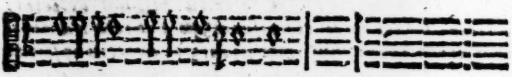

Interitum mihi moliuntur.

Si 3 nemo vindex asserat, ut leo
Imbelle [b] crudus dilaniat pecus,
Sic me ferus discerpet hostis,
Innocui [c] sitiens cruoris.
Si 4 verus index me meritò arguit,
Nec falsa mendax [d] crimina texuit,
Si 5 damna tranquillo creavi,
Promerito malè ni peperci:
Me 6 persequatur [e] dum capiat sequens,
Captumque sternat, stratum & humi pede
Conculcet, & sceptri superbum
Proterat abjiciatq; fastum.
Exsurge; 7 justas te furor impius
Meorum in iras excitet hostium.
Exsurge promissamque redde
Perfidiæ Deus ultionem.
Exsurge; 8 terris luceat omnibus
Augusta majestas tuæ suum
Accurrat agnoscatque regem
Concilium populi patremque.
O 9 qui potenti sceptra tenens manu,
Gentes per omnes crimina vindicas,
Me vindica, si ritè pœnas
Ore pio innocuoque posco.
O 10 juste judex, cordis in intimo
Quem nil recessu præterit abditum,

Frange

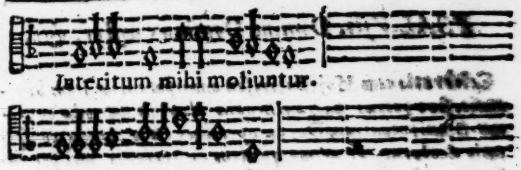

Frange impios ausus malorum;
Fulci animos refoveque justos.
Securus 11 hostes nil metuo, Deo
Custode, quem simplex animi juvat
Candor 12, pios servat, malisque
Exitium assiduè minatur.
Si 13 perstet hostis, jam gladium tenet,
Jam 14 tendit arcum promptus, & arripit
Feralis telum, & igne savo
Lethiferas 15 acuit sagittas.
En, 15 qui nefandum parturiit scelus,
Concepit 16 somnum, pariet solùm
Quæ vana per somnum inquietis
Ludificant simulacra mentes.
Fodit 16 dolosam, ut me caperet, i scrobem,
Incautus in fossam ipse suam ruit,
In 17 verticem ipsius recurret
Pernicies, recidentque fraudes.
Ergo 18 expeditus fraudibus & metu,
Rerum parentis justitiam canam,
Nomenque sanctum gratiasque
Lætus agam, repetamque laudes.

PSAL. Vjii. Domine Dominus noſter, &c.

Collectionem Majeſtatis, ſeu omnipotentiæ, item bonitatis, hoc potius philanthropiæ divinæ hæc oda continet. Omnipotentiam Dei ex operibus cœlo terraq; conſpicuis docet, et primo quidem ex terrenis ubi per infantes et homines planè imbecilles, res maximas in ſuam laudem gerat, et in inimicos ſuos exerceat vindictam et

Septimum genus.

Diſcantus.

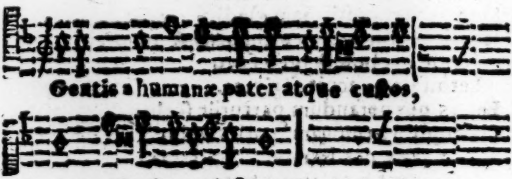

Altus.

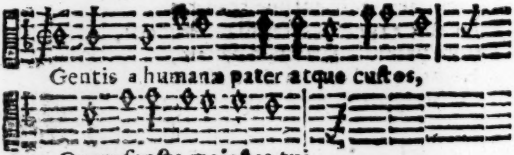

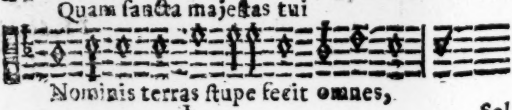

Sol

tæras. Deinde ex cœlestibus, ubi solis, lunæ, stellarum lux incomparabilis, magnitudo incredibilis, conversio planè admiranda, liquidò testentur, qualis quantusq; sit horum omnium conservator Deus, quamq; idem benignus et amans sit generis humani, qui in tanta majestate tantillis et miserismiseriis cupositi beninis ita rationem habeat, ut eum tanquam semideum, aut vicarium suum constituat, dominium habentem in omnia animantia terrestria, volatilia, aquatilia: quæ omnia admiratur, et sempiternas pro tanta benignitate Deo gratias agit. Allegoricam explicationem alii persequuntur.

Tenor.

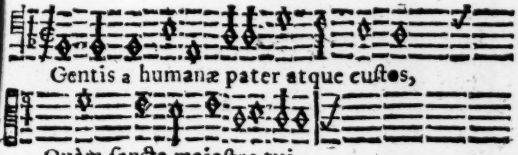

Baſſus.

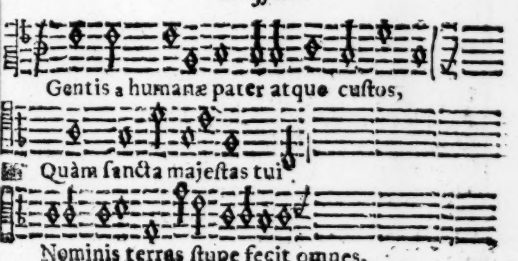

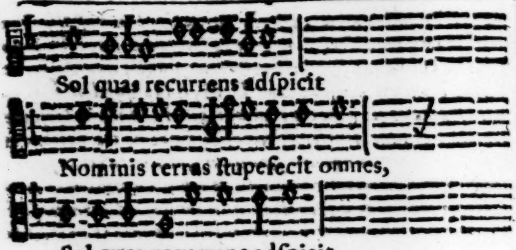

Et 2 ſuper cœli radiantis orbes
Tua magnitudo ſe extulit.
Quàm 3 piâ mundum tueare curâ,
Lactentis bævi infantia
Prodit, ut linguas temerè obſtrepentũm
Tibi refutes hoſtium
Hoſtium, quorum vomit os furorem
In te, ſititque ſanguinem.
Luce 4 quum cœlos vitrea ſerenos,
Pollentis c.opera dexteræ,
Cerno, quum lunam, nitidasque ſtellas
Per te creatas conſpicor,
Quantulus 5 (mecum tacitus revolvo)
Homo eſt, ut ejus ſis memor?
Quantula humanæ eſt ſobolis propago,
Digniere ut illam viſere.
Huhc 6 Deo æqualem propè reddidiſti,
Ornaſti honore et gloria,
Et 7 tuæ dextræ ſuper univerſa
Opera creaſti ptiñcipem:
Cuncta, vitalis quibus d hauſtus auræ eſt,
Illi dediſti ſub pedes.
Hæc 8 bovesparent & oves, pecusque

Quod

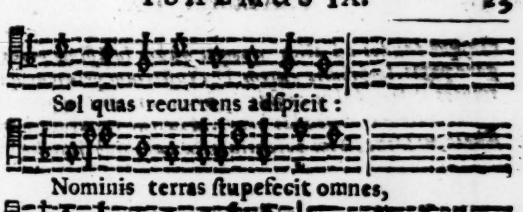

Quodcunque campis paſcitur ;
Quique 9 pennarum celeri volatu
Metitur e ales aera ;
Quique f pinnarum celeri natatu
Piſcis pererrat æquora
Gentis 10 humanæ pater atque cuſtos,
Quàm ſancta majeſtas tui
Nominis terras ſtupefecit omnes,
Sol quas recurrens adſpicit ?

PSAL. IX. Confitebor tibi Domine, &c:

Bimembris hic Pſalmus dici poteſt. Primo enim continet epinicion, ſeu gratulationem et gratiarum actionem de parta victoria, quam propheta regius ſoli Deo acceptam refert, qui cum juſtus ſit, tandem bonus hominum injuſte oppreſſorum cauſas aſſeret, et hoſtes impios, ad nominis quoque internecionem funditus evertat, ſolus interim, omnibus ſuperſtes, judex juſtus, et confugium verè piorum perpetuò futurus. Secundò petitionem habet, ut ab eodem Domino, à reliquis quoq; hoſtibus ſuis, aquibus in extremas etiam mortis angustias redactus ſit, liberetur, eo maximè nomine, ut vivus Deo gratias agere,

ejuſ-

ejusque laudes ad alios quoque quàm latissimè propagare possit. Imprimis autem Dei justitiam praedicat, qui impios et fraudulentos suis ipsorum artibus opprimat, eurat autem et defendat bonos. Additur tandem votum finale, ut Deus suam potentiam exerat, quò intelligant

Carm. genus Viiij.

Discantus.

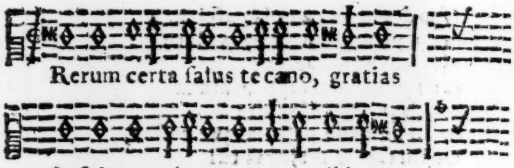

Altus.

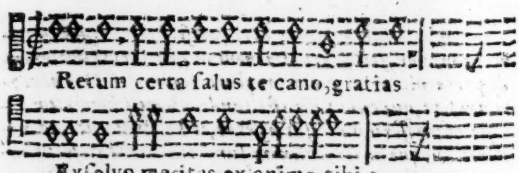

Pandam

ſuperbi et pragmatici homines humanas vires contra Deum nihil poſſe, atque ita periculo ſuo, ſe homines, id eſt omnibus caſibus adverſis, et morti denique ſingulis momentis expoſitos eſſe agnoſcant, atque ita animos inflatos et tumentes contrahant. Ad hoc enim efficiendum mirè utile eſt illud Μέμνησο ἄνθρωπος ὤν.

Tenor.

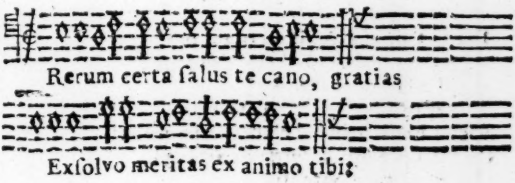
Rerum certa ſalus te cano, gratias
Exſolvo meritas ex animo tibi:

Baſſus.

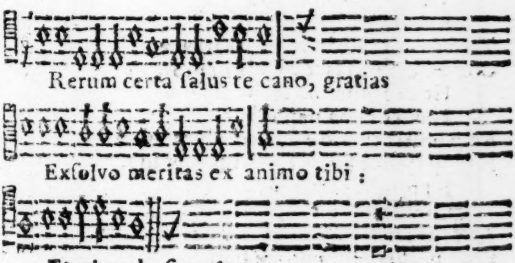
Rerum certa ſalus te cano, gratias
Exſolvo meritas ex animo tibi:
Et miranda futuris

Pandam

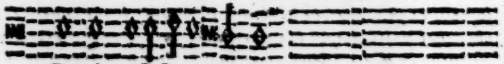

Pandam facta nepotibus.

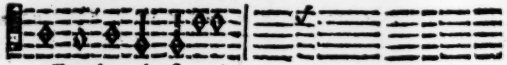

Et miranda futuris

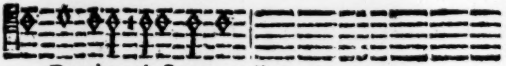

Pandam facta nepotibus.

Tutus 3 præsidio nil metuam tuo,
Lætus læta canam sed tibi carmina,
Te laudâbo supremi
Æternum ætheris a arbitrum.
Spes 4 hostis temerè elatus in improbas,
Conversus trepidâ terga dedit fugâ,
Et virtute potentis
Dextræ b pessum abiit tuæ.
Tu 5 vindex cupidos exitii mei
Perdis, tu trepido præsidium es reo,
Tu litem mihi judex
Ex alto dirimis throno,
Tu 6 gentis validò robore barbaræ
Compescis furias, destruis impios,
Ut nec nomina seris
Narret fama nepotibus.
En 7 hostis tumidæ quò recidunt minæ
En, qui sternit humi funditus oppida,
Et prostrata perennis
Condit nube c silentii?
At 8 rerum Dominus perpetuus thronum
Fixit perpetuum justitiæ sibi,
Orbem 9 ut legibus æquis,

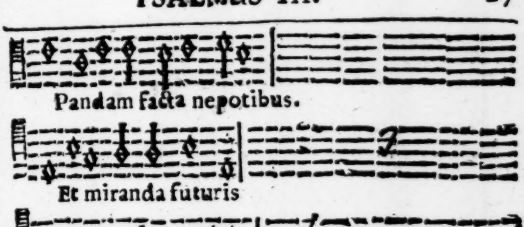

Ut juſtè populos regat.
Quum ro vis incubuit d fœta ſuperbiâ
Infœcuni, miſeris præſidium pates,
Tuti pandis e aſyli
Arcem rebus in aſperis.
In 11 te uno meritò ſpem ſolidam locant,
Qui novêre tuum nomen, & ultimo
Ut diſcrimine amicos
Nunquam deſtituas tuos.
Ergo 12 arcis meritâ laude Sioniæ
Cuſtodem ſ Dominum pangite, conſili
Decreta a dua gentes
La è ferte per exteras.
Vindex 13 innocui ſanguinis expetit
Pœnas, vi tenues nec finit opprimi
Impunè, applicat aurem
Clamantûm querimoniis.
Afflictas 14 bonus ò res propiùs meas
Contemplare, odiis quem petit improbis
Vis hoſtilis: & atræ
Mortis faucibus eripe,
Ut, 15 qua mole Sion creſcit in æthera
Latè conſpicuâ laudibus efferam

Te lætusque salutem
Acceptam referam tibi.
Demersit 16 merito fraus sua perfidas
Gentes exitio, queis alios g plagis
Irretire parabant,
Hæsere impliciti pede.
O 17 miranda Dei judicis æquitas.
Fraudis fraude suâ penditur artifex.
Ores h pectoris altis
Condenda in penetralibus!
Sic est: 18 interitu devorat impios
Improvisa dies, immemores Dei
Gentes mors inopina
Æternis tenebris premit.
At 19 confisa Deo nuda modestia
Æternùm Domini non animo excidet,
Nec lœto miserorum
Spes frustrabitur exitu
Rerum 20 surge parens, neu sine ut impetens
Adversus tenues crescat homunculus:
Et juris premat fœnis
Gentes arbiter impias.
Circumsiste 21 tuæ mole potentiæ,
Terroremque feris mentibus ingere,
Agnescat malè firmam
Sortem gens hominum suam.

PSAL. X. Ut quid Domine recessisti, &c.

Decimus Psalmus querelam et precationem acrem vehementemque continet, in qua tyranni et hostes Ecclesiæ vivis coloribus depinguntur: et petitur, ut Deus homines pios et præter-meritum suum afflictos et oppressos liberet, hostium fraudes immanitatemq, compescat, eosq, pro sua justitia, et ipsorum merito funditus evertat.

Carm-

Carm. genus Iij.

QUonàm 1 usque custos gentis humanæ, tuos
In rebus arctis negliges?
Quonam 2 aberis usque dum pios tyrannide
Premit arroganter impius?
O si scelestum a vergat in caput scelus,
Suisque pereat artibus.
Dum 3 mentis explet per nefas libidinem,
Sic gloriatur impius
Sic gaudet in se sempiternum ceu decus
Rectis parârit artibus.
Æqui 4 atque iniqui negligit discrimina
Infrœnis arrogantia;
Suæque plaudit suavitet prudentiæ,
Nullum esse quòd putet Deum.
Felicitatis 5 somnio indulget suæ,
Quòd Cuncta cedant prosperè.
Nec te futurum cogitat vel judicem,
Vel perpetrati vindicem.
Hostes minores æstimat nihilo suos,
Sic 6 ipse secum computans,
Incommodi expers ad senectam usque ultimam
Securus ævum transigam.
Non cura lætis ulla sese gaudiis.
Non ægritudo interseret.
Os 7 exsecranda despuit convicia,
Spumatque probris & dolis.
Bonis labores continenter pestilens
Lingua & dolores parturit:
Circa 8 viarum b compita insidias locat,
Ut c innocentem clàm involet,
Intentus oculis intuetur acribus
In transeuntes pauperes.

Qualis

Qualis 9 cruentus subter alta delitet
d Spælea conditus leo :
Sic è latebris corde trepido palpitans,
Infirmioribus imminet ;
Et occupatos e multinodis nexibus,
Naſſæ f involutos attrahit,
Maliſque ſubigit, 13 & tenebris occulit
Crudelitatem callidus,
Ah ſtrage quantâ tranſeuntes perculit
Graſſatus iſtis artibus!
Sic 11 deinde ſecum colligit malè credulus,
Hæc prorſus ignorat deus,
Avertet ora rebus humanis ſua,
Fandi & nefandi negligens.
Exſurge 12 Domine tolle in altum dexteram,
Librata g fige vulnera :
Ope deſtitutos ne pios ſilentio
Oblivioſo defere.
Téne 13 impiorum h pervicax i veſania
Sic audeat contemnere ?
Secreta ſecum corde tacito ut murmuret,
Humana non curat Deus?
Cernis 14 profecto cuncta, cernis, et tuam
Sceleſtus in manum cadet,
Ut te labores & dolores pauperum
non præterire intelligat.
Tibi relictus eſt inops atque innocens
Tu tutor orbos protegis.
Tu 15 frange vires impii, violentiam
Tu mentis improbæ doma
A ſtirpe ceſa donec impietas ſimul
k Elimenetur & impius.
Tum 16 firma Dominus ſeculorum in ſecula
Sceptra obtinebis l imperi,
Genteſque terræ finibus procul tuis

Exter-

Exterminabis impias.
Hæc 17 Vota duris obruti laboribus,
Has ſupplices fundunt preces
Animoſque ſtimulis incitati talibus,
Te lacrymantes poſtulant,
Pupillum 18 & inopem ut vindices potentium
Ab impotenti audacia
Homo ut feroces ſpiritus ponat ſuæ
Infirmitatis conſcius,

PSAL. XI. In Domino confido, &c.

Pſal. xi. piis conſolationem, comminationem impiis proponit. Cum enim quidam ex amicis Dauidi à Saule graviſſimis vitæ periculis, ipſum vel abigerent, vel ſaltem monerent, ut alibi fugâ ſibi conſuleret, reſpondet David, ſe non fugiturum, cùm Deum juſtum, omnipotentem et cordiegnoſtem, omnes omnium hominum, tam piorum, quàm impiorum mentes dicta et facta inturi ſciat; it a tamen, ut illos amet et defendat, hos vero execretur et funditus evertat. Ejus igitur præſidio ſe quoq; et omnes pios in periculis conſtitutos, conſolatur.

Carm. genus VI.

QUum 1 ſpe ſalutis non dubiâ fruar,
Deoque fidam, vos mihi dicitis,
Faceſſe rupes in remotas,
Antevolans pavidus volucres.
Intendit 2 arcum (en adſpicis) impius,
Nervo ſagittas admovet, ut petat
Incogitantes è latebris
Innocuos animique rectos.
At 3 tu potenti, Rex bone, dexterâ
Domas rebelles, & facis irrita

Decreta

Decreta vesani furoris
Contra humiles malè nil merentes.
Æterna 4 cœli templa colens Deus,
Et lucido astrorum in solio sedens,
Humana per terras acutis
Facta oculis b speculatur omnes.
Non 3 justus illum, non latet impius
Cuncta intuentem, sed studio ad nefas
Pronos maligno justus orbis
Ex animo moderatus odit.
Super 6 scelestos multa depluet,
Ignes c remisto sulphure flammeos
Ad impios effundendos
Fulmineæ rapiens procellæ,

Carm. genus IX.

Discantus.

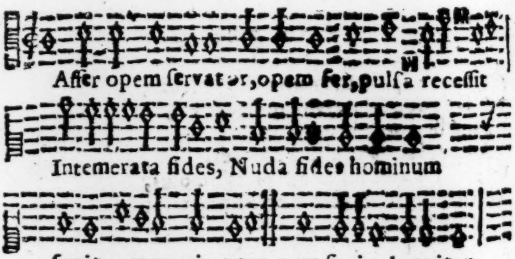

Altus

Justosque 7 justus justitiæ parens
Amore sancto amplectitur unicè
Et fraudis ignaram ante vultus
Assiduè videt æquitatem.

PSAL. Xij. Salvum fac Domine, &c.

Duodecimo Psalmo deplorat initio vir sanctus mores sui seculi pessimos, eorum maximè, qui, cùm perfidi, bilingues, et glossogastores essent, tamen ad rerum gubernacula sedebant. Iis igitur extremum imprecatur exitium, Deumq. ipsum introducit auxilium suis pollicentem. Dei autem promissa verissima, et ab omni labe falsitatis instar auri igne purgati, munda esse docet. Quocirca certè futura esse quæ promiserit, asseverat, simulque quàm turpis, intolerabilis et damnosus sit hujusmodi hominum principatus, in fine ostendit.

Tenor.

Affer opem servator, opem fer, pulsa recessit
Intemerata fides, Nuda fides hominum fugit
Commercia, vana cum socio loquitur

Bassus

Altus.

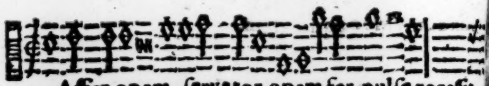

Affer opem, ſervator opem fer, pulſa receſſit

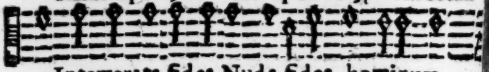

Intemerata fides, Nuda fides hominum

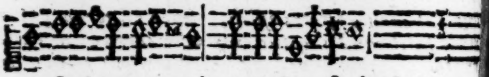

fugit commercia vanà Cum ſocio loquitur

Quiſque ſuo, blandâ exercens mendacia linguâ,
Corde ſcelus meditans.
Ora 4 deus fraudum dulci medicatà veneno
Conterat, & penitus
Grandiloquam ex ima linguam radice revellat
Quique 5 pudore carent,
Dicere nec metuunt, falſa ad perjuria linguas
Fortiter intrepidi
Aſſueſcamus, & os age confirmemus ad omne
Flagitium neque enim
Oris frœnâ mei linguæve a repagula quenquam
Me niſi habere puto.
At 6 Dominus b planctus miſerorum, & dura ferenti
Aure c trahens gemitus
Surgam ait, atque inopem, tutâ ut respiret in arce,
Inſidiiſque procul,
Securum ſtatuam 7 Hæc Dominus. Quod ab ore fideli
Cunque fluit Domini,
Auro purius eſt, auro quod fuſile fecit
Septima flamma coquens.

Dum

Bassus.

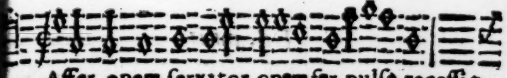

Affer opem servator, opem fer, pulsa recessit

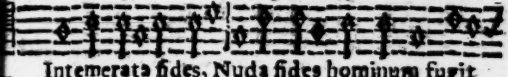

Intemerata fides, Nuda fides hominum fugit

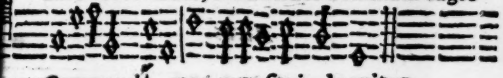

Commercia, vana cum socio loquitur

Dum fæx infumos exploratore camino
Crassa abit & cineres.
Polliciti 8 memor ergo malæ mala d toxica linguæ
Sancte parens inhibe.
Pestiferâ dc gente hominum nos optime custos,
Assere perpetuo.
Namglate impietas grassatur libera passim
Omnia plena malis,
Quum penes injustos jus est, & jussa malorum
Sunt metuenda bonis.

PSAL. Xiii. Usq; quò Domine Oblivisceris, &c.

Hoc quoq. Psalmo David in summis angustiis constitutus, queritur se à Deo, justo diutius negligi, suos dolores augeri hostem felici successu insolescere. Dei igitur auxilium implorat ne planè extinguatur eoq. nomine hostis epichærecacus exsultet. Firma etiam fide et gaudio quodam ex Dei bonitate et misericordia orto, statuit, se exaudiri, gratumque se fore pollicetur.

Carm.

Carm. genus X.

Discantus.

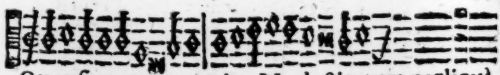

Quousque rector unice, Me destitutum negliges?

Altus.

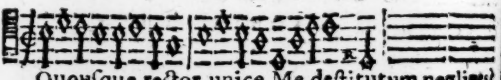

Quousque rector unice, Me destitutum negliges?

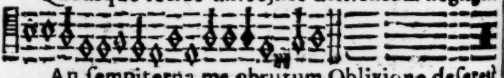

An sempiterna me obrutum Oblivione deseres?

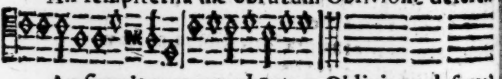

An sempiterna me obrutum Oblivione deseres?

Quousque vultum amabilem
Iratus abscondes mihi ?
Quousque curæ turbidæ
Mentis quietem distrahent ?
Quousque cor eruciabitur
Mœroris æstu fluctuans,
Quousque me prostrato ac et
Hostis triumphos insolens,
Regnator 4 orbis adspice,
Opem fer, & lucem tuam
Infunde, ne mors lumina
Somno perenni sopiat

Tenor.

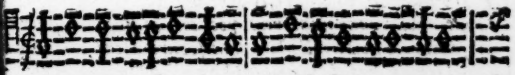

Quouſque rector unice, Me deſtitutum negliges?

Baſſus.

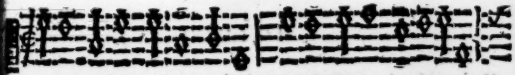

Quouſque rector unice, Me deſtitutum negliges,

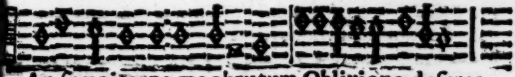

An ſempiterna me obrutum Oblivione deſeres,

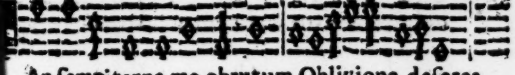

An ſempiterna me obrutum Oblivione deſeres?

Ne 5 jactet hoſtis arrogans
Me viribus fractum ſuis,
Ne me peroſi perfidi
Meo dolore a gaudeant.
Tu 6 me ſalutis recreas
Spe, largus auxilii: tuum,
Salute partâ, laudibus,
Rex magne nomen efferam.

PSAL. XIV Dixit insipiens, &c.

Psalmus decimus quartus continet doctrinam et querelam de hominum impiorum peccatis et flagitiis, quorum originem constituit Epicuream securitatem et contemptum Dei. Probat deinde, et id quidem Dei ipsius cordis inspectoris, testimonio, omnes homines nemine excepto

Carm. genus xi.

Discantus.

Altus.

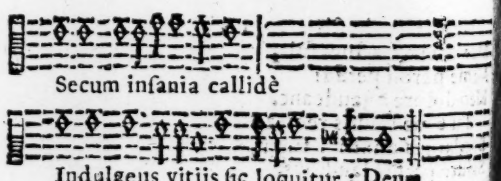

Formido sibi credula
Commenta est hominum, quum temerario
Casu sors ferat omnia.

peccato infectos: quorum tamen alii planè contemnant et rideant deum, et in improbo proposito perseverent; alii autem resipiscentes, ejusdem opem et misericordiam implorent. Illis igitur gravissimas pœnas minatur; his verò consolationem, opem et auxilium, Dei ipsius voce, promittit. Additur in fine votum, quo vir sanctus unicèe ex optat, ut promissus ille mundi servator tandem veniat, ruptisq; vinculis peccati, mortis et inferni, ipse antilytron pro captivis sat, et ita universæ Ecclesiæ libertatem et gaudium restituat.

Tenor.

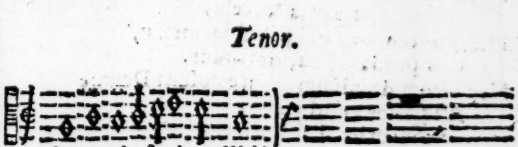

Bassus.

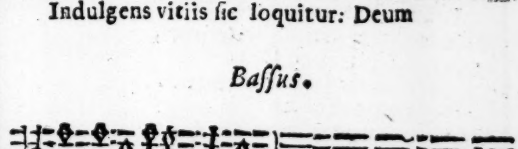

Ergo flagitiis se penitus dedit
Secura impietas Dei
Nec quisquam ex animo recta sequi studet.

De 2 templo æthereo Deus
Ad curas hominum lumina verterat,
Si quis non stolidè improbus
Ad cultum revocet pectora numinis,
Omnes 3 in scelera omnia
Conjurasse putes; fœda, nefaria,
Detestandaque perpetrant,
Nec cuiquam est studium recta capessere;
Nam 4 qui recta capesserent?
Quem sanis aditum consiliis darent,
Quorum nequitia & scelus
Infecere animos? qui populum meum,
Ceu prædam fera, devorant.
Nec rerum dominum mente colunt Deum.
Aſt 5 illos gelido metu
Horror concutiet, justitiæ Deus
Quum patronus opem feret
Insonti; increpitans talibus impios:
Vobis 6 ludibrio fuit
Insontum pietas, vos inopum pium
Risistis studium, preces,
Spes lentas, trepidas sollicitudines,
At cui fidit inops, Deus
Spes & vota bonos ducet ad exitus.
O 7 si mittat opem suis
Speratam Deus è rupe Sionia!
Nam quum vincula ruperit,
Exsolvetque suos, pectore libero
Gaudebunt Abrahamidæ,
Et justâ Isacidæ lætitia frement.

PSAL. XV. *Domine qui habitabit*, &c.

Cùm omnibus temporibus homines inveniantur, qui veram pietatem in verbis potius quam factis positam esse existimant,

existiment, docet hoc psalmo David, quinam sint vera et viva Ecclesiæ membra; nimirum qui prælucente verâ in Christum fide, pietati, justitiæ, innocentiæ, ceterisq; tam primæ quam secundæ tabulæ virtutibus studeant, fidemq; suam operibus dilectionis declarent. Vt enim D. Ignatius, in Epistola ad Magnesios in quit πρέπονεστι μὴ μόνον καλεῖσθαι χριστιανοῦς ἀλλὰ κἰεῖται, οὐ γὰρ τὸ λέγεσθαι, ἀλλὰ τὸ εἶναι, μακαρίνποιεῖ.

Carmigenus Vij.

SAnctæ 1 Sionis templa quis incolet,
Rex magne, tecum? quem statues tuum
Sanctum super montem, ut malorum
Liber agat placidam quietem?
Quem 2 fraudis expers simplicitas juvat,
Urgetque rectum propositi tenax:
Nec mente sævus grata blandam
Edocuit singulare linguam.
Nec ore mendax exitiabiles
Concinnat artes: nec mala proximis
Excogitat, nec dulcem amicum
Opprobriis maculat pudendis.
Qui 4 fastuosum despicit impium,
Dei timentem suspicit & pium:
Tenaxque promissi, fidemque
Indocilis temerare pactam.
Qui 5 non egenos fœnore perdidit,
Non innocentes munere prodidit,
In monte sancto, hæc qui peregit,
Perpetua requie fruetur.

PSAL. XVI: Conserva me Domine, &c.

Hoc quoque Psalmo gratuitam Dei misericordiam, nequaquam propriâ dignitate et meritis nitentem, implorat David, animumque Deo gratum pollicetur, quo tamen cùm ille ut omnium ditissimus non indigeat, promittit se Dei loco hominibus piis et sanctis benefacturum; su-

Carm. genus XII

Discantus.

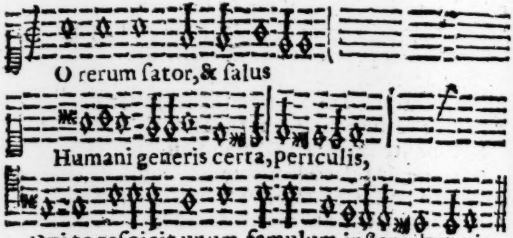

Altus.

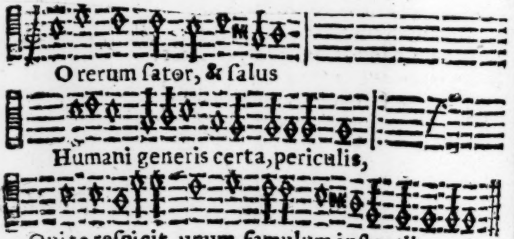

rũ autem et deteſtaturum omnes impios et idolatras, deo fictitios conſectantes: unum enim eſſe verum Deum ſummum ſuum bonum, et omnis boni auctorem et fontem, à quo juvetur, defendatur, regatur, confirmetur, exhilaretur, ex morte reſuſcitetur, et cumulatiſſima lætitiarum vitæ æternæ abundantia perfundatur. In hac igitur et futura vita graũ ſe illi fore aſſeverat. Ex interpretatione autem Apoſtolorum Petri et Pauli, Actor. 2. et 13. repræſentat hoc Pſalmo Davidꝰ Chriſtum, de reſuſcitatione et gloria ſua ſempiterna vaticinantem.

Tenor.

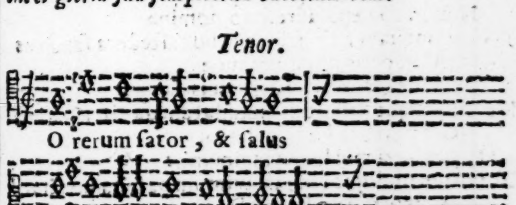

Baſſus.

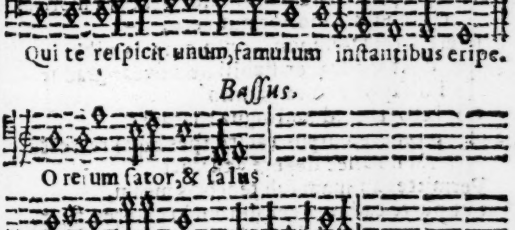

Te 2 ſervus Dominum libens
Agnoſco,& populis prædico,ſed tibi
Omni ex parte beato officiis nihil opus eſt meis.
Ergo 3 illuc animum appuli,
Ut gentem ſtudio proſequerer pio,
Quam tu ex omnibus unam populis ſorte receperas.
Aſt 4 illi immemores tui
Defecere,novos quiſque ſibi deos
Effinxère,colentes animi ludicra ſomnia.
Horum ſanguineas dapes
Non libabo,epulas reſpuo,nomina
Teſtis nunquam adhibebo,aut fidei fœdera ſancient.
At 5 ſortis populum meæ
Defendet Domini perpetuus favor,
Mercedemque laborum cumulatam dabit à ffatim.
O 6 pulchra [b] agricolatio,
O præclara mei [c] ſors patrimonii:
Ut florum undique ridens animum paſcit amœnitas!
Immortalis 7 honor Deo
Æterno,monitu cujus ago dies,
Arcaniſque per umbram [d] ſtimulor pectora motibus
Quicquid 8 molior,aut gero,
Præſentem Dominum conſpicor; is mihi
Semper dexter adhæret,ſtabili ne movear gradu.
Pulſat 9 pectora gaudio
Cor læto trepidum,lingua tua ſavet
Laudes promere,corpus tacitè ſpes bona recreat.
Nam 10 nec degere [d] tartari
Permittes animam ſub tenebris meam,
Aut ut putre cadaver reſolutum in cineres fluat.
Tu 11 vitæ reſeras viam,
De vultu fluvii lætitiæ tuo
Manant,tu tribuis munificâ gaudia dexterâ.

PSAL.

PSAL. XVji. Exaudi Domine justitiam, &c

Hoc etiam hymno vir sanctus et ab hostibus insons et præter meritum afflictus, ad Dei justissimi judicis tribunal confugit, suæq; seausæ integritatem et innocentiam, Deo ipso teste citato, probat. Ne autem plus justo suis viribus adscribere videatur, divini se verbi ductum sequi affirmat, et ut in eo veræ pietatis cursu constanter progredi et perseverare possit, ejusdem ducis gubernationem, et contra hostes patrocinium et protectionem, significantissima pupillæ et alarum imagine, supplex implorat, sicuti etiam sub leonis violentia, et leunculi insidijs, tam manifesta, quàm clandestina pericula imminentia sibi ab impijs (quibus tanquam flagello et virgâ Deus utitur) splendidè describit. Sub finem ejusdem petitionis repetitio est exactam continens descriptionem umbratilcæ impiorum felicitatis, in fallacibus tantum et caducis hujus vitæ bonis positæ, item veræ beatitudinis piorum in veris et sempiternis bonis, ipsiusq; adeò Dei, summi boni, adspectu et contemplatione collocatæ.

Carm. genus v.

Æquus 1 exaudi bone rector orbis,
Æqua poscentem, tibi quas profundit
Lingua non mendax, cape non iniquâ
Aure querelas.
Ad 2 tuum læsus fugio tribunal,
Et fidem appello: mihi a cognitorem
Te peto: oppressos oculis benignis
Adspice justos.
Sæpe 3 per solas tacitæ tenebras
Noctis arcanos mihi b cogitatus
Cautus inspexti, trepidoque corda
Turbida motu:

Sæpe, ceu flammis, animum probasti
Calibus duris, neque comperisti
Conscium fraudis scelerumque sonti
Sæva minantem.
Os 4 fuit concors animo, sonusque
Sensui, legum monitis tuarum
Pectus innixum scelera impiosque
Horruit ausus.
Hac 5 viâ gressus rege per tuarum
Orbitam legum, dubio vacillent
Ne pedes lapsu, instabilesque turbent
Lubrica plantas.
Te 6 voco duris ad opem periclis
Sæpe tentatam fugic: precantis
Admove attentam miseris benignus
Questibus aurem.
Tu 7 bonus fulci, tibi qui salutem
Spemque committunt, tibi contumacis
Spiritus cordis tetricus refrœna
Vindice dextra.
Me 8 velut pupillam oculi tenellam
Providus muni, procul impiorum
Impetu, alarum trepidum tuarum
Conde sub umbra.
Nam 9 meæ vitæ manus impiorum
Imminet, 10 vallant opibus, superbis
Intonant linguis, mala dira sæva
Voce minantur.
Obsident 11 cunctos aditus viarum.
Commoda observant loca, destinantque
Ad meam cædem, facinusque patrant
Mentibus absens.
Qualis 12 in prædam leo fertur irâ
Fervidus, qualis catulus leonis
Lacte depulsus speculatur alto
Abditus antro.

Surge 13.conatus,pator,anteverto
Impios,ſtratoque in humum tyranno,
Me tuo quonunc furit illeſævus,
Eripe ferro.
Neu 14 ſine ut me vi premat d impotentum
Divitum faſtus; quibus una cura eſt.
Dum licet blandæ illecebras caducas
Carpere vitæ.
His opes terris penitus refoſſis
De penu fundis locuplete, e ventri
Sufficis fruges, f hilaraſque multâ
Prole penates.
Puritas 15 vitæ mihi te g tueri
Corporis vinclis tribuet ſoluto,
Illa lux verè faciet me ab omni
Parte beatum.
Lux voluptatum cumulata cunctis
Gaudiis,quum ſe ſine nube menti
Pura majeſtas dabit intuendam
Lumine puro.

PSAL. XVIIj. Diligam te Domine, &c:

Accuratam,ſplendidam et planè rhetoricam gratiarum actionem continet Pſalmus xviij In quo primum congerie quâdam metaphorarum utens,Deum compellat,firmaq; fide ſtatuit,certoſe ab eo exaudiri. Porro ut beneficium liberationis Divinæ fiat illuſtrius,commemorat initio pericula, è quibus præeunte invocatione Dei ſit ereptus. Deinde mira quadam verborum et figurarum grandiloquentia,excitatam ſuis precibus, in hoſtes ſuos,iram Dei, et in exaudiendo celeritatem et promptitudinem, inque ulciſcendo ardorem et omnipotentiam, imagine nebularum, grandinis, fulgurum, fulminum, et terræmotus deſcribit: gloriatur etiam de ſua integritate, et conſiliorum innocentia, quibus

tacitum

actum ostendit, ut tandem bona causa triumpharet; mala autem extremè periclitaretur et succumberet, additâ doctrinâ utilissimâ, qualis quisq; sit, talem quoq; Deum erga se experiri. Posse a per epimonen, magnitudinem et multitudinem divinorum in se beneficiorum enumeratet amplificat. Deoq; fortitudinem suam bellicam, et imperatorias virtutes omnes uni acceptas refert; eumq; sibi propitium, et hostibus iratum declarat. Proinde Deum laudat, eique gratias immortales agit, et se cives quoq; suos et gentes ad ejusdem laudes et celebrationem invi. caturum promittit.

Carm. genus I.

TE, 2Deus alme, colam, te toto pectore amabo,
Sancte 3parens, mea vis, mea sola potentia, turris
Præsidium, spes, & rebus solamen in arctis.
Tu clipeus, tutela mihi, tu certa salutis
Anchora, tu statio tuti placidissima portus.
Nam 4 simul atque tuas in laudes ora resolvo
Te venerans, pacemque petens, inimica facessunt
Arma: salus, placidisque comes pax advolat alis.
Iam 5 me lethiferis mors circumvolverat atra
Casibus, obsessum jam me, torrentibus orcus
Impediebat 6 aquis, stygia jam compede vinctus
Hærebam, laqueoque pedem retinente trahebar:
Hic 7ego deprensus, supplexque humilisque vocavi
Voce Deum, & dubiis clamavi ad sidera votis.
Ille super solio residens flammantis b olympi
Audiit orantem, postquam pervenit in altum
Clamor, & attentas advertit quæstibus aures,
Protinus 8 è vultu Domini conterrita tellus
Intremuit, montesque cava compage solnti
Nutarunt, penitusque imis fremuere cavernis.
Fumeus 9 asflatu c de naribus æstus anhelo
Undabat:

Undabat: rapidæ contorto vertice flammæ
Ore fluunt, vivaque animant attracta d favilla.
Utque 10 suum Dominum terræ demittat in orbem
Leniter inclinat jussum fastigia cœlum,
Succedunt pedibus e fuscæ caliginis umbræ.
Ille 11 vehens curru volucri, cui flammeus ales,
Lora tenens levibus ventorum f adremigat alis,
Se 12 circum g furvo nebularum involvit amictu,
Prætenditque cavis piceas in nubibus undas:
Acribus 13 ex oculis h vibratæ spicula flammæ
Discutiunt tristes claro fulgore tenebras.
Inde ruit crepitans lapidosæ grandinis imber,
Discursantque vagæ i sinuosa volumina flammæ.
At verò 14 ut sancto sermone silentia rupit,
Protinus horrifico tonitru cœlum omne remugit,
Grandinis & crebra tellus crepitante procella
Pulsa sonat, ruptisque micant è nubibus ignes;
Flammiferæq; 15 volant magnum per k inane sagittæ,
Fulguraq; 16 ingeminant, l laticum concussa lacunas
Pandit m hians tellus, & fontibus ora relaxat
Succutiturq; pavens & fundamenta revelat,
Et refert n chaos; Æterni sic vox tonat oris,
Sic formidandæ gravè spiritus infremit iræ.
Ille 17 salutiferam porrexit ab æthere dextram,
Et me de rapidis pereuntem sustulit undis:
Hostibus 18 eripuit validis, & acerba potentum
In me odia eluit, 19 quum me studiosa nocendi
Temporibus duris o cæca fraus arte petebat
Auxilium 20 tulit, & rebus patefecit in arctis
Latum iter, efectumq; à morte reduxit amicum;
Scilicet 21 immunem sceleris mentemque manumq;
Adspexit Deus & merito dignatus honore est.
Quippe 22 nec impietas, nec pravi credulus error
Avertere meos recto de tramite gressus,
Ante 23 oculos mihi lex Domini, mihi jussa verenda

Semper

Semper erant animo præsentia: 24 simplice vero
Gaudebam, fraudisque illo sub teste voluntas
Libera, flagitium, & scelerum vitaverat artes.
Ergo, 25 mihi integræ fructum hunc decerpere vitæ
Munificus dedit & qui conspicit omnia, justus
Arbiter innocuam cumulavit munere vitam.
Quisque 26 suis sibi te conformat moribus: erga
Innocuum innocuus, te sentit amicus amicum,
Inque 27 bonos bonus es, malè cautas cautior artes
Artibus eludis, 28 duro in discrimine servas
Res humilis populi afflictas, oculique superbos
Deficis elati fastus; 29 tu plebis ab imæ
Cœtibus ereptum præclari me in luce reponis,
Illustrasque meas claro splendore tenebras;
Te 30 duce perrumpo quæ florentes ære phalanges,
Altaque turrigeri supero fastigia muri.
Scilicet 31, ut sanctus Deus est, sua signa sequutis
Sancta salutiferæ pandit compendia vitæ,
Illius æterno quicunque effluxit ab ore
Sermo, repurgato flammis sincerior auro est,
Ille suo clypeo fidâ spe pectora fulta
Protegit; adversisque vetat succumbere rebus.
Dicite 32, qui colitis picti ludibria trunci
Aut ebur in varias aut saxa excisa figuras,
Equis in æthereo rerum moderatur olympo
Frœna alius Dominus? quis terræ temperat orbem
Alter, & invictâ, quæ vult facit omnia dextrâ?
Ille 33 Deus viva mihi vi corroborat artus,
Ostenditque viam maculosâ labe carentem.
Me 34 pedibus fecit celeri contendere cervo,
Et procul à sævis subduxit in alta periclis,
Et 35 tractare manu duro in discrimine belli
Arma dedit facili; solidoque ex ære rigentem
Flectere, & inflexum confringere viribus arcum.
Ille 36 salutiferi totum munimine scuti

Me

Me tegit,& dextrâ nutantem fulcit & auget
Largus opis: 37 perque insidiis ſ obſeſſa viarum
Pandit iter tutum, prohibetque per invia plantas
Offenſo titubare gradu. 38 Te perſequor hoſtes
Auſpice,disjectos comprendo,nec ante revertor
Quàm cecidere animi fractâ virtute minaces,
Affuſique 39 cadant pedibus, ne ſurgere poſſint
Rurſus,& antiquos tarmis reparare ruinas.
Tu 40 mihi diffundis vivum per membra vigorem,
Et validos crudo diſtendis robore nervos,
Tu 41 bellare doces: tu,me quicunque laceſſit,
Sternis humi,trepidoſque fuga mihi diſjicis hoſtes,
Clamantes nemo exaudit 42 Domini prece poſcunt
Auxilium,averſam negat implorantibus aurem.
Hos 43 ego, ceu verſat u Boreæ violentia nubem
Pulveream,impello, & turbatis fervidus inſto,
Et pedibus premo,ceu cœnum deforme lutoſis
Conteritur triviis.44 Tu me ſine nomine plebis
Contemtu ereptum,populos frænare ſuperbos
Imperio facis,45 & famulas mihi tendere dextras
Per longinqua jubes ignotas oppida gentes,
Attonitas famæ novitate, & nomine tantùm
Audito:46 & blandis verba aſſentantia linguis
Fingunt,nec tutis ſatis audent credere muris.
Laus,47 honor,imperium domino,qui robore cinctu
Me tegit,incolumemque rapit de morte propinqua.
Qui 48 mihi perfidiam ſceleratam ultricibus armis
Frangere dat,populoſque facit x parere volentes,
Securumque 49 vetat belli trepidare tumultus
Qui mihi præſidio eſt, populi quum ſæva rebellis
Ira furit,mentiſque malæ ſcelerata retundit
Conſilia.50 Ergo feram latè tua facta per urbes
Finitimas,ſemperque meo celebrabere cantu,
Sancte parens,regem 51 qui dura per omnia tutum
Eſſe jubes,cumulaſque opibus:plenoque favore

Ipſum

Ipsum,& perpetuum sobolem amplectêris in æum.

PSAL. Xix. Cœli enarrant gloriam,&c.

Paraphrasis hæc Psalmi xix. *alloquitur homines Epicureos, Dei omnipotentiam et providentiam negantes, eosque deducit ad contemplationem cœli, stellarũ, maris, terræ, et vicissitudinis dierũ ac noctium. Præcipuè autem facit mentionem Solis, cujus pulchritudine incomparabili, celeritate incredibili, effectibus planè admirandis omnes etiam gentes, quantumvis barbaras, convinci ait, ut certò statuere cogantur, esse aliquem horum omnium effectorem et conservatorem Deum. Ne tamen hanc omnibus communem Dei notitiam sufficere quis ad veram pietatem arbitretur: adjungit Propheta regius celebrationem Legis, seu doctrinæ divinitus patefactæ; hanc ait aliam multoque illustriorem in tenebris lucem esse, normamque insuper voluntatis erga nos divinæ hominibus revelatæ. Ei igitur summo se studio obedire, et expectantem præmia promissa, ad eam omnes actiones suas conformare. Hanc tamen obedientiam magis inchoatam quàm perfectam esse, cùm nemo omnium hominum magnitudinem et multitudinem delictorum suorum animadvertere, nedum scire possit. Idcirco ad Dei misericordiam confugit, petitque sibi etiam incognitos lapsus condonari et inprimis eximi animo Phariſaicam illam superbiam, simulatâ pietatis et sanctimoniæ persuasione mirificè se efferentem, ut sic à maximis animæ periculis liber, omnia sua dicta, facta et cogitata Deo salutari suo probare, ipsius Dei auxilio possit.*

Carm. genus VI.

2 INsanientis a gens sapientiæ
Addicta mentem erroribus impiis,
Tot luce flammarum coruscum

Cernę

Cerne oculis animoque cœlum.
Hinc discе prudens quàm fuit artifex
Qui templa olympi b fornice flammeo
Suspendit, & terræ capacem
Et e pelagi sinuavit arcum.
Dies 3 tenebras, & tenebræ diem
Semper prementes perpetuâ vice,
Non d fortuito res caducas
Ire monent per inane lapsu:
Sed tota concors fabrica personat
Dei tuentis cuncta potentiam,
Non 3 voce, quæ paucorum ad aures
Perveniat strepitu maligno.
Nam 5 nec remotis barbara finibus
Gens ulla terras incolit ultimas,
Quæ nesciat certa meantis
Lege poli stabilem tenorem.
Quis nocte clarâ lumine flammeo
Semper micantes non stupeat globos?
Aut 6 manè castris prodeuntem
Quum rutilo videt axe solem?
Sive ille eois fluctibus exserit
Vultus decoros, sponsus uti novus
Auro refulgens gemmeaque
Tempora conspicuus coronâ:
Seu quum fugacem præcipitans diem
Curru citato temporâ dividit,
Artusque viresque impetumque
Centimano similis giganti.
Ab usque 7 eoo cardine ad ultimam
Metam occidentis e sidera permeans
Obliqua, vitali calore
Cuncta creatque fovetque alitque.
Sed 8 ordo rerum & conspicuus decor
Non sic tuentum lumina detinent,

Divina

Divina ut arcanis habenis
Lex animos ad honesta flectit.
Promissa 9 fraudis nescia lubricæ
Splendore veri pectora roborant.
Hac plectitur culpa æquitate, ut
Pœna juvet recreetque damnum.
Puro recludunt lumine lumina
Præcepta, 10 puro religio nitet
Veneranda cultu, quam nec annis
Cuncta domans minuit vetustas.
Decreta fas & conscia veritas
Adstans tabellis servat aheneis,
Jucundiora 11 melle, & auro
Et nitidis potiora gemmis.
Signata 12 claustris pectoris intimi
Servus tuetur fugiter hac tuus
Non inscius custodientem
Quam maneat numerosa merces.
Errata 13 mentis quis meminit vagæ?
Quæ deprehendit vis sapientiæ?
Ergo repurga quas refudit
Clam maculas sinuosus error:
Fac 14 regna cordis ne sibi vindicet
Vis impotentis dira superbiæ.
Sic me malorum è maximorum
Compedibus facilè explicabis.
Quæ 15 lingua fundit verba, quod in sinu
Secum volutet mens tacito, accipe
Placatus, O nostræ salutis
Arx, Dominus, Deus, & redemptor.

PSAL. Xx. Ex audiat te Dominus, &c.

Ἐυχτικὸν, seu votivum est hoc carmen quo populus regem suum, periculosam contra hostes terribiles expeditionem

em ſuſcipientem proſequitur, inque ſuo eum propoſito
onfirmat, optans ut Deus ei adſit, eum exaudiat, de-
endat, corroboret, omneſque actiones & conſilia ipſius
ortunet, votiq; tandem compotem faciat. Imò tanquam
e victoria nihil dubitans, aſſeverat, certò regem inco-
umem et triumphantem ad ſuos rediturum, idque non
rmorum aut curruum multitudine, non ſociorum aut
nfœderatorum potentiâ, ſed præſidio ſolius Dei. Proinde
e eadem victoria, certò jam ſecuturâ, gratias Deo agit.

Carm. genus Ii.

Unctа licet ferro latè populetur & igne
Inſana gentis barbaræ crudelitas,
Tu ne cede malis, ſed contrà audentior ito:
Moderator orbis audiet preces tuas.
Itq; bonus dubiis Jacobum ad fidera rebus
Cum voce palmas proferentem exaudiit:
Annuet 3 oranti, & te majeſtate verendi
Nominis, ab hoſte ſoſpitem tuebitur.
Ex adyto ſacro arcanus tibi viribus artus
Firmabit, animum de Sione fulciet,
Vota ſecundabit, memori tua munera mente
Servabit: omnis perlitabit victima.
Protinus in cineres depaſta holo cauſta reſolvet,
In aſtra volvens flamma lucem ſplendidam.
Illeſ aderit cœptis, caſuſque in proſpera vertet,
Eventa finget omnia ex ſententia
Jam 6 tibi plaudemus reduci, auctoremq; ſalutis
Patriu n canemus patrio ritu Deum.
Cuncta Deo grates fora, compita, templa ſonabunt
Nomenque ſanctum proſequentur laudibus.
Annuet ille pio quodcunque rogabitur ore,
Lætumque precibus exitum juſtis dabit.
Quin7ſcio, (nec fallax animum mihi decipit omen)
Regem

Regem reducet sospitem Dominus suum:
Mittet opem, sancti referans sacraria cœli,
Et præpotenti præteget te dexterâ.
Gloria 8 sit Syriæ turmas numerare curules,
Axesque b curvis asperare falcibus,
Fidat equis lateque vagis discurret habenis
Sonante Perses arva findens ungulâ,
Hi currus & equos jactent, nos rebus in arctis,
Dei potentis nomen invocabimus.
Illis 9 nec currus, nec vis præstabit equorum,
Ne scindat uncis vultur artus unguibus.
Nos hum'les favor æthereus penitusque jacentes
Tollet, suoque sustinebit numine.
Tu 10 servator opem fer, tu si respicis, arma
Nec socia cupimus, nec timemus e hostica.
Respiciet populique sui Rex optimus omni
Vocatus horâ facilis audiet preces.

PSAL. Xxj. Domine in virtute tuâ, &c.

Regi suo, quem priori Psalmo prosequebantur, hâc odâ xxj. fideles subditi gratulantur de partâ, Dei auspicijs, victoriâ, ejusque gaudium ipsi quoque solidè gaudent, et enumerant ordine beneficia Dei, quibus abundè cumulavit regem, solius Dei præsidio, non propriis viribus nitentem. Enumerant et pœnas sanè gravissimas, quibus impiisuis consiliis et machinationibus, Deo neglecto, confidentes sint affligendi. Sub finem epiphonemate insigni Deum appellat et ad vindictam excitat, seq; illius beneficentiæ memorem et gratum fore promittit. Alij hunc Psalmum ad immortalitatem et victoriam Christi pie referunt, Christiq; hostibus pœnam prædici non inconcinnè asserunt.

Carm. genus Iij.

Quod 2 hoste victo Rex triumphat gaudio,
Curis solutus anxiis,

Tibi

Tibi id fatetur, Rex beate cœlitum,
Debere: tu laboribus
Vires ferendis, tu dedisti è prælio
Redire duro sospitem.
Nullam 3 repulsam, voce quum te supplice
Rogaret, unquam adhuc tulit:
Nil in latebris pectoris reconditis
Spe concupivit irritâ:
Et 4 vota supra & ante vota hunc omnibus
Vitæ beasti commodis.
Gemmis coronam ferre & auro splendidam
Sacro dedist vertici.
Vitam 5 poposcit, mortis illi est addita
Immunis immortalitas.
Tu 6 claritatis auctor illi es, inclyta
Per te refulget gloria.
Felicitatis 7 ei favor dedit tuus
Exemplar ut sit posteris,
Mensura a voti ut matribus sit, quum bene
Blandis precantur liberis.
Tu 8 nempe spes & anchora es fiduciæ,
Tu portus in rebus malis.
Te fretus uno firmus omnem perferet
Sortis procellam turbidæ.
Tu 9 b perduelles comprehendes, tu manu
Pœnas reposces vindice,
Ceu 10 flamma clausis æstuans fornacibus
Antiqua c silvæ brachia
Vorat; furoris sic tui nefarios
Afflatus hostes hauriet:
A 11 stirpe totam d demetes propaginem,
Semenque gentis impiæ.
Te 12 namque contra moliuntur abditam
Fraudem scelusque perfidi:
Et mente pravâ vota versant irrita,

Et

Et ſpes inanes concoquunt.
Te 13 perſequente, pallidi in fugam ruent,
Inhoneſta e tergo vulnera
Ferent: in ora fata dum vitant fugâ,
Rurſus ſagittas dirige.
O 14 qui potenti fœna rerum dexterâ
Verſas perennis arbiter,
Exſurge, vires fac tuas ut hoſtium
Agnoſcat inſolentia;
Tum te piorum turba feſtis cantibus
Orbis parentem concinet,
Votis tuorum ſupplicum placabilem,
Maliſque formidabilem.

PSAL. Xxij. Deus Deus meus reſpice, &c.

Rex et Propheta ſanctiſſimus divini Spiritus inſtinctu 1040 annis antè previdens, quæ et quanta paſſurus eſſet mundi Servator pro ſalute generis humani, hoc Pſalmo Chriſtum inducit, ita accuratè et ſigillatim de ſuis tormentis conquerentem, ut David non tam vates hac in parte, quàm oculatus aurituſque teſtis fuiſſe videri poſſit. Iiſdem enim verbis, quibus ille in cruce multis poſt ſeculis uſus eſt, ſtatim in principio utitur, conqueſtrens ſe à Deo deſeri, ſe fruſtra clamare. Inſtituit deinde collationem, quâ oſtendit, ſanctos illos Patres multò felicioſſe ſe feliciores qui votorum ſuorum facti ſint compotes, cum ipſe improborum ludibrijs et ſarcaſmis expoſitus deſeratur. Fido tamen animos â tandem ſe erigit, ſpe rumq; beneficiorum recordatione petit, ſe deinceps quoque non planè negligi. Deinde hoſtium ſuorum potentiam et immanitatem, ſuiq; periculi et cruciatuum magnitudine m et multitudinem amplificat, deiq; auxilium confidenter implorat; et beneficiorũ acceptorũ celebrationem, veræq; pietatis officia, illi non ſolum promittit verum etiã converſa ad populum oratione omnes ad D. laud

laudes et predicationem invitat: multa etiam de regno Christi, de fructu propagati Evangelii; de Ecclesia ex Iudeis et gentibus, divitibus et pauperibus præsentibus, et posteris colligenda, vaticinatur, quæ eventus postea mirificè comprobavit.

Carm. genus Iij.

CUr 2 me relinquis O Deus Deus meus
Cur me relinquis? irrita
Heu verba fundo. luce 3 seu terras dies
Retegit, vocantem me dies
Frustra intuetur: sive nox silentibus
Terram tenebris obruit;
Nox me vocantem nulla non audit, meo
Nox nulla questu non sonat.
Tu 4 sanctus ille a civitatis incola es
Sancte, Isaci nepotibus
Tu carmen es: tu 5 fida spes majoribus
Nostris, salutem qui suam
Tibi crodidere, à te salutis compotes
Abiere, 6 salvi gratias
Egere, curis qui tuam in malis opem
Petiere, qui tuam in fidem
Se dedidere, non tulere dedecus,
Non hostium ludibria.
At 7 vermis ego sum, non homo, sum faba
Vulgi, infimorum opprobrium.
Nam 8 turba nostris obvia illudit malis,
Nutatque, & nictatque, & caput
Motat, labella exporrigit: 9 ludibria
Verbis acerbat asperis,
En ille Domino carus, en fiduciâ
Securus ille numinis:
Nunc servet illum, nunc perielis eruat,

Quem

Quem tanto amore amplectitur.
O 10 Domine, tu me protinus suscepera
Alvo parentis editum.
De te pependi spe parentis pendulus
Infans adhuc ad ubera.
Abusque 11 partu tu Deus meus, tuus
Ex matris alvo me favor
Est prosequutus; 12 ultimo in discrimine
Jam ne recede longiùs,
Discrimen instat ultimum: mortis metu
Cessere amici territi:
Tauri 13 c efferati, tauri obesi me undique
Circum dedere, 14 faucibus
Hiant, leonum more rugientium,
Quos incitat spes & fames.
Rivi 15 cruoris corpus omne perluunt
Exsangue: laxat artuum
Compago nexus, pectus intra d liquitur,
Ut sole cera, cor metu.
Exaruere 16 testæ ad instar coctilis
e Defecta membra viribus.
Rigens adhæsit lingua siccis faucibus.
Jam sto sepulcri ad aggerem.
Me 17 rabidi ab omni parte latratu canes
Urgent petuntque dentibus.
Mihi pessimorum sæva conspiratio
Manusque fodit & pedes,
Et 18 ossa numerant, ossa f tralucentia
Per corporis tensi cutem.
Tormenta postquam cuncta consumsit furor
Animus adhuc irâ tumens
Se pascit, oculos satiat & fruitur meis
Lato in malis spectaculo.
Partiti 19 amictus sunt meos, tunicam meam
Fecere sorte arbitras

Tu 20 Domine ſaltem ne recede, ne malis
In ultimis me deſere.
Tu robur unus, tu mea es potentia,
Accurre, feſtinus meæ
Succurre vitæ: deſtitutum ab omnibus
Defende: 21 ſævorum hoſtium
Ferrum cruentum pelle: vim rabidam canum
Inhibe: 22 leonum ſpumeos
Compeſce rictus: cornua unicornium
Confringe, ſerva ſupplicem.
Tum 23 morte victâ ſoſpes auxilio tuo,
Narrabo fratribus tuum
Nomen, piorum prædicabo cœtibus
Robur, fidem, conſtantiam.
O 24 mente purâ qui Deum colitis, Deum
Laudate puris cantibus:
Semen Iacobi, magnitudinem Dei
Celebrate feſtis laudibus:
Erga fideles Numinis clementiam
Agnoſce proles Iſaci:
Non 25 ſprevit inopis ille ſolitudinem,
Non pauperum faſtidio
Avertit ora: me vocantem exaudiit,
Vitæque dulci reddidit.
Ergo 26 per oras ultimas mundi tuas
Sonabo laudes: gentibus
Te prædicabo, vota te timentium
Præſente ſolvam Eccleſiâ.
Edet 17 modeſta turba fraudis neſcia
Vocata ſacras ad dapes:
Epuliſque functa, ac ſatura dulci nectare
Laudabit auctorem Deum:
Deum ſonabit, qui vigore flammeo
In corda ſe quærentium
Se tantus infert, mortis ut procul metu

Perennè viva gaudeant.
Ergo 28 excitata tam novo ſpectaculo
Tellus ab oris ultimis,
Quacunque colitur, colla ſub Domini jugum
Submittet, illi ſervient,
Pronæque Domino ſupplicabunt omnium
Omnes familiæ gentium.
Nam 29 ſempiterno jure Domino competit
Regnum triformis machinæ:
Ille univerſis imperabit gentibus.
Rerum 30 potentes illius
Menſæ accubabunt, & ſacri convivii
Dapibus referti ſub jugum
Cedent volentes, flectet illi poplitem
Pauper ſepulcri in limine,
Qui membra feſſis artibus languentia
Fugiente vitâ vix trahit.
Illumque 31 longâ poſteri propagine
Colent, ſuiſque poſteris

Carm. genus xiii.

Diſcantus.

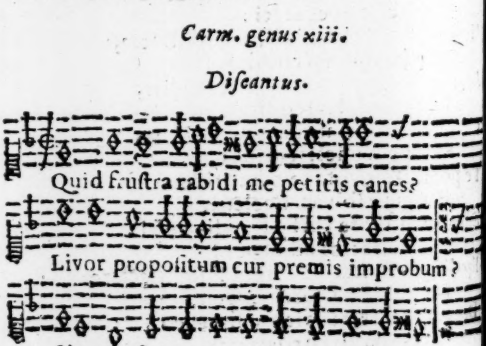

Per longa deinceps nunciabunt sæcula
In me favorem numinis.
Hoc 32 semen illi serviet, gens illius
In posterium hæc censebitur.

Psal. XXIII. Dominus regit me, &c.

Enumerationem divinorum beneficiorum hic Psalmus continet, sub duplici allegoriâ, quarum prima à pastore et oviculâ, altera à convivio apiparo, ducta est. In prima Deus pastorem, se verò ovem facit quæ à beneficentissimo illo animarum pastore, saluberrimo cœlestis doctrinæ pabulo, et limpidissimis verbi divini rivulis alatur et recreetur: quæ ab eodem in viam, si quandoq; aberraverit, reducatur: quæ in omnibus periculis, calamitatibus et mortejpsâ ejusdem præsidio tuta sit. In altera Deum convivatorem facit, se verò convivam; qui lautissimis panis illius cœlestis epulis alatur: qui vino illo Legis divinæ peccatorum vulneribus infuso emendetur: qui Evangelii et spiritus sancti oleo iisdem instillato sanetur: qui denique omnibus tam præsentis quàm æternæ vitæ commodis et gaudiis abunde cumuletur.

Tenor.

Altus.

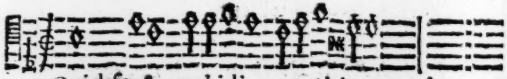

Quid fruſtra rabidi me petitis canes?

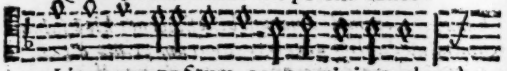

Livor propoſitum cur premis improbum?

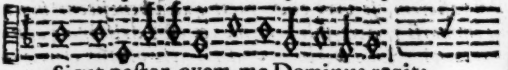

Siçut paſtor ovem, me Dominus regit:

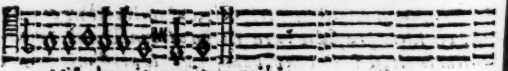

Nil deerit penitus mihi.

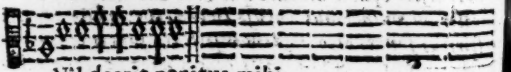

Nil deerit penitus mihi.

Per 2 campi viridis mitia pabula
Quæ veris teneri pingit amœnitas,
Nunc paſcor placide, nunc ſaturum latus
Feſſus molliter explico,
Puræ rivus aquæ leniter adſtrepens
Membris reſtituit robora languidis,
Et blando recreat fomite ſpiritus
Solis ſub face torrida.
Saltus 3 quum peterit mens vaga devios,
Errorum teneras illecebras ſequens,
Retraxit miſerans denuò me bonus
Paſtor juſtitiæ in viam.

Bassus.

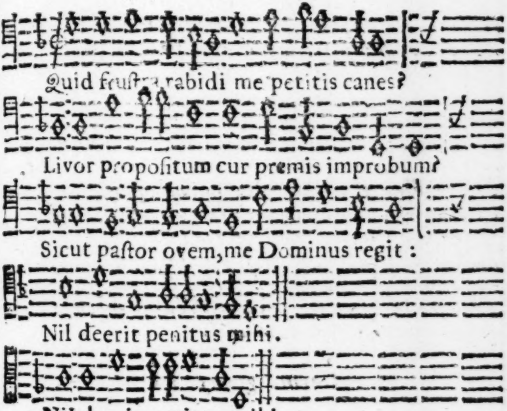

Nec 4 si per a trepidas luctifica manu
Intentet tenebras mors mihi vulnera,
Formidem duce te pergere: me b pedo
Securum facies tuo.
Tu 5 mensas epulis accumulas, merum
Tu plenis pateris sufficis: & caput
Unguento exhilaras, conficit æmulos,
Dum spectant, dolor anxius.
Me 6 nunquam bonitas destituet tua,
Profususque bonis perpetuo favor:
Et non sollicitæ longa domi tuæ
Vitæ tempora transigam.

PSAL. XXIV. Domini est terra, etc.

Psalmo vicesimo quarto David spiritu divino inflammatus, et contemplans animo domum Domini, à Salomone filio suo ædificeandam, in qua arca fœderis conquiesceret, toto pectore exsultat, tantumq; hoc Dei beneficium celebrat, qui licet creator et dominus sit totius rerum universitatis: tamen præ omnibus aliis gentibus se posteritati Israelis patefecerit; eam ad veram sui agnitionem, et hæreditatem regni cœlestis invitaverit; ejusq; regionem unicam veræ Ecclesiæ sedem suumq; quasi domicilium esse voluerit. Mox etiam per dialogismum docet, quænam sint membra veræ Ecclesiæ et regni Christi, et per acclamationem iteratam, quasi adventante jam arcâ illâ, divinis miraculis conspicuâ, portas latè pandi, et regem Ecclesiæ Christum recipi jubet, in cujus encomio bis repetito, hymnum hunc concludit.

Carm. genus II

TOta 1 quidem Domini terra est, & quicquid ubiq;
Vel parca celat, vel benigna sufficit:
Quique colunt montesque feros, camposque feraces
Urbesque sanctis temperatas legibus.
Ille 2 super pelagus solidum connexuit orbem,
Stabilis ut undas inter instabiles foret,
Et toties rapidis pulsatus fluctibus, omnes
Compage firmâ sustineret impetus.
Cuncta 3 igitur Domini meritò sunt: sed tamen unam
Sedem sibi ille dedicavit propriam.
Ecquis eò scandet? cuive hæc permissa potestas
Loco ut beatum sistat in sancto gradum?
Cui 4 manus & mens est insons, nec vana volutat
Animo, nec ulli damna periurus dedit.

Huic

Huic 5 Dominus donabit opes: hunc numine dextro
A vi procacique eruet calumnia.
Hæc 6 vera est pietas, hac itur ad æthera, veri
Sic intueri numinis vultum licet.
Eia 7 aditus reserate, fores age pandite portæ,
Portæ perennes sempiternæ regiæ:
Claustra revellite, limina pandite, magnus ut intret
Rex ille. multa clarus ille gloria.
Quis 8 novus hic sanctis succedit sedibus hospes?
Quis iste multa est inclytus rex gloria?
Ille potens latè Dominus dextraque opibusque
Belloque multa nobilis victoria.
Eia 9 aditus reserate, fores ages pandite portæ,
Portæ perennes sempiternæ regiæ:
Claustra revellite, limina pandite, magnus ut intret
Rex ille multa clarus ille gloria.
Quis 10 novus hic sanctis succedit sedibus hospes
Quis iste multa est inclytus rex gloria?
Ille potens armis numerosoque agmine ductor,
Hic ille multa est inclytus rex gloria.

PSAL. XXV. Ad te Domine levavi, etc.

Petit hac oda David, ut à Deo doceatur & regatur, utq; ab eodem gratuitâ misericordiâ peccata sibi condonentur. Orditur autem à descriptione suæ in unius Dei patrocinio collocatæ fiduciæ, quâ ad orandum compelli se ostendit. Multa præterea de Dei misericordia & veritate, de felicitate verè piorum, de privatis suis doloribus, & hostium suorum immanitate, de causæ item suæ bonitate & innocentiâ inserit; donec tandem voto, totius Ecclesiæ salutem Deo commendante, Psalmum concludat.

Carm. genus xiv.

Discantus.

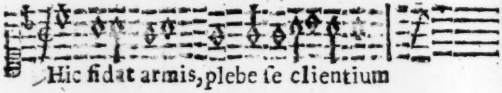

Altus.

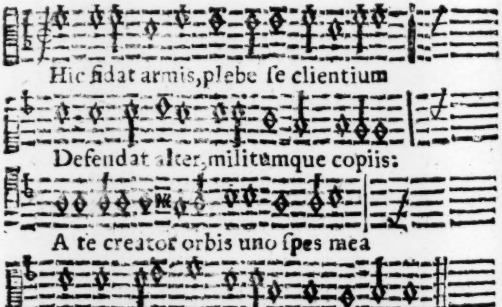

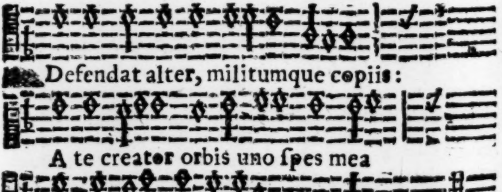

Tenor.

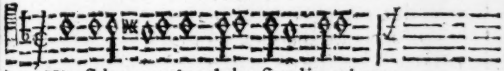

Hic fidat armis, plebe ſe clientium

Baſſus.

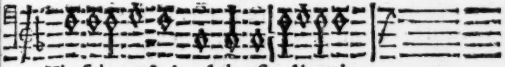

Hic fidat armis, plebe ſe clientium

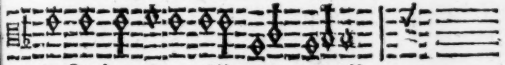

Defendat alter, militumque copiis:

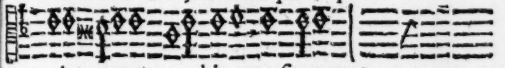

A te creator orbis uno ſpes mea

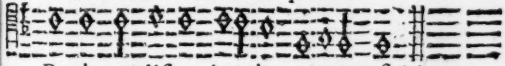

Pendet, maliſque in rebus unum reſpicit.

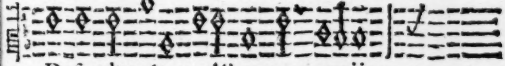

Defendat alter, militumque copiis:

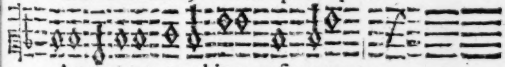

A te creator orbis uno ſpes mea

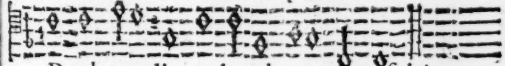

Pendet, maliſque in rebus unum reſpicit.

Tu 2 ſancte genitor effice inſolentibus
Ne ſpes inanes riſui ſint hoſtibus.
Sic 3 me pudore liberabis : nec rubor
Confundet ora cæteris, in te ſuæ
Qui collocarunt anchoram fiduciæ.
Fruſtretur illos ſpes, & irritæ ſpei
Pudor dolorque torqueat, qui ſordium
Amore ſeſe ſordibus contaminant,
Bonoſque nullâ provocati injuriâ
Vexare gaudent. Mihi 4 per anfractus vagos
Vitæ, ſalebras inter & tenebras iter
Oſtende rectum & 5 erutum ſequacibus
Erroris undis, prævio lucis tuæ
Splendore deduc veritatis in viam.
Te nempe ab uno pendeo ſpe, te Deum
Unum & ſalutis columen agnoſco meæ.
Si 6 torta vitiis fortè morum regula
Deflexit, error ſi fefellit lubricus,
Fracta illecebris ſi voluptatis malis
Incau a vitii ſe juventa polluit ;
Benignitatis 7 tu tuæ memor tamen,
Et lenitatis, (qui parentes mollibus
Fœnans habenis, uſque ab incunabulis)
Orbis paterni es uſus indulgentiâ)
Miſerere, noſtris quod negares moribus,
Tuæ negare non potes clementiæ.
Nec 8 denegabis, nec precantes bona bonus
Vacuos repelles, nec viam poſcentibus
Rectam aberis unquam recta & æqui regula.
Tu 9 mitis animi amplecteris modeſtiam,
Doceſque recti & improbi diſcrimina,
Tu 10 dux comeſque tuta per compendia
Ducis carentem fraude manſuetudinem :
Peccata bonus & facilis obliviſceris :
Promiſſa ſolvis liberali dexterâ :

Mitis

Minuitque pœnas mitis indulgentia :
Fideſque dictis ſtabilis erga omnes adeſt,
Qui pacta ſacri fœderis non negligunt,
Hanc 11 ut nepotum ſæcla manſuetud'
Noſcant, tuique nominis ſe gloria
Latè per omnes fundat orbis angulos,
Ignoſce noſtris mitis erratis parens,
Quæ multa inuſſit ægritudo, & impotens
Amor, regique contumax ira & dolor,
Errorque veri non acutus arbiter.
O ter 12 beatum, mente qui purâ Deum
Veneratur: illi, qualecunque amplectitur
Vitæ inſtitutum, dux adeſt ſemper Deus,
Rectorque & omnes actiones proſperat
Securus 13 animus anxio procul metu
Cunctis fruetur affinenter copiis :
Stirpiſque ſeries longa firmabit domum,
Genuſque multâ floridum propagine
Opes paternas ad nepotes tranſferet.
Quin 14 & piorum mentibus a myſteria,
Contempta pravis, impiè ſapientibus
Occulta, Dominus luce proferet ſuâ,
Et ſacro ſancti fœderis ſcientiam
(Quæ ſola vitæ dux beatæ & regula eſt)
Docebit. Ego 15 rex beate cœlitum
Te mente ſolum quæro; nuſquam lumina
Abs te reflecto: tu pedes ſolus meos
Hoſtis doloſis erues è retibus.
O ſancte 16 cuſtos hominum, amico lumine
In me intuere, & deſtitutum ab omnibus
Inopemque ſancta metuere dextera;
Curiſque 17 mentem que perurunt plurimæ,
Noviſque ſemper differunt doloribus,
Exſolve, pœnis 18 uſque & uſque immanibus
Exercitato, & obruto, laboribus

Ignoſce:

Ignoſce: culpas mitis obliviſcere.
Heu 19 quanta vis me factionis impiæ
Perſequitur armis! quanta me crudelitas
In expiato quærit odio perdere!
Tu 20 me periclis libera, tu protege
Ejus ſalutem ab hoſtium ludibrio,
Omnem ſalutis qui locavit ſpem ſuæ
In te, 21 nec aliis fidit opibus quàm ſuæ
Integritatique & tuæ clementiæ.
Gens 22 quæ tuarum juſſa legum amplectitur,
Fac und equaque tuta te ſit vindice.

Carm. genus XV.

Diſcantus.

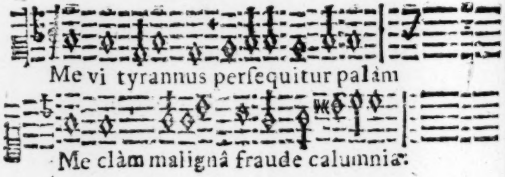

Altus.

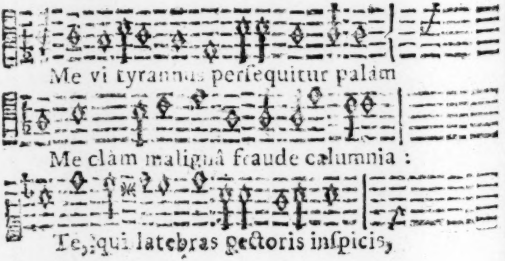

PSAL. XXVI. *Judica me Domine, etc.*

David ab hoste suo crudeli et impio vi externâ et calumniis clandestinis divexatus, invocat hoc Psalmo Dei auxilium: suamque innocentiam, bonæque conscientiæ fiduciam, Dei ipsius, cordium inspectoris, testimonio prædicat; ad cujus unius patrocinium confugit, seque totum illius laudibus et ministerio devovet. Sub finem institutam petitionem repetit, hostiumque suorum impietatis, fraudum, crudelitatis, aurique famis descriptionem, suæque innocentiæ commemorationem adjungit, ejusque auctori Deo gratum se fore pollicetur.

Tenor.

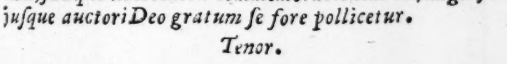

Me vi tyrannus persequitur palam,

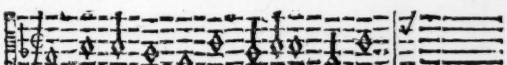

Me clam maligna fraude calumnia:

Bassus.

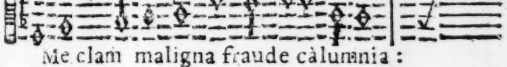

Me vi tyrannus persequitur palam,

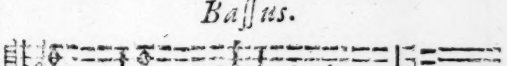

Me clàm malignâ fraude calumnia:

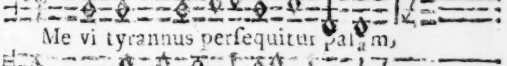

Te, qui latebras pectoris inspicis,

Appello

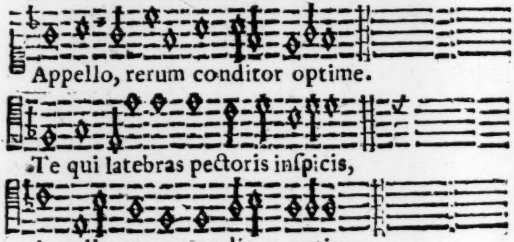

Mens fraudis expers, & manus innocens,
A vique pura & flagitio, in Deo
Spes fixa, sortis qui violentiâ
Me sævientis non sinet opprimi.
Renesq; 2 flammis & penetralia
Scrutare cordis, cæcaque sensuum
Arcana, fusum ceu calidis focis
Explorat aurum callidus artifex:
Mentem 3 videbis munificentiæ,
Quæ dona nunquam non meminit tuæ:
Actæque leges, puriter ad tuas
Vitæ carentem flexibus orbitam.
Procul 4 facessat, nec socium sibi
Me vana speret lingua: procul domo
Nostrâ recedat, qui didicit suos
Fucare sensus pectore subdolo.
Odi 5 scelestûm concilia, impios
Cœtus veneno peiùs abominor:
Quorum resultant pectora gaudio,
Quum perpetrarunt facta nefaria.
Sed 6 mente pravi non sibi conscîa.
Lotusque puris fontibus, ad tuas
Aras adibo lætus & offeram.

Lætæ

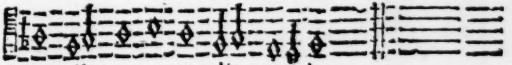

Appello rerum conditor optime.

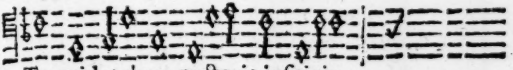

Te, qui latebras pectoris inspicis,

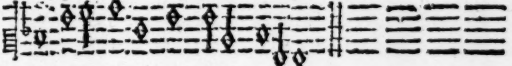

Appello, rerum conditor optime.

Lætæ choreæ dux tibi victimas.
Te 7 nostra pangent tympana, te lyra
Te vox canoro consona tympano,
Lyræque cœtuque in celebri tua
Miranda pandet facta nepotibus.
Tectumque 8 nomen quo canitur tuum,
Ædemque numen qua colitur tuum,
Mens ardet: absentem retrahunt, tuæ
Quæ templa celant pignora gloriæ.
Hæc 9 ossa tellus ne sine ut obruat
Inter cruentos barbara barbaros,
Qui 10 fraudulentâ mente coquunt scelus,
Captant avarâ munera dexterâ.
Ergo 11 institutum carpere tramitem
Pergam innocenter: tu propiùs meis
Aurem benignus quæstibus admove,
Ac me periclis tristibus assere.
Per 12 plana firmo quòd gradior pede
Quòd recta sector, muneris est tui.
Ergo salutis te columen meæ
Cœtu in celebri laudibus efferam.

PSAL. XXVII. Dominus illuminatio, &c.

Psalmo vigesimo septimo hoc præcipuè agit David, ut fiduciæ suæ in uno Deo collocatæ certitudinem testatam faciat, suoque exemplo doceat, in insidiis, periculis, perfidiâ amicorum, omnibusque rebus adversis, unum idemque tutissimum homini undequaque destituto huc confugium esse. Inserta etiam sunt vota, quibus unicè à Deo petit, ut sit, perpetuoque maneat membrum veræ Ecclesiæ, ubi ab hostibus tutus esse, Deumq; in cœtu frequenti celebrare, eidemq; gratias agere possit, hic se audire hic regi sese, et doceri postulat, hortaturque seipsum, ut præsidio Dei fretus animum non abjiciat.

Carm. genus iii.

DEus 1 in tenebris quum mihi præluceat,
Vitamque muniat meam,
Quæ vis aperta terreat me? quæ mihi
Fraus cæca sit formidini?
Adversus 2 unum quum sceleſta factio
Cunctas parasset copias,
Dolosa letho quæ tetenderant meo,
Ipsi incidere in retia.
Si 3 comminentur castra, si minacibus
Infesta telis agmina,
Securus animi spectо castra, prælia
Timore liber a intuor.
Unum 4 expetivi, & usque & usque id expetam,
Curis ut exemtus malis,
Sim sacrosanctæ semper ædis incola,
Augusta mirer atria,
Deoque laudes personem, artus dum regit
Vitalis auræ spiritus
Tum 5 me sub umbrâ conditum tentorii

Celabit

Celabit, & periculis
Procul remotum, rupis abruptæ velut
In arce positum, muniet:
Ac 6 ne relictum nunc quidem impiæ sinet
Vi factionis opprimi,
Victorque solvam vota, nec victoriæ
Auctor mihi tacebere.
Audi 7 invocantem supplicem, & fractum malis
Bonus favensque subleva.
Te 8 mens anhelat, vultus ad vultum tuum
Intentus usque respicit:
Ne 9 conde vultus lumen à me amabilis
Neu me in tenebris desere.
Servum per iram ne sine opprimi tuum:
b Vitamque quam debet tibi,
Tuere ab hoste, & è periclis eripe,
O spes salutis unica.
Me 10 cari amici, me propinqui, me pater,
Me blanda mater liquerat:
At non reliquit, qui pios in asperis
Non deserit rebus, Deus.
Parens 11 benigne, me vias doce tuas,
Rectaque deduc semitä.
Ne vis metusque ab hoste me deterritum
De calle recti detrahat.
Ne 12 me impiorum obnoxium libidini
Relinque, Testes impii
Fingunt malignè falsa de me crimina,
Armantque se mendaciis.
Mens 13 victa tantis c jam fatisceret malis,
Ni spes foveret me tuæ
Benignitatis, post labores anxios
Mox affuturum gaudium.
Vivusque vivos inter ipse commoda
Vitæ beatæ d præstolor.

In

In 14 rebus ergo turbidis ne confide,
Sed fortis usque sustine.
Te roborabit Dominus,& cor fulciet:
Tu fortis usque sustine.

PSAL, XXVIII. Ad te Domine clamabo, &c.

Cùm videret Propheta regius, sæpe fallum esse, ut justi

Carm. genus xxi.

Discantus.

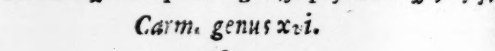

Princeps stelliferis altior orbibus,

Altus.

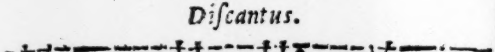

Princeps stelliferis altior orbibus,

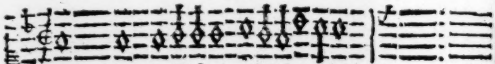

Vitæ præsidium & certa salus meæ,

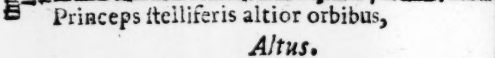

Aurem a suppliciis da facilem meis,

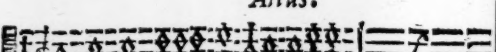

Ne fiam similis busta petentibus.

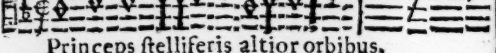

Vitæ præsidium & certa salus meæ,

Auren

Dei judicio pii simul cum impiis supplicio obruerentur, videretq; sibi in præsentiâ cum malis et fraudulentis hominibus negotium esse orat Deum, ut eorum contagio non inficiatur, sed ab hujusmodi societate et commercio liberetur, atq; ita ipsi soli suorum scelerum justas pœnas luant. Simul etiam, quæ et qualia ipsorum peccata sint et quæ pœnæ ea sint consecuturæ, ostendit. Dei deinde benignitati, quâ fiat ut tam promptè exaudiatur, gratias agit ejusq; patrocinio universam Ecclesiã commendat

Tenor.

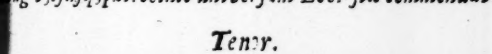

Princeps stelliferis altior orbibus,

Bassus.

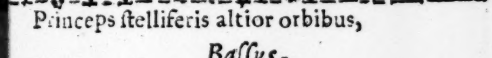

Princeps stelliferis altior orbibus,

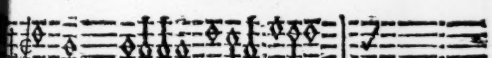

Vitæ præsidium & certa salus meæ,

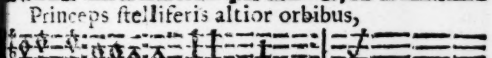

Aurem suppliciis da facilem meis,

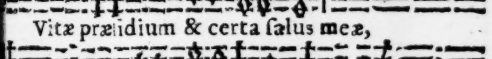

Nc fiam similis busta petentibus,

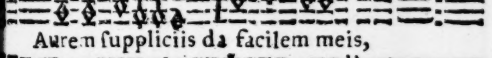

Vitæ præsidium & certa salus meæ,

Aurem

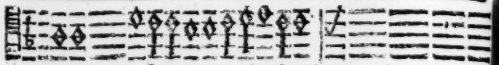

Aurem a ſuppliciis da facilem meis,

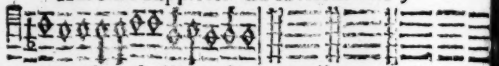

Ne fiam ſimilis buſta petentibus.

Audi 2 vota parens, quæ tibi profero
Supplex cum gemitu, brachia porrigens
Ad cœlum tremulis b pervigil ignibus,
Cœlum templa tuæ conſcia gloriæ.
Ne 3 me connumera cœtibus impiis,
Neu tanquam ſocium plecte nocentibus:
Quorum blanditiis illita mollibus
Lingua eſt, mens gelido livida toxico.
Illis 4 nequitiæ præmia ſint ſuæ,
Et merces ſtudiis æqua nefariis
Pro c ſemente legant ſemina, peſſimis
Dignum conſiliis ſupplicium luant.
Non 5 his conſilii provida vis tui
(Qui me conſpicuis tollis honoribus)
Infectáſve manus à ſcelere avocat,
Aut infecta odiis pectora mitigat.
Ergo nec ſeries longa propaginis
Florebit, patrias nec ſoboles opes
Longæva accipiet: ſed celeri genus
Clades exitio proruet ac domum.
Laus 6 rerum domino qui precibus meis
Se non difficilem præbuit, hinc 7 meæ
Vires, hinc clypeus rebus in aſperis:
Hinc ſpes, auxilium hinc non dubium in malis
Hinc cor geſtit ovans: carminibus tuas
Laudes 8 ora ſonat: qui populum tuum
In rebus trepidis protegis, & tuum

Regem

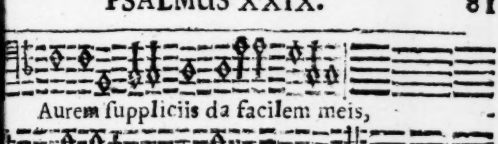

Aurem ſuppliciis da facilem meis,

Ne fiam ſimilis buſta petentibus.

Regem ex inſidiis omnibus eripis.
Cuſtodi 9 populum rex hominum tuum.
Hebri d fac ſoboles largiter omnibus
Vitæ continuò fructibus affluat,
Donec perpetuum ſol referet diem.

PSAL. XXIX. Afferte Domino filii Dei, &c.

Continet hic Pſalmus inſigne et ſplendidum encomium majeſtatis et omnipotentiæ veri Dei, quam in cœlo inquit ateſtacere imbres, tonitrua, fulgura, fulgetra; in terris urbines, terræmotus cataclyſmos; in mari procellas, æ- tus, tempeſtates. Hortatur igitur omnes pios ut Deum unc agnoſcant, laudent, celebrent, ipſiuſq; potentiâ et enitate freti, nullius hoſtis opes aut copias pertimeſcant

Carm. genus xv.

SEu 1 dives auro es, ſive opibus potens,
Seu marte partâ clarus a adoreâ,
Agnoſce numen gratus, & huc refer
Quæcunque lætum ducis ad exitum.
Huic 2 pange laudes & prece ſupplice
Rerum parentem concilia & Dei
Nutu regentis ſtelliferam domum
Dignare juſtis nomen honoribus.
Cujus 3 liquentes vox gravida pluit

De

De nube rores; terrificos ciet
Cœlo tumultus cum tonitru, maris
Turbata ventis concitat æquora:
Vox 4 dignitatis plena, nec irritæ
Unquam [b] ad patrandum jussa potentiæ,
Nudare 5 cedris seu libanum juvat,
Celsasque ventis sternere fraxinos:
Seu 6 vincta saxis saxa revellere,
Notisque montes sedibus erutos
Versare, taurum ut verna per avia
Vexat juventæ læta protervitas.
Ad 7 vocis ictum nubibus exsilit
Elisus 8 ignis: e tesqua Arabum tremunt:
Feræ pavescunt: ante 9 diem fluunt
Partus acerbi: [d] robora concidunt
Quæcunque templo cœlum habet aureo,
Quæcunque [e] tellus dedala sustinet,
Quæ celat undis æquor in abditis,
Dei fatentur cuncta potentiam.
A 10 voce vindex pontus inhorruit,
Undisq; montes obmutuit, arbiter
Æterne rerum, quum libuit tibi
Delere gentes fluctibus impias.
Te 11 dante vires non opibus feros
Horremus hostes, non numero graves:
Te dante pacem, progeniem Isaci
Cornu beabit divite copiâ.

PSAL. XXX. Exaltabo te Domine, &c.

Psalmo xxx. David à præsentissimo animi et corporis discrimine liber, gratias Deo agit, totamque Ecclesiam ad idipsum faciendum instigat. Deum enim usque adeo benignum et indulgentem esse, ut omnes resipiscentes iram ipsius momentaneam, misericordiam verò perpetuam et æternam

eternam experiantur. Quod ipsũ comprobat suo exemplo Se enim, ait, rebus aliquando secundis factum esse securum et insolentem, eoq; Deum non mediocriter offendisse et poenas sibi ipsi et suis accersivisse ex animo tamen Dei misericordiam implorantem, subitò exauditum se esse, Deumq; sibi iterum placatum sensisse. Propterea gratias immortales, et celebrationem tantorum beneficiorum sempiternam Deo promittit.

Carm. genus vi.

TE 2 nostra semper carmina, tel yra
Sonabit, orbis conditor optime:
De faucibus lethi imminentis
Incolumis tibi vota reddam.
Per te superbus nec lacrymis meis
Insultat hostis, nec fruitur malis:
Te 3 rebus, incertus salutis,
Auxilium in dubiis popposci.
Per te receptis viribus haurio
Vitalis auræ lumen amabile:
Nec 4 inferûm sub nocte longa
Et tenebris jaceo sepulcri.
O turba 5 purisdedita ritibus
Sacrisque castis tollite laudibus
Placabilem votis parentem,
Et memori celebrate plectro.
Vanescit 6iræ vindicis impetus
Bullæ fugacis more: Dei favor
Bonus manu vitam benigna
Tristitiæ vacuam rependit.
Si fortè sero vespere fletibus
Vultus rigamur, mox redit aurea
Cum luce risusque, & jacentes
Exhilarans animos voluptas.

Pasis

Pacis 7 beatæ quum fruerer bonis,
Mecum loquebar: De ſtabili gradu
Felicitatis nulla ſortis
Me dubiæ quatiet procella.
Te 8 dante vires, divitias, decus,
Te montis inſtar mœnibus æneis
Firmante regnum, vanum alebat
Credulitas mihi blanda faſtum.
Tu me relicto ſtultitiæ meæ,
Dextram retraxti, retrò abiit domum
Repentè turbatam relinquens,
Sors levibus malefida pennis.
O 9 præſes orbis, pectore ſupplice
Mox te vocavi, te lacrymis madens
Opem popoſci. Quid 10 profuſus
Profuerit tibi ſanguis? inquam.
Quis mortis uſus noſtræ erit? an tuas
Laudes ſonabunt, factaque poſteris
Miranda muti prædicabunt
Sub gelido cineres ſepulcro?
Placatus 11 aurem da facilem meis
Votis, ſeveros neu querimoniis
Averte vultus: pelle membris
Peſtiferi mala dura morbi.
Tu 12 ſupplicanti protinus admoves
Aurem benignus, pro lacrymis mihi
Riſum reducis; pro dolore
Lætitiamque alacremque plauſum.
Te 13 ſemper ergo carmina, te lyræ
Noſtræ ſonabunt: vox tibi ſerviet
Dicata, præbebitque noſtris
Materiem tua laus camœnis.

PSAL.

PSAL. XXXI. In te Domine speravi, &c.

Vult hoc Psalmo possunt omnes pij in angustiis et extremis periculis constituti; accuratè enim et ad vivum afflictiones, anxietates, suspiria et fiduciam hominum sanctorum in Deo collocatam depingit. Initio autem Deum compellat confugium et præsidium suum à quo se jam exaudiri cupit, et antea quoque exauditum esse confitetur. Addit deinde miserabiles gemitus et querelas de varietate suorum periculorum et miseriarum, deq; hostium suorum insolentia. Neque tamen in tantis malis frangitur animo, sed Deo confidit, ejusque auxilium implorat, et malæ hostibus imprecatur; Predicat etiam magnitudinem & multitudinem divinorum in se beneficiorum, proque iis Deo gratias agit, et petitionem institutam aliquoties repetit. Subfinem universam quoq; Ecclesiam hortatur, ut suo exemplo in maximis quoque periculis animo non deficiat; fore enim ut præsentiam Dei ipsa quoq; experiatur.

Carm. genus X.

1 IN te locavi spem meam,
Rerum creator optime:
At 2 tu benignus prospice,
Ne spei pudescat irritæ.
O 3 juste vindex, fraudibus
Ab hostium me vindica:
Audi benignus supplicem:
Da promptus abjecto manum,
Me rupe serva ut inviâ
Clausum vel arce aheneâ,
Tu 4 rupis es mihi inviæ
Munimen, arx aheneas.
Ergo 5 ut timori mentibus

Nomen tuum ſit impiis.
Præi viam mihi, abditis
Me libera de caſſibus.
Tu 6 robur es meum: tuæ
Commendo vitam dexteræ:
Me libera pacti Deus
Tenax memorque fœderum.
Qui 7 vana ſtulti ſomnia
Sectantur, odi peſſimè.
Tu certa ſpes mihi es, meæ
Tu portus es fiduciæ.
Inter 8 labores aſperos
Lumen tuæ clementiæ
Fulgens repente turbidum
Perfudit animum gaudio.
Quum 9 me tyrannis impotens
Urgeret hoſtis impii,
Jam jam imminentis pallidis
Lethi explicaſti faucibus.
Miſerere 10 fracti tot malis,
Tot obruti doloribus.
Caligat oculus, mens ſtupet,
Mœrore corpus tabuit.
Caduca 11 vita elabitur
Mœrore fracta, & luctibus;
Interque clades aridis
Fluxere vires oſſibus.
Me 12 ridet hoſtis, & meis
Inſultat inſolens malis:
Horrent propinqui, cæteri
Vitant metu periculi.
E 13 proximorum mentibus
Obliteror, ceu mortuus,
Contemptior ſum civibus,
Quàm lamma teſtæ fictilis.

Me 14 multitudo opprobriis
Coràm laceſſit aſperis:
Vim machinatur in meam
Jurata mortem factio.
Ego 15 interim fiducia
Opis tuæ, dolos, minas,
Injurias & hoſtium
Contemno contumelias.
Tu 16 e fila vitæ temperas
Meæ regisque tempora:
Tu me impiorum libera
Ab hoſtium tyrannide.
Oſtende 17 vultum amabilem
Servo bonus tuo, & favens:
Et me tuere, qua ſoles
Semper tuos, clementia.
Ne 18 ſit pudori, quòd tuam
Imploro opem: pudor malos
Confundat, & ſilentium
Longum ſepulcris ſopiat.
Aſſueta 19 vox mendacio
Sit muta vox procaciter
Solita bonos laceſſere,
Et arroganter ſpernere.
O 20 quanta te colentibus
Et quot redundant commoda!
Quot teſte mundo proſperis
Auges tuos ſucceſſibus!
Hos 21 protegis reconditos
Procul à minis potentium,
Tuaque munis in domo
Linguæ veneno ab impiæ.
Tibi 22 perennis gratia
Sit, rector orbis, qui velut
Munita in arce me procul

Periculis ſubmoveras.
23 Exſpes, inops à vitam fugâ
Quum vix tuerer anxiam,
Mecum ipſe dixi, jam truci
Reliquit hoſti me Deus.
At tu hæc in periculis
Oblitus extremis mei,
Aurem benignam ſupplici
Ac invocanti admoveras.
Ergo 24 patrem rerum optimum
Amate candidi et pii,
Qui faſtuoſos deprimit,
Et obſequentes erigit.
Qui 25 ſpem locatis in Deo,
Conſtanter illi fidite,
Nec robur animi concidat
Sortis procellâ turbidæ.

PSAL. XXXII Beati quorum remiſſæ, &c.

Pſalmus hic ſecundus eſt inter eos qui pœnitentiales uſitatè appellantur. Docet autẽ, qua in re conſiſtat hominis juſtitia et beatitudo æterna, nimirum non in abſolutâ omnibus numeris perfectione, quam in hac naturæ depravatione nemo unquam eſt conſecutus, neq; in ejuſdem integritatis hypocriticâ ſimulatione, ſed in gratuitâ Dei miſericordiâ, ignoſcentiâ, et hominis lapſi ingenuâ et apertâ confeſſione. Oſtendit præterea peccatorũ diſſimulationis, et oſtentationis propriæ juſtitiæ incommoda, doloris et morſus cõſcientiæ magnitudinem graviter et perpetuo prementis Dei, exhauſtas totius corporis vires; ſuoq; et totius Eccleſiæ exemplo admonet, quid tali tempore ſit faciendum, nimirum nihil celandum, ſed omnia peccata detegenda, Deiq; miſericordiam implorandam eſſe; hujuſque ingenuitatis cõmoda; videlicet Dei in omnibus periculis præſentiam

sentiam, animique securi, et in Deo gaudentis tranquillitatem recenset, insuper etiam per mimesin Dominum loquentem inducit, deque sua benevolentia pijque hujus instituti approbatione & gubernatione benignè pollicentem modò homines non sint obstinati, sed tractabiles: quorum illis gravissimas poenas minatur; his verò pacem & veniam promittit: & sub finem omnes pios, ad veram in tantâ Dei beneficientiâ lætitiâ, insigni epiphonemate exhortatur.

Carm. genùs XV.

O 1 Ter beatum, cui patris optimi
Noxas remisit lethiferas favor,
Cui fœda morum flagitia obruit
Oblivioso tecta silentio!
O 2 ter beatum, cui bonus arbiter
Non imputavit lubrica deviæ
Errata vitæ, nec reperit dolum
Cæco in recessu pectoris abditum!
Donec 3 a fovebam sub tacito sinu
Morbum, solutis languidus ossibus
Artus trahebam, luctificus dolor
Questus ciebat non patiens tegi.
Tu 4 me premebas prævalidâ manu
Infestus atris seu tenebris diem
Nox condidisset, seu roseâ dies
Orbem recurrens luce retexerat.
Sic decolorem tabificus cutem
Mœror coquebat, sic macie dolor
Siccabat artus, messis ut Africæ
b Cancri per æstum mitiùs areat.
Tum 5 mente versâ vulnera protuli,
Tibi renudavi vitium meum.
Fraudem retexi: at tu mihi protinus
Noxa soluto conciliatus es.

Qui 6 mentis ergo pura ſacraria
Servare quærit, te prece ſupplice
Placet, nec orbem pontus ut obruat,
Formidet æſtus lethiferi minas.
Tu 7 me periclis eripis aſperis
Tutela præſens: tu mihi gaudia
Toto refundis corpore, ut hoſtium
Qui vincla fracto carcere depulit.
Nec 8 ſat; tenebras pectoris auferam,
Inquis: beatæ quà feret orbita
Monſtrabo vitæ, nec procul à tuis
Unquam reflectam lumina greſſibus.
Mulis 9 equiſque ne ſimilis modò
Sis, bruta quorum pectora gratiam
Non mutuam novere, ſed aſperis
Fracti c lupatis ſervitium ferunt,
Multa 10 obſtinatam nequitiam manent
Tormenta: purâ qui Dominum fide
Orabit, huic pacem & veniam dabit,
Non durus unquam parcere ſupplici.
Recti 11 tenaces ſimplicis, & quibus
Eſt grata fraudum neſcia veritas,
Favente læti numine geſtibus,
Et voce veſtrum pandite gaudium.

Carm. genus xvii.

Diſcantus.

PSAL.

PS. AL. XXXIII Exultate justi in Domine, &c.

Exhortatio ad celebrationem & predicationem Dei, divinorumque beneficiorum Psalmo hoc trigesimo tertio continetur, quæquidem statim in principio, sapiùs mutatis verbis, iteratur. Deinde ordine celebratur Dei veritas æquitas, beneficentia, sapientia, & omnipotentia, elucens ex mirandâ creatione et conservatione omnium rerum: item ex ejusdem justitia in fraudibus & sceleribus improborum vindicandis, et ad voluntatem & nutum suum administrandis omnibus. Insigni igitur exclamatione beatos prædicat eos, qui hunc unum & verum Deum suum Dominum et patronum ex animo agnoscant, eidemque curæ fuerint ut simulatores pietatis à verè piis discernat, eosdemque in viam revocet, docet, quod Deus sit cardiognostes, quam nemo externâ specie possit fallere. Damnat præterea fiduciam propriarum virium collocatam vel in potentiâ regum, vel in copiis militum, vel in robore hominum aut equorum; et ostendit, solam unius Dei nitentem fiduciam, ratam et invictam fore, ideoque, in hoc uno hominibus piis gaudendum et exultandum esse.

Tener.

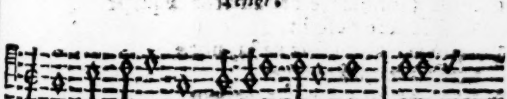

Vos quibus puræ est amor æquitatis, Læti

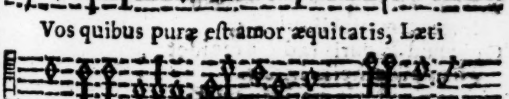

Pangite carmine Orbis auctorem Dominum: æ-

quitatis Hoc carmen decet æmulos.

Altus.

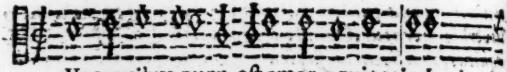

Vos quibus puræ est amor æquitatis, Læti

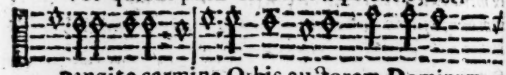

pangite carmine Orbis auctorem Dominum: æ-

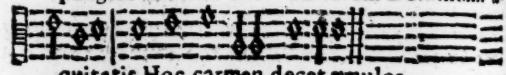

quitatis Hoc carmen decet æmulos.

Tinniat blando a chelys hunc susurro,
Hunc vocalia b nablia
Docta c bis quinis resonare nervis
Hic artem manus approbet.
Haic 3 novos cantus meditemur: uni
Læti clangite buccinâ.
Nam 4 fides dictis rata veritasque est,
Et fatis comes æquitas.
Quippe 5 qui justi est & amator æqui, &
Veri fallere nescii:
Perque terrarum sola vasta, notæ
Cunctis munificentiæ:
Is 6 suo verbo d sinuavit orbem
Lucentem nitidi ætheris,
Quicquid & puris radiis e renidet
f Campis ætheris igneis.
Littus 7 arctavit maris inquieti,
Compressque licentiam,

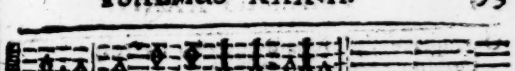

quitatis Hoc carmen decet æmulos.

Baſſus.

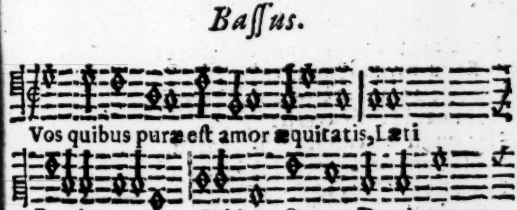

Vos quibus puræ eſt amor æquitatis, Læti

Pangite carmine Orbis auctorem Dominum: æ-

quitatis Hoc carmen decet æmulos.

Et penu clauſas finuavit undas,
Unde in tempore promeret.
Hunc 8 & occaſus metuant & ortus:
Hunc unum Dominum colat
Quiſquis extremos ubicunque fines
Terræ, aut æquoris accolit:
Cujus 9 g à nutu viget interitque.
Quodcunque interit aut viget:
Cujus immotis tremefacta parent
Cuncta obnoxia legibus.
Qui 10 malas artes populi profani
Ludit callidior ſuis,
Et ſuo injuſtæ ſcelerata turbæ
Fraudat conſilia exitu.
At 11 quod arcanâ ſibi mente rerum
Auctor propoſuit ſemel,
Dum dies & nox referent ſe in orbem,
Uſque immobile permanet.

O 21 quater, plusquam quaterò beatos,
Patronus quibus est Deus!
Quos sibi excepit, Propriamque sortem
Quos dici voluit suam.
Dispicit 13 mundi pater è beatâ
Cœli stelliferi domo,
Eque 14 tranquillis adytis labores
Et curas hominum videt:
Quippe 15 qui cæcos animi recessus
Humani fabricaverit:
Nec quod arcano latet in recessu
Clausum pectoris, hunc latet.
Sperat 16 h incassum numero tyrannus
Se tutum fore militum:
Sperat incassum validis lacertis
Se miles fore sospitem:
Sæpe 17 spem fallit præeuntis Euros
Bellatoris equi fuga:
At 18 Deus justo oculo i irretorto
Semper respicit & pios:
Mortis 19 ut vert at jacula imminentis,
Diram & sævitiam famis.
Una 20 spes nobis opis hinc, ab uno
Certum præsidium in malis.
Ille 21 perfundet sibi dedicata
Dulci pectora gaudio:
Ille 22 fidentum sibi spes precesque
Lætum ducet ad exitum.

PSAL. XXXIV Benedicam Dominum, &c.

Acrostichis hujus tricesimi quarti Psalmi primâ sui parte gratiarum actionem continet, in qua initio gratam beneficior memoriam Deo pollicetur; deinde suo exemplo & enumeratione divinorum in se beneficiorum alios quoq;

6ti

ad invocationem & gratiarum actionem incitat et invitat. Altera pars præcepta & doctrinam habet, de vero timore Dei, de pio usu linguæ, de studio concordiæ, de vitæ totius innocentiâ; quas virtutes & promissionum dulcedine, & comminationum divinarum severitate studiosè hominibus pijs commendat.

Carm. genus iij.

SEu 2 læta sors me foverit, seu tristior
Vexárit omni tempore
Laudabo Dominum, semper illius meum
Os personabit laudibus.
Mihi 3 hæc voluptas, hoc erit solatium,
Mihi hoc levámen in malis;
Meoque turba tristis exemplo suas
Solabitur molestias.
Una 4 agite cuncti prosequamur laudibus
Nomenque numenque illus.
Ille 5 in periculis me vocantem exaudiit,
Statimque repulit metum.
Qui 6 cuncta ad illum consilia referūt sua,
Læto his nitentes gaudio
Vultus renident, nec repulsæ infamia
Rubore confundet genas.
Ea 7 pauper iste quum vocaret, omnibus
Hunc eruit periculis
Dominum 8 timentûm castra munit Angelus
Demissus ad custodiam,
Et imminentes arcet hostes, & pios
A vi tuetur impiâ.
Facite 9. periculum; jam scietis quàm Dei
Immensa & benignitas;
Quàm fiut beati, spes in illo qui suas
Omnes, opesque collocant.

Gen

Gens 10 ſancta Dominum colite: nihil deerit Deum
Fideliter colentibus.
Violenta 11 feritas ſentiet famem: bonis
Cuncta affluenter ſuppetent.
Adeſte 12 filii, audite, vobis numinis
Verum timorem ut indicem.
Quicunque 13 curis liberam & longam cupis
Vitam beatam ducere;
Linguæ 14 refræna virus, os nefariâ
A fraude purum contine:
Capeſſe 15 recta, curva vita, dilige
Tranquilla pacis otia.
Deus 16 innocentes adſpicitque & commodat
Intentus aures ad preces:
Torvo 17 ſceleſtos intuetur lumine,
Et nomen etiam obliterat.
Juſtum 18 invocantem Dominus audit, omnibus
Eum expedit periculis.
Quum 19 ſpes labores deſerit mortalium,
Afflicta quum moleſtiis
Succumbit oneri mens, Deus præſens adeſt,
Malaſque curas diluit.
Juſtis 10 labores ſuggerit ſemper piis
Iniqua ſors conatibus:
Sed qui bonorum ſemper eſt cuſtos Deus,
Sortis retundit ſpicula,
Et 21 oſſa ſervat ne terantur, impius
Ulciſcitur 22 ſcelus ſuum.
Et quiſquis hoſtis eſt piorum, cum domo
A ſtirpe cæſus interit.
Animas 11 tuetur ſe colentium Deus,
Nec rem domumque deſerit.

PSAL.

PSAL. XXXV. Judica Domine nocentes, &c.

Hoc Psalmo trigesimo quinto David ab amicis perfidis calumniose, improbe et insidiose divexatus, aliquoties ardenter repetit à precatione, invocat patrocinium et defensionem Dei; mala etiam sub inde hostibus suis imprecatur, eòquòd sint dolosi calumniatores, ingrati, amorem odio, beneficia maleficiis compensantes: item perfidi, epicharecaci, susurrones, cupidi nocendi. Sibiipsi autem, et omnibus bonis optima quæq; ominatur, prædicat, & optat à Deo, cujus benignitate, invictâ quâdem fiducia nititur, eidemque tam eorum beneficiorum memoriam, perpetuamque eorum celebrationem aliquoties promittit. Aliqui Davidem hîc Christi supplicium sustinentis deq; hostibus suis conquerentis, personam repræsentare, ita asseverant. Caveat autem unusquisq, ne ipse nocens, cupiditate vindictæ aut pravis animi perturbationibus impulsus, hoc Psalmo in propriam pernicium temerè abutatur.

Carm. genus XI.

RErum 1 sancte opifex ades
Et patrocinio protege me tuo:
Et retro refer in meos
Hostes perniciem, quam mihi comparant;
Scutum 2 cum jaculis cape:
Ensem 3 strinqe, meis hostibus obviam
Prodi: dic animæ meæ,
Secura auxilio nil metuas meo.
In 4 vultus pudor hostium
Et turpis subeat dedecoris rubor,
Fœdam corripiant fugam,
Cæcas insidias qui mihi præparant,
Ut 5 savus Boreas levem

Raptat

Raptat præcipiti turbine pulverem,
Sic illos trepidâ fuga
Vindex præcipites urgeat Angelus;
Sit 6 cœno via lubrica,
Et cœlum tenebris lurida nox tegat;
Et formidine pallida
Vindex præcipites comprimat Angelus;
Nam 7 me fraude mala suis
Conati immeritum prendere cassibus,
Et cæcum innocuo scrobem
Effodere; suis cassibus hæreant;
Et 8 factam exitium in meum
Cæci & præcipites in foveam ruant.
Perfusa 9 interea mihi
Dulci lætitia pectora gestient.
Mens 10 secura periculi
Auctorem Dominum lætitiæ colet;
Et sensus animi indices
Clamabunt, Domino quis similis Deo?
Qui fastus gravis improbâ
Defendit tenues à violentia:
Vexantemque opis indigos
Frangit sævitiam vindice dextera.
Conjurata 11 calumnia
In me criminibus sævit atrocibus;
Ignotum scelus in meam
Fingunt perniciem; 12 quæ bene feceram,
Compensant odiis malis,
Et vitæ invigilant exitio meæ.
Illos 13 tabificæ luis
Ægris visceribus quum dolor ureret,
Squalens veste ego lugubri,
Jejunaque fame pallidus & siti,
Et prostratus humi, Deum
Lenibam lacrymis & prece supplice.

Sic

Sic 14 ſincerus amici amor
Sub cari interitum luget amiculi:
Sic fratrem gemit unicum
Frater, ſic pietas anxia filii
Maternum ad tumulum dolet.
Me 15 fortuna gravi ſi tetigit manu,
Concurſant, mala gaudia
Inter ſe celebrant, b fax populi coit;
Incauto invidiam creant:
Proſcinduntque 16 avidâ me petulantiâ
Scurræ cum ſc balatronibus.
Dentem d dente acuunt, & rabiem vomunt.
Quem 17 finem patientiæ
Tam lentæ ſtatues, ô pater optime?
Arce hoc ludibrium, neque
Deſertum rabidis trade leonibus,
Acceptum 18 ut referam tibi
Quod vivo, & video lumen amabile:
Et cœtu in celebri canam
Te pronum auxilium ferre vocantibus
Fac 19 ne ſpes alat improbas
Semper turba meis læta moleſtiis,
Neu nutu ac oculis notet,
Exſultetque meis hoſtis atrox malis,
Qui eo ſermonibus aſperis
Inſultat, trucibuſque inſidiis petit
Pacatum malè callidus,
Incautum ut tacitis illaqueet dolis.
Non 21 diducere deſinunt
Rictum riſu. Oculis (euge) oculis diem
Lætum vidimus, inquiunt.
O 22 qui luminibus cuncta tuentibus
Terras reſpicis, hæc vides?
Ergo ſepoſitâ potege me morâ:
Jam 23 tandem evigila, & manu

Ultrico-

Ultrice indomitam frange ſuperbiam:
Juſto 24 & ſupplicio preme
Vindex juſte malos, neu ſine de meo
Luctu lætitiam ferant:
Neu 25 ſecum tacito pectore murmurent,
e Evax rectè habet, omnia
Supra vota cadunt, vicimus, en jacet.
Fœdâ 26 ignominiâ luant
Stultam lætitiam; dedecoris comes
Infamis pudor eluat
Importuna meis gaudia de malis.
At 27 cordi quibus æquitas
Eſt noſtra, ac animus nil ſibi conſcius,
Vitam triſtitiâ procul
Lætam ſemper agant, ac Dominum ferant
Cœli ad ſidera laudibus,
Qui curis famulos liberat auxiis.
Semper 28 juſtitiam mea,

Carm. genus xviij.

Diſcantus.

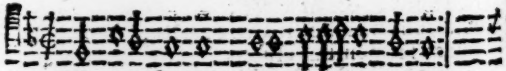

2 Ut exta flammis mille ſacrificis cremes,

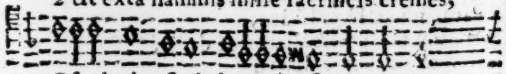

Oſcula des ſaxis, ingemineſque preces

Altus.

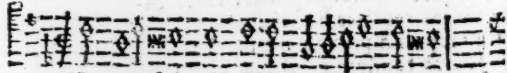

2. Ut exta flammis mille ſacrificis cremes,

Oſcula

Custos sancte hominum, lingua canet tuam,
Et præconia, dum mihi
Impellet calidus pectora spiritus.

Psal XXXVI. Dixit injustus ut delinq, &c.

Psalmus trigesimus sextus hoc præcipuè agit, ut incredibilem Dei benignitatem & misericordiam celebret. Orditur autem à descriptione hypocritarum & impiorum hominũ; miraturq; Deum in tantâ omniũ ferè securitate et malitiâ posse adhuc mundo benefacere, et tot tantisq; bonis homines etiam pessimos cumulare. Eâ igitur occasione digreditur in splendidam divinæ indulgentiæ, bonitatis et clementiæ commendationem, iisq; fieri inquit, ut et in hac vitâ multiplicibus commodis perfruamur, et in futurâ æternâq; vitâ veris gaudiis, puris voluptatibus, cœlesti q; luce perfũdamur. Hæc Dei bonitas ut Ecclesiæ et verè piis propria et perpetua sit orat, tyrannisq; impiis, à quorum violentiâ defendi cupit, cæcas et interitum imprecatur.

Tenor.

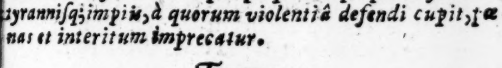

2 Ut exta flammis mille sacrificis cremes,

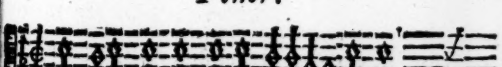

Oscula des saxis, ingemineſque preces,

Bassus.

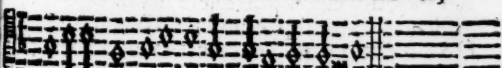

2 Ut exta flammis mille sacrificis cremes,

Oscula,

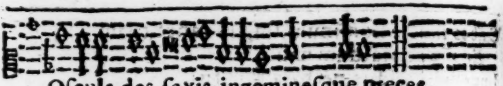

Oscula des saxis, ingemineſque preces.

Araſque donis largus accumules tuis.
Non facies tamen ut te rear eſſe pium.
Scelera reclamant, & negant te credere,
Conſilium mundum qui regat, eſſe Deum.
Utcunque 3 coram blandiare, non tamen
Impietas tacito pectore clauſa latet;
Erumpit ignis inſtar, ac tui trahit
Secum odium, atque odii perniciem comitem.
Quodcunque 4 loqueris, fraude tinctum eſt; reſpuis
Autibus ingratis qui potiora monent.
Scelus 5 nefandum nocte tota cogitas;
Recta fugis, ſemper deteriora foves.
O 6 magne rector orbis, indulgentiæ
Munera terra fretum ſentit & aſtra tuæ.
Quæcunque cœlum amplectitur, parentia
Legibus orta vigent, lapſa caduntque tuis.
Modus 7 æquitatis & tuæ ſapientiæ,
Cunctaque quæ fecit cuncta que facta regit,
Longè a nivoſis montium faſtigiis
Altior eſt, vaſti gurgitibuſque freti;
Humana gens hinc haurit auram & ſpiritum,
Nec pecudes curam præterière tuam.
Hinc 8 cuncta vitæ ſuppetunt nobis bona,
Dum mens corporeo carcere vincta latet,
Fœtus ſub alis volucris ut regit ſuis,
Præſidii fugimus ſpe mala cuncta tui.
At 9 exul animus morte liber patrium
Quum repetet limen ſidereamque domum;
Illinc egeſtas & dolores exulant;
Nemo feret votis non potiora ſuis.
Paſſim voluptas, pura paſſim gaudia;

Delicias

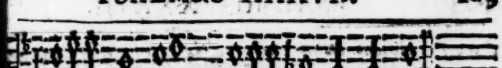

Oscula des saxis, ingeminesque preces.

Delicias largo flumine rivus agit.
Illic 10 perenni b vita fonte profluit,
Vita gravis fati non resecanda manu.
Illinc fatiscent mentium caligines,
Quæ modo sub tenebris pectora nostra premunt
Vultuque radius purus effusus tuo,
Lumine nos puræ cognitionis alet.
Benignitatis 11 interim tuæ bonis,
Qui te cognoscunt & tua facta fove:
Qui mente pura veritatem diligunt;
Justitiæ facias commoda ferre tuæ.
Me 12 nec feroci calcet arrogans pede,
Exigat e aut tectis impia turba meis.
Qui 13 sceleri gaudent scelere sic ruant suo,
Perpetuò ut lapsos justa ruina premat.

PSAL. XXXVII. Noli æmulari, &c.

Psalmus xxxvij. adhortationem continet, propositam hominibus piis, ut felicitate impiorum umbratili non moveantur, sed omnem fiducium & spem suam in Deo collocent: ejusque arbitrio vitam, famam, & res omnes commendent, juste agant; quædam incommoda patienter ferant; & in Deo verboq; ejus se oblectent. Inspergit etiam subinde indicia impiorum quod sint insidiosi, malevoli, malefici & in exitium piorum intenti: item quod possideant opes injuste partas; quod sint avari, fœneratores, tenaces & hirudines miserorum. Talibus igitur licet aliquantisper floreant, tamen pœnas gravissimas comminatur, eorum felicitatem dicit esse momentaneam machinationes sibi ipsis exitiosas, opes brevi dissipandas;

das; Perniciem enim eminere eis repentinam, qua ita cum omni stirpe funditus sint perituri, ut ne vestigium nominis ipsorum reliquum sit futurum, Idq; se magistrâ experientia verum didicisse asseverat. Inserit etiam per intervalla notas verè piorum, videlicet quòd lege divinâ delectentur: quòd in parvis etiam opibus divites sint & beneficiquòd omnibus prosint, noceant nemini; quòd item in assiduâ suâ beneficentiâ nunquam egeant, perpetuâ nimirùm Dei benedictione opulenti. Hisigitur optima quæq; promittit; hos inquit Deus ipse nutrict et defendet, horum posteritas latissimè propagabitur; horũ si quando premantur, innocentia Deo vindice in lucem emergetsi fames, pestis, et omnium rerum adversarum tempore erunt incolumes; et etiamsi humanâ imbecillitate circumventi aliquando labantur, tamen Deus eos eriget et in viam reducet, omniumq; suorumvotorum compotes faciet. Idq; non solùm ipsis, verùm toti etiam ipsorum posteritati polliceturcértoq; illa fieri, & deinceps futura itidem expertum affirmare se ostendit.

Carm. genus X.

NE 1 livor urat æmulus
Te, si beatos videris
Pravòs, nec Euris iis opes
Fugaciores Invide:
Nam 2 sic facessit illico
Umbratilis felicitas.
Marcent comis arentibus
Ut falce secta gramina.
At 3 tu Dei fiduciâ
Incumbe rectis artibus:
Diuque terram ut incolas,
Donabit, ac te nutriet.
In 4 hoc sit oblectatio,
In hoc voluptas unica:
Is te fovebit jugiter,

Votique

Votique reddet compotem
Committe 5 vitam, rem, decus
Illius uni arbitrio,
Animi tibi ex sententiâ
Confecta reddet omnia.
Illustris 6 auroræ ut jubar
Tua faciet ut sit æquitas.
Ut luce virtus sit tua
Meridianâ clarior.
Perfer 7 modeste quod tulit
Fortuna læva; neu tumens
Irâ impiorum prosperas
Res cerne torvo lumine.
Compesce 8 bilem, noxia
Faceſſat indignatio,
Ne fors nefarium ad scelus
Impellat æmulatio.
Eliminantur 9 impii
Fumo levi velocius:
Terras modestus incolet,
Serisque linquet posteris.
Morare 10 paulùm, & impium
Nusquam videbis: adspice
Ædes, superbi vix heri
Agnoveris vestigium.
Modesta 11 bonitas otio
Lætam senectam transiget,
Et incolenda hæredibus
Paterna linquet prædia.
Clàm 12 rete nectit impius,
Bonisque concinnat dolos,
Et dente frendens livido,
Dolore & a irâ ringitur.
Hæc 13 cernit ex alto Deus,
Minasque ridet irritas:

Quippe

Quippe imminentem vertici
Cladem ſceleſto proſpicit;
  Enſemque 15 ſtringet improbus
Arcumque tendet, pauperes
Ut perdat, ac innoxios
Figat ſagittis impiis.
  Diſtrictus 15 enſis in ſui
Domini redibit viſcera:
Frangetur arcus lethifer
Et fruſtrà acuta ſpicula.
  Præſtat 16 ſupellex ſobria,
Rectèque partà b recula,
Quàm rapta per vim divitum
c Faſtidioſa copia.
  Malé 17 parta juſtus arbitet
Diſperget, & potentiam
Franget ſceleſti: dexterâ
Juſtum ſuâ tuebitur.
  Innoxios 18 fovet Deus,
Ac rem tuetur: providet
Longæva ut uſque in ſæcula
Sit ſempiterna hæreditas.
  Seu 19 peſtis atra, ſeu furor
Turbabit orbem bellicus;
Nil deerit uſque innoxio,
Famem nec ægram ſentiet.
  Sic 20 hoſtis impius Dei
Perit repentè funditus,
Adeps opimæ ut victimæ
Vaneſcit in fumos leves.
  Nil 21 donat uſque & d fœnerat
Injuſtus; at juſto ſuâ
De ſorte ſuperat paupere
Quod donet indigientibus.
  Juſtorum 22 amici prædia

Linquent

Linquent ſuæ propagini;
At hoſtium radicitus
Semen peribit erutum.
Amatque 23 juſtum, & dirigit
Ejus Deus veſtigia;
Dextrâ 24 ruentem ſuſtinet,
Lapſumque dextra ſublevat.
Puer, 25 fui, nunc ſum ſenex,
Ope deſtitutum nec pium
Videre memini, nec ſtipem
Ejus petentes liberos.
Juſtus 26 miſertus pauperum
Dat uſque & uſque mutuum:
Seræ tamen propagini
Non larga deeſt opulentia.
Vita 27 ſcelus nefarium,
Sectare rectâ; dum diem
Sol fundet aureum, tui
Terras nepotes incolent.
Deus 28 æquitatem diligit,
Bonos nec unquam deſerit;
At interibit funditus
A ſtirpe ſemen impii.
Iuſtus 29 beata jugera
Agri tenebit & colet
Cum prole, donec ultimus
Inſtabit orbi terminus.
Sermo 30 ſapiens & æquitas
In ore ſemper eſt bonis:
In 31 corde ſcripta lex Dei,
Ne pes labet, greſſum regit.
Obſervat 32 impius pium,
Ut perdat; aſt 33 illum Deus
Cuſtodit, ante judicem
Tuetur à calumniâ.

Spem

Spem 34 colloca in Deo, Dei
Sectare leges; & dabit,
Dives potensque ut hostium
Cernas superstes exitum.
Vidi 35 potentes impios
Gravique fastu turgidos
Virescere instar e laureæ
Amœna propter flumina.
Specto 36 repentè; en lubricæ
Imago nusquam gloriæ,
Nusquam manent vestigia
Cunctis gravis potentiæ.
Justi 37 intuere & integri
Vitæ statumque & ordinem,
Videbis alto in otio
Lætam senectam degere.
At 38 promta semper lædere
Prorsum interibit factio;
Vitamque claudet terminus
Dignus patratis nequiter.
Justus 39 salutis collocat
Omnem in Deo fiduciam,
Qui fulcit æquos robore,
Adversa cùm sors intonat.
Dominus 40 petenti fert opem,
Et in periculis liberat
Ab impiis, qui se & suam
Illi salutem credidit.

PSAL. XXXVIII. Domine ne in furore, &c.

Psalmus trigesimus octavus, tertius est in numero eorū qui pœnitentiales appellātur; eo autem in gravissimis ut peccata sua doloribus et angustiis constitutus David fatetur quidem, meritum se esse pœnas, neq; eas ferre recusat, modò

modo à Deo nominato, sed propitio irrogentur. Lamentabili deinde querimoniâ, fœditatem, squalorem & putredinem vulnerum suorum exaggerat, deq; malis priùm internis, ut de vehementi â iræ divinæ, terroribus mentis conscíæ, vi venenatâ peccati; postea etiam externis, ut de amicorum & necessariorum suorum incuriâ & neglectione, de inimicorum violentia & calumnijs conqueritur. Diuturnitatem quoq; sæpius læsæ patientiæ suæ commemorat, tandemq; ad Dei solius misericordiam confugit, cujus castigationi paternæ ultrò se subjicit, modò insolentiam & epichærecaeiam hostium queat evitare, quo ipso nomine Dei, auxilium magnâ cum fiduciâ petit & expectat.

Carm. genus liii.

NE 2 me furoris æstuante incendio
Servator orbis argue,
Neu promerentem quam libet pœnas graves,
Pergas per iram plectere.
Hærent 3 medullis penitus infixæ meis
Tuæ sagittæ dexteræ.
Iræ 4 tuæ hinc me & inde mentis conscíæ
Sic vis paventem perculit,
Ut nulla plagis saucii pars corporis
Non langueat lethalibus:
Ossa ut solutis artuum compagibus
Sceleris venenum attraxerint,
Sceleris 5 profundo quod meum ceu gurgite
Caput resorbens obruit,
Quod in alta rursus me renitentem, velut
Immane saxum degravat.
Veteris 6 cicatrix vulneris recruduit,
Vomitque tabem a luridam.
Afflictus 7 humilis ultimis premor malis,
Luctu b situque squalidus.
Clausumque 8 cæcis fervet in præcordiis

Vlcus, nec vlla corporis
Expers doloris pars vacat. Sic 9 debilis
Et fractus vsque & vsque sum:
Malis vt impar voce lamentabili
Cor ejuletque & rugiat.
Dominator 10 orbis, vota nec animi mei,
Nec te latent suspiria.
Pavens 11 fremensque turbidum cor palpitat,
Defecta membra viribus
Torpore marcent languido: noctem trahens
Caligat acies luminum,
Vicini 12, amici, & sanguinis communio
Quos propior admôrat mihi,
Procul abstitere, fœditatem vulnerum
Vix sustinentes cernere.
At 13 prompta semper in meum exitium manus
Molita vim nefariam,
Dolosa tendit continenter retia,
Fraudesque versat impias.
Ceu 14 mutus ore, surdus aure, ego interim
Obtorpui silentio,
Elinguis 15 instar & stupentis, crimina
Qui nesciat retellere.
In 16 te reposita est spes mea; o rerum potens
Rector benignus annue;
Ne 17 risus hosti sim superbo, qui meis
Insultat insolens malis:
Qui si vacillent lubrico lapsu pedes,
Lato triumphat gaudio.
Ad 18 perferenda sum paratus verbara:
e Vibice semper d area
Cruenta turget exarati corporis
Sulcis flagrorum grandibus.
Merui 19 sceleſtus, e fateor, heu merui: nocens
Do jure pœnas debitas.

Sed 20 invaleſcit hoſtis atrox interim,
Viresque ſumit factio,
Vivunt f vigentque, & immerentem injuria
Me proſequuntur, pro 21 bono
Malum rependunt; jugiter calumnias
Quia recta ſector, ingerunt.
Tu 22 ne recede longius, neu deſeras
Periculis in ultimis
Accurre 23; dextram da ſalutarem, mea
Salutis auctor unice.

PSAL: Xxxix. Dixi, cuſtodiam vias, &c.

In principio hujus odæ vates regius pium ſuum propoſitum, de patienter et cum ſilentio ferendâ impiorum felicitate et inſolentiâ commemorat; tandem tamen peteſum multiplicium ſcelerũ et moleſtiarum hujus vitæ, à Deo ſe miſſionem ex hoc carcere ait petiiſſe. Subjungit autem inſignem deſcriptionem brevitatis, vanitatis & futilitatis conſiliorum, actionum, et omnium rerum humanarum, quarum faſtidio ad Deum ſe converti i, et tanquam paulò pòſt hoc ergaſtulum relicturus, ſibi peccata, quæ palam agnoſcit, remitti; hoſtes ſuos reprimi; et ſuas meritas de quarum gravitate conqueritur, petit mitigari. Cumque non ut Civis, ſed ut hoſpes, in hujus mundi diverſorio quaſi pernoctârit, antequam inde exeat, iterque mortis ad veram vitam ingrediatur; aliquã ſaltem recreationem ex ſenſu bonitatis et miſericordiæ divinæ profectam ſibi poſtulat concedi, ut ita animo placido & læto ex hiſce anguſtiis queat emigrare.

Carm. genus X.

QUum 2 ſævus hoſtis me meo lætus malo,
Laceſſeret convitiis,

Mecum ipse verbis abstinere ab asperis
Et jurgiis decreveram,
Linguæ 3 obseravi claustra fræno, pertinax
Obmutui silentio:
Ac temere ne quid os mali profunderet,
Verbis bonis clausi exitum.
At 4, ignis instar, vetitus egredi dolor
Exarsit intus acriùs.
Tandem obstinatæ fræna pertinaciæ
Perfregit ira ac talibus
Dominum 5 rogavi, Mihi meæ vitæ modum
Qui sit futurus, indica:
Quando evolabo liber hoc molestiæ
Fastidioso è carcere:
Tu 6 clausa nullo sæcla degis termino,
In te beatus ac potens:
Annos quod ævi vivimus, penè est nihil;
Ac pænè brevius quàm nihil;
Umbræ 7 fugacis instar atque imaginis
Quam reddit æquor vitreum;
Idq; ipsum inani in vanitate atque anxiis
Ægrescit in laboribus.
Animum libido torquet, inflat gaudium,
Spes tollit, ac timor premit.
Tumultuamur temere, congerimus bona
Incognitis hæredibus.
Quo 8 me ergo vertam? quis laboranti feret
Opem? quis eximet malis?
Spes omnis in te: miseriæ 9 fontem meæ
a Peccata tolle noxia,
Néve esse stultis me sinas & improbis
Despectui & ludibrio.
Hostis 10 protervi lingua me quum turpibus
Proscinderet conviciis,
Obmutui, iræ vindices pœnas tuæ

Has

Has esse gnarus scilicet.
Rector 11 parensque gentis humanæ, tua
Pauliſper aufer verbera.
Ireſque linquunt, vita nec ſemper novis
Plagis ferendis ſufficit.
Te 12 perſequente ſcelera pœnis, illico
Vigor decorque defluit,
Tineis pereſæ more veſtis. O homo
Caduca res & futilis!
Parens 13 benigne, precibus aurem da meis,
Neu verba ſperne ſupplicis,
Neu lacrymanti averte vultus hoſpiti;
Namque hoſpes hanc terram colo;
Nec ego, parentes nec mei certum locum
Habemus hic, ſed in diem
Solliciti & horas, turbidas moleſtias
Vitæ brevis tranſegimus.
Spitur 14 ſeveram paululùm abſtine manum,
Feſſum ut reſumam ſpiritum,
Mortis priuſquam (reditus unde non patet)
Tranſmiſerit me janua.

PSAL. XL. *Expectans expectavi Dominum, &c.*

Hoc in Pſalmo David perſonâ ſuſtinet Chriſti Servatoris quod patet ex 10 cap. Epiſtolæ ad Hebræos. Incipit autē à narratione ſuarū anguſtiarū, & fiduciâ auxilii diuini, pro quo, benignè liberatus, gratias Deo agit: ſi ūl exemplū alios quoq; incitaturum ait, ut Deo confidant. Adjungit his commemorationē incredibilē beneficiorū diuinorum, ſimulq; Chriſtum loquentem inducens docet, nō in re conſiſtat remiſſio peccatorū et hominis juſtitia, neq; nō in ſacrificiis et holocauſtis, ſed in unius Servatoris, hujuſmodi ſignis adumbrati, obedientiâ præſtita patri, uſq; ad mortē crucis. Et hanc optatiſſimæ Evan-

gelii doctrinam, ait latissime in omnes terrarum partes propagatam esse. Redit deinde ad petitionem auxilii divini, & exaggerationem suorum cruciatuum, tandemq; pœnas suis hostibus imprecatur, & benedicet verè piis quos ipsos quoque respici et juvari in periculis, Christi exemplo asseverat.

Carm. genus XVI.

QUum 2 circumfremerent me timor & minæ,
Intentansque avidam mors fera dexteram,
Spes cœlestis opis, sera licet, tamen
Lenibat a trepidam sollicitudinem.
Advertit 3 Dominus, meque b voragine
Cœnosi implicitum gurgitis extulit,
Ac saxi solidis impositò jugis
Monstravit facilem qua graderer viam,
Afflavitque 4 novo pectora spiritu,
Suffecitque suæ materiam novam
Laudis, quam canerem o dulcè loquacibus
Nervis ac numeris lenè sonantibus.
Hæc cernant, rapidæ qui violentiæ
Fati, vel dubiis casibus imputant
Fluenta; ac trepidi se Domini in fidem
Dent qui stellifero regnat in æthere.
Felix 5, qui stabili spe Dominum ac fide
Spectat, quem tumidæ pompa superbiæ
Non ad se illecebris ducit inanibus,
Fallacique boni ludit imagine.
In 6 nos, sancte parens, quòt vigilantiæ,
Et quàm mira tuæ pignora suppetunt,
Quæ nec mens acie cernere languidâ
Possit, nec numero lingua retexere!
Aurem 7 mî tacitè d vellis, & admones,
Quod labem sceleris nec pretium levet,
Nec sanguis pecudis nil meritæ eluat,

Nec

Nec consumpta focis expiet hostia.
Tum 8 dixi, venio: quod libet, impera.
Adsum sancte parens, jussa capessere
Promptus, ceu tabulis scripta fidelibus
Edunt perpetui fata voluminis.
Huc 9 mens, huc studium tendit uti tuis
Conformem monitis quæ gero, quæ loquor,
Quæ mecum tacitus cogito: nam tua
Incisa est animo lex penitus meo
Famam 10 justitiæ per populos tuæ
Latè præco fero: nec labiis meis,
Nec linguæ requies, omnibus ut tua
Terris (ipse vides) nota sit æquitas.
Nec 11 justum tacui te mala plectere,
Promissique tenacem & miseris opis
Largum, me bonitas indice gentibus
Cunctis facta palam est, & tua veritas.
Defendant 12 igitur me bonitas tua,
Promissique fides fallere nescia:
Obsessumque malis innumeris tuâ
Me rerum genitor protege dexterâ.
Me 13 pœnæ, capitis quæ superent pilos,
Omni ex parte premunt, quas neque luminis
In promptu est acies nosse, animus stupet
Curarum innumeris obrutus æstibus.
At 14 tu mundi opifex sancte, salutifer
Adiis, auxilium fer citò, & ultimis
Oppressum penitus subtrahe me malis
Ut pravi pudeat consilii improbos.
Turpem 15 ignominiæ tristitiam ferant,
Tendunt exitio qui laqueos meo:
Infamem referant consilii exitum,
Nostris qui capiunt latitiam é malis.
Hunc 16 fructum sceleris percipiant sui,
In fraudem ut recidant quam mihi struxerant.

Fruſtratus, doleatque & rubeat, meas
Qui ridet lacrymas & fruitur malis.
Qui 17 credunt fidei ſe penitus tuæ,
Illos auxilii ſpes recreet tui,
Ac ſemper Domini nomen amabile
Certent e tergeminis tollere honoribus.
Exſpes 18, pauper, inops ſim licet, at mihi
Cuſtos rerum opifex pervigil excubat.
Vitæ ô præſidium & certa ſalus meæ,
Adſis, neu trepidâ me crucia morâ.

PSAL. XLI. Beatus vir qui intelligit, &c.

Hoc Pſalmo David, in morbis & anguſtiis ſuis, expertus defectionem & perfidiam amicorum, imago eſt Chriſti, cui eadem & multò etiam graviora fuerunt perferenda. Initio autem beatos prædicat eos, qui homini pio, calamitate aliquâ oppreſſo, non inſultent, ſed potius benefaciant; fore enim aliquando, ut & afflictus ille recreetur, & is, qui ei præſtò fuerit, ſua à Deo beneficentiſſimo præmia conſequatur. Adjungit deinde imploratione auxilii Divini, in qua & hoſtium & amicorum adumbratorum, uniuſq; adeò domeſtici ſui (quo Iudam ſignificari patet ex 13 cap. Ioannis) odium & perfidiam deſcribit, ſeq; à Deo exauditum gloriatur. Proinde etiam gratias agit, & alios quoq; ad actionem gratiarum cohortatur.

Carm. genus Iij.

BEatus 2 ille, qui miſertus pauperis,
Fert rebus in duris opem:
Nec arroganti deſpicit faſtidio
Poſtratum & oppreſſum malis.
Quem 3 rere fractum & penitus abjectum, Deus
Attollet & ſolabitur.

Curi

Curá fideli Dominus illum muniet
Et è periclis eruet;
Interque vivos sospiti dabit frui
Vitæ beatæ commodis.
Artus 4 cubili quum dolor prostraverit,
Opem feretque & a lectulum
Versabit; omnem prorsus ægritudinem
In dulce vertet gaudium.
Quum 5 me doloris vis acerbi affligeret,
Opem poposcí te Deus.
Animæ medere sauciæ (dixi) sui
Sceleris pudendo vulnere.
Dira 6 imprecatur hostis, ac me devovet
Lætus meis incommodis.
Quando interibit (inquit) & cum corpore
Nox unà nomen obruet?
Si 7 fortè quis me visit horum, corporis
Animique morbis anxium,
Vultu dolorem fingit, ac suspiria
Læto trahit de pectore:
Foras profectus conditum in præcordiis
Repentè virus evomit.
In 8 me susurrat clanculum atque obmurmurat
Scelesta conspiratio.
Clim machinantur sæva, in exitium meum
Consilia cuncta conferunt,
Secumque 9 jactant, [b] missa certè cælitus
Nunc dira vis mali hunc ligat,
Prostratus hæret, lectulo affixus jacet,
Noctem trahens novissimam.
Quin 10 & sodalis, & mihi mensâ & domo
Conjunctus & cui maximè
Fidebam, ad hostes conferens sese meos
In me ferox e recalcitrat.
At 11 tu salutis auctor & custos meæ,

Benignus in me reſpice.
Manum jacenti da ſalutarem, hoſtibus
Parem ut rependam gratiam.
Tui favoris 12 pignus id certiſſimum
Erit mihi & conſtantiæ
In me tuendo, quòd malis lætus meis
Hoſtis ferox non geſtiat.
Vires 13 recepit corpus, innocentiam
Servavit animus, dexteram
Te porrigente, qui receperas tuam
Semper tuendum me in fidem.
Agnoſcat 14 orbis unicum & colat Deum,
Quem gens honorat Iſaci:
Unumque laudet, temporum donec vices
Luces & umbræ dividant.

GEORGII BUCHANANI

Paraphrasis in secundum Librum Psalmorum.

PSAL. XLii. Quemadmodum desiderat cervus, &c.

David exul in locis à congregatione piorum remotis, ardentissimum suum desiderium redeundi in cœtum veræ Ecclesiæ hoc hymno declarat, et se corpore quidem absentem, animo verò præsentissimum illi esse testatur. Dolorem etiam & squalorem suum, ex eo exilio hostiumq; insultatione & sarcasmis ortum, describit, et dialogismo utens jam lamentabili voce de extremis animi doloribus conqueritur, mox seipsum spe reditus erigit & consolatur; Deoque, quem etiam in rebus adversis celebrat, se suaq; omnia commendans, quasi de liberatione certissimus, brevi futurum ominatur, ut in patriâ loco; veræ Ecclesiæ immortales ei gratias agat.

Carm. genus XIIj.

NOn 2 cervus fluvios sic avet algidos,
(Cervus, turba canum quem premit) ut tui
Cor desiderio carpitur anxio,
Rerum conditor optime.
Huc 3 me raptat amor dulcis, & impotens
Ardor ferre moras. O niveum diem,
Qui templo 4 reducem me statuet tuo:

O lucis jubar aureum !
Jejunus 4 lacrymis pro dape se dolor
Pascit, turba meis obvia dum malis
Illudens rogat, Heus iste tuus Deus
Cur nunc deserit exulem?
At 5 rursus bonitas quum subiit tua,
Et menti auxilii certa fides tui
Illuxit trepidæ, temporis illius
Me consolor imagine;
Festis quum populus me reducem choris
Fautisque excipiet vocibus, & Dei
Pompâ cum celebri, me comitabitur
Augusta ad penetralia.
Cur 6 me solicitis teque doloribus
Mens ægra exanimas? pone metum; ac Deo
Te da: quo patriæ vindice redditus
Grates sospes adhuc agam.
Hæc 7 mentem recreat spes, licet aviis
Jordanis b lateam saltibus, Hermoni
Exul dura licet saxa perambulem,
Solis hospita belluis.
Quamvis 8 agminibus me mala densiùs
Omni ex parte premant, quàm super horridos
Montes grando sonat, quàm mare verberat
Raucis littora fluctibus:
Tu 9 si me placido lumine videris,
Cedent tristitiæ nubila: tetricas
Mœroris tenebras discutiet mihi
Lucis dulce jubar tuæ.
Laudes 10 interea non mihi nox tuas,
Non curæ impedient, O columen meum,
(Dicam) & certa salus, ludibrium feris
Cur me deseris hostibus?
Dirumpor 11, tacitis æstuat ignibus
Pectus, turba meis impia dum malis

Insul-

Insultans rogat: Heus iste tuus Deus
Cur nunc deserit exulem?
Cur 12 me sollicitis teque doloribus
Mens ægra exanimas? pone metum, ac Deo
Te da: quo patriæ vindice redditus,
Grates lætus adhuc agam.

PSAL. Xliij. Judica me Deus, &c.

Hoc quoque odario David exul, ab omnibus subdolis, fraudulentis & tyrannicis, item sensu iræ divinæ et pavoribus conscientiæ excruciatus, petit lucem auxilii divini, et liberationem ex tantis angustiis, sui que restitutionem in cœtum veræ ecclesiæ urget, ubi Deo gratias acturus seipsum consolatur, certaque fiduciâ voti se compotem fore pollicetur.

Carm. genus Xj.

VIndex 1 esto mihi Deus,
Et patrocinio protege me tuo,
Oppressum scelere impio:
Et fraudum laqueos frange nefarios.
Vitæ 2 ô præsidium meæ,
Cur me præsidio destituis tuo?
Cur luctu vagor obsitus,
Dum sævæ furias vito tyrannidis;
Profer 3 lumen opis tuæ.
Montem pande viam qnæ ferat ad tuum:
Montem, quam propriè domum
Majestate tui numinis incolis;
Atque 4 aram adveniam ad tuam,
Ac te, lætitiæ materiam meæ,
Et gratâ citharâ tibi
Grates lætus agam, conditor optime.
Cur 5 mœres anime anxie,

Ac me ſollicito pectore maceras ?
Omnem ponemetum, ac Deo
Curam crede tui, quem ſuper æthera
Cantu ſoſpes ad huc feram,
Quum ſalvus patriæ reddar amabili.

PSAL. XLIV. Deus auribus noſtris, &c.

Precationem ardentiſſimam continet Pſalmus quadrageſimus quartus. In quâ primùm commemorantur priſtina Dei beneficia patribus præſtita, petiturq; ut ad eundem modum in præſentiâ quoq; juvet. Magnopere autem amplificantur prementes Eccleſiam anguſtiæ, & contumelia hoſtium, in quibus tamen illa fiduciam in Deo collocatâ non abjiciat, aut inconceſſa auxilia quærat, ſed patienter moram non fallentis auxilii perferat. Cauſam deinde harum afflictionum Eccleſiæ ſtatuit profeſſionem veri Dei, atq; ideo, repetita denuo petitione, orat, ut Deus ipſe ſuam cauſam agat, ſuoſq; præſentibus & inſtantibus malis liberet.

Carm. genus Iij.

VEtuſta 2 ad aures fama noſtras attulit,
Seriſque patres poſteris
Stupenda facta tradidere à te Deus
Patrata priſcis ſæculis:
Eliminatis 3 quum profanis gentibus,
Et incolis prioribus,
Eorum labore fructibuſque perfrui
Noſtris dediſti patribus.
Certè 4 nec armis lucidis, nec viribus
Debemus has victorias,
Sed nos favoris aura mollis & tua
Protexit indulgentia.
Ergo 5 ſalutis auctor unice ô Deus,

Ades

Ades: piis ſalutifer.
Te 6 dante vires hoſtium ferociam
Tam facile profligabimus,
Taurus minaci quàm jacet cornu pilas,
Stipulæ ve faſces aridæ.
Superba regum collacraſſo in pulvere
Proſtrata conculabimus.
Non 7 arcus iſtam lethifer fiduciam,
Non mucro ſævus ingerit;
Tu 8 nos ab hoſte ſubtrahes, ſternes ſolo
Infenſa nobis agmina.
Non 9 ergo ſemper jure te cantabimus
Noſtræ ſalutis vindicem?
Ac doncc orbis aſtra volvet ignea,
Te proſequemur laudibus?
At 10 nunc relictos objicis ferocium
Injuriæ nos hoſtium,
Neo prodis ante noſtra ductor agmina,
Qualis ſolebas antea,
Hoſti 11 imminenti terga cogis vertere,
Prædæque das prementibus;
Pecus 12 ut macello deſtinata exponimur
Cædentium libidini:
Omneſque terras barbararum gentium
Errore complemus vago.
[a] Vænum dediſti nos palam, [b] nec auctio
Te ditiorem reddidit.
Vicina 14 noſtris oppida inſultant malis,
Cladeſque rident; 15 fabula
Sumus profanis nationibus; caput
Motant, labella exporigunt:
Oculis 16 oberrat uſque contumelia,
Pudorque vultus inficit,
Dum 17 voce acerbâ injurias exaſperat,
Minaſque torvas adjicit

Hoſtis

Hostis protervus. Obruti 18 tot cladibus,
Tot undequaque instantibus;
Tamen nec unquam est animus oblitus tui,
Tecumque pacti fœderis,
Sese 19 nec ullis territus periculis
Avertit aut flexit viâ
Rectâ pes; 20 et si penitus abjecti interim
Abs te, licet draconibus
Immitioris gentis addicti jugo,
Feramus e umbram ergastuli;
Et servitutem lugeamus, & necem
Vitæ precemur tædio.
Iniqua 21 meritis si tuis oblivia
Offuderint se mentibus
Nostris, manusve supplices protendimus
Diis impiarum gentium,
Id 22 te lateret, abditas qui pectoris
Prorsus latebras inspicis?
Te 23 propter, odia cæteris populis sumus,
Et instar ovum cædimur.
In te favoris pendimus pœnas, tui
Amoris odia nos premunt.
Exurge 24, similem somnolentiæ moram
Salutis auctor corripe.
Cur 25 ora condis, immemorque negligis
Tuos malis in ultimis?
Afflictus animus, & malis præsentibus
Lassus, futuris anxius,
Succumbit oneri; 26 strata tabescunt humi
Defecta membra viribus.
Exurge 27 genitor, & vigore corporis
Animique cassos sublevа.
Clemens bonusque nos ab hostis impii
Immanitate libera,

PSAL. XLV Eructavit cor meum, &c.

In carmine hoc nuptiali Propheta regius primò describit animum suum spiritu divino redundantem, & foras effundere gestientem cogitationes ab eodem suggestas. Ea autem erant de nuptiis Salomonis & Filiæ regis Ægyptii, sub quorum nominibus celebrat Christum Dei Filium, & sponsam ejus Ecclesiam. Orditur autem à laudibus sponsi quem dicit formâ & amabili venustate, item fortitudine, veritate, æquitate, & clementiâ excellere. Regnum idem tribuit sempiternum, & dona Spiritus sancti plane inusitata & extraordinaria; item ministros peculiares. Deinde sponsam quoq; commendat ab ornatus splendore, a bonis animi & corporis, ab opulentiâ, à comitatu, ab intuentium applausu: eamque hortatur, ut domus & patriæ oblivisc atur; unum sponsum amet et desideret: ita futurum, ut et exterarum nationum muneribus cumuletur, soboleq; optatissimâ augeatur, & honorificis præconiis in perpetuum celebretur.

Carm. genus I.

COr micat; exsultant trepidis precordia fibris,
Eructantque novum gravido de pectore carmen;
Certat lingua animum fando, manus æmula linguam
Scribendo exæquare, meo nova carmina regi
Dum cano; 3 regi, hominũ cui nemo è semine cretus
Audeat eximiæ contendere munere formæ,
Quem decorat lepor, & roseis affusa labellis
Gratia: cui rerum cœli indulgentia spondet,
Hunc fore perpetuum longæva in sæcla tenorem.
Ergo 4 armis in victe heros age, fortibus apta
Ensem humeris; ensem, 5 per quem te gloria coelo
Æquet: & adversum fidens fer pectus in hostem.
Fræna tibi currus verum moderetur & æquum,

Et

Et quæ præcipitem clementia temperat iram.
His ducibus tibi ſurget honos, tua dextera factis
Clara per ignotas fundet miracula terras.
Cordaque 6 vulnificis figens inimica ſagittis,
Sponte tibi coges validas procumbere gentes.
Nec 7 maris aut terræ ſpatium, nec terminus ævi
Finiet imperium, ſceptri moderamine juſti
Quod regis, & [b] leges mollis clementer acerbas.
Te 8 ſuper æquævos omnes regnator olympi
Diligit & læto vultum exhilaravit olivo:
Unde tui mulcent populi nova gaudia mentes,
Pallia 9 quum [c] loculis tibi depromunture burnis,
Et [d] myrrhæ paſſim lacrymæ [e] ſtactæque ſuavis
Halitus, & molles [f] caſiæ funduntur odores,
Ancillæ 10 apparent genus alto è ſanguine regum
Inter honoratas promtæ ad tua juſſa miniſtras.
At regina tori conſors tibi dextera adhæret,
Auro picta ſinus, auro radiata capillos.
Miſit ab Eois [g] Ophyre quod flava caminis.
Tuque 11 adeò regina audi, & rem pectore conde,
Nec mea dicta nega placidas demittere in aures;
Jam nunc & patriam & patrem obliviſcere, jam nunc
Ex animo caros penitus depone propinquos:
Unum oculis ſpecta, unũ animo complectere regem,
Regem oculis animoque tuo qui pendet ab ore,
Unius & pulchris defixus vultibus hæret. (ille
Hunc dominum agnoſce, et ſupplex venerare: nec[i] 12
Officio, ſtudioque tibi concedet; & 13 illa
[h] Undarum regina Tyrus te [i] murice & auro
Accumulans colet, & vicina per oppida latè
Procumbent tibi ſuppliciter [k] gaziſque potentes,
Aut opibus clari: meritumque feretis honorem
Hunc populi. 14 Pharii proles generoſa tyranni
Tota decens, tota eſt gemmiſque inſignis & auro',
Et facies cultum illuſtrat, facieque decorâ

Pulerior

Pulcrior est animus 15 Tibi rex en'ducitur uxor
Dives opum, dives pictai vestis & auri,
Virginibus comitata suis, de stirpe propinquâ
Virginibus, quas pompa frequens clamore secundo
Insequitur, 16 plausuque fremens, lætæque choreæ
Cantibus augustam lætus deducet ad aulam.
Neu 17 desiderio nimium tangare tuorum
Virgo, tibi dulcem patrisque & matris amorem
Leniet adnascens sobolis generosa propago;
Quos regere imperio terras, totumque per orbem
Adspicies populos sceptris frœnare superbos.
Nec 18 tu carminibus regina tacebere nostris,
Quaque patet tellus liquido circumsona ponto,
Posteritas te sera canet: dumque aurea volvet
Astra polus, memori semper celebrabere famâ.

PSAL. XLVI. Deus noster refugium, &c.

Exprimitur hac odâ magnanima et intrepida fiducia Ecclesiæ, in omnibus periculis, tumultibus et quibuscunq; rebus adversis Deum respiciens, et cum quâdam insolentiâ statuens, Dei se præsidio tutam esse futuram, etiamsi totus orbis collabatur. Idq; ut credatur firmiùs, inducit ipsam Deum quietem et exigui temporis patientiam, cum spe non dubiâ conjunctam, Ecclesiæ imperantem suumque auxilium et gloriosam de hostibus victoriam ultro promittentem.

Carm. genus VI.

QUum 2 muniat nos præsidio suo,
Virtute firmet, quum gravis intonat
Procella, fortunæ periclis
Eripiat dominator orbis,
Nullam vim expavemus 3 quatiat licet
Orbem tumultus, terraque sedibus

Convulsa

Convulsa, montium ruinis
Arctet aquas pelagi frementis;
Insana 4 quamvis æquora sæviant,
Et vorticoso gurgite torqueant,
Spumamque limumque & procellis
Terrificis scopulos flagellent.
Nam 5 civitatem, cui Deus unicè
Indulget, aris & propriam suis
Dicavit, algenti pererrans
Lympha fugax hilarat liquore.
Occulta 6 ne vis aut timor hosticus
Urbis quietem sollicitet, Deus
Gentis suæ intentus saluti
Prævenit auxiliis pericla.
Gentes 7 tumultus concitet impias,
Et regna belli concutiat furor,
Flammis fremat cœlum coruscis,
Terrificet labefacta tellus:
Hac 8 & duelli, pacis & arbiter
Stat præliorum qui regit exitus
Munimen, & nostræ salutis
Præsidium, Deus Abrahami.
Venite 9, adeste, & cernite non priùs
Audita, mira, incognita, quæ Deus
Patravit in terris ab ortu
Solis ad Hesperium cubile.
Funesta 10 belli incendia sustulit:
Fregit cruentæ spicula lanceæ:
Contrivit arcus, & volucres
In cinerem minuit quadrigas.
Sedate 11 motus mentis, ait Deus,
Measque vires noscite, quem colet
Quocunque sub cœlo a repostas
Gens hominum colit orbis oras.
Hac 12 & duelli pacis & arbiter

Stat,

Stat, prælíorum qui regit exitus,
Munimen, & noſtræ ſalutis
Præſidium, Deus Abrahami.

PSAL. Xlvij Omnes gentes plaudite, &c.

Carmen hoc triumphale tum videtur decantatum, cùm arca illa fœderis in Templo Hieroſolymitano eſt depoſita: quâ eùm Chriſti in Eccleſiam ſibi conſœderatam, adventus adumbraretur: cohortatur omnes, ut in publicâ lætitiâ, ipſi quoque cum plauſu & tripudiis exultent, ſuumque Servatorem excipiant, cujus regnum non tantùm anguſtiis Judæorum finibus circumſcribatur, ſed in omnes orbis terrarum partes quàm latiſſimè ſe extendat.

Carm. genus X.

TE Iluris 2 omnes incolæ
Deo canoros edite
Plauſus, canoris pangite
Læti Deum præconiis:
Deum 3 verendum & arduum,
Maliſque formidabilem,
Qui regna faſtu turgido
Frænat potenti dexterâ:
Qui 4 bellicoſa compulit
Parere nobis oppida,
Noſtrumque gentes inclytas
Armis coegit ſub jugum;
Hereditatem 5 qui ſuam
Nobis colendam credidit,
Unde Iſaci nepotibus
Æterna fulget gloria.
En 6 templa ſcandit prævio

Lætum

Lætum canente a classico:
En scandit auctor omnium
Vulgi secundis plausibus.
Cantate 7 læta carmina
Deo, canora carmina:
Cantate, regi psallite
Jucunda vestro carmina:
Qui 8 sceptra rerum temperât,
Ac regna terræ dividit:
b Docti modorum dulcibus
Hunc ferte in astra cantibus,
Qui 9 dirigit mortalium
Res & salubri vinculo
Legum coercet, lucido
Esiderum c prætorio.
Ad 10 hunc potentes gentium
Se contulere principes,
Ultroque colla sub jugum
Rerum dedere præsides.
Nostrum Deum diis cæteris
Sublimiorem agnoscite,
Cœlnm, solumque, & sidera
Suo regentem numine.

PSAL. Xlviij. Magnus Dominus, &c

Hoc Psalmo urbs Hierosolyma, quæ personam veræ Ecclesiæ hic sustinet, sibiipsi de suâin divino præsidio positâ felicitate gratulatur, Deoq; gratias agit pro recenti de hostibus potētissima victoriâ, quorū conspirationē, minas & inopinatam cum trepidatione fugā eleganter describit, confidenterq; asserit, se ea, quæ toties de dei præsentia & patrocinio audierit, reipsâjā experiri vera esse: & deinceps quoque eodem modo Ecclesiam Deo curæ & cordi

cordi esse futuram sperat. In tanti hujus patroni præsidiis & defensione mirificè se efferens, sua propugnacula & munitiones, suas fossas & aggeres Dei virtute inexpugnabiles, cum ostentatione ostentat, eo maximè nomine, ut solus Deus, pro incredibili bonitate et beneficiis, ab omni mortalium posteritate, immortali honore afficiatur et celebretur.

Carm. genus iij.

Rector 2 beate cœlitum, cui nil viget
Simile aut secundum, cœlitum
Beate rector, sancta jure te a Sion
In astra tollit laudibus;
Sion 3 opacam versa ad b Arcton, regia
Formosa regis optimi;
Sion voluptas gentium uberis soli
Arvis beatis accubans.
Sensere 4 Domini vindicis potentiam
Solymæ superba mœnia:
Sensere 5 numen, quum feroces viribus
Coiere reges, copiis
Castrisque junctis, civibus
Tuis minati & vincula.
Perstrinxit 6 oculos intuentium stupor,
Et horror artus perculit.
Quales 7 tremores querulus excitat dolor
Vexante partu fœminas:
Pavorque 8 trepidâ sparsit attonitus fuga,
Euri procella ut æquora
Excita ab imis penitus everrens vadis,
Trepidas carinas dissipat.
Hæc 9 facta priscis retulere sæculis
Parvis parentes liberis:

Hæc

Hæc nos in urbe vidimus Dei, ratis
Qui fræna t orbem legibus.
Hæc urbe in illâ vidimus, cui pervigil
Deus ipse cuſtos excubat.
O 10 ſancte rerum genitor, in rebus malis
Tuam advocamus dexteram
Tuas ad aras ſupplices advolvimur.
O 11 Rector orbis optime,
Tua laus per oras ultimas mundi, & tuæ
Imago fulget gloriæ
Et æquitatis. 12 Te ſceleſtos verbere
Flectente juſto, geſtient
Colles Sionis, nec feret tacitum ſuum
Judæ propago gaudium.
Ite 13. & Sionem obambulate, mœnia
Spectate, turres arduas
Numerate, 14 foſſam & aggerem intuemini,
Molesque celſas ædium;
Narrate natis, poſterorum ut audiant
Et obſtupeſcant ſæcula;
Solumque 15 noſcant & colant noſtrum Deum,
Ortuſque finiſque inſcium;
Qui ſempiternus ſempiterna nos ope
A fraude vique proteget.

PSAL. Xlix. Audite hæc omnes, &c.

Cùm ſapientiam peculiarem & paucis cognitam hoc Pſalmo traditurus eſſet Propheta, ſtatim initio ſe attentè ab omnibus poſtulat audiri. Deſcribit autē miſeriā beſtiarum conditionem vix excedentē ſtatum opulentorū in hoc Mundo, quorum divitias, ſplendorem, purpuram, gemmas, aurū, villas, palatia, delicias, honores, omnia denique quæ illi facilē maximi, ipſa vanitate vaniora eſſe

esse asserit, cùm et fluxa sint & caduca, et contra mortē nihil possint, æternosq; apud inferos cruciatus secum trahant. Hortatur igitur homines pios, ne in suis angustiis hujusmodi Epicureos, & (ut sibi videntur) semideos, vel admirentur, vel eorum invideant splendori; sed spe certorum, et nulli mutationi subjectorum bonorum vitæ alterius se consolentur, et omnibus rebus terrenis neglectis, ad sempiterna et cœlestia tantùm firmas quadam fiducia, adspirent.

Carm. genus XV.

AUdite 2 gentes, ortus & occidens
Advertite aures, & medio dies
Quos [a] torret axe, et qui [b] vitreum solum
Ponti nivali finditis orbitâ.
Audite 3, sive ignotus, et infimâ
De plebe pauper, sive opibus potens;
Multaque fulgens plebe clientium,
Auriqne e gazis ditibus incubans.
Fontes 4 recludam jam sapientiæ,
Plenoque promam pectoris è penu
Prudentiam. 5 jam lingua recondita
Oracla gestit carmine pandere.
Cur 6 congerendis me cruciem bonis,
Famemque et acrem pauperiem timens;
Ut vita curis anxia tristibus
Me tristiorem trudat ad exitum?
Gemmis 7 et auro et marice divites
Superbientes adspice, qui sibi
Gaudent beato plaudere somnio,
Tutosque fluxis credere se bonis.
Germanus 8 auro non redimet suum
De morte fratrem 9 nec precio Deum
Donisve [d] flectet fata retexere,
Ut membra liquit frigida spiritus.

Sed 10 nec perennes interitus moras
Dives pacisci, nec potis est putres
Ne solvat artus tempus edax, vetat
Id lege dura fixa necessitas.
Mors 11 æqua stultis & sapientibus
Intentat arcum: par manet exitus
Vitæ hos & illos: occupat improbis
Ignotus hæres parta laboribus.
Villæ 12 superbæ delicias breves,
Luxuque structas regifico domos
Linquunt, sepulcrique irremeabilis
Tenebricosis sub latebris jacent.
Quid fama duris parta laboribus
Prodest? inanis quid tituli decus?
Quid aura blandæ laudis, & ambitus
Nomen futuris prodere sæculis?
Quum 13 vani honoris ver breve floruit,
Lethale spirans mortis hyems, viros
Et bruta raptans interitu pari,
Oblivionis nube pari premit.
Hâc 14 stulti ierunt: hanc malè providos
Ducet nepotes error in orbitam,
Quos 15 mors sepulcri sub scrobe conditos
Depascet, imbelles ut oves lupus.
Æterna cœli temperies pios
Manes fovebit lucis in aureæ
Splendore, qualis manè fluit nitor
Per prata vernis picta coloribus.
Stultis senectus robora deteret,
Pro sumptuosis bustum erit ædibus
At 16 me benignus de ebarathri cavo
Specu remissum suscipiet Deus.
Ne 17 te cupido sauciet æmula,
Stupeve, si quem videris impia
De plebe fluxis conspicuum bonis,

Clarumque

Clarumque multa f fulgere gloriâ.
Quum 18 dexteram g mors illacrymabilis
Injecit, ex tam divite copiâ
Secum sub umbras nil feret, & comes
Infida bustum gloria deseret.
Dum 19 commeantis pectora spiritus
Haustu calescunt, perfruitur bonis,
Seseque curat molliter & monet
Omnes eundem pergere tramitem;
At 20 quum parentes cesserit ad suos,
Longùm dolebit stultitiam brevem,
Ad regna tractus lucis egentia,
Quæ semper horror nubilus obsidet.
Rectrix 21 honoris ni sapientia
Accesserit, brutis homo bestiis
Nil interest, quos vita facit pares,
Expectat & què inglorius exitus.

PSAL. L. Deus deorum Dominus, &c.

Doctrinam de veris Dei cultibus hic Psalmus continet; quæ ut plus ponderis habeat, ipse Deus quæsitorem & judicē inducit, qui generatim, primò impiis omnibus pœnas comminatur: deinde singillatim docet Iudæos, in frequentiâ sacrificiorū fiduciā suā collocātes, non tantā eorū vim esse; alias enim à Deo victimas requiri, nimirum pias preces, gratiarum actionem, nitentemq; gratuitā Dei bonitate & Christi meritis fidē. Hoc uno modo, non aliis, Deū placari. Præterea objurgat simulatores pietatis hypocritas, verbis adūbratā specie, ceu velo, tegentes superbiā, maleficia, furta, adulteria, fraudes, calumnias, obtrectationes; putantes interim, Deū se itidem ut homines fallere et latere posse: sed id frustra, verè enim judiciū secuturū ipse, in quo omnia, etiam occultissima, palām sint futura. Deus igitur operam, ut veris illis victimis Deum sibi reconcilient, veræq; salutis participes reddantur.

Carm. genus vi.

QUi 1 frænat æquis legibus arbiter
Superba regum colla minacium,
Vocabit in ius orbem ab ortu
Solis ad Hesperium cubile.
Vultu 2 verendo tum sacer arduâ
Pulchræ Sionis de specula loquens,
Ad gentis humanæ coactum
Concilium Deus ora solvet.
Non 3 facta semper non sinet impia
Impunè grassari, veniet Deus:
Flamma vorax illum ante cedet,
Vis rapidis agitata ventis.
Testes 4 vocabit cum populo suo
Acturus, a ignes, lumine conscio
Qui cuncta despectant ab alto &
Omniparæ b solum vasta terræ.
Adeste 5 primum gens mihi propria,
Gens sancta, (dicet) cui super hostiis
Legem dedi ritè offerendis,
Perpetuum pepigique fœdus.
Hic 6 æquitatem judicis igneus
Mirarus æther justitiam Dei
Annunciabit; nam sedebit
(Ne dubita) Deus ipse judex.
Audi 7 Abrahami progenies boni,
Peculiaris gens mihi: te voco
Testem benignitatis in te
Perpetuæ & solidi favoris.
Non 8 arguam te, quod mihi victimæ
Cruore raro altaria sparseris,
Aut parcus armenti cremâris
Rara sacris c holocausta flammis.

Non

Non 9 taurum egens te de ſtabulis peto,
Hircumve caulis 10 omne pecus meum eſt
Quod monitum anfractus pererrat,
Quod nemorum tegitur latebris;
Nec 11 me volucris rupis in edito
Uſquam receſſu nidificans latet:
Non ulla picturato amictu
Ruris avis d genialis hoſpes.
Quod 12 ſi eſurirem ſcilicet ut petam
A te neceſſe eſt, arbiter ætheris,
Terræ fretique,& quicquid ingens
Orbis habet gremio capaci.
Taurine 13 veſcor carnibus,aut bibo
Hirci cruorem? 14 pectore candido
Grates age,& quovis litabis
Ritè Deo ſine cæde voto.
Tum 15 deprehenſus rebus in aſperis
Securus implora: auxilium feram,
Grates ut acceptâ ſalute
Lætus agas, Dominumque laudes.
At 16 impium ſic alloquitur Deus
e Quâ fronte leges tu recitas meas:
Et ore ſanctum impurus audes
Sacrilego memorare fœdus?
Tu 17 legum habenis f impatiens regi,
Et inſtitutis moribus & bonis
Juratus hoſtis,voce laudas,
Tecum animo mea verba rides.
Cum 18 fure furti conſilium cois,
Mœchis adulter te ſocium applicas:
Ad 19 probra projectus doloſâ
Perniciem meditare linguâ.
Cum 20 fratre juncti vincula ſanguinis
Oris procacis non rabiem premunt:
Infamiâ germanum eodem

Dedecoras utero creatum.
Et 21 arbitraris me similem tui,
Quòd perpetrata hæc dissimulaverim?
Ne crede; tecum expostulabo,
Ante oculos tua facta ponam.
Considerate 22 hæc vos quibus excidit
De mente cæci mentio numinis:
Ne, quum prehendam, nemo sit qui
De manibus mihi prensa tollat.
Si 23 victimam vis magnificam mihi
Mactare, laudes canta, age gratias;
Hâc itur ad certam salutem,
Hæc superos via pandit axes.

PSAL. Li. Miserere mei Deus secundum.

Psalmus hic quartus est inter eos qui pœnitentiales ab Ecclesia appellantur. Eo David à Nathane admonitus, culpam adulterii & homicidii coram Deo deprecaturus, peccatum suum ingenuè confitetur, & veneno hoc infectæ naturæ pravitatem, & immedicabilem illam delinquendi proclivitatem homini insitam, gemebundus describit; confugiens interim ad solius Dei gratuitam bonitatem & meritum Christi, in quo uno veram munditiem & innocentiam quærit, seque invenire certò confidit. Ne autem denuo tantis polluatur sceleribus, implorat ducem & rectorem actionum suarum Spiritum sanctum, cujus instinctu seipsum à lapsibus fore immunem, et alios quoq; in viam revocaturum, Deiq; clementiam perpetuò celebraturum confirmat. Docet præterea, quæ sint sacrificia verè Deo grata, nimirum cor pœnitens et suorum peccatorum conscientiâ prostratum, ita tamen, ut de Dei ignoscentiâ non desperet. Sub finem, totius Ecclesiæ salutem et incrementa Deo commendat, veroſque pietatis et fidei fructus illi promittit.

Carm.

Carm. genus V.

O Salus 3 rerum, lachrymis precantum
Mollibus flecti facilis, rogantem
Lenis exaudi, scelerumque tetras
Ablue sordes
Usque 4 peccati a lava & b usque labem,
Dum repurgatum maculis pudendis
Purius corpus niteat recocto
Ignibus auro.
Nam 5 meam agnosco (pudet heu pigetque)
Ah miser labem, vitiique fœda
Mentis obversans oculis imago
Semper oberrat.
Unus 6 arcani es mihi testis: unus
Arbiter verax, temerario ausu
Improbas linguas tua judicantum
Facta refutas.
Quippe 7 jam primo scelus usque ab ortu
Hæret, infectas vitians medullas:
Deque conceptu genetricis hauli
Semina labis.
At 8 tibi cordi est sine fraude veri
Simplicis candor fideique certæ
Puritas nullo labefacta duri
Turbinis ictu.
Hanc factis tanti, vitiis ut atris
Oblito, legum sapientiæque
Tu mihi arcanæ facilis beatum in-
dulseris haustum.
Ergo 9 me hyssopi, sator alme, lustra
Frondis asperso: maculæque cedent,
Membra candorem tibi lota vincent.
Pura nivalem.

Si 10 bonus lætum placidusque mittas
Nuncium, tristem mihi recreabis
Gaudio mentem: stupidos recurret
Robur in Artus.
Ne 11 meos lapsus oculis acutis
Semper observa numerave labes,
Sed malæ culpæ nimium tenaces
Ablue sordes.
Cor 12 mihi rectum, scelerisque purum
O potens rerum genitor, refinge:
Spiritum firmum renova novatâ
Cordis in aula.
Neu 13 mihi avertas faciem, tuoque
Arceas vultu procul, auferasque
Spiritum sanctum calidâ incitatus
Rursus ab ira.
Redde 14 speratæ solido ut salutis
Gaudio per te fruar, inquieti
Spiritu motus animi rebelles
Principe firma.
Tum 15 meo exemplo moniti scelesti,
Quos via flexit malesuadus error,
Denuò legum duce me tuarum
Iussa capessent.
Expia 16 noxa mihi ô sospitator
Cædis infandæ caput obligatum, ut
Te canam justum, pariterque lapsis
Parcere largum.
Tu 17 viam vocis mihi pande, mutum
Tu Deus linguæ modera plectrum:
Tum feram latè tua magna gentes
Facta per omnes.
Victimæ 18 si te caperent, dedissem
Victimam, sed te neque sanguis hirci
Fusus, aut sacris holocausta placant

Addita

Addita flammis.
Pœnitens 19 fraudum scelerumque pectus,
Spiritus fracti, mala cor perosum,
Hæc Deum placant; adhibe hæc, & absque
Thure litabis.
Gentis 20 humanæ bone dux Sionem
Quo soles vultu facilis tuere;
Pace florentes Solymæ beatæ
Protege turres.
Tum 21 tibi votis bona mens pudicis
Sacra persolvet, sacer hircus ignes
Pascet, & sanguis vituli calentem
Imbuet aram.

PSAL. Lij. Quid gloriaris in Malitia, &c.

Occasionem huic Psalmo dedit Doegus homo scelera-tissimus, qui suis calumniis non solùm internecionis sacerdotum innocentissimorum causa fuerat, verum insuper de eorum excidio triumphavit. Eum igitur contemtim alloquitur hoc Psalmo, ejusque malas artes et flagitia describit, et certissimam illi pœnam comminatur: pios autem innocenter oppressos consolatur, eosque vivos, et olivæ instar florentes suis oculis visuros hostium interitum, prædicit, proque hac tantâ bonitate Deo jegratum fore pollicetur.

Carm genus X.

Quid 3 gloriaris impie
Tyranne pravis artibus?
Innoxiis clementia
Divina semper excubat.
Tua 4 lingua semper fraudibus
Intenta comminiscitur
Nefas, nitente cotibus

Acutior novaculâ.
Te 5 prava rectis plus juvant,
Plus falsa veris recreant:
Doliſque 6 peſtilentibus
Libenter aurem commodas.
Ergo 7 Deus te conteret,
Hominumque contubernio
Eliminabit, ac domum
Evertet omnem funditus.
Juſtus 8 videbit, & gravem
Dei pavebit dexteram
Vanáque dignos exitus
Ridebit impotentiâ
En 9 ille gazis (inquiet)
Maliſque fidens artibus,
Securus ille numinis
Divinæ opis nil indigens.
Ego 10 ceu virens oliva fi,
Domini in agello conſita,
Florebo, ſpe fretus bonâ
Cœleſtis indulgentiæ.
Te 11 ſemper in cœtu pio.
Fraudis ſceleſtæ vindicem
Canam & tuæ clementiæ
Spe, dura cuncta perferam.

PSAL. LIII. Dixit inſipiens in corde, &c.

Pſalmus quinquageſimus tertius ita argumentum habet cum decimo quarto. Impiis enim et Epicureis omnia plena eſſe aſſeverat, eorumque ſceleratas in perniciem piorum molitiones deſcribit, certiſſimâque illis ruinam comminatur, piis autem ſalutem et ejus cæleſtem promittit.

Carm.

Carm. genus iii.

OPinionum 1 fœda mentem toxico,
Corpusque scelerum sordibus
Contaminata turba, vela dum cupit
Suo furori obtendere,
Ferri ac referri sortis arbitrio omnia
Humana comminiscitur.
Ergo 2 exsolutâ numinis formidine
Dat frœna turpitudini;
Scelesta, fœda, abominanda excogitat,
Excogitata perpetrat.
Ex 3 arce celsâ siderum deflexerat
Dominus in orbem lumina,
Si quem videret fortè non penitus malis
Corruptum opinionibus,
Qui mentis oculis omnium fideliter
Rerum parentem quæreret.
Erroris 4 omnes nubili fallacibus
Fraus illigârat cassibus.
Se cuncti eisdem polluêre sordibus
Nec recta cuiquam curæ erant.
Ergo 5 ille mitis, ille munificus parens,
Irâ incitatus asperâ,
Gens (inquit) ista plena scelerum ac sordium,
Crudelis animo & impia,
Quæ panis instar devorat plebem meam,
Ecquando cognoscet Deum?
Ecquando mentis lumine in periculis
Agnoscet orbis arbitrum?
Certè 6 timebit non timenda, & conscius
Vexabit horror pectora.
Nam Dominus ossa conteretque & hostium
Ausus retundet impios:

Vultum

Vultum pudoris turpibus ſparget notis;
Turbabit animum infamiâ.
En 7 unquam Eoo Lucifer ſalutifer
Ab axe promet hunc diem?
Ab arce Dominus quum Sionis arduâ
Speratam opem feret ſuis,
Patriæque vinclis liberos hoſtilibus
Reddet nepotes Iſaci,
Electa laudes illius gens ut canat
Perfuſa vero gaudio.

PSAL. LIV. Deus in nomine tuo, &c.

Pſalmo quinquageſimo quarto occaſionem præbuerunt proditiones Siphæorum, & ſimultates Saulis, quæ deſcriptæ ſunt 1 Sam. *cap.* 23. *et* 26. *In magno ergo periculo conſtitutus David, indubitatâ quâdâ fiduciâ Deo ſalutem ſuam commendat, hoſtibus pœnam prædicit, Deoque ſe, voti compotem gratum fore ſpondet.*

Carm. genus X.

RErum 3 parens, me protege
Et ſævo ab hoſte liberas;
Nomen boni ut colant tuum,
Et vim paveſcant impii.
Audi 4 benignus ſupplicem,
Nec durus aurem queſtibus
Occlude: 5 vitæ nam meæ
Crudelis hoſtis imminet.
Infeſtus hoſtis imminet
Vitæ meæ: nec vindicem
Deûpotentis dexteram
Sibi imminentem reſpicit.
Rerum 6 ſed æquus arbiter

Opem

Opem feret: periculis
Me liberatum fulciet,
Et fospitem tuebitur.
Suis 7 peribit artibus
Sceleſta fraus, & incident
In ipſa cæci retia,
Quæ clàm mihi tetenderant.
Liber 8 periclo, victimis
Te munerabor: te canam
Patrem, bonis placabilem:
Maliſque formidabilem,
Qui 9 libero moleſtiis
Mihi dediſti gaudia
Haurire læto lumine
De clade gentis perfidæ.

PSAL. LV. Exaudi Deus orationem, etc.

Precationem continet hic Pſalmus plenam lamentationis & querelarum, de dolorum et periculorum Davidis magnitudine; de calumniatorum et maleficorum hominum violentiâ; deque intimi cujusdam et domeſtici amici perfidiâ. Orat igitur, ut hi omnes juſtis à Deo pœnis obruantur; certâ interim cum fiduciâ Deo ſe ſuaq; omnia commendans, et ſpe non dubia liberationem expectando ſe confirmans.

Carm. genus V.

COelitum 2 rector bone, mitis aurem
Admove in rebus trepidis vocanti,
Neu meos vultu tetrico ſeverus
Deſpice queſtus.
Adſpice 3 attentus, mihi quo tumultu
Æſtuet pectus, gemitu dolores
Quo fremant, dum vis mihi frauſque ſævi
Imminet hoſtis?
Imminet 4 ſævus capiti tyrannus,
Et meæ famæ meditatur atrox

Crimen

Crimen,& ſecum furit impotenti
Turbidus ira.
Cor 5 micat,nervis trepidant ſolutis
Oſſium nexus,6 animus labaſcit,
Semper & pallens oculis oberrat
Mortis imago.
Ergo 7 ſic mecum loquor,O quis altos
Nubium in tractus celeri columbæ
Me levet penna,nemorum & remotis
Siſtat in antris?
Ut 8 procul cura trepida metuque,
Montium 9 ſolos habitem receſſus,
Ocyor ventis ferar & coruſci
Fulminis alis?
O 10 Deus linguas malè perde pravas,
Illitas linguas gelido veneno,
Quæ dolis,probris,rabidiſque vexant
Litibus urbem.
Sive 11 lux fundat radios micantes,
Sive nox fundat tenebras opacas,
Excubant muris, maledicta vicis
Omnibus errant.
Vis,12 furor,fraudes,ſcelerum libido
Obſidet cunctos aditus viarum,
Et fames auri miſeram trucidans
Fœnore plebem.
Si 13 palàm ſævosinimicus enſes
Stringeret;ſi clàm laqueos pararet,
Dente ſi famam peteret maligno,
Æquior eſſem.
Tu 14 mihi inſultas comes & ſodalis,
Teſtis 15 arcani taciturni,& auctor
a Conſili, ſacræ totieſque junctus
Fœdere menſæ
Gentis 16 humanæ moderator, orbem.

Qui

Qui ſalutari regis æquitate,
Fraudis auctores ſcelerumque vivos
Obrue terrâ.
At 17 mihi attentam dabis æquus aurem,
Sive 18 lux promat radios ab undis,
Sive lux condat radios ſub undis,
Veſpere ſero.
Inter 19 hoſtiles dabis ut tumultus
Tutus evadam; mihi nam ſuperbis
Viribus fretus numeroque ſævus
Imminet hoſtis.
O 20 potens rerum, ſine fine pœnis
Tu premes juſtis ſcelus impiorum,
Arrogans pectus quibus obſtinatâ
[b] Intumet irâ.
Pace 21 qui fictâ ſimulant amicæ
Mentis affectus, animoque virus
Occulunt, priſco neque facta curant
Fœdera ritu.
Lacteus 22 blando fluit ore rivus,
Bella cor ſpirat fera, ſuaviorque
[c] Balſamo ſermo ſecat inſtar enſis
Vulnere cæco.
Tu 23 tui curam Domino relinque,
Is tuos greſſus reget, is dolores
Leniet juſtumque ope ſublevabit
Rebus in arctis.
Impio 24 fallaci avidoque cædis
Fila mors rumpet viridi in juventa:
Me tui, rector bone, ſpes favoris
Certa fovebit.

PSAL. LVI. Miſerere mei Deus, quoniam, &c.

Hoc etiã Pſalmo Dei auxilium in maximis periclis, quæ enumerantur, invocat David, Deumq; ſpem et colu-

men

men salutis suæ unicum constituit; describit præterea calumnias et molitiones suorum hostium et contra eos Dei vindicis ultionem implorat: Dei quoque præsentiâ, providentiâ, bonitate et veritate fretus seipsum cum quâdam fiducia consolatur; Deoque se gratum et obsequentem fore promittit.

Carm. genus VI.

ORbis 2 creator me bonus adspice,
Injurioso quem pede prorutum
Hostisque conculcat, premitque
Assiduis agitans periclis.
Conculcat 3 hostis me numero ferox,
Et insolenti sævitiâ premit;
Nec liberas luces laborum,
Nec vacuas sinit ire noctes.
Seu 4 luce terror sollicitus mihi
Seu nocte circumstat, pater optime,
Spes rebus in duris mihi una
Et columen a superes salutis.
Te 5 fretus uno, pollicitis tuis
Innixus unis, nec metuam dolos
Mortalium cæcos, minasque
Terrificas & aperta bella;
Calumniantur 6 quæ loquor omnia,
Pravaque carpunt facta lubidine:
Huc conferunt omnem laborem, ut
Exitium mihi moliantur:
Cœtusque 7 cogunt, & capiti meo
b Quâ fraude, qua vi jugiter imminent,
Vestigia observant, nec horam
Insidiis vacuam relinquunt.
Impunè 8 tantam nequitiam ferent,
Pravique fructum consilii legent?

O

O arbiter mundi, nec illos
Præcipites agis in ruinam?
Meæ 9 labores tu numeras fugæ:
Urnâ repoſtas tu lacrymas meas
Servas: apud te certa conſtat
Uſque mei ratio doloris.
Aurem 10 vocanti tu facilem mihi
Das, atque inanes ſpes facis hoſtium:
Et ſigna non obſcura amici
Das animi, & ſtabilis favoris.
Te 11 fretus uno, pollicitis tuis
Innixus unis, nil metuam dolos
Mortalium cæcos, minaſque
Terrificas & aperta bella.
Te 12 ſemper ergo carmine patrio
Laudabo vitæ præſidium meæ:
Ex 13 hoſtium ferro doliſque
Incolumis tibi vota reddam.
Te 14 liberatus vindice, te meum
Firmante greſſum, ne titubent pedes,
Dum ſpiritus fovebit artus,
Juſſa ſequar tua rector orbis.

PSAL. LVII. Miſerere mei Deus, &c.

Hic quoque Pſalmus precationem continet, cum quadam fiduciâ Deum compellantem, ejuſque auxilium in rebus adverſis et periculoſis implorantem, hoſtibuſque minantem exitium. Huic in fine additur promiſſio actionis gratiarum pro patrocinio et defenſione, quaſi ea jam ſit impetrata.

Carm. genus ii.

SAncte 2 parens, miſerere animæ perennatis, & omnem
In te ſalutis quæ locavit ſpem ſuæ
Meque

Meque tuis alis tectum defende, procellæ
Dum sævientis impetus a deferveat.
Te 3 voco, te solum (in rebus quod restat egenis)
Appello, supplex & tuam imploro fidem.
Te voco, qui cumulata mihi promissa refundes,
Et cœpta duces prosperos ad exitus:
Qui 4 mihi subsidium è cœlo præbebis & hostis
Jam jam imminentis liberabis faucibus:
Qui dabis auxilium ex adyto sublimis b Olympi,
Memorque fidei & pristinæ clementiæ.
Inter 5 enim sævos habito feritate leones,
Flammam vomentes ver sor inter belluas,
Lingua quibus sævo proscindit acutiùs ense,
Dentes sagittis lanceæque cuspide.
O 6 Deus augustum celso caput exere cœlo:
Ostende terris gloriæ jubar tuæ
Explicuere 7 meis pedibus sua retia, terræ
Me sævus hostis penitus afflictum premit:
Et scrobibus fossis iter obsedere: sed ipsi
Mihi paratas in scrobes cæci ruent.
Mens c invicta malis, animi vigor integer, orbis
Te voce rector, te celebrabit lyra.
Eia age depositis mens expergiscere curis,
Et tu canora d barbitos cum nabliis
Ocyus 9 auroræ quam e lucifer excitet ignes,
Aurora cantus quàm volucrum exuscitet,
Te Iopater alme canam, populos tua facta per omnes
Quacunque tellus panditur, vates ferax.
Nam 11 tua siderei bonitas fastigia cœli
Fidesque tractus nubium supervolat.
O 11 Deus augustum nitido caput exere cœlo,
Ostende terris gloriæ jubar tuæ

PSAL.

PSAL. LVIII Si verè utique justitiam, &c.

Hoc Psalmo David indignabundus severè alloquitur proceres Saulis; eorumq; nequitiam, dolos, calumnias, et violentiam describit, gravitergq; accusat; Deique vindicis ultionem contra eos implorat, quam quidem brevi ipsos, cum bonorum gaudio, oppressuram esse prædicit, atque ita futurum, ut Dei in defendendis piis bonitas, & in puniendis impiis justitia clarissimè eluceseat.

Carm. genus Vj.

Qui 1 jura celso de solio datis,
Qui fræna legum flectitis, en a erit
De plebis ut causis egena
Judicio statuatis æquo?
Quin 3 mente pravâ nequitiam & dolos
Versant, sub umbra justitiæ tegunt
Injuriam: factis honesti
Objiciunt speciem pudendis.
Materna 4 ab alvo flagitii viam
Sensim sequuntur, perque suos gradus
Obliqua sectandi libido
Cum teneris adolescit annis.
Linguâ 5 venenum pestiferâ gerunt,
Aureque 6 claudunt consiliis, velut
Obthurat aures callida aspis,
Quæ magicos metuit susurros.
Confringe 7 malis ô Deus impudens
Os comminutis contere dentibus:
Et rictibus sævis hiantes
Hos inhibe catulos leonum.
Emissa 8 fracta cuspide spicula
Intercidant, nec vulnera perferant:
Ipsique vanescant repente,

Per-

Per bibulas velut unda arenas.
Senſim 9 liqueſcant, b tardigradus velut
c Limax; acerbo funere deſerant
Vitale lumen more d fœtûs
Ante ſuum pereuntis ortum.
Florentis 10 ævi in limine turbinis
Vis atra tollat progeniem, prius
Quàm ſurculus ſpinas tenellus
Exerat, & ſtimulis acutis
Fœcunda 11 latè brachia porrigat.
Juſtiqne pœnæ vindicis exitum
Læti videbunt, impiique
Sub pedibus fluvium cruoris.
Vitæ 12 benè actæ gens hominum ſciet
Manere juſtos præmia: at impios
Manere pœnas, arbitrumque
Eſſe Deum ſciet orbis æquum.

PSAL. LIX. Eripe me de inimicis, &c.

Hic quoque graviſſimis periculis divexatus David, ad ſolius Dei auxilium confugit, certâq; fiduciâ ſtatuit brevi fore, ut et hoſtes acerbiſſimas pœnas luant; eripiantur autem et protegantur verè pii. Pro eo igitur beneficio actionem gratiarum perpetuam Deo promittit.

Carm. genus. X.

AB 2 hoſtis inclementia
Me rector orbis aſſere:
Defende vi crudeliter
Me ſemper oppugnantium.
Ab 3 improbis me protege
Lætis cruore innoxio,
Meæ 4 ſaluti per dolum

Qui

Qui cæca tendunt retia.
Ultrò 5 immerentis in caput
Consilia cuncta conferunt.
Exsurge 6, teque pessimis
Fer obviam conatibus,
O arbiter mortalium
Et agminum cœlestium,
Favore semper qui pios
Peculiari amplecteris,
Exsurge, pœnis impias
Compesce gentes, perfidis
Neu parce, qui sibi favent,
Nefanda quum patraverint.
A 7 sole Eoo ad Hesperum
Perambulabunt compita,
Et instar oblatrantium
Canum feroces obstrepent.
Nihil 8 nisi metum crepant,
Ferrum, cruorem, vulnera:
Et quæ loquuntur propalàm,
Clàm posse rentur obrui.
Meæ 9 salutis tu Deus
Tutela præsens, irritas
Ridebis iras, et tuà
Me dexterâ tueberis.
Tu 10 robur es meum, meæ
Vires, et arx fiduciæ,
Ergo quieto pectore
Expecto spe tui auxilii.
Discrimina 11 imminentia
Ope antevertes: et malis
Fractâ hostium superbiâ,
Lato fruar spectaculo.
Ne 12 prorsus impios tamen
Unâ ruinâ elimina,

Oblivioso

Oblivioſo ne pii
Torpore recta negligant:
Sed error illos diſſipet
Vagos per orbis ultimas
Oras: tuâque dexterâ
Semen piorum protege.
Ob oris 13 arrogantiam,
Viruſque linguæ noxium,
Mendacia & perjuria,
Conſume ſemen impium:
Evelle 14 ſtirpe ab ultima
Juſti furoris impetu,
Ut nôrit orbis ultimus
Deum bonorum vindicem.
A 15 ſole Eoo ad Heſperum
Perambulabunt compita,
Et inſtar oblatrantium
Canum procaces obſtrepent,
Paſſim 16 vagati pauperem
Victum ut parent, ſub veſperem
Serum petant cubilia,
Victus egentes pauperis.
Ego 17 interim Deum canam
Fortem bonumque in aſperis
Rebus ſuorum vindicem,
Fidumque propugnaculum.
Deum canam, qui robore
Me fulcit, auget viribus,
Benignitate ſublevat,
Tuetur arx ut ænea.

PSAL. LX. Deus, repuliſti nos, &c.

Conſcriptus eſt hic Pſalmus in calamitatibus & miſeriis publicis bellorũ contra Ammonitas, Idumæos, & Syros

Syros, quo tempore Deus aliquandiu gentem ſuam propter peccata vilebatur deſeruiſſe. Pro ſe igitur et ſuis orat David, et tanquam voti jam compos, certo ſecuturas de hoſtibus ſuis victorias ordine commemorat; eaſq; omnes, non propriis viribus, ſed Dei potentiæ et bonitati refert acceptas.

Carm. genus II.

SAncte 1 parens, noſtris vitiis offenſus, abactus,
Preſſoſque duris diſſipaſti nos malis:
Placatus 2 mitiſque veni, jamque immemor iræ
Salutis auctor ad tuos revertere.
Omnis 3 ager rimis, te concutiente, a dehiſcit:
Committe rimas, refice quaſſatum ſolum.
Dura 4 tuæ genti ſpectacula ferre dediſti
Inebriatæ poculo formidinis:
At 5 trepidos tandemque animi miſeratus egenos,
Signum ſalutis efferes: qui te colunt,
Veridicis freti b oraclis formidine merſum
Erigere rurſus audeant ut verticem:
Eripiasque 6 tuos gelidi formidine lethi
Præſens, & opifer invocantes audias.
Audiit, 7 ex adytoque Deus flammantis olympi
Vocem rependit gaudii prænuntiam,
En 8 tibi frugiferos c Sichimæ diſpertiar agros:
Vallem d Suchoti metiar decempeda.
Nónne 9 mihi parent Iacobi pignora, quiſquis
Vel pecore tondet arva, vel vomere ſecat?
Oppida 10 ſub pedibus e Syriæ calcabo ſuperbæ,
f Moabum, g Idumen, & h Paleſtinas domos,
Quis 11 mihi pandet iter munitas ductor ad arces?
Muros Idumes divitis quis diruet?
Quis, 12 nili tu noſtræ gentis Deus unice tutor,
Qui nos premendos hoſtibus reliqueras,
Offenſus vitiis pravis ne in arma ruentes

Noſtros

Noſtros præibas dux, ut antè, exercitus?
Nunc 13 pater auxilium rebus bonus adfer in arctis
Humana fallax credulos ſpes decipit:
Te 14 duce victrici decorati tempora lauro,
Pedibus prememus hoſtis arrogantiam.

PSAL. LXI. *Exaudi Deus deprecationem, &c.*

Pſalmo hoc David ſe et regni ſui ſalutem Deo commendat, quem regna et conſtituere & ſtabilire, pioſque reges defendere aſſeverat; proque eâ benignitate gratias Deo vovet ſempiternas.

Carm. genus Xv.

AUdi 2 vocantem me bonus, & meis
Intentus aurem da precibus Deus.
Projectus 3 oris orbis in ultimis
Ad te recurram rebus in aſperis.
Me ſiſte rupis culmine in arduo
Procul periclis. 4 ſemper enim tui
Spe fretus, hoſtis tutus ab impetu,
Munitæ ut arcis præſidio fui
Tentorio 5 fac ſemper ut in tuo
Degam, ſub alis protegar et tuis:
Qui 6 lenis aurem das precibus meis,
Qui vota lætum ducis ad exitum.
Frœnare ſceptris te metuentium
Hæreditatem das mihi: 7 regiæ
Tu longa vitæ tempora porrigens,
Nectes peractis ſæcula ſæculis.
Securus 8 ut te perpetuò colat
Rex, liberalem porrige dexteram
Fortunâ in omni quaque ſoles fide
Fac ut fruatur pollicitis tuis.

Ac 9 tum periclis liber ab asperis,
Te voce, dulci te cithara canam
Pacti tenacem, & munificum tuis;
Et vota ad aras perpetuò feram.

PSAL. LXII. Nonne Deo subjecta erit, &c.

Commemorat hoc Psalmo David fiduciam suam situs Dei, in omnibus rebus adversis, præsidio nitentem: et gravissimè objurgat homines improbos: eorumq; calumnias, fraudes & scelera describit. Deinde suo exemplo adhortatur omnes pios, ut simili affectu soli Deo confidant, nihil enim vanius esse regibus, principibus, roborе, potentiâ, divitiis & omnibus rebus humanis: cum solus Deus sit omnipotens, justus & bonus.

Carm. genus Iij.

MEns 1 acquiescit unicè mea in Deo;
Hinc spes salutis; arduis
In rebus arx hæc; tutus 3 hoc munimine
Nullum tremiscam ad impetum.
Quousque 4 tectis fraudi bus subvertere
Innoxium tentabitis?
Pœnas daturi mox & ipsi improvidi
Iamjam imminentis exitus,
Proni in ruinam incumbitis, ceu mœnia
Saxis solutis putria;
Et 5 interim omnes corporisque & ingeni
Vires eò contenditis.
Vobis placetis fabulis vanis, gradu
Turbetis impii ut pium
Clam devovetis corde tacito, propalàm
Laudatis ore subdolo.
At 6 tu acquiesce mens mea in Deo tamen;
Hinc spes salutis, arduis

In rebus arx hæc: tutus 7 hoc munimine
Nullum tremiscam ad impetum:
Spes 8 inde vitæ & gloriæ pendet meæ,
Et roboris fiducia.
Quocunque 9 cœli gens colis sub sidere,
Huic crederem, sobolem, domum:
Omnes ad illum mentis ægritudines,
Et læta defer & refer;
Semperque præsens numen ejus omnibus
Adesse cœptis sentiès.
Ventosa 10 regum & principum potentia
Est vanitate vanior,
Adeoque fumo levior, ut, si principum
Hac lance vires omnium,
Inanitatem hac colloces, cunctis simul
Inanitas præponderet.
Ne 11 firma spera parta per vim, ne nimis
Confide stultis viribus.
Opes abundant affluenter, ne bonis
Da rebus animum credulum.
Semel 12 est professus, nec semel tantùm Deum
Id profitentem audivimus,
Se posse solum cuncta, se solum bonum,
Et arbitrum rerum unicum;
Bonis 13 benignum semper & placabilem,
Malisque formidabilem.

PSAL. LXIII. Deus Deus meus, ad te, &c.

His verbis David exul ardentissimum in cœtum veri Ecclesiæ redeundi desiderium testatum facit, simulque indicat, in ipso exsilio Dei se laudibus, precibus & memori totum deditum esse, certoque credere, brevi futurum, ut hostibus sublatis, ipse regno & patriæ restituatur.

Ca-

Carm. genus xviii.

Deus 2 salutis auctor & custos meæ
Te veneror, roseus quum fugat astra dies.
Te mens anhelat, membra sitiunt languida,
Terra velut pluveas arida quærit aquas.
Quamvis 3 arenas aridas æstu colam,
Præsentem Dominum mens videt usque meum:
Non aliter, adyta arcana quàm si conspicer,
Numinis adservant quæ monumenta tui.
Nec 4 dulcis æquè est vita, quam benignitas,
Quâ vitam munis prosequerisque meam.
Ergo 5 remotis dissitus quamvis locis,
Præsidio tutus te celebrabo tuo:
Tui sonabunt nominis præconia
Quæ dederis vitæ tempora cunque meæ
Nec 6 victus æquè recreat corpus, tua
Excitat ut mentem laus celebrata meam.
Tu 7 nocte carmen, manè tu carmen mihi es:
Tu 8 trepido præsens fers mihi semper opem.
Securus alis conquiescо sub tuis:
Teque procul curis & tua facta canam.
Te 9 quærit animus, te colit, te a deperit:
Tu validâ fulcis me pater alme manu:
At 10 qui laborant per nefas me perdere,
Consiliis pravis digna ruina premet.
Ferro 11 profundent spiritum nefarium:
Membra dabunt avidis dilanianda lupis.
Rex 12 lætus autem vindicem agnoscet Deum,
Et quicunque Dei numina ritè colunt.
Metu stupentes conticescent impii,
Spe stolidâ fluxis qui tumuere bonis.

PSAL. LXIV. Exaudi Deus orationem:

Hic quoq; Psalmus descriptionem continet malitiæ, calumniarum, & improbitatis virulentæ, hostium Ecclesiæ, quibus gravissimas pœnas, in summâ hominum pio-rũ exultatione & gaudio, comminatur.

Carm. genus viii.

AUdi 2 sancte parens non tetricus preces
Te poscentis opem rebus in asperis :
Et fallacis ab hostis
Vitam fraudibus eripe.
Pravorum 3 tacitis factio me dolis
Oppugnat, trucibus consiliis fremunt,
Conspirantque scelesti :
Tu me dux bonus eripe.
Linguas 4 ceu gladios exacuunt suas
Oris pestiferi verba nefaria
Intentant, medicata
Tanquam spicula toxico,
Ut 5 rectos animi ex insidiis petant.
Et securi avidâ mente coquunt nefas :
Nec quenquam malefacti
Formidant fore vindicem.
Designant 6 animis horrificum scelus,
Et sævo laqueos consilio parant.
Inter seque loquuntur,
Nemo conscius hæc sciet.
Cor 7, mens, ingenium, consilium, labor
Huc tendunt, a facies ut scelerum novas
Et fraudum meditentur:
Hoc unum studium fuit.
At 8 illos subiti cuspide spiculi

Incautos

Incautos feriet magna Dei manus,
Et lethalia certâ
Figet vulnera dexterâ.
Spectantes 9 gelidus corripiet timor,
Auctori exitium quum videant suæ
Dirum immittere b linguæ
Viroſæ mala toxica.
Gens 10 humana tuæ robora dexteræ
Agnoſcet, meritis laudibus efferet,
Et mirabitur altæ
Lumen operſpicientiæ.
Juſti 11 ſpes animos eriget, & Dei
Tutus præſidio lætitiâ fremet:
Et gaudientia corde
Vero ſimplice geſtient.

PSAL. LXV. Te decet hymnus Deus, &c.

Habet hic Pſalmus commemorationem multiplicium Dei beneficiorum tam ſpiritualium quàm corporalium, quæ omnia mirâ quadam verborum elegantiâ prædicat, proque iis gratias Deo immortales agit.

Carm. genus. v.

TE 2 manent laudes Deus in Sione;
Hic tibi caſtis a operata ſacris
Vota gens ſolvet tua, victimiſque
Imbuet aras:
Quique 3 tam præſens tibi ſupplicantum
Exitus votis tribuas ſecundos,
Te petent gentes ſub utroque mundi
Axe jacentes.
Noſtra 4 nunc juſtis ſcelerata factis
Nos premunt pœnis: facilis querelis

Tu tamen flecti, mala servitutis
Vincula franges.
O 5 quater plusquam quâter ô beatos,
Quos leges, lectos facies amicos,
Ut colant puri tibi dedicati
Atria templi,
Illa lux felix, cumulata cunctis
Lux bonis, pectus satiabit ægrum
Gaudio, quæ nos reduces sacratâ
Sistet in æde.
Annues 6 nostris facilis querelis
Finium terræ Deus ultimorum
Spes, & extremas maris ambientis
Gurgite terras.
Tum stupor mentes quatiet tuentum
O Deus nostræ columen salutis,
Te malis durum, miseris benignum,
Omnibus æquum.
Tu 7 potens rerum, validisque pollens
Viribus, firmas stabili catenâ
Montium tractus [b] jugaque inquietis
Tunsa procellis.
Tu 8 maris nigris agitata ventis
Terga componis : cohibes rebelles
Gentium motus, placidaque [c] mutas
Pace tumultus.
Ultimi 9 rerum tua signa nôrunt
Et cavent fines, quoties coruptis
Turgidum flammis fremuit sonoro
Murmure cœlum.
Quique Phœbæos habitant ad ortus,
Et quibus serâ face Phœbus undas
Tingit, auctorem te hilares fatentur
Lucis & umbræ.
Tu 10 solum terræ sitientis imbrem

Lætus

Lærus inviſis gravidæque nubis
De ſinu fundis genitale pigros
Semen in agros.
d Alveus pleno tibi ſemper amne
Turgidus lætâ novat arva fruge,
Floribus campos, nemorum virentes
Fronde receſſus.
Rore 11 tu leni ſola e contumacis
f Maceras terræ, ſubigiſque glebas:
g Ebrios ſulcos viridante h amictu
Meſſis inumbras.
Quâ 12 feres greſſus, renovabis annum
Fertilem frugum: vegetanſque fœtus
Per cavas valles riguoſque ſaltus
Impluet humor:
Geſtiet 13 pauper tuguri colonus,
Lacte diſtentas comitans capellas:
Mugient colles & amica feſſis
Sylva juvencis.
Spes aratoris cupidas fovebit
Fluctuans latis ſeges alma campis,
Ut canat feſtâ tibi feriatus
Carmen in umbrâ.

PSAL. LXVI. Iubilate Deo omnis terra, etc.

Pſalmus hic cohortatur et incitat ſubinde omnes homines toto terrarum orbe habitantes, ut pro maximis et incredibilibus beneficiis Deo ſuo gratias agant, quæ ipſa quoque beneficia tam vetera quàm recentia commemorantur.

Carm. genus xix.

Discantus.

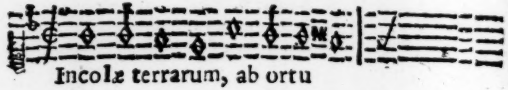

Alius.

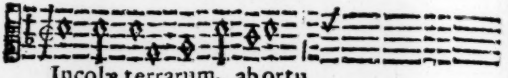

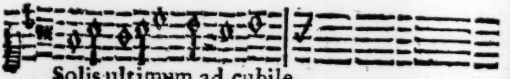

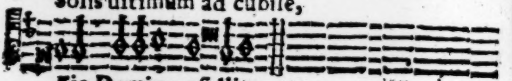

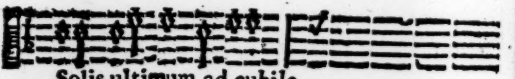

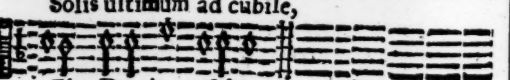

Eia 2 Domino jubilate:
Nomen ejus, numen ejus
Ferte in astra laudibus.
Dicite 3 illi: Rector orbis
Sancte, quàm stupenda rerum
Artuarum gloria!

Tenor.

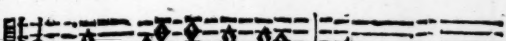

Incolæ 1 terrarum, ab ortu

Bassus.

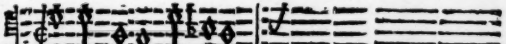

Incolæ terrarum, ab ortu

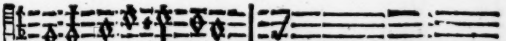

Solis ultimum ad cubile,

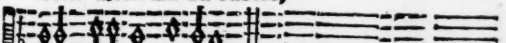

Eia Domino psallite.

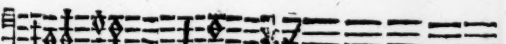

Solis ultimum ad cubile,

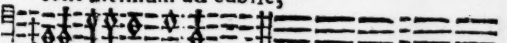

Eia Domino psallite.

Quanta virtus quâ proterves,
Mente fractâ cogis hostes
Supplices procumbere!
Te 4 parentem læta honoret,
Te potentem prona adoret
Tota rerum machina.

Voce blandâ te canamus,
Barbito dulci ſonemus,
Carminumque cantibus.
Eia 5 adeſte, facta cunctis
Cernite admiranda ſæclis:
Acriterque expendite
Facta providi parentis,
Facta Domini conſulentis
Arte mira ſervulis.
Vertit 6 æquor æſtuoſum
Aridæ in campos arenæ
Fluminis per alveum
Agmen ire gratulantem,
Ceu per arva ſicca, fecit,
Stante fluctu languido,
Frænat 7 unus orbem habenis
Sempiternis intuetur
Et pios & impios.
Nec ſinit ſibi rebelles
Viribus fretos ſuperbos,
Improbis votis frui.
Laus 8 Deo noſtro per omnes
Orbis oras: omnis unum
Laudet illum natio.
Morte 9 liberavit unus
Nos propinquâ: fulcit unus
Liberos firmo gradu.
Igne 10 ut aurum examinaſti
Nos periclis: 11 illigaſti
Hoſtium nos caſſibus.
Vincla 12 lumbis, fræna malis
Sub tyrannis induiſti
Impotentis imperi.
Sed per ignes, ſed per undas
Divitis tamen dediſti

Uber

a Uber agri exercitis.
Ergo 13 ſupplex introibo
Templa, victimaſque cædam:
Vota 14 ſupplex offeram,
Vota duris in periclis
Nuncupata. 15 pinguis agnus,
Cornigerque agni parens
Bos & hircus ſanguine aras
Imbuent, nec thura deerunt
De b Sabæo ſtipite.
Dum 16 Dei benignitatem
Explico in me, cuncti adeſte
Qui Deum veremini.
Audiit 17 ſtatim vocantem:
Nos vocantes audientem
Proſequamur laudibus.
Conſcios 18 ſceleris nefandi
Snpplicantes rector orbis
Aure ſurdâ reſpuit;
At 19 mihi lenis bonuſque
Supplicanti ſemper aurem
Non ſeveram commodat.
Gratias 20 ago parenti
Optimo, qui ſe roganti
Aſperum non præbuit:
Qui ſua benignitate
Deſtitutum non reliquit
Rebus unquam in aſperis.

PSAL. XLVII. Deus miſereatur noſtri, &c.

Pſalmo ſexageſimo ſeptimo continetur votum, ut Deus pro infinitâ bonitate & Miſericordiâ ſuâ, Eccleſiam omnibus bonis tam æternis quàm præſentibus cumulet, eo quoque nomine, ut ipſe debito honore & præconiis ubique terrarum celebretur.

Carm.

Carm. genus V.

ARbiter 2 mundi, placidus bonusque
Parce delictis, solito & favore
Terra fac lætis segetem, pecusque
Nutriat arvis.
Nota 3 per terras bonitas ut omnes
Sit tua, & nostræ studium salutis
Mente quos curas patriâ, tegisque
Rebus in arctis:
Ut 4 tuas laudes populi per omnes
Prædicent terras, bonitatis usque ad
Terminos rerum celebretur omnes
Fama per urbes.
Omnis 5 exultet locus, omnis ætas
Oestiat plausu & a fremitu secundo,
Res quod humanas modereris æqui
Juris habenis
Ut 6 tuas laudes populi per omnes
Prædicent terras, bonitatis usque ad

Carm. genus XX.
Discantus.

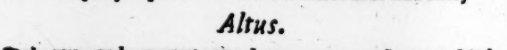

O qui perpetuis orbem moderaris habenis,

Altus.

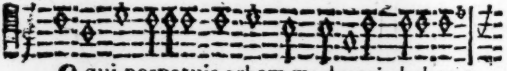

O qui perpetuis orbem moderaris habenis,

Terminos rerum celebretur omnes
Fama per urbes.
Si 7 tuæ genti faveas benignus,
Conditor mundi bone, messis agros
Vestiet, vites oleæque colles,
Gramina campos.
Si 8 tuæ genti faveas benignus
Conditor mundi bone, te pavebunt
Et colent gentes sub utroque mundi
Axe jacentes.

PSAL. LXVIII. *Exsurgat Deus, &c.*

Psalmus hic splendidissimè celebrat Dei potentiam incredibilem, & bonitatem planè admirandam, eiq; pro variis beneficiis & liberationibus, proq; victoriis multis & miraculosis, perpetuaq; adeò præsentiâ suâ gratias agit immortales, inq; Dei hac clementiâ, & benignitate cum sanctâ quâdam superbiâ mirificè gloriatur & exsultat. Describit etiam magnificentissimam Dei de deviis hostibus pompam triumphalem, qua Christi gloriosam in cœlum ascensionem multis antea sæculis adumbravit. Sub finem omnes homines denuo ad gratiarum actionem, suo exemplo cohortatur.

Tenor.

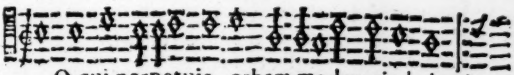

Baſſus.

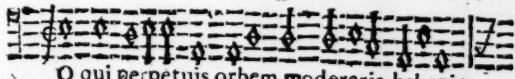

Placidos

Placidos bonus exſere vultus:

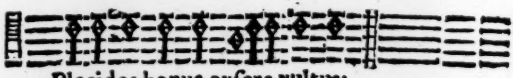

Placidos bonus exſere vultus:

Impietaſque exoſa tuas, pater optime, leges,
Tremefacta repentè faceſſet
Ut 3 levis in tenues fumi vapor effugit auras,
Ut cera liqueſcit ab igni.
At 4 lætis pia turba animis ſuæ gaudia plauſu
Teſtabitur, & tibi, rerum
Sancte 5 parens [a] pæana canet, qui lucida cœli
Veheris ſuper aſtra, nec ævi
Incluſis ſpatiis, æternis legibus orbem
Æternus & ipſe gubernas.
Te 6 canimus læti & lætos renovamus honores,
Qui celſi è vertice mundi
Reſpicis humanas curas: & patribus orbos
Pueros, viduaſque maritis
Proſequeris patrio affectu: 7 qui prole beatâ
Steriles ſolare [b] hymenæos:
Compedibus vinctos ſolvis: populi arva rebellis
Bibulis obducis arenis.
8 Iſacidæ e Nilo quum te ductore relicto,
Arabum per inhoſpita ſaxa
Errarent, 9 tremuêre ſoli penetralia: cœlum
Maduit ſudoris anheli
Imbribus: à vultu Domini conterrita duræ
Tremuere cacumina [d] Sinæ
Arva 10 ſibi ſelecta bonus rigat imbre benigno:
Et quum labefacta fatiſcunt,

Confirmat,

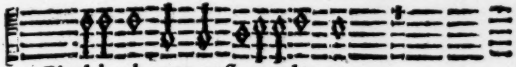

Placidos bonus exſere vultus

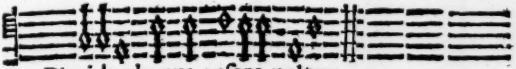

Placidos bonus exſere vultus.:

Confirmat recreatque afflicta:11 ſuoque fruenda
Dat habere gregi:nec egenam
Temporibus duris virtutem deſerit.12 Arma
Trepidæ formidine belli
Quum quatient animos,lætumcelebrare triumphum
Teneris dabit ille puellis:
Sufficietque ſuas in laudes carmina.13 reges
Numeroſo milite freti
Terga dabunt, latebraſq; petent:ſpoliiſque fruetur
Imbellis turba relictis.
Veſtra 14 licet ſomno ſternantur corpora nigræ
Inter fuliginis ollas;
Illa tamen vincent nitidam candore columbam
Rutilæ cervicis honore,
Quæ nunc argentum nitidum,nunc lumina blandàm
Radiantis provocat auri.
Quum 15 Deus omnipotens traduceret agmina regũ
Longo ſpectanda triumpho.
Squalida quæ luctu & tenebris Solyma antè jacebat
Niveâ tum luce refulſit:
Ceu nive vicinos inter candentia colles
Salmonis culmina fulgent.
Uſque 16 ſibi f Baſan placeat,jactetque ſuperbus
Faſtigia proxima cœlo.
Ne 17 tamen herbiferos ſaltus,nec paſcua ſacro
Auſit conferre Sioni;

Quam

Quam propriam pater omnipotens in ſæcula ſedem
Legit, lectamque tuetur:
Ille 18 pater, quem cœlitum tot millia currûm,
Equitum tot millia ſtipant:
Sive ille excelſæ vehitur per culmina Sinæ
Sua ſeu ſacraria viſit.
Seu 19 ſcelerum vindex celebri petit aſtra triumpho
Captivaque colla catenis
Vincta trahit: victæ paſſim donaria gentes
Cumulant: paulo ante rebelles
Poplite nunc flexo venerantur templa Sionis.
Igitur 20 celebramus honores
Iure tuos, nullam nobis qui munere lucem
Vacuam ſinis ire; 21 ſalutis
Unica ſpes noſtræ: nempe unus fræna gubernas
Vitæ, girremeabilis Orci
Unus clauſtra tenes, & nutum fata ſequuntur,
Inimicos 22 vulnere certo
Tu figis; longâ ſcelerum tu ſorde ſepultis
Lethali tempora plagâ
Dividis. 23 At caros ſic conſolaris amicos,
Extremo à littore ponti
Vos ego crudeli incolumes ex hoſte reducam,
Rubri ceu trans freta ductos
Æquoris à ſævo incolumes ſervavimus h Ogo.
Cæſorum 24 in ſanguine regum
Tingent crura canes, hoſtilia vulnera lambent.
Lætæ 25 ſpectacula pompæ
Adſpicient, pater alme: tuo, pater alme triumpho
Plaudent tua templa petentes.
Anteibunt, 26 qui voce canant, qui icymbala pulſent
Citharæ tuba juncta, tubæque
Tibia, queque tuas celebrent fortiſſime laudes
Doctæ pulſare puellæ
Tympana: 97 te populi cœtu fremituque ſecundo

Et

Et plausu ad sidera tollent :
Isacidæque tuas in laudes ora resolvent :
Juvenis 18 de stirpe creatus
Benjamini, Iudæque aderit generosa propago:
Neque clarus Zabulon deerit,
Nephthalidæque duces: 29 Nam tu tua jussa sequutis
Viresque animosque ministras :
Claraque victrici das tempora cingere lauro.
Solymæ 30 victoria præpes
Ex adytis volat. Ergo ferent tibi munera reges,
Atque ad tua templa ferentes
Munera, te super astra ferent. 31 tu freta sagittis
Lethalibus agmina fundis:
Tu forteſq; domas dextras, animosque rebelles;
Humiles tibi pendere cogis
Vectigal fractosque duces: avidique cruoris
Vindex populi agmina perdis.
Quique 32 bibunt Nilum, quâ mergitur æquoris undis
Quique ipso fontis in ortu,
Accurrent, pacemque petent, opulenta ferentes
Tibi munera supplice dextrâ.
Regna 33 hominum celebrate Deum: date carmina
Qui templa gubernat olympi (Regi,
Æterna æternus: 34 cujus mortalia cuncta
Vocem tremefacta pavescunt.
Hunc 35 fortem celebrate, unique accepta referte
Bene gesti prospera belli.
Cujus in Isacidis resplendet gloria, cujus
Testantur robora nubes:
Cujus 36 ab arcano templo venerabilis horror
Stupefacta in pectora manat.
Isacidum Deus ille, Deus, qui robore nervos
Animosque vigore suorum
Implet, ei laudes Iacobi dicite proles :
Etenim Deus ille deorum est.

PSAL.

PSAL. LXIX. Salvum me fac Deus, etc.

Repræsentat hoc Psalmo David magnâ ex parte personam Servatoris nostri Jesu Christi, Querelis enim et lamentationibus gravissimas suas angustias, dolores, multitudinem hostium, auxiliiq; divini moram enumeret, seq; innocentem alienorum peccatorum pœnas luere, et in summis Miseriis, non modò nulli, ne propinquo quidē, miserabilem esse; verū ab iis etiam, quorum causa hæc patiatur, ludibrio haberi, sibiq; pro cibo fel, pro potu acetum præberi conqueritur. Ad solius igitur Dei auxilium confugit, simulque pro veræ Ecclesiæ membris orat, ne illa captus deformitate offensa deficiant. Hostibus deinde, tanquam impœnitentibus et desperatis, mala præsentia et æterna imprecatus: se autem Deo pro beneficiis quæ enumerat, gratias acturum, suoq; exemplo eodem alios perducturum esse, promittit.

Carm. genus ii.

SAncte 2 parens, fer opem lasso: torrentibus undis
Panè obruerunt me malorum flumina.
Pes 3 nequit in molli vestigia figere limo:
Pronumque inundans vertici fluctus rapit.
Dum 4 clamo, arentes urit sitis arida fauces:
Spectando lassa torpuere lumina.
Me 5 vexant odiisque premunt immanibus hostes
Plures, inumbrant quàm capilli tempora.
Inque dies crescunt numero: &, ceu rapta rependam
Bene parta per vim cogor illis reddere.
Simplicitas 6 tibi nota mea est, bone conditor orbis
Meæque testis semper innocentiæ es.
Fac 7 pater alme, bonis ne sint mea damna pudori,
Dum te colentes clade cernunt opprimi.

Te

Te 8 propter maledicta tuli & ludibria vulgi :
Te propter ora turpis infecit pudor :
Me 9 vitant fratres,& eâdem è matre creati
Me ceu scelestum abominantur filii.
Uror 10 , & ira coquit penitus præcordia,leges
Tuosque ritus impii quum negligunt.
In tua quæ jactant probra & convicia sacra,
In me recurrunt,corque vulnerant meum.
Si 11 fleo jejunus,si macero pectora curis,
Rident,probrisque prosequuntur lacrymas.
Si 12 tegor incultos saccis squalentibus artus,
Fio repentè fabula & ludibrium.
Me 13 salibus petit a è portæ stratione senectus:
Et ebriosæ sum tabernæ cantio.
Interea 14 curis genitor,confectus acerbis
Ad te recurro: tu benignus respice.
O genitor,sine fine bonus,sine fraude fidelis ,
In rebus arctis da salutarem manum.
Erige 15 pænè luto absorptum:da figere gressum:
Crudelis hostis me eripe impotentiæ.
Neu 16 rapiat torrentis aquæ violentia, neu me
Mergát ve gurges,aut vorago absorbeat.
Sancte 17 parens, nullos cujus clementia fines
Novit, vocantem & destitutum respice.
Ne 18 faciem servo avertas,qui rebus egenis
Supplex opem orat,subitò miserum subleva,
Mitis 19 ades: serva hanc animam,ut pudor obruat
Qui ceu relictum me enecant conviciis.(hostes
Tu 20 testis mihi probri ignominiæque superbæ:
Tu testis,hostes quàm protervè illuserint.
Cor 21 dolor urebat:socius mihi nemo doloris;
Nemo dolorem qui levaret anxium :
Dulcia 22 felle mihi tingebant fercula amaro :
Pro vino aceti porrigebant po cula.
Ergo 13 victum illis vitient b aconita vicissim,

Mœrorque

Mœrorque læta obnubilet convivia.
Unde sibi placidæ promittunt otia pacis,
Hinc semen illis pullulet discordiæ:
Caligent 24 oculi,& nutent vestigia: vires
Elumbe corpus deserant.25 iram tuam
Sic meritos effunde super: tuus hauriat illos
Furor. 26 colonis tecta vidua mœreant:
Qui deserta habitet tentoria,nemo supersit,
Quia 27 persequuntur dexterâ afflictos tuâ:
Afflictos miserosque procaciter insultantes,
Verbis acerbant vulnera atque injuriis.
Tu 28 sine, peccatis cumulent peccata, nec unquam
Dulcem æquitatis sentiant fructum tuæ;
Impia 21 de tabulis viventum nomina dele:
Tuos nec inter hos recense filios.
Me 30 tenuem afflictumq; tuâ,pater optime, dextrâ
Erige,locoque siste tutum in arduo.
Hic 31 ego carminibus rerum super astra parentem
Tollam, & celebri gratias in cœtu agam.
Gratius 32 hoc illi est, quàm si cadat hostia ad aram
Vitulus tenellus jam d conisçans cornibus.
Adspicient 33 mites, & pectore gaudia volvent,
Deum colentum læta corda gestient.
Audit 34 enim Dominus tenues. nec despicit ægros
Ob nomen ejus vinculis coercitos.
Unum35igitur tellus colat hunc,& pontus,& æther;
Et quicquid æther,terra,pontus continet.
Qui 36 facit incolumem pulcram florere Sionem,
Urbesque Iudæ mœnibus cingit novis:
Metiturque 37 suis rura antè inculta colonis,
Tenenda blandis quæ relinquant liberis:
Quæ placidâ teneat series in pace nepotum,
Quicunque Domini nomen & numen colunt.

PSAL.

PSAL. LXX. Deus in adiutorium meum.

Implorat hic Psalmus subitum Dei *auxilium contra hostes; quos pessundari, cum summo piorum gaudio, Deiq; celebratione, optat; omnem interim spem & fiduciam vitæ & salutis suæ in Deo positam asseverans.*

Carm. genus xvii.

O[2] Deus, præsens ades, & periclis
Me præsentibus eripe:
O Deus duros propera labores
Confestim auxilio ut leves.
Qui[3] meam quærunt animam, erubescant,
Fœdam ignominiam ferant:
Et fegâ turpidoleant, malignis
Qui me consiliis petunt;
Terga[4] dent, fusos pudor ut perurat,
Qui rident gemitus meos.
Teque[5] clementi & placido fruantur,
Qui gaudent placitis tuis,
Qui salutis spem posuere in uno
Te certam penitus Deo.
Gaudeant semperque canant, perennis
Majestas & honor Deo.
Sunt[6] meæ vires & opes pusillæ:
Sed tu me Deus adjuva.
Tu, meæ vires, mea spes, opesque,
Festinus, fer opem mihi.

PSAL. LXXI. In te Domine speravi, &c.

Hoc quoq; Psalmo David *fiduciam suam, ab ineunte ætate in solo* Deo *collocatam, profitetur, petitq; ut in senectute*

senectute quoq; suâ à Deo non deseratur. Explicat autem suas miserias, & hostium scelera, iisq; exitium, quod meriti sint, imprecatur; se autem Deo pro perpetuâ bonitate & præsentiâ suâ, tanquam voti jam compos sit, gratias acturum, & alios quoq; ad Dei hujus agnitionem et celebrationem perducturum esse, cum piâ quâdam confidentiâ constanter pollicetur.

Carm. genus XV.

IN 1 te salutis spem posui meæ;
Fac me perennis ne pudor obruat.
Audi 2 vocantem lenis, & eripe
Hostis cruenti me violentiæ.
Vitæque 3 custos & columen meæ,
Turrisque rebus semper in asperis,
Nunc turris esto & perfugium mihi,
Et 4 sævientum subtrahe dexteræ.
A 5 vi sceleste sub trahe dexteræ
Pendentem ab uno subsidio tuo:
Et 5 qui juventæ tutor eras meæ,
Orbam senectam viribus assere.
Tu 6 me tuendum matris ab ubere
Duxti: pependit matris ab ubere
Spes nostra de te. materies meis
Una est perennis laus tua cantibus.
7 Ceu a continenter prodigium malis
Natum ferendis, rideor impiis,
Sed me malorum fluctibus obrutum
Spes una fulcit præsidii tui.
Me 8 lux videbit, me tenebræ tuas
Laudes canentem, 9 jam senio gravem,
Fractisque lasso corpore viribus,
Ne me impiorum trade libidini.
Et 10 clam susurrant, & caput in meum

Occulta

Occulta tendunt retia per scelus:
Et 11 dum scelestum propositum premunt,
Aiunt, Ope illum destituit Deus:
Instate fracto, prendite, perdite
Nudum salutis vindice. 12 Tu Deus
Ne linque fretum præsidio tuo,
Præsensque sævis hostibus eripe.
Pudore 13 vultus inficiat rubor
Hosti doloso, fraude nefariâ
Qui me aucupatus, mœriat irrita
Conata, vanum lugeat exitum.
Liber 14 periclis, carmine te novo
Pangam 15 tenacem polliciti & tuis
Promptum juvandis: & numeris meis
Aptabo laudes innumeras tuas.
Canam 16 potentem te dare prospera
Eventa, belli quum fremuit timor:
Canam fidelem reddere fœderum
Promissa largo non sine fœnore,
Abusque 17 primo flore [b] puertiæ
Laudum tuarum tu mihi carmina
Semper [c] præisti 18 ne senio gravem
Canumque nunc me spes mea desere;
Donec nepotum sæcula noverint
Me vate, quanto robore, quâ fide
Me liberâris 19 justitiæ tuæ
Convexa [d] mundi gloria transvolat.
Rerum creator, quis similis tui?
Qui 20 me malorum gurgite merseras,
Mitisque vita rursus amabili,
Tracto è profundo gurgite, das frui.
Opesque 21 honoresque accumulas bonus,
Irâ remissâ: & pectora turbida
Solaris. 22 ergo te cithara canam
Nabloque certa conspicuum fide.

O

O sancte nostræ gentis ab ultimo
Protector ortu, vox mea te canet:
Te 23 spiritus, te vita, laboribus
Exempta duris, laudibus efferet.
Lux 24 nulla solem proferet aureum,
Quæ prædicantem justitiam tuam
Non audiet, me rex bone, qui meis
Rubore vultum offuderis hostibus.

PSAL. LXXII. Deus judicium tuum, &c.

Psalmo septuagesimo secundo David filio & successori suo Salomoni optat omnia ea, quæ ad boni regis officium, floremque regni statum pertinent; qualia sunt sapientia, æquabilis in omnes justitia, clementia, æquitas, quies, pax, subditorum obedientia, vicinorum regum et populorum veneratio, victoria de hostibus, agrorum fertilitas, longa regis vita, bona & numerosa soboles, salus subditorum, sempiterna gloria, quibus omnibus multa insperguntur, quæ non tam Salomonis quàm Christi regno spirituali & æterno congruunt, ideoque vaticinium de regno et beneficiis Christi, hunc Psalmum continere plerique asseverant, In fine pro his beneficiis ipse Deo gratias agit, & alios ad agendum cohortatur.

Carm. genus V.

DA 1 tuæ regi, Deus, æquitatis
Jus ad exemplum dare, filioque
Regis, ut legum patriæ ad salutem
Flectat habenas.
Ut 2 regat justis populum institutis,
Pauperum questus facili tuorum
Aure cognoscat, dirimatque lites
Legibus æquis.
Pace 3 lætentur juga montiumque
Horridi saltus: genitrix quietis

Æquitas

Æquitas colles amet, aſpero ſque
Ruris alumnos.
Ius 4 ſuum det pauperibus, potentum
Curet ut ne vi tenues premantur,
Deſtruat quiſquis miſeros doloſis
Litibus urget.
Ut 5 reformidet ve nientis ævi
Gens tuum nomen, ſua ſol diei
Donec effundet, ſua luna donec
Lumina nocti.
Æquitas 6 & jus veniens olympo
Recreet terras, veluti ſub æſtu
Imber, & rores, pluvii beatos
Ruris honores.
Floreat 7, rerum hoc moderante habenas,
Ius, bonæ paces vigeant, perenni
Luna dum curſu rediens novabit
Menſtrua vultus.
Imperi 8 fines maris unda fluctu
Hinc & hinc claudat; ſpatiumque latis
Quod modum regnis faciat, ſit idem
Terminus orbis.
Ad 9 pedes illi cadat advolutus
Ethiops: hoſtes veniam precati
Supplices, vultus humiles comamque in
Pulvere verrant.
Qui 10 tenent pontum refluique ponti
Inſulas, regeſque Arabum beati,
Thuris & dites venient Sabæi,
Dona ferentes.
Illum 11 adorabunt, mare quà remotis
Obſtrepit terris, metuentque reges:
Servient gentes ſub utroque mundi
Axe jacentes,
Ille 12 deſertos ope ſublevabit:

Eximet curis querulos: 13 egeno &
Pauperi dextram dabit: obrutosque
Fœnore solvet.
Nec 14 velut vilem tenuis cruorem
Plebis effundi sinet. 15 ergo vivat,
Deque thesauris Arabum beatis
Munera sumat:
Ac suo regi bene comprecatus,
Illius laudes canat, illum honoret:
Largam opum dextram celebret, patremque
Vulgus adoret.
Per 16 feros montes segetem refundat
Terra, tam densis crepitans aristis
Quàm gravi cedros Libani flagellant
Murmure venti.
Augeat prolem numero carentem
Per vias urbis bona pax beatæ:
Læta ceu campis riguis per imbrem
Gramina surgunt.
Nomen 17 æterno juvenescat ævo,
Filii nomen, jubar usque solis
Dum vaga fandet radiata terris
Lumina flammæ.
Ille rex gentes faciet beatas,
Quas sinu claudit refugo a Amphitrite
Omnis hunc tellus canet Amphitrite
Cincta beatum.
Isaci 18 gentis Domino Deoque
Laus, honor, virtus: opis haud egenus,
Illa quæ cuncti attoniti intuentur,
Perficit unus.
Nomen 19 augustum canat omnis ætas,
Ulla quod nunquam taceat vetustas:
Nominis sancti penetret per omnes
Gloria terras.

GEOR.

GEORGII BUCHANANI Paraphrasis in Tertium Librum Psalmorum.

PSAL. LXXIII. Quàm bonus Israel, &c.

Psalmus septuagesimus tertius consolatur homines pios, felicitatem, honores & opulentiam impiorum cum indignatione admirantes suamq; infelicitatem & quotidianas miserias deplorantes. Ostendit igitur, quàm infelicem felicitas impiorum brevi habitura sit exitum, quamq; beati futuri sint Dei patrocinio freti homines pii, qui in hoc mundo infelicissimi credebantur.

Carm. genus XV.

TEllus ut undis hospitium negat,
Undæque terras fluctibus obruant,
Aer coruscis fulminet ignibus,
Ruinâ Mundi sidera misceat
Dei potentis non bonitas tamen
In rebus arctis destituet pios
Purásve mentes nequitia sinet
Mœroris æstu funditus opprimi.
Quàm prope lapsu pes mihi lubrico
Gressum fefellit, dum pede metior
Immensa parvo, dum trutinâ meâ
Expendo stultus judicium Dei!

Fervebat 3 irâ pectus,& æmulo
Livoris æstu,quum scelerum omnium
Contaminatos sordibus impios
Florere cunctis conspicerem bonis.
Sors 4 illa cunctis a invida, mobilis,
Infida,servat perpetua fide
Istis tenorem,& robore vivido
Firmos senectam ducit ad ultimam.
Exempta 5 duris vita molestiis
Curisque (pectus quæ reliquis coquunt
Mortalibus) per lætitiam fluit
Luxumque & ægris pura laboribus.
Ergo 6 insolenti fœta superbiâ
Cordaintumescunt:pectora spiritus
Ventosa tendunt: cæcus amor sui
Fræna impotenti dat violentiæ.
Tecta 7 invidendas non capiunt opes;
Felicitatem non animus suam:
Et vota vincens, spemque superfluus
Luxusfatigat,nec satiat tamen.
Verbis 8 minores terrificant feris
Et fastuosæmole potentiæ:
Vultu procaci & vocibus improbis
Adblandiuntur nequitiæ suæ.
Nec 9 impndentis garrula vanitas
Contenta linguæ fundere toxica
Terras per omnes, astra lacessere
Audet,Deumque insana superbia.
Hæc 10 omnes, attonitâ pii
Et æstuanti pectore ductuant,
Secumque 11 mussant,Scilicet hæc Deus
Quum cernat,atris abstinet ignibus?
Opes 12 abundè b suppeditant malis,
Crescitque nullo nne pecunia:
Secura pacis molliter otia

Quas-

Quassante nullo turbine transigunt
Frustra 13 ergo puro pectore vivitur:
Frustra innocentem contineo manum.
Frustra 14 labores perfero, torqueor
Dolore, nullis non crucior malis.
Rursus 15 verebar, ne temerario
Ausu improbarem consilium Dei,
Ac arbitrarer fortè miserrimos,
Selecta quos is pignora nuncupat.
Causas 16 latentes dum sequor anxius,
Et pertinacis viribus ingeni
Pugno, profundum se chaos ingerit,
Et nocte mentis lumen adobruit.
Labore 17 tandem fessus in utili
Ad te recurro rex bone cælitum:
Quietus expecto ex adytis tuis,
Quis hos & illos separet exitus.
Vidi 18 repentè quàm pede lubrico
Starent superbi: quàm stabiles parum
Opes tenerent, quàm fragili loco
Fultos ruinâ precipiti trahas.
Procella 19 vindex ut sonuit tuæ
Iræ, fugaces cum domino suo
Evanuerunt divitiæ, manet
Umbra invidendæ nulla potentiæ.
Sic 20 nocte mentes ludificans fugit
Imago somni: & quæ modo pectora
Sopita vano terruerat metu,
Risus per urbem mox ciet omnibus.
Donec 21 viderem hæc, mœror & anxiæ
Mentem obruebant sollicitudines:
Aut 22 hæsitantem ceu stupidum pecus
Torpor ligabat pectore marcido.
Arcana 23 sed vis intereatui
Me fulciebat numinis, ac manum

Dextram regebas: 24 auſpicio tuo
Ductuque clarus fulgeo gloriâ.
Quid 25 terra, præter te mihi, quid polus
Offert colendum? 26 cor mihi tabuit,
Infracta mens deſiderio tui
Languebat, ægrum corpus inaruit:
Tu rurſus artus robore vivido
Firmaſti: opimas ſuppeditaſti opes.
Qui 27 te relicto, ſpe ſtolidâ deos
Vanos adorant, cladibus obruis.
Te 28 ſector unum: tu ſuperas meis
Spes una rebus: prælidio tuo
Liber periclis, auctus honoribus,
Te ſempiternis laudibus efferam.

PSAL. LXXIV. Vt quid Deus repuliſti, &c.

Hoc Pſalmo Eccleſia deſerta, & omnibus humanis præſidiis deſtituta, quin inſuper ſubjecta crudelitati et libidini tyrannorum, graviter de ſuis miſeriis conqueritur, hoſtium immanitatem accuſat, Deoque cum ſpe non dubiâ, præter antiqua beneficia, planè maxima & miraculoſa, etiam fœdus cum Abrahamo, ejuſq; poſteritate initum, in memoriam revocat: atq; ideo ſe jam quoq; non deſeri, ſed tandem defendi liberarique petit.

Carm. genus iii.

CUr 1 nos relinquis penitus, ô rerum parens,
Hoſtique dedis impio?
Lupis vorandum cur gregem paſtor tuum
Irâ obſtinatâ deſeris?
Memento 2 cœtus, ſervitute ab aſperâ
Quem vindicâſti: quem tibi
Peculiari ſorte, patrimonium

Ceu

Ceu propium, receperas.
Colles Sionis, numinis ſedem tui,
Bonus favenſque reſpice.
Tandem 3 reſurge, & hoſtium ſuperbiam
Compeſce: perde funditus
Hoſtes protervos, qui tuum ſacrarium
Manu nefandâ polluunt.
Clangunt 4 ſonorâ buccinâ, non quæ tuas
Laudes canat, ludibrio:
Sed feſta acerbo quæ profanet, in tuis
Vexilla figunt turribus.
Bacchatur 5 audax ira frænis libera:
Ædis ruentis it fragor:
Quales 6 ſub altis murmurant quercus jugis,
Cæſæ bipenni quum ruunt.
Demoliuntur 7 malleis & vectibus
Cælata templi limina,
Populatur ignis adyta: nominis tui
Contaminant ſacrarium
Secumque 8 tacito comminantur pectore,
Se diruturos omnia:
Nec temerè flammis ſtrata fumant omnia
Tuo dicata cultui
Loca. 9 ſigna nuſquam, nulla jam miracula:
Propheta nullus perditos
Solatur, & ſpe quamlibet lentâ, tamen
Spondet malorum terminum.
Quouſque 10 tandem nomini ſines tuo
Hoſtem protervum illudere?
Quouſque acerbis facta dira & impia
Exaſperabit jurgiis?
Cur 11 otioſus retrahis manum? exſere
Tandem potentem dexteram.
Tu 12 noſter olim rector & cuſtos Deus
Priſcis abuſque ſæculis.

Te vidit orbis vindicantem ab omnibus
Semper tuos periculis.
Seceſſit 13 unda te jubente,& a vitreo
Muro liquor coercuit
Curſum,feroces viribus ſuis duces
Ponti recurſus obruit.
Ipſum 14 marinis vaſtiorem belluis
Hauſit tyrannum,& aſperis
Afflicta ſaxis,fluctibus cadavera
Ejecta vultur Æthiops
Voravit:15 inter æſtu arenas torridas
De b cote durâ limpidi
Fluxêre rivi: te imperante ſubſtitit
Arente flumen alveo.
Tuus 16 dies eſt, nox tua eſt:ſolis jubar
Radiis adornas aureis:
Æquorque 17 claudis littorum repagulis,
Terraſque cingis fluctibus:
Æſtate lenis frigus acre,frigoris
Æſtum rigore temperas.
Domine 18 intuere probra,contumelias,
Et hoſtium ludibria
Qui te laceſſunt impiis conviciis,
Moleſtiis nos opprimunt.
Ne 19 trade vitam turturis tuæ feris:
Turbam tuorum pauperum
Ne ſempiterna oblivione defere:
Memor 20 tui ſis fœderis.
Nam nec tenebræ nos tegunt: nec pellimus
Obſcuritate injurias,
Ope 21 deſtituti & omnibus fracti malis
Populi pudori conſule:
Ut te merentem proſequantur laudibus
Miſeri levati luctibus.
Exſurge 22 rector orbis optime,& tuam

Cauſam

Causam tuere : sis memor,
Quæ probra pæssim nomini semper tuo
Stulta ingerit procacitas.
Voces 23 superbas & tumultus improbos
Silentio ne supprime :
Curamque rerum gerere te mortalium,
Qui negligunt te, sentiant.

PSAL. LXXV. *Confitebimur tibi Deus, &c.*

Gratiæ hoc Psalmo aguntur Deo, quòd perpetuo præsto sit suæ Ecclesiæ, eamq; in omnibus periculis defendat; puniat autem & penitus evertat ejus hostes impios & superbos, ad quos ipsos orationem suam convertit, eosq; monet, ne nimium suæ potentiæ & divitiis confidant : Deum enim multo potentiorem, omnis insolentiæ et injustitiæ vindicem, et innocentiæ assertorem esse.

Carm. genus XIII.

TE 2 nos carminibus, rex bone, patriis
Dicemus merito : te celebrabimus
Præsentem miseris, & memorabimus
Facta illustria posteris.
Quum 3 plenis venient tempora sæculis,
Cogam, inquit Dominus, concilium meum;
Justis suppliciis prosequar impios,
Justis muneribus pios.
Fundamenta 4 soli dissiliant licet,
Turbetur trepidis gens hominum minis,
Fundamenta soli fluxa a adamantinis
Nectam rursum ego vinculis.
O 5 stultos quoties admonui, modum
Vesanæ impios ut facerent nequitiæ suæ!
In cœlum quoties admonui, modum

Ne ſtultè arma capeſſerent ?
Quid 6 cœlum ſtolidâ voce laceſſitis ?
Quâ ſpe ſic furitis ? ſpiritus arrogans
Cujus præſidio fretus in æthera
Criſtas erigit impias ?
Nois 7 coeat viribus occidens,
Conjurent calidæ cum Borea plagæ,
Fruſtra divitias, ſceptra, potentiam
Cuiquam conciliaverint.
Unus 8 rex hominum, rex hominum ſuo
Verſans arbitrio, præcipitem trahit
Illum de ſolio, plebis ab infimæ
Hunc fæce ad ſolium erigit.
Nam 9 cratera meri purpurei Deus
Jam b dextra tenet, & vindice pharmaco
Undantem pateram temperat, & malis
Juſtum ſupplicium parat.
Illinc impietas undique ab ultimis
Terrarum ſpatiis hauriet, & mero
Conſumpto, cupido guttere turbidâ
De fæce exitium bibet,
At, 10 me vate, Dei, quem gemus Iſacî
Et thure & precibus placat & hoſtiis,
Omnis poſteritas munificentiam
Et vim numinis audiet.
Confringam 11 tumidæ tela ſuperbiæ
Formidata bonis : cladibus obruta
Emerget pietas, & ſuper æthera
Tollet conſpicuum caput.

PSAL. LXXVI. Notus in Judæa, &c.

Gratias hic Pſalmus agit vero Deo, qui ſolis Iudeis ſe patefecit pro præſentiâ ſuâ & deſertione Eccleſiæ in omnibus periculis tumultuũ & bellorũ: ipſaq; adeo Dei victoriam

victoriam & omnipotentiam verbis magnificis describit, & ad Deum laudandum celebrandumque omnes cohortatur.

Carm. genus iii.

GEntes 2 profanæ numinis loco colunt
Sibi quisque quem finxit Deum:
Judæa verum novit & colit Deum:
Laudatque festis cantibus:
Deum 3 Sionis incolam, Solymæ sacris
Cui templa fumant ignibus.
Illic 4 minaces fregit arcus, lucida
Fregit sagittæ spicula.
a Clypea siniſtris rapuit, enſes dexteris:
Funesta bella sustulit.
Tu 5 præpotentes fortior tyrannidas
Virtute frangis: tu feram
Compescuisti 6 fortium superbiam
Regum potenti dexterâ.
Fracta minacis spiritus ferocia,
Prædæ fuere: aut c ferreo
Somno gravati condidere lumina.
Obtorpuere 7 dexteræ
Fortes virorum, vis equorum, & curruum
Elanguerunt impetus.
Tuum 8 verendum nomen & numen, tuæ
Quando æstus iræ incanduit,
Quis obviam ausit ire? quis miserum caput
Tuo furori objecerit?
Quum 9 templa mundi fulminum quateret fragor
Ut impiâ tyrannide
Pœnis 10 repressâ supplicem modestiam
E servitute abduceres,
Attonita tellus siluit: imbellis pavor
Mentes superbas perculit.

Ultricis

Ultricis 11 iræ scelera pœnis obruta
Humana gens quum cerneret,
Boni efferebant laudibus te, conscius
Premebat horror impios.
Vota 12 ergo Domino nuncupate & reddite;
Domino verendo munera
Ferte universi civitatis incolæ
Sanctæ, Deumque agnoscite,
Reges 13 superbi quem pavent, qui spiritus
Feros retundit impiis.

PSAL. LXXVII. Voce meâ ad, &c.

Docet Propheta in hoc Psalmo homines verè pios, ut suo exemplo in omnibus angustiis & rebus adversis ad solum Deum confugiant, non immemores interim magnorum & multiplicium ejus in Ecclesiam collatorum beneficiorum: quorum recordatione motus, asseverat, ne nunc quidem preces ipsorum irritas, & fiduciam vanam esse futuram

Carm. genus vi.

TE 2 voce semper, te prece supplice
Rerum invocabo conditor optime;
Nam lenis ac placatus aurem
Das facilem miseris querelis.
Ad 3 te refugi quum premerer malis,
Ad te tetendi sollicitas manus.
Sub nocte solâ donec atras
Lux tenebras rediens fugaret.
Mens 4 inquietis fracta doloribus,
Surda abnuebat aure fidelium
Voces amicorum, medelæ
Impatiens: animusque solum
Intentus in te, cum lacrymis preces

Miscens

Miscens fremebat: pectora flebili
Concussa singultu sonabant:
Cura animi cruciabat artus,
Æstus 5 vetabat solicitudinem
Dulcem soporem carpere lumina:
Segnis ligabat membra torpor,
Vocis iter dolor obstruebat.
Tum 6 mente versâ volvere sæcula
Cœpi anteacti temporis, ac Dei
Numen bonis præsens, nec unquam
Anxilii miseris avarum,
Laudum 7 subibat, quas tibi carmine
Lyræ canebam suaviloque ad modos:
Secumque vestigabat ægra
Mens vario labefacta motu.
Num 8 me relicto in perpetuum Deus
Opis benignam jam retrahit manum?
Nec 9 amplius suum tenebit
Larga Dei bonitas tenorem?
Necore vatum leniet anxias
Curas suorum? 10 nec miseris erit
Placabilis? nec sistet iræ
Præcipitem bonitate cursum?
Tandem 11 remisso pectore, Quo dolor
Impellis? inquam: stant adamantinis
Decreta cœli fixa vinclis,
Nec dubio labefacta casu?
Nec fractavi, nec temporis invidis
Oblivioni obnoxia dentibus,
Rursus 12 tuæ mentem subibant,
Sancte parens monimenta dextræ:
Qui templa picti sideribus poli,
Frugumque campos germine fertiles,
Et cætera tot nostros ad usus
Condideris pecudum & ferarum.
Quam 13 sæpe, pœnis dum premis improbos,

Tutoque

Tutoque fulcis præsidio probos,
Mortalibus clementiæque &
Justitiæ specimen dedisti,
Æterne 14 rerum conditor! omnia
Consulta cujus factaque sanctitas
Illustrat: haud quidquam tibi ingens
Orbis habet simile aut secundum.
Mirante 15 mundo tu Deus unice
Miræ dedisti signa potentiæ,
Ergastulis 16 quum liberasti
Abramidas[d] Pharii tyranni.
Vidêre 17 fluctus te tumidi Deus,
Vidêre fluctus, & trepido gradu
Fugêre: turbavit profundas
Horror aquæ vitreæ lacunas.
Fudere 18 aquosas imperio tuo
Nubes procellas de gravido sinu,
Sonore rauco: grandinisque
Infremuit lapidosus imber.
Cœli 19 tonantis evastificus fragor
Implebat aures: lumina fulgurum
Terrebat ardor, & pavore
Attonitæ tremuêre terræ.
Sali 20 rubentis pervia vastitas
Ductore te tot millibus obruit
Vestigia, & fluctu refuso
Clausit iter Phariis quadrigis.
Moses 21 & Aron (ceu pecudum gregem
Pastor reducit) præsidio tuo
Duxere tranquillas per undas
Incolumes populi catervas.

PSAL. LXXVIII. Attendite populi, &c.

Hic Psalmus primò celebrat magnitudinem bonitatis divinæ,

divinæ, quâ Deus posteros Abrahami præ omnibus aliis gentibus, tanquam patrimonium peculiare, sibi elegerit; deinde eorundem incredulitatem, ingratitudinem, & contumaciam obstinatam accusat, qui neq; miraculorũ magnitudine, neq; beneficiorũ multitudine, nec supplicioru gravitate, quæ omnia magnâ ex parte commemorantur, adduci potuerint, ut vero et sincero corde Deo fiderent, ejusque mandatis obtemperarent. In fine tamen gratuitam Dei bonitatem prædicat, qui in ipsâ irâ memor sit misericordiæ & promissionis suæ, gentemq; suam perire non sinat, sed eam manu victrice tueatur.

Carm. genus i.

AUdite 1 Isacidæ, & rerum pietate parentem
Qui colitis purâ, huc animos advertite vestros
Mira 2 canam, sed vera canam: quæ longa vetustas
Occulit arcanis oracula mersa tenebris,
Evolvam: priscis 3 accepta parentibus olim
Veriloquis dictis 4, in sæcula sera nepotum
Transmittam: laudesque Dei, mirandaque facta
Cognita de proavis discent me vate minores.
Namq; 5 parens mundi sancto quum fœdere gentẽ
Jungeret Isacidûm sibi, patres prodere natis
Per seriem 6, & seris venientia sæcula sæclis,
Et legum monitus & facta ingentia jussit.
Sciliçet 7 ut memori benefacta priora tenentes
Pectore, consilium vitæ auxiliumque regendæ
A Domino expectent, trepido turbante tumultu.
Ne tam cæca animos condant oblivia, legum
Irrita ventosis ut dent præscripta procellis.
Neu 8 similes patrum, malè grata mente rebelles,
Deficiant animi instabiles, dubioque labantes
Pectore. 9 Cur o soboles Ephræmi docta sagittis
Figere vel jaculo quamvis distantia certo,

Terga

Terga dedit pænè ante tubas? latebrisque salutem
(O pudor!) abjectis quæ sivit turpiter armis?
Nempe 10 quòd aversos flexere per avia gressus,
Obliti 11 legum & monitorum & fœderis icti,
Obliti 12 tantorum operum, quæ testibus olim
Patribus, in Phariis Dominus patraverat oris.
Quum 13 mare divisit sese cumulante profundo,
Inter & aggestos undæ stagnantis acervos
Incolumem eduxit populum, 14 duce nube, serena
Luce per obscuras flammâ præeunte tenebras.
Flumina 15 desolidi patefecit vulnere saxi,
Damnatisque 16 siti rivos donavit arenis:
Nec 17 satiati undis linguas tenuêre procaces
Ausi 18 immane scelus, deserta per avia rursus
Tentavere Deum, & ventris stimulante voracis
Ingluvie, petiere cibos: 19 ac talibus ora
Solverunt; Silicis duræ qui flumina venis
Elicuit, sæbitoque sitim torrente levavit,
Non potis est panem, non lautæ fercula mensæ
Addere? non epulis convivia larga profusis?
Audiit 21 omnipotens; calidaque accensus ab ira est
In Judamque hausit flammato corde furorem.
Et 22 populo tamen ingrato, totiesque salutis
Immemori acceptæ, victum dedit b esse petitum.
Castra 23 super latè ætherei patefecit olympi
Horrea, 24 deingravidas cœlesti semine nubes
Ambrosiæ largos super agmina solvit in imbres:
Cœlestisque 25 cibi indulsit mortalibus usum.
Cedere 26 tum jusso campis ex aeris Euro,
Mox tepidis volucrum pluvias Notus attulit alis:
Non 27 secus ac siccæ cumulos quum verrit arenæ
Pulvereamque trahit deserta per arida pallam.
Castra 28 super tensisque super tentoria velis
Alituum tremulis resonabant agmina pennis,
Et circum affusis cumulabant stragibus agros,

Iamque

Iamque 29 epulis exemta fames: ſed 30 prava libido
Non exemta tamen; ſed adhuc ſine fine petitæ
Faucibus hæ rebant epulæ: 31 Deus ecce repente
Vltro adeſt: latè ſubito graſſante ruina,
Robora ſelectæ paſſim cecidere juventæ.
Sed 32 neque tot pœnæ, neque tot benefacta rebelles
Continuere animos nec tot miracula, rerum
Natura monſtrante Deum. 33 Pater ergo procaces
Caſſibus aſſiduis fregit que, & robore fracto,
Ante diem tremulæ ſuccidit fila ſenectæ.
Vix 34 tandem morbis vexati, erroribus acti,
Omnibus exhauſti propé cladibus, omnium egeni,
Agnovêre Deum: 35 per tot diſcrimina tecti
Ereptique malis, ſævoque ex hoſte recepti,
Verba 36 tamen blandis fundebant ſubdola linguis
Ore pii mendaci animo: 37 neque fœderis icti
Servavere fidem. 38 verùm clementior ille
Sontibus ignovit: patria pietate remiſit
Offenſas, meritamque ultro compeſcuit iram: (gacis
Quippe 39 homines memor eſſe animi modò flabra fu-
Quæ fragiles agitent morituri corporis artus
O 40 quoties inter c viduas cultoris arenas,
Inter ſaxa ſiti ſqualentia, 41 numinis iram
Languentem inſanis irritavere querelis:
Et ſua divinas dimenſi ad robora vires,
Virtutem brevibus voluêre includere metis,
Quæ mare, quæ terras quæ cœli contine t orbes.
Scilicet 42 obliti benefacta priora, ſalutem
Acceptam, & duri nuper juga demta tyranni,
Et 43 quæ per Pharias d miracula plurima gentes
Edidit, in vitreos ſuffuſo ſanguine rivos,
Damnatiſque ſitî laticum ſine munere mentis.
Et 44 modò peſtiferæ per celſa palatia muſcæ
Spicula figebant liventi tincta veneno:
Et 45 modò flumineis ſqualebant atria ranis,

Et

Et 46 nunc e bruchus edax hominumque boumque
Agmine nunc denſo diræ exedêre locuſtæ (labores,
Grandinis 47 imbre hortos, lapidoſâ grandine vites.
Grandine ſiluarum Dominus decuſſit honorem :
Grandine 48 proſtrati fortes jacuere juvenci :
Et ſegetum gravidos ruit igneus imber in agros.
Ira 49 Dei, laxiſque furor bacchatus habenis,
f Eumenidumque faces, & conſcius horror oberrans
Pectora turbabat ſtimulis præcordia cæcis.
Tum 5 oletho patefacta via eſt: mors ſæva per omne
Paſſim hominum pecudumq; caput nulli æqua cucurr
Primitias 51 ſobolis, cariſſima pignora, florem (rit:
Roboris, & ſeræ ſpem præſidiumque ſenectæ
Proſtravit, quâ Nilus aquâ ſe divite volvit,
Et ſeptemgeminis refluum mare ſubmovet undis.
Interea, 52, ceu paſtor oves in paſcua ducit,
Ipſe 53 ſuum Dominus populum deduxit, ab omni
Vi procul & trepida formidine : fluctibus æquor
Obruit infeſtos in ſe redeuntibus hoſtes.

At 54 ſancti tenuere patres loca ſancta, Deique
Parta manu, excluſit gentes prius unde profanas,
Aut proſtravit humi victas : 55 & g jugera menſus
Abramidis habitare dedit. Nec 56 ſegnius illi
Irritare Deum, & rerum tentare parentem,
Fœdera negligere : 57 & patrum de more rebelles,
Avertêre ſuos recto de tramite greſſus.
Non ſecus ac arcus curvat ſe in cornua nervo
Adducto, dextraque iterum nervoque remiſſo
In faciem ſubitò flectit ſe ſponte priorem :
Libera 58 ſic iterum gens impia vindice pœna
Ad ſeſe rediit : cunctiſque in collibus aras
Erexit, finxitque ſibi ſimulacra deorum,
Ac 59 Dominum rerum meritas accendit in iras.
Audiit 60 omnipotens pater impia vota preceſque,
Et ſibi dilectam gentem contemſit : & aras

Ipſe

Ipſe ſuas, ac [h] Silonis tentoria liquit,
Sola ſibi è cunctis electa habitacula terris.
Deſeruitque 61 ſui monimentum fœderis arcam
Hoſtibus in prædam: monimentum roboris, unde
Clara Dei in cunctas ſplendebat gloria terras.
Hos 62 ferro, terræ iratus ſibi nuper amatæ,
Objecit flammis alios: 63 cecidere cruento
Enſe ſacerdotes: 64 non connubialia feſtis
Carmina ſunt cantata toris, carique mariti
In deploratis viduæ jacuere ſepulcris.
Aſt 65 ubi jam pœnis meritam ſatiaverat iram,
Ceu crapulâ excuſſâ miles, lentoque ſopore
Excitus arma iterum fugientes vertit in hoſtes:
Tergaque 66 vulneribus figens imbellia cæcis
Perpetuam adſperſit ventura in ſæcula labem.
Non 67 tamen Efræmum præſtantem fortibus armis
Elegit, cui ſceptra daret: non ille Manaſſæ
Pignorâ: 68 ſed Iudam, ſed celſæ tecta Sionis,
Templa 69 ſibi & ſolido fundata ſacraria ſaxo,
Cumque polo & ſtellis manſuram in ſæcula ſedem.
Quique 70 ſequebatur pecudes in paſcua David,
Suſtulit 71 è caulis caram & ſibi paſcere gentem,
Impoſitum ſolio, & ſanctæ jus dicere terræ
Inſtit: 72 & ille gregem ſtudio curaque fideli
Rexit, & infeſtis defendit ab hoſtibus armis.

PSAL. LXXIX. Deus, venerunt gentes, etc.

Hoc Pſalmo cum ſuſpiriis et lacrymis Eccleſia crudelitate et libidine tyrannorum oppreſſa, et pœne à Deo deſerta, de ſuis miſeriis et anguſtiis cõqueritur, ardentique precatione à Deo petit, ut ſuos defendat, et hoſtes Eccleſiæ funditus evertat: pro quo ipſo auxilio, perpetuam Deo gratiarum actionem, et divinorum beneficiorum celebrationem pollicetur.

Carm.

Cavm. genus iii.

HÆreditatem 1, rector orbis, cur tuam
Invadit hostis impius?
Ritu profano polluit sacraria
Tuo dicata nomini:
Soloque stratam funditus Solymam suæ
Tegit ruina molibus.
Truncata 2 ferro membra te colentium
Passim per agros objacent,
Lanianda rostris vulturum crudelibus
Aut belluarum dentibus.
Rivi 3 cruoris perluunt vias, velut
Torrens adauctus imbribus.
Nec usquam amicus ossa sparsa qui legat,
Aut lecta tumulis obruat.
Functique 4 fato pariter & superstites
Ludibrio accolis sumus.
Parens 5 benigne, quem modum tandem tuæ,
Speremus iracundiæ?
An continenter instar ignis omnia
Vorantis in nos sæviet?
Tui 6 furoris verte potius impetum
In impiarum gentium
Tot regna: nomen quæ tuum vel nesciunt,
Vel, si sciant, non invocant:
Semen 7 piorum quæ laborant perdere
Armis, & urbes ignibus.
Revocando 8 cætera, parce, genitor, crimina.
Faces furori subdere,
Sed pænè cunctis obrutos malis, tuâ
Nos præveni clementiâ.
Offensionum 9 mitis obliviscere,
Nostræ salutis anchora.
Placatus adsis, splendor ut cunctis tuæ

Claresçat

Clarescat oris gloriæ ;
Os 10 obstruatur impiis, quærentibus
Num noster hic cesset Deus.
O juste vindex, impios exercitos
Pœnis vicissim cernere
Fac nos, crurore qui piorum sordidi
Nunc insolenter gestiunt.
Audi 11 gementes carcerem qui vinculis
Marcent : potenti dextera
De fauce mortis libera, quos cædibus
Jamjam tyranni destinant,
Et 12 quam intulerunt contumeliam tibi,
Et quam tuis injuriam,
Multiplicatam redde nostris accolis,
Rerum perennis arbiter.
Et 13 nos, ovilis grex tui, quem pabulo
Alis, tueris numine :
Et posterorum posteri laudes tuas
Cunctis canemus sæculis

PSAL. LXXX. *Qui regis Israel, intende, etc.*

Hic Psalmus ejusdem ferè est cum priori argumenti. Ecclesia enim hîc quoq; de summis suis miseriis et angustiis conqueritur : et priora Dei clementis in Ecclesiam beneficia, sub insigni allegoriâ vitis et vineæ commemorat ; ejusq; auxilium, cum pollicitatione gratiarum actionis, ardenti precatione implorat.

Carm. genus xvi.

HEbræi 2 generis pastor, uti gregem,
Blandè progeniem qui regis Isaci,
Inter qui geminos aligeros tuo
Præscribis populo jura salubria ;

Selectæ

Selectæ 3 soboli da bonus ac favens
Lumen posse tuæ cernere gloriæ,
Da vim posse tuæ nosse potentiæ:
Ac fessis properè porrige dexteram.
Tu 4 nos si placido a lumine videris,
Cedent continuo cætera prosperè.
O 5 rex armipotens, quem statues modum
Iræ? quando humiles suscipies preces?
Irroras 6 lachrymis fercula, lacrymis
Misces continuis pocula: 7 jurgia
Nostris finitimi de spoliis serunt,
Et nostra exagitant ludibrio mala.
O 8 rex armipotens, agmina cœlitum
Cui parent, faciem cernere da tuam.
Tu nos si placido lumine videris,
Cedent continuo cætera prosperè.
Traduxti 9 Phariâ de scrobe vineam:
Pravarum expuleras semina gentium,
Ut 10 puro sereres purius hanc solo;
Jam radix teneras fuderat undique
Fibras: 11 jam tremulo frigore texerat
Montes: æqua cedris brachia sparserat:
Tangebant 12 teretes æquora palmites,
& Euphratem teneri germina surculi.
Nudatam 13 solitis cur modo sepibus
In prædam hospitibus deseris hanc vagis?
Cur 14 hanc sævus aper proterit? alites
Carpunt? omnigenæ depopulant feræ?
O 15 rex omnipotens, obsecro jam redi
Tandem, & sidereo prospice de throno:
Placatusque tuam respice vineam,
Plantâras propriâ quam tibi dexterâ.
Hunc 16 saltem placidus respice ramulum,
Cui cultu assiduo conciliaveras
Robur, clara tui gloria nominis

Terrarum

Terrarum ut populis nota sit omnium.
Illic 17 flamma vorat brachia vitium:
Hic convulsa gemunt: cæsa bipennibus
Hic duris resonant: omnia pessum eunt:
Iræ justa tuæ nos premit ultio:
Indulgens 18 genitor nunc ope subleva:
Firma præsidio nunc propiùs tuo
Hunc, vires & opes & decus antea
Affectu patrio cui cumulaveras.
Vitam 19 redde tuis, sancte parens, quibus
Semper mors avidis faucibus imminet;
At nos usque ducem te comitabimur,
Præsentem miseris te celebrabimus.
O 20 rex armipotens, agmina cœlitum
Cui parent, faciem cernere da tuam.
Tu nos si placido lumine videris,
Cedent continuò cætera prosperè.

PSAL. LXXXI. Exsultate Deo adjutori, &c.

Hymnus hic videtur scriptus, ut decantaretur in festo tabernaculorum, ad cujus celebrationem Propheta populum studiosè invitat, ipsumque adeo Deum, multiplicia sua beneficia commemorantem; fœdus antiquum renovantem; de gentis Iudaicæ ingratitudine et contumaciâ conquerentem, pœnasque simul irrogantem, inducit: ita tamen, ut ipsum invitum punire, multoque benefaciendi quàm nocendi cupidiorem esse et fuisse, ostendatur.

Carm.

Carm. genus XXI.

Discantus.

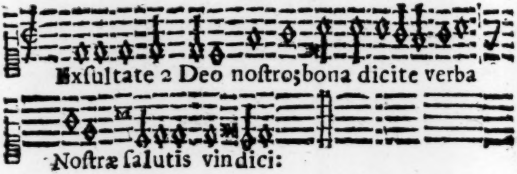

Altus.

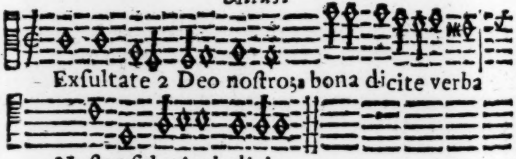

Isacidûm 3 laudate deum pæana canentes
Ad tympani dulces modos.
Nec 4 lyra, nec cessent genialia nablia: festis
Tubâ calendis clangite.
Hunc 5 læti celebrate diem, stata sacra ferentes:
Nam sic statutum est patribus,
Sic 6 lex sancta jubet, sic sacri fœdera pacti
Percussa cum majoribus.
Hæc est illa dies ventura in sæcula testis
Memphiticæ tyrannidis:
Quum b Pelusiacis Hebrigens hospes in oris
Erraret & linguæ sonum
Attonita ignotum audiret, nec nota vicissim
In verba frustra os solveret:
Quumque 7 humeros curvaret onus servile, manusque
Lassaret olla fictilis;

Excussi

Tenor.

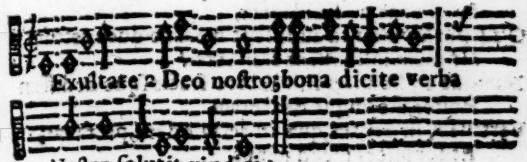

Baſſus.

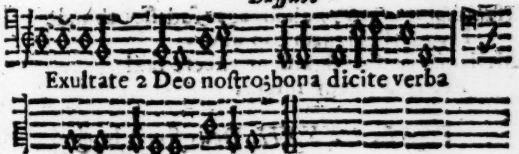

Excuſſi 8 manibuſque ollas, humeroſque levavi
Luto, inquit optimus parens;
Auxiliumque tuli poſcenti in rebus egenis;
Et nube denſa conditus
Intonui; c Meribam propter, tua jurgia paſſus
Feci tui periculum.
Nunc 9 etiam ſelecta mihi gens auribus hauri,
Et quæ paciſcor, accipe;
Si ro mea dicta vagis non tradas irrita ventis;
Nec alterum colas Deum,
Nec proſtratus humi ſupplex nova numina adores
Sed LI unicum tibi me Deum
Eſſe velis, domini qui rupta d compede Nili,
Juris tui te reddidi;
Poſce modo; ſpe plura feres, potiora petitis,
Majora votis auferes.

Hæc 12 neque dicta suas populus demisit in aures,
Bene nec monenti paruit.
Ergo 13 ipsos sibi permisi, frænoque remisso
Solvi vagam libidinem,
O 14 potius monita audissent mea me duce rectum
Ut inam institissent tramitem!
Namque 15 humiles illis subito fractosque dedissem
Hostes, meamque dexteram
Vertissem in gentes, quæ 16 recta odere, profanas;
Et supplices mendacibus
Vultibus Isacidûm ambissent verbisque favorem,
Felicium omne in sæculum
Isacidûm; quibus 17 almus ager fudisset abunde
Frugum benignam copiam,
Mellaque deduri fluxissent viscere saxi
Per arva cultus inscia.

PSAL. LXXXII. Deus stetit in, &c.

Psalmus hic primo docet, Deum omnibus regibus et judicibus superiorem esse, eorumq; actiones et sententias exacte nosse, rationesque aliquando reposciturum esse. Proinde accusat et objurgat magistratuum injustitiam, eosq; sui officii commonet; et in quanta dignitate divinitus sint constituti, quantæque ipsorum sceleribus pœnæ immineant, ostendit. Tandem precatur, ut, quando nemo judicum istis admonitionibus movetur, ipse Deus justi regis et judicis officio inter homines fungatur.

Carm genus vi.

1 Regum timendorum, in propios greget,
Reges in ipsos imperium est Iovis,
Qui judicantum examinabit
Nequitiam b trutinâ severâ

Nam

Num 2 fraudulentes ſemper & impios
(Inquit) doloſâ lance fovebitis?
Pauperque 3 pupuluſque veſtrum
Ceu ſcopulum metuet tribunal?
Quin 4 orbitatem cernitis anxiam?
Aurem querelis quin inopem datis?
Cur pauperes non à ſuperbo
Ludibrio aſſeritis potentum:
Fruſtra 5 monemus: lumina cæcitas,
Errorque mentes obſidet: ut neque
Compaginem rerum ſolutam
Juſtitiâ pereunte cernant.
Deos 6 vocavi vos, dominos necis
Vitæque feci: ſceptriferâ manu
Pacem dedi tueri, & armis
Lethiferum cohibere bellum.
At 7 mors iniquæ juſta ſuperbiæ
Ultrix honores detrahet, & pari
Ignobili cum plebe fato
Purpureos rapiet tyrannos.
Exurge 8 legum frena manu Deus
Capeſſe, cunctis arbitrio tuo
Qui regna diſpenſas ut orbi
Imperio domineris æquo.

PSAL. LXXXIII. Deus quis ſimilis, &c.

Hoc quoq; Pſalmo Eccleſia in ſuis anguſtiis ad Deum confugit, ejuſq; auxilium contra hoſtes ſuos multiplices, qui enumerantur invocat, eodemq; modo, quo Chananæi olim à Barracho, & Midianitæ à Gedeone victi ſunt, iſtos quoq; vinci & funditus everti poſtulat, idq; eo potiſſimùm nomine, ut Dei omnipotentis majeſtas & præſentia clariùs apud gentes eluceſcat, & quàm latiſſimè propagetur.

Carm. genus I I.

NE 2 taceas, ne cunctèris, pater optime, nève
Preces tuorum sperne duris auribus.
Ecce 2 fremunt hostes circùm, & miscere tumultu
Sævo parati cuncta, cristas erigunt.
Concilia 4 occultè coeunt, populoque minantur,
Tu quem tuendum propriè susceperas.
Eia 5 (aiunt) properate omnem succidite silvam:
A stirpe sobolem deleamus Isaci.
En 6 sceleri iurata manus coit omnis in unum;
Tua instituta ut deleant et fœdera.
En 7 cum palmifera junctus a Nabathæus Idume,
Soboles 8 Moabi, & b Agareni & c Gabala,
Cumque Palæstinis Tyriisq; d Amalecus & e Ammon
Syrusque 9 jungit castra f Lothi posteris.
At 10 tu sterne solo victos; g Madiana juventus,
Vt cæsa texit semitas te vindice,
Sisara ceu tumidus cecidit, milesque i Iabini,
k Cissontis undas turbidas quum sanguine
Tinxere, 11 infletæ passim jacuere catervæ,
l Lætamen agris. 12 nec fuga eripuit duces
Orebum & Zebum, nec subtraxere latebræ
A falce mortis o Zebeamque & p Salmanam,
Dicere 13 non veritos animo votoque superbo,
Dominos futuros se tui sacrarii.
At 14, tu sancte parens, sic hos vertigine torque,
Ut rotulaclivo, stipula vento volvitur:
Flamma 15 velut siccæ populatur brachia silvæ,
Per aita strident montium cacumina:
Sic 16 urge atronitos, consternatosque procellâ
Tui furoris dissipa hic turbine:
Sic 17 animos dolor exurat, pudor ora coloret,
Suis miseriis numen ut probent tuum:

Sic

Sic 18 ignominiâ fastum preme; damna timorque
Sic continenter territos exerceant,
Te 19 solum ut noscant dominum rerumque poten
Quacunque terras ambit q axis ignifer. (tem

PSAL. LXXXIV. Quam dilecta, &c.

Docet hoc Psalmo Propheta, summum in hac vitâ felicitatis gradum esse, habitare in Tabernaculis Domini, id est membrum esse veræ Ecclesiæ, pieque Deum invocare et colere. Ideoque tacitè conqueritur de suis inimicis, quorum violentiâ è cœtu piorum excludebatur, Deumque orat, ut ardenti huic suo in templum redeundi desiderio, optatâ sui restitutione, tandem satisfaciat.

Carm. genus Viii.

O 2 Rex a armipotens qui b creperos tuo
Bellorum arbitrio dividis exitus,
Ergo limina templi
Latus conspiciam tui.
Hic 3 cor lætitiâ palpitat, hic bonis
Languet c mens nimiis ebria, gestiunt
Artus atria vivi
Visuri propiùs Dei.
Hic 4 passer latebras invenit, hic locat
Nidum d veris avis nuncia. O atria
Regis belli potentis,
Ut vos adspiciam libens!
Felix 5 qui domui perpetuò tuæ
Hærens te celebrat; qui penitus suam
In te spem posuerunt
Felices, ter & ampliùs.
Felices 6, studio qui properant pio
Templo sacra tuo ferre; 7 per aridas

Valles fontis amœni
De rivis liquidis bibent.
Nec deerit pluvia, quæ repleat cavas
3 Fossas, e agmen aquæ, dum properat premens
Turmam turma, parentum
Ritu cædere victimas.
O 9 rex armipotens, da placidum tuo
Te regi, capitis cui decus inclytum
Indulsti: bonus aurem
Ne duram abnue supplici.
Tu 10 noster clypeus, rebus in asperis
Spes & præsidium; 11 juxta adytum tuum
Unius mora lucis
Pro mille est mihi sæculis.
Sim custos potius liminis in tuo
Templo, sancte parens, quàm Solyma procul
Degam inter sceleratos
Multis clarus honoribus.
Tu 12 sol, tu clypeus, tu Dominus, tuis
Tu das conspicuâ fulgere gloriâ,
Nec puro scelerum unquam
Claudis munificam manum.
12 rex armipotens, quem penes exitus
Bellorum, & positis enubus otia:
O bis terque beatos,
Qui te spe solidâ colunt.

PSAL. LXXXV. Benedixisti, &c.

Hic Psalmus in memoriâ Deo revocat priorem suam placabilitatem & misericordiâ, Patribus delinquentibus sæpe præstitam atq; ideo in præsentia quoq; Ecclesiam non deseri, sed mitigatis benignè calamitatibus recreari petit: nec petit solùm; verùm etiam animosâ quadam fiduciâ statuit, voti se compotem fore: & quasi in re-

te præsenti jam versetur, novam Ecclesiæ felicitatem magnificè describit, deq; eâ illi cum gaudio gratulatur.

Carm. genus I.

NOn 2 semper tumidis fervent vexata procellis
Æquora, nec gelidâ riget horrida terra pruinâ:
Inque vicem 3 ponunt venti, mare sternitur, aura
Ditior in florem torpentes evocat herbas.
Nec 3 semper, Deus, avertis mœrentibus aurem
Durus, & indulgens iræ: quandamque favore
Sponte tuum amplexus populum es; vinclisq: solutis
Servitii, patrias duce te remeavit ad aras.
Oblitus 4 scelerum & violati fœderis, iram
Lenisti, & patriâ texisti crimina curâ.
Et 5 nos ergo parens, nostræ & spes una salutis,
Respice placatus, facilisque, animumque benignum
Accipe; 6 perpetuæ nève implacabilis iræ
Sæviat in seros etiam vindicta nepotes.
Respice 7 nos melior tantum; quodcunque misellæ
Spirat adhuc animæ, te respiciente vigorem
Accipiet; populoque tuo, jam nube repulsâ
Tristitiæ, lætos hilarabunt gaudia vultus.
Alme 8 parens, bonitate tuâ complectere fessos,
Speratæque diu jam fructum ostende salutis.
Jam dudum 9 expecto, Dominus dum læta futuri
Signa det, arcano pulsans præcordia motu;
Et 10 dabit haud dubie posità placabilis irâ
Signa secunda; pius dabit omnia prospera, leges
Qui patrias & sacra colent, errore relicto.
Ecce 11 salus, ecce incultas bona copia terras
Incolet & læti renovatrix gloria sæcli.
En 12 bonitas, en alma fides feret obvia gressus;
Terra 13 fidem, cœlo terras b Astræa relicto
Sancta colet, comes Astræa bona copia cœlo

Appluet, & lætos decorabit frugibus agros.
Et 14 quacunque feret Dominus vestigia gressus
Ante ferent jus fasque suos; lis, visque dolusque
Deseret afflictas per tot jam sæcula terras.

PSAL. LXXXVI. Inclina Domine, &c.

Psalmus hic ardentem precationem continet quâ David conscius suæ imbecillitatis, à Deo se exaudiri, doceri, regi, & in vitæ innocentiâ confirmari, cum quadam fiducia petit, simulque Dei omnipotentiam, majestatem ut clementiam mirificè prædicat.

Carm. genus x.

DA 1 mitis aurem supplici
Deus; saluti consule
Ope destituti & pauperis,
Nec semper ira vindicis.
Servum 2 tuum serva Deus,
Cui spes salutis unica es;
Serva 3 invocantem jugiter
A solis ortu ad vesperem;
Depelle 4 mentis nubila
Pendentis à te servuli,
Blandæ 5 parens clementiæ,
Promptus vocanti parcere,
Intentus 6 audi supplicem;
Nam 7 te vocamus arduis
In rebus, invocantibus
Opem benignus quòd feras.
Nullus 1 deorum par tibi,
Nullus secundus; exerit
Nullus suam potentiam
Tam splendidis miraculis.

Rerum

Rerum 9 creator, ultimis
Ab orbis oris affluent,
Flexoque gentes poplite
Te prosequentur laudibus.
Solus 10 nec ævi termino
Inclusus aut potentiæ,
Deus deorum gentibus
Miranda cunctis perpetras.
Legum 11 tuarum semitam
Fac ingredi me: pectoris
Compone fluctus turbidos,
Tranquilla mens ut te colat.
Ut 12 spiritus contagio
Emancipatus corporis,
Tuam celebret gloriam,
Dum vita voxque suppetet.
Vivo 13 tuâ clementiâ
De fauce mortis erutus,
Quum 14 virium fiduciâ
Sæviret hostis insolens;
Securus 15 quum vis numinis
Mihi immineret, tu Deus
Es lenis & placabilis
Et pacta fidus reddere.
Mitis 16 bonusque respice,
Qui pendet ex te, servulum;
Opem fer, & b vernaculum
Tuum periclis exime.
In 17 me favorem sentiant
Hostes tuum: ora decolor
Mutet pudor, quum viderint
Mihi te salutis vindicem.

PSAL. LXXXVII. Fundamenta ejus, &c.

Celebrat Propheta hoc Psalmo, perpetuoq; se celebra-

turum pollicetur laudes Sionis, seu veræ Dei Ecclesiæ, quam comparatione aliarum urbium mirificè extollit, & in ejus societatem omnes toto terrarum orbe gentes perventuras esse cum gaudio prædixit.

Carm. genus iii.

A Bramidarum 2 cæteras urbes supra
Dominus Sionis diligit
Portas, Sionis imminet quæ montium
Fundata sanctis collibus.
O 3 prædicanda posteris fœlix Sion,
Beata a mater urbium:
Tecumne b Babylon se audeat componere?
4 Tecumne c Memphis insolens?
Ventura Babylon sub jugum Dei, Deo
Flexura Memphis poplitem.
Præclara quamvis & Palæstina & Tyros
Jactet virorum robora;

Carm. genus XXII.

Discantus.

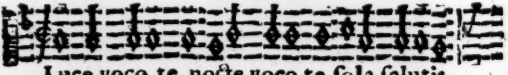

Altus.

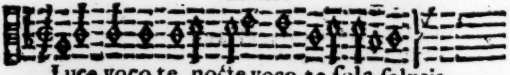

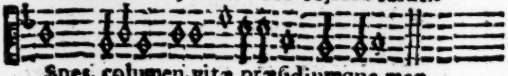

Nihil

Nihil 5 ad Sionem fortibus fœtam viris,
Favore tutam numinis.
Censore 6 Domino humana gens quum nomina
Ad profitenda confluet,
Quis non Sionis se feret civem? inseri
Quis non colonus ambiet?
Tum 7 vox Sionem carminum, tum vox lyræ
Canent Sionem & tibiæ:
Et nostra si quid audiendum vox sonet,
Laudem Sionis vox canet:
Et si quid animus voce dignum excogitet,
Animus Sioni serviet.

PSAL. LXXXVIII. Domine Deus, &c.

Miserabilem hic Psalmus lamentationem continet hominis sensu iræ divinæ oppressi, & omnibus humanis præsidiis destituti, cumq; desperatione & morte æternâ luctantis. In qua ipse tamen animum erigit, soliusque Dei misericordiâ spem & fiduciam suam niti ostendit.

Tenor.

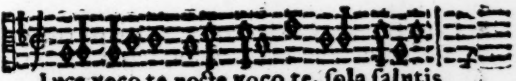

Bassus.

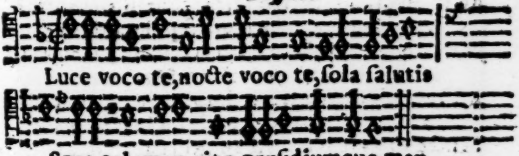

Spes,

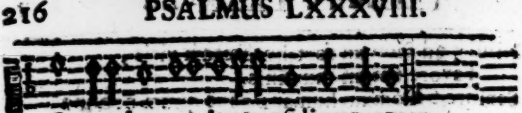

Spes, columen, vitæ præsidiumque meæ.
Alme 3 parens, facilem ne vultum averte precanti,
Nêve humiles durâ respue mente preces.
Mens 4 hebetata malis torpet; confecta dolore
Funereas spectat languida vita faces.
Membra 5 vigor liquit, mors unguibus imminet atris
De tumulo tantùm jam mihi cura meo est.
Corpora 6 non aliter pallent submole sepulcri,
Vulnera quæ subito mors inopina tulit;
Perpetuis quæ sub tenebris oblivia condunt
Alta, salutiferam te retrahente manum.
Carcere 7 ceu clausum, & cæcâ sub nocte sepultum,
Me propè lethææ gurgite mergis aquæ.
Usque 8 premis, stratumque urges, supraque jacentem
Accumulas iræ flumina cuncta tuæ.
Me 9 veluti scopulum fugiunt horrentque sodales,
Quos portum afflictæ spes erat esse ratis;
Affixusque toro jaceo, ceu compede vinctus:
Languida 10 cesserunt lumina victa malis.
Interea lassas tendens ad sidera palmas,
Te veniente die, te fugiente voco.
Scilicet 11 expectas, ut acerbâ morte peremtæ
Ostentes vires me revocando tuas?
An rediviva tuas in laudes ora resolvent,
Quos gelido tellus claudet avara sinu?
An 12 tua sub tumuli bonitas cantabitur antro?
Vulgabuntve tuam mutæ sepulcra fidem?
Justitiamne 13 tuam taciturna silentia pandent?
An referent vires nox tenebræque tuas?
At 14 ergo, sancte parens, supplex tua numina clamo,
Nec precibus vacua est hora locúsve meis:
Sancte 15 parens animæ auxiliúm cur subtrahis ægræ?
Cur surdâ miseras respuis aure preces?

Me

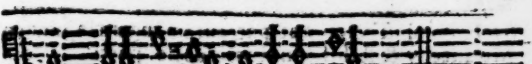

Spes, columen, vitæ præsidiumque meæ.
Me 16 dolor & primis labor anxius urit ab annis:
Me trepidi exanimant corde micante metus.
Me 17 furor exagitat tuus, opprimit undique terror,
Agmen 18 ut hibernæ, quod fata mergit, aquæ.
Æger, 19 inops, charis jaceo destortus amicis,
Nec noti ærumnis ingemuere meis.

PSAL. LXXXIX. Misericordias Domini, &c.

Hoc Psalmo Ecclesia in summas angustias & miserias conjecta, ita quidem, ut à Deo ipso deserta videri posset, magnificè Dei omnipotentiam & benignitatem prædicat, ejusq; promissiones de venturo Messiâ Davidi factas, quarum Deus oblitus videbatur, commemorat: & etiamsi obmorum auxilii facilè in dubium venire Dei misericordia & veritas posset: se tamen propterea de fide promissionum divinarum minimè dubitaturum, sed certò voti aliquando compotem, Dei bonitatem omnibus prædicaturum esse asseverat.

Carm. genus j.

TU 2 mihi carmen eris, rerum pater optime, semper,
Notaque erit populis bonitas, me vate, futuris,
Pollicitique immota fides, dum sidera mundo
Volventur tacito, 3 citius quoque sidera credam
In chaos antiquum lapso se condere mundo,
Irrita quàm sacri credam fore fœdera pacti,
His 4 concepta tuo quondam cum Davide verbis;
Dum 5 mare, dum tellus staret, dum sidera cœli,
Davidici generis mansuram in sæcula prolem,
Et stabilem regni ventura in tempora sedem.
Te 6 pater, ætherei cœtûs, te jure piorum

Sæcla

Sæcla hominũ celebrant, patrantem ingentia, mundo
Mirante, 7 & ſtabilis jus inviolabile pacti
Servantem; quem terra tibi, quem conferet æther,
Magne parens? 1 quem ſiderei tremit omnis olympi
Cœtus, & attoniti ſubmiſſâ mente tyranni.
Armorum 9 bellique potens, quocunque moveris,
Alma fides clarâ circum te luce refulget.
10 Tu a maris irati furias compeſcis & undæ
Dejicis inſanæ tumidos ad ſidera fluctus.
Tu 11 Pharon elatum lethali vulnere ſternis,
Et quicunque tuis miſerum caput objicit armis.
Tu 12 terræ cœlique opifex, quæcunque capaci
Complexu facies mundi revolubilis ambit,
Auctorem agnoſcunt; 13 Aquilo tibi ſervit & Auſter,
b Thabor & occiduum qui condit vertice ſolem,
Quique rubet radiis c Hermon tepefactus Eois,
Lætitia exultant, 14 validæ tu robore dextræ
Clara per immenſum ſpargis miracula mundum.
Ante 15 tuum ſolium tibi juſtum apparet & æquum
Ante oculos adſtat bonitas & neſcia flecti
Promiſſi ſincera fides. 16 O terque quaterque
Felices, quos feſtarum clangore tubarum
Ad tua ſacra vocas, 17 quos ſacri lumine vultus
Illuſtras, hilareſque tui ſub numinis umbra
Cuſtodis, 18 bonitate tuâ ſuper æthera vectis
Das vires, decus, imperium: 19 das impia contra
Agmina, ceu clypeum, per dura pericula regem.
Tu 20 tibi dilectum ſecreto numine vatem
Impleſti, ut ſæclis daret hæc reſponſa futuris,
Ipſe 21 mihi legi mediâ de plebe meoque
Impoſui regem ſolio, qui protegat armis
Iſacidas, populoque meo qui jura miniſtret,
Davidis & ſacro perfudi tempora olivo,
Huic 22 animum vireſque dabo, præſenſque tuebor
Perpetuo, 23 ne fraude ſcelus, ne robur aperte

Exitium

Exitium ferat: 24 ipſe hoſtes, ipſe impia ſternet
Agmina: 25 nulla meam vertet ſententia mentem:
Auxiliumque feram bonus, & ſuper ætheris axem
Nominis auſpicio noſtri ſe gloria tollet.
Jura 26 dabit terris, rapido quas gurgite claudit
Hinc mare & Sidonio fœcundum murice, & illinc
Palmifer Euphrates; 27 ſupplex me in vota vocabit
Ille patrem. Deus ille meus tu, (dicet) & unum
Præſidium, una mea cuſtodia certa ſalutis.
Hunc 28 ego præcipuo contra dignabor honore,
Supra alioſque dabo rerum moderamina reges,
Quicunque immenſum populis dant jura per orbem.
Nec 29 meus e abſiſtet favor illi in ſæcla, nec illi
Jurata æterni ſolventur fœdera pacti.
Quin 30 ſobolem & ſobolis ſeros in cuncta nepotes
Sæcla dabo, & ſtabilis ſceptrum immutabile regni,
Donec ab obſcuris lucem ſol dividet umbris.
Quòd 31 ſi poſteritas mea fœdera ſancta profanet
Immemor, 32 & legem ſpernat, juſſamque recuſet
Ire viam; 33 domitos pœnis duroque labore
Compeſcam, & plagis uſque exercebo rebelles.
At 34 neque deſtituam regem bonitate perenni,
Fœdera nec ſolvam, 35 nec quod ſemel ore profudi,
Ulla immutabit venturi temporis ætas.
Quippe 36 ſemel ſancto firmavi fœdere, jurans
Per me, Nulla dies iniri cum Davide pacti
Immemorē argueret: 37 ſoboles, dum ſæcula mundus
Volvet, ei patrii ſceptri moderamen habebit.
Eſto 38 mihi ſol teſtis ad hæc, & conſcia luna,
Cum quibus æquævum ſceptrum Judæa tenebit.
At 39 nunc ſancte parens, tumidâ inflammatus ab ira
Projicis electum regem, 43 rata fœdera pacti
Negligis; & capiti ſacrum diadema revulſum
Sternis humi, & populis præbes calcare profanis:
Nuda 41 patent hoſti diſjectis oppida muris:

Si qua manet, gelidâ formidine concutis arcem:
Cunctis præda sumus populis, 42 rapiuntque feruntq;
Vicini, insultantque malis, miserosque protervis
Vocibus illudunt. 43 hostis tu robore dextram
Interea firmas, perfundis pectora dulci
Lætitia, 44 ac gladios hebetas in vulnera nostros:
Nec recreas fractos duro in discrimine belli.
Jam 45 decus & regni splendor, jam proxima cœlo
Majestas versa in tenebras, soliique superbi
Gloria strata jacet. 46 brevis immatura juventæ
Stamina præcidis; miseræ pars ultima vitæ
In luctu, in squalore ignominiâque senescit.
Quem 47 finem dabis ærumnis? nunquamne tuorum
Respicies clades vultu placatus amico?
An ceu flamma furens, semper tua sæviet ira?
Ipse 48 memor tecum reputa, quàm concita nostra
Tempora prætereant vitæ; frustra ergo creâris
Humani generis sobolem, 49 ut brevis exigat ævi
Tempora, perpetuo curarum exercita fluctu,
Dum fractam luctu & morbis senióve, sepulchri
Clauserit obscuro mors illacrymabilis antro.
Heu 50 bonitas ubi prisca? fides ubi pristina? ubi illa
Fœdera conceptis quondam cum Davide verbis
Facta tibi? 51 cerne opprobriis quibus impia servos
Turba tuos premat insultans, quàm multa silenti
Clausa sinu maledicta feram: dum turba profana,
Dum 52 circùm innumeræ gentes convicia fundunt,
Nosque tui Christi verbis petulanter amaris
Adventum sperare jubent. 53 At tu bone rerum
Conditor, æterno verax celebraberis ævo.

GEOR.

GEORGII BUCHANANI Paraphrasis in Quartum Librum Psalmorum.

PSAL. XC. Domine, refugium factus, &c.

Hoc Psalmo Moses insigni & pathetica descriptione primò exprimit miserias, angustias, brevitatem & inanitatem vitæ humanæ, mortisque & ærumnarum omnium veram causam esse indicat peccatum, cui Deus irascens, tam variis hominem calamitatibus et morte ipsa castiget. Petit deinde, ut Deus meditationem harum miseriarum quotidianam in pectoribus humanis excitet, atque ita ad veram sapientiam ea perducat. Docet etiam, ubi horum malorum remedia sint quærenda; Deumq; orat, ut pro infinita bonitate suâ hominibus adsit, omnesque actiones ipsorum felici successu prosperet et fortunet.

Carm. genus V.

CÆlitum 1 rector bone 2 abusque primis
Sæculis mundi rudis & iuventâ,
Qui laborantes ope sublevasti
Semper amicos:
Antequam 2 tellus nova parturiret
Montium saltus, tegeretque montes
Lucidus cœli decor, ante metas
Lucis & umbræ,

Tu

Tu manes idem pater orbis, unus
Nec vices rerum patiens, nec ævi
Termino clausus brevis; unus expers
Finis & ortus.
At 3 brevis nobis miseræque vitæ
Fila paulatim tenuas, senecta
Donec in putrem cinerem caducos
Solverit artus.
Tempus 4 annorum tibi mille lucis
Instar hesternæ fluidique puncti,
Nulla decursus ubi quod recessit,
Signa relinquit.
Nostra 5 vanescet tenues in auras
Vita per siccas velut unda arenas,
Aut velut sensus per opaca ludens
Noctis imago.
Herba 6 ceu verno saturata rore
Mane, mox languet medio sub æstu,
Mox humi [b] comis jacet arefactis
Vespere sero.
Præter 7 & vitæ mala tot fugacis,
Quæ voluptates [c] vitiant amare,
Ira turbatis tua semper instans
Pectora vexat.
Quicquid 8 erramus temerè aut malignè,
Quæ timor celat tenebris pudorve,
Tu vides, nec te latet inquieti
Pectoris æstus.
Dum 9 tui pœnas meritas furoris
Mens reformidat, propè cogitatu
Ocyus vitæ spatium [d] citatis
Aufugit alis.
Septies 10 denos spatiosa in annos
Vita procurrit; quibus est senecta
Firmior, fermè in decimum supersunt

Amplius

Amplius annum.
Quid senectutis memorem labores?
Transvolat blandæ breve e ver juventæ,
§Inquies curis misérisque morbis,
Ocyus Euro;
Deinde 11 quis justæ tolerabit iræ
Impetum, si jam jubeas nocentes
Pro modo offensæ numeroque justas
Pendere pœnas?
Sic 12 pater, sic ô numerare fluxæ
Nos doce vitæ spatium, caducis
Mens ut à curis revocata, veri
Lumen honesti
Cernat. O 13 tandem placidus favensque
8 Desine irarum, propiusque servis
Semper assuetâ tibi lenitate
Consule fessis.
Fac 14 tuæ fructu bonitatis aucti,
Gaudio tandem satiemur: ægris
Liberi ut curis reliquos agamus
Suaviter annos.
¶ Cedat 15 & lætis fugiens vicissim
Luctus, exacto modus & labori
Par voluptatis subjens amarum
Mitiget ævum.
Facta 16, majestas, opera, amplitudo
Nota sint servis tua, posterisque
Nota servorum, tua qui libenter
Jussa capessunt.
Fac 17 tuæ semper bonitatis ut nos
Splendor illustret, bone rector orbis:
Gratia adspirans favor actiones
Prosperet omnes.

PSAL.

PSAL. XCI. Qui habitat in adjutorio, &c.

Docet hic Psalmus quanta felicitas et securitas sit eorum, qui se suaque omnia Deo commendent, et magnanimâ quâdam spe et fiduciâ à solo Deo pendeant; Illis enim non vim, non fortunam adversam, non tumultus, non bella, non insidias, non venena, non pestim, non diabolum, non denique mortem ipsam, sine Dei voluntate, nocere posse affirmat. Mirificè quoque inter alia prædicat vigilantiam castorum angelorum, pro Ecclesiæ salute excubantium; et sub finem, ipsum Deum suam benevolentiam et protectionem hominibus piis pollicentem, inducit.

Carm. genus. vi.

SI 1 protegendam præsidio Dei
Credas salutem, rem, sobolem, domum,
Insana 2 quum sors intonabit,
Si domini fugias sub umbram,
Securus omnem fer violentiam
Sortisque mortisque, & tetricas minas
Contemne, securus tumultum
Despicias creperi a duelli.
E 3 fraude cæca te Deus eximet,
Frangetque casses insidiantium,
Nec sæviens latè penenum
Lethiferæ patiere pestis.
Expandet 4 alas te super, et suis
Pennis fovebit rebus in asperis,
Certusque promissæ salutis
Sub clypei latitabis umbrâ.
Noctis 5 per atræ cæca silentia
Non 6 expaveſces cæca pericula:
Non luce grassantem timebis

Perniciem

Perniciem, nec aperta bella :
Interque 7 strages mille cadaverum,
Dextrâ, sinistrâ, mille cadaverum,
Periculorum b exsors propinquam
Incolumis fugies ruinam;
Pœnam 8 luentes interea malos
Lætus videbis, 9 præsidio Dei
Securus armorum & tumultus,
Ceu validis tegerere muris.
Nec 10 te, nec ædes vis propiùs tuas,
Aut damna tangent, 11 nam Deus angelos
Custodiæ tuæ salutis
Præficiet, vigilesque ad omnes
Motus, viarum qui referent moras:
Qui 12 per salebras te manibus ferant,
Ne saucietur pes recussus
Obicibus scopulorum acutis.
Securus 13 atras inter & aspides
Deges, ferarum & pignora tigridum :
Tutusque calcabis dracones,
Et c Libycæ catulos leænæ.
Observat 14 (inquit) me Deus unicè, &
Honore nomen prosequitur meum,
Laboriosis hunc vicissim
Incolumem eripiam periclis.
Præsens 15 vocanti subsidium feram,
Et imminenti rebus in asperis
Fato eximam, exemtoque honorum
Eximium decus arrogabo
d Faxo 16 virenti robore transigat
Seræ senectæ tempora suaviter.
Meosque monstrabo beare
Quâ soleam ratione amicos.

PSAL.

PSAL. XCII. Bonum est confiteri, &c.

Prædicat hoc Psalmo perpetuoque prædicaturum se pollicetur Prophetæ æternam Dei justitiam et bonitatem, qui impiorum felicitatem diuturnè esse non sinat; pios autem in suis angustiis reoreet & exhilaret, eosq; ad extremam usq; senectam vividos & florentes conservet; idq; eo maximè nomine ut Dei clementia ab eis celebrata omnibus gentibus innotescat.

Carm. genus iii.

TE 2 prædicare, laudibus te prosequi,
Rex alme cœlitum, decet.
Seu 3 sol Eoâ luce terra s purpuret,
Seu nox tenebris obruat,
Lux prædicantem me tuam clementiam,
Nox audiet constantiam,
Nec 4 voce tantùm, sed canorâ barbito,
Sed cymbalo, sed nablio.
Operum 5 tuorum tacita cogitatio
Animum jacentem exsuscitat.
Quum facta reputo, gestiunt præcordia
Perfusa dulci gaudio.
O 6 opera! facta ô magna vere! ô sub cavâ
Consilia nube condita!
Consilia cæcis mentibus mortalium
Ignota! 7 qui non cogitant
Florere pravos instar herbæ, quam fovet
Sol lenis, humor educat:
Mox 8 instar herbæ frigorum afflatu levi
Marcentis evanescere.
Tu 9 semper idem permanes nec sentiens
Rerum vices nec temporum:
Sceleris 10 amicos ac tuos hostes premes

Ruine

Ruina inevitabilis:
At 11 me fovebis patriâ indulgentiâ
Crudo vigentem robore:
Et rore mitis balsami vultum imbues,
Roseo juventæ lumine.
Oculis 12 malignis qui tuentur me hostium
Pascam ruinis lumina,
Et impiorum, qui creant molestiam
Mihi, lætus excidium audiam.
b Ceu 13 palma, justus germinabit interim,
Aut c cedrus in d Libani jugo,
Quam non procellæ, non calor, non frigora
Honore nudant frondium.
Quæ 14 planta firmis hæserit radicibus
In æde Domini aut atriis,
Se flore amœno frondibusque vestiet,
Fluxique 15 lapsu temporis
Ægræ senectæ damna nulla sentiet,
Onerata largis fructibus:
Ut 16 nota cunctis gentibus sit æquitas
Domini potentis: qui mea
Arx est salutis una, qui nunquam malæ
Affinis est injuriæ.

PSAL. XCIII. Dominus regnavit, &c.

Psalmo 93. Ecclesia ex angustiis suis tandem liberata, votique compos facta celebrat Dei omnipotentiam et veritatem, ejusque præsidia freta, insolentiam et minas hostium cum quadam exultatione extremè contemnit.

Carm. genus ii.

JAm 1 Dominus reuim imperium suscepit, amictus
Decore multo & dignitate, robore

Jam

Jam sese accinxit Dominus qui mœnia mundi
Firmavit, ullo non movenda sæculo;
Cujus ab æterno solium est immobile regni,
Ut ipse, nullas temporum metuens vices.
Flumina 3 præcipites volvant cum murmure fluctus
Et æquor undis æstuet minacibus;
Compescit 4 Dominus gravidis turgentia nimbis
Flumina, minacis sternit undas æquoris.
Stat 5 fixum, & cunctis manet invariabile sælis,
Quodcunque Dominus ore sancto protulit.
Quæque ædē exornant Domini sacra mystica, nulla
Oblivionis damna seræ sentient.

PSAL. XCIV. Deus ultionem, &c.

Hic quoque Psalmus Dei auxilium implorat contra hypocritas et hostes piorum, qui impunè à se innocentes opprimi sibi imaginabantur. Docet igitur docet, Deum inspectorem et vindicem esse actionum omnium, eumq; impios certè tandem puniturum, et periculis suis pios recepturum esse. Hunc unum Deum salutis suæ autorem et vindicem agnoscit & profitetur.

Carm. genus XIV.

O Fraudis ultor, sceleris ô vindex Deus,
Ostende numen impios contra tuum.
O 2 juste judex orbis, expergiscere,
Meritisque pœnis reprime arrogantiam.
Quousque 3 tandem rector orbis optime,
Sese superbe jactitabunt impii?
Devota 4 sceleri factio in scelere suo
Plaudit, sibique fabulis stultis placet;
Tuumque 5 populum pedibus interim premunt,
Tuam protervè hæreditatem proterunt;
Viduam 6 trucidant advenamque, & omnibus

a Parente

a Parente cæsos obruunt molestiis:
Secumque 7 mussant, Hæc Deus non adspicit,
Nec fanda prorsus et nefanda intelligit.
Gens 8 ergo brutâ penitus ignorantiâ
Obsessa pectus somnolentum, discute
Animi b veternum et cogita tecum, Deus
Qui 9 fecit aurem, surdus est? qui luminum
Formavit orbes, ipse nil videt? 10 vagas
Sine lege gentes recta qui sequi docet,
Non is suorum puniet scelera, quibus
Oracla legum sacrosancta credidit?
Arcana 11 nostri pectoris novit Deus,
Consilia vana, spes inanes, turbidos
Æstus. 12 Beatus ille demum, quem parens
Erudit amore patrio, legis suæ
Cui scita monstrat. 13 rebus in duris aget
Securus ævum, dum paratur impio
Nassa, in lacunam incogitantem quæ trahat.
Hæreditatem 14 nec Dominus unquam suam
Ope destitutam negliget, nec impiis
Prædæ relinquet. 15 sed tribunal judicum
Ad æquitatis diriget normam suæ:
Vitamque ad illam dirigent boni suam.
Contra 16 scelestos quis mihi auxilium feret:
Mecum impiorum quis premet superbiam?
Nam 17 jam sepulcri frigidus sub frigido
Cumulo jacerem, 18 nisi Dominus opem mihi
Præsens tulisset, et suâ clementiâ
Firmasset animum, et jam vacillantem gradum
Fulsisset, et me pænè submersum malis
Solatus esset, anxiæque nubibus
Curæ remotis reddidisset gaudium.
Mecum 20 loquebar Quid scelestis cum Deo
Commune? scelera legis umbrâ qui sua
Tegunt, bonorum fraudulenta qui in caput

Concilia coeunt, 21 factione innoxium
Premunt, iniquisque obruunt sententiis.
At 22 rector orbis me tuebitur, meæ
Custos salutis, arx meæ fiduciæ,
Pro 23 scelere pravis digna reddet præmia,
Suis & ipsos artibus pessundabit
Rerum creator dominus, ac noster Deus.

PSAL. XCV. Venite exultemus, &c.

Psalmo xcv. primò vehementi quâdam cohortatione David populum ad cultum Dei, celebrationemq; potentiæ et misericordiæ ipsius invitat, deinde Deum ipsum inducens de pertinacia Iudæorum conquerentem, eosdem ab impietate & ingratitudine deterret.

Carm. genus 11.

Eia 1 alacres cuncti Domini celebremus honores:
Salute partâ Domino agamus gratias.
Eia 2 alacres rapiamus iter; mora segnis abesto,
Dominum canorâ personemus barbito.
Magnus 4 enim Dominus Deus est: Rex magnus, &
Longe universis est deis potentior. (orbis
Ille 4 manu fulsit vastæ penetralia terræ
Et nube cincta montium fastigia.
Ille 5 vagum fecitque, & factum temperat æquor.
Terramque fallis innatantem fluctibus.
Eia 6 igitur genibus flexis manibusque supinis
Dominoque nostro supplicemus & patri.
Noster 7 enim Deus est, nos grex illius, ab uno
Pendemus illo, spiritumque ducimus:
Si modò non lentam verbis damus illius aurem,
Nec respuamus monita pertinaciter,
Nec 8, velut ad Meribam, me rixis, inquit, acerbis
Et arroganti provocetis murmure,

Au

Aut, Arabum veluti quondam per in hospita saxa
Vires rebelli voce tentetis meas:
Quum 9 proavi vestri me exploravêre, meamque
Dicêre factis plurimis potentiam.
Illa 10 quater denis mihi natio restitit annis:
Dixique semper interim, Hæc gens desipit,
Ut mea securas transmittit dicta per aures.
Irâ 11 ergo justa in pertinaces concitus
Juravi, Terræ gens hæc ingrata beatæ
Promissa amicis commoda haud carpet meis.

PSAL. XCVI. Cantate Domino, &c.

Hoc Psalmo David non solum populum Iudaicum, verum gentes quoque universo terrarum orbe dispersas, ad agnitionem & celebrationem veri Dei, miris verborum illecebris allicit, atque de regno Christiex omnibus nationibus in unitate fidei colligendo, non obscure vaticinatur.

Carm. genus x.

NOn 1 usitato pangite
Orbis parentem carmine,
Orbis coloni, incognitis
Abusque terræ finibus.
Cantate 2 Dominum laudibus
Nomen beatum tollite,
Ut mente gratâ agnoscite
Vestræ salutis vindicem.
Sol 3 quà recurrit, audiant
Gentes Dei potentiam,
Stuporque dulci gaudio
Perfusa oberret pectora.
Namque 3 unus est vere Deus,
Cunctisque major laudibus,

Et diis timendus cæteris
Quos horret error credulus.
Vesana 5 gentes cetera
Pro diis colunt ludibria,
Dominus potenti dexterâ
Cœlum solumque condidit.
Apparet 6 illi dignitas,
Auctoritas, potentia,
Ejusque templa siderum
Fulgore lucent gloriæ.
Tribuite 7 Domino gentium
Terras colentum sæcula:
Tribuite regi cœlitum
Et robur & potentiam,
Tribuite 8 magnitudinem
Tanto decoram numini,
Augusta templi ad atria
Ad ferte prompti munera
Adeste 9, pompam adducite,
Et supplices procumbite:
Omnesque rerum termini
Deum tremant, & diligant.
Narrate 10 cunctis gentibus
Regnare Dominum qui ligat
Orbem catenâ immobili, &
Æquis gubernat legibus.
Lætetur 11 æther, gestiat
Tellus, fretum præ gaudio
Exsultet, & quicquid freti
Salsas lacunas incolit.
Campi 12 virescant avii,
Se cultâ fruge vestiant,
Arrideantque floribus
Silvæ, & graventur fructibus.
Natura 13 rerum gestiens

Cunctos

Cunctos per artus sentiat
Dei sui præsentiam,
Et prompta justis pareat.
Ius namque veniet dicere,
A vi suos ut asserat,
Mundumque justis legibus
Et veritate temperet.

PSAL. XCVII. Deus regnavit, &c.

Describit hic Psalmus majestatem et omnipotentiam veri Dei, vanitatemque idolorum detestandam exagitat, eo maximè nomine, ut abolitâ idololatriâ soli Deo debiti honores et cultus præstentur. Ideoque sub finem omnes homines ad idipsum faciendum exhortatur, eosque in unum hunc verum Deum omnem fiduciam vitæ et salutis suæ vult collo esse.

Carm. genus iii.

1 Pse sui Dominus regni moderatur habenas:
Lætare tellus a continens, et insulæ,
Quas vagus Oceanus refluis complectitur undis,
Quicunque cœli sub jacetis b cardini.
Hunc 2 circum umbriferæ nubis prætexit amictus,
Pallensque multâ fusca nox caligine.
Apparent famulæ juxtà, firmantque tribunal
Severitasque dura, mitisque æquitas.
Antè 3 volant sævùm rutilantes fulminis ignes,
Hostesque flammis obruunt sequacibus.
Fulguribusque 4 micat late flagrantibus æther:
Attonita tellus intremiscit, 5 montium
Saxa fluunt, rapido ceu cera liquescit ab igne,
A sempiterni pavida vultu numinis.
Terra sui à vultu Domini tremefacta liquescit:
Et 6 æquitatem templa cœli prædicant.

Et quicunq; habitant terras ubicunq; remotas,
Novere numen & Dei præsentiam.
Illis 7 ora pudor turpis confundat, e inanes
Quicunque mentis stipites pro diis colunt:
Dumque sacris placant picti e ludibria trunci,
Se gloriantur impio in scelere pios.
Quicquid ubique Dei sub nomine credulus error
Honorat, unum adoret, unum diligat.
Læta 8 Sion tenebras errorum cernet abactas,
Iudæa dulci delibuta gaudio,
Sacrilega adspiciet vani sacraria ritus
Eversa, pœnas luere meritas impios.
Nam 9 procul astriferi trans ignea mœnia mundi
Tu fræna rerum justus arbiter tenes,
Teque deos infra longè premis altior omnes
Tuique obumbras numinis fastigio.
Ergo 10 Deum quicunque pio complectere amore,
A scelere mentem contine puram & manum,
Nam Domino cordi est pietas, vitamque bonorum
A vi tuetur impiæ tyrannidis:
Et 11 lætum offundit lumen cultoribus æqui,
Et pura sceleris corda recreat gaudio.
Vos 12 quibus est cordi reverenria juris et æqui,
Gaudete, Domini spe favoris ac opis
Securi: gratoque Deum super æthera cantu,
Sanctumque nomen ejus usque tollite.

PSAL. XCVIII. Cantate Domino &c.

Compellat hic Psalmus non homines solum verùm res quoque inanimatas, mare, terram, montes, flumina; quæ omnia Dei bonitatem, veritatem & justitiam celebrare Dominumq; advenientem cum gaudio excipere jubet.

Carm.

Carm. genus x.

NOn 1 usitato carmine
Rerum parentem pangite,
Virtute qui victoriam
Non usitatâ rettulit.
Suâ ipse solus dexterâ,
Externæ opis nil indigus,
Nos liberando, posteris
Miranda gessit sæculis.
Sensere 2 gentes impiæ
Bello Dei potentiam:
Pœnas luendo judicem
Sensere justum & vindicem.
Promissa 3 solvit optimâ
Fide Isaci nepotibus,
Partæ salutis testibus
Totius orbis incolis.
Huic 4 ergo læti psallite
Totius orbis incolæ:
Hunc ferte in astra laudibus,
Lætis tubæ c langoribus.
Laudate 5 Dominum barbito,
Nervisque carmen jungite:
Lenisque 6 tibiæ modis
Adsit sonora buccina.
Testetur 7 æquor gaudium,
Et quicquid æquor occulit:
Orbisque terræ gestiat,
Et quicquid orbis educat.
Exsultet 8 unda fluminum,
Leni susurrans murmure:
Montesque læti plausibus
Deum venire gaudeant.

En 9 ipse Dominus advenit,
Cunctis ut orbis incolis
Det æqua justis præmia,
Et facta plectat impia.

PSAL. XCIX. Dominus regnavit, &c.

Prædicat hic Psalmus propria et peculiaria Dei beneficia, Abrahamo ejusque posteritati singulari quodam privilegio præstita, et ad eorum ipsiusque adeò Dei celebrationem Ecclesiam cohortatur.

Carm. genus xiii.

IAm 1 regnum Dominus, spirituum piis
Qui dat jura choris, suscipit: impiis
Horror 2 a terrificet pectora gentibus:
Tellurem quatiat tremor,
Nec 2 tantùm Solymæ vim Dominus suæ
Fecit conspicuum numinis: et suæ
Majestatis opes cernere finibus
Terrarum dedit ultimis.
Ergo 3 te meritis tollat honoribus,
Augustum celebret gens hominum tuum
Nomen, qui salubri temperie modum
Sceptris constituas tuis.
Selectæ 4 soboli qui populi tui
Jus nullis dederis mobile sæculis:

Carm. genus 23.

Discantus.

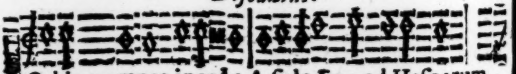

Orbis 1 omnes incolæ A sole Eoo ad Hesperum

Frænas justitiæ qui moderamine
Æquali genus Isaci.
Sublimem 5 Dominum laudibus & Deum,
Solus qui liquido regnat in æthere,
Ferte, & scamna pedum (sanctus enim Deus
Est noster) veneramini.
Huic 6 Moses & Aron et Samuel bonus
Docti legitimis tingere victimis
Aras, consilium quum peterent, data
Sæpe oracla petentibus.
De 7 pllâ ♭tereti nubis eis dabat
Responsa ambiguis sollicito metu,
Legum quòd monitus pactaque fœdera
Servâssent stabili fide.
Aurem 8 supplicibus tu facilem dabas,
Orerum genitor maxime et optime,
Indulgensque bonis, et scelerum simul
Vindex, durus in impios.
Sublimem 9 Dominum tollite laudibus,
Solus qui liquido regnat in æthere: et
Montem quo colitur (sanctus enim Deus
Est noster) veneramini.

PSAL. C. Iubilate Deo omnis terra, &c.

Psalmus C. hortatur omnes pios, ut Deum conditorem et conservatorem suum in cœtu veræ Ecclesiæ agnoscant ipsiusque veritatem et misericordiam celebrent.

Tenor.

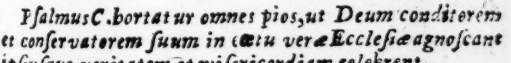

Orbis omnes incolæ A sole Eoo ad Hesperum

Altus.

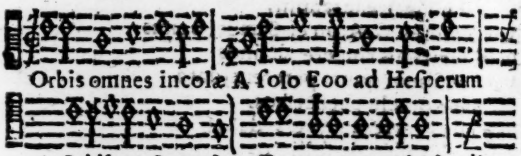

Mente lætâ, & ritibus
Servite puris numini.
Gestientes gaudio
Adite sancta limina.
Ille 3 noster est Deus,
Noster parens & conditor.
Non enim nos finximus
Ipsi, sed illius sumus,
Qui levi de pulvere
Alit creatos & regit.
Ad 4 fores ergo illius
Adite læti, gratias
Agite, festis laudibus
Benignitatem pangite,
Prædicate ceteris
Nomen beatum gentibus.
Nam 5 benignitas Dei,
Et in suos clementia,
Clausa nullo est termino
Et firma stat pactis fides
Posterorum posteris
In sempiterna sæcula.

PSAL.

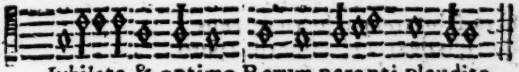

Iubilate,& optimo Rerum parenti plaudite

Bissus.

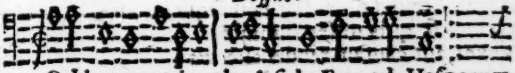

Orbis omnes incolæ A sole Eoo ad Hesperum

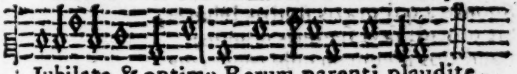

Iubilate,& optimo Rerum parenti plaudite.

PSAL. CI. Misericordiam & judicium &c.

Hoc Psalmo David seipsum constituit exemplum & specimen boni regis, qui Dei auxilio fretus et ipse suo officio præclarè fungi cupiat; suosque domesticos ad id ipsum faciendum severâ disciplinâ adigat. Inquit enim se nequaquam tolerare domi suæ, sed gravissimis pœnis persequi omnes adulatores, sycophantas mendaces, superbos, fraudulentos, impios: amare autem et complecti veraces, integros, justos, pios. Hunc igitur Psalmum omnes reges & principes perpetuo in conspectu habere, & ad eum consilia & actiones suas conformare debebant.

Carm. genus v.

TE 2 salus rerum cano qui precanti
Lenis irarum es faciliſque flecti;
Impiorum idem tetricus rebelles
Frangere fastus.
Huc 2 meæ vires vigilant, labores
Huc ferent omnes, opis in tuæ spem
Semper ut castis domus institutis

Culta

Culta nitescat.
Si 3 salutarem mihi tu serenus
Porrigis dextram, tibi corde puro
Serviam, fraudum sceleriſque pura
Serviet aula.
Nec mihi exemplum statuam sequendum,
Litibus si quis miseros iniquis
Vexet, aut causam tenuis clientis
Prodidit hosti.
Sponte 4 qui pravis studiis inhæret,
Sit procul: sævi sceleris minister
Candidos nunquam mihi censeatur
Inter amicos.
Quisquis 5 incautum lacerat sodalem,
Clàm venenato jaculatus ictu,
Persequar, plectam, penitusque ab ima
Stirpe revellam.
Nec meæ mensæ dapibus fruetur
Mentis elatæ tumor, arroganſque
Vultus, et cunctos veluti minores
Lumine spernens.
Veritas 6 simplex quibus est amori,
Hos amo, amplector, video libenter:
His mihi seros sociis senectus
Impleat annos.
Integer vitæ mihi sit minister:
Tecta 7 non intret mea fraudulentus:
Nemo mecum intra mea commoretur
Limina mendax
Impios 8 longè (mora nulla) terræ
Finibus pellam, procul omne monstrum
Civitas sancta ut Domini reteget
Flagitiorum.

PSAL.

PSAL. CII. Domine exaudi orationem, &c.

Psalmus hic quintus est inter septem illos, qui pœnitentiales nominantur. In eo Propheta, cùm prævideret animo servitutem populi sui, quam apud Babylonios durissimâ erant subituri, quasi unâ illius particeps, Dei fidem implorat, suasque angustias lamentabili querimonia commemorans, earum causam esse, Dei peccatorum vindicis iram, non diffitetur: petit tamen, ut Deus, memor promissionis suæ, populum in integrum restituat, eo maximè nomine ut ipse celebretur, finesque regni ejus quàm latissimè extendantur. Subfinem Ecclesiæ, vitæ brevitatem, miserias & imbecillitatem suam agnoscens, Deique æternitatem & omnipotentiam prædicans; in ea omnem spem suæ posterorumque salutis positam esse asserat.

Carm. genus XIV.

EXaudi 2 genitor sancte meas preces,
Clamorisque sonum percipe lugubris:
Neu 3 vultum misero subtrahe, cladibus
Omni ex parte prementibus.
Aures suppliciis nunc adhibe meis:
Da votis facilem te pater optime,
Et presso celerem porrige dexteram,
Et præsenti ope subleva.
Ceu 4 fumi nebulæ tempora transvolant,
Ut lentis coquitur torris ab ignibus,
Paulatim tacitus sic dolor aridis
Humorem ebibit artubus.
Dum 5 luctu crucio me dapis immemor,
Ut secta è viridi gramina cespite
Arescunt nimio torrida sole, cor
Exsuccum mihi tabuit.

Crebro

Crebrò 6 sic remeans spiritus ilia
Tendit, sic gemitus pectora concutit
Mœstus continuò, tabida uti cutis
Jam vix hæreat ossibus.
Ut 7 saltus habitans a cuculus avios
Aut tectis latitans nocua dirutis
Aut 8 turtur viduus, solus, inops, dies
Et noctes vigiles gemo.
Dum 9 ceu ludibrium rideor improbis,
Irrisumque petunt fraude nefariâ,
Nec 10 panis cinere est gratior arido, et
Potum tempero fletibus.
Istis 11 ira malis me cumulat tua.
Qui me sustuleras ex humili loco,
Sublimi gravius rursus ut è gradu
Tractum precipitem dares.
Ut 12 sero in tenebras umbra crepusculo
Vanescit, celeres b deproperant dies
In mortem, veluti sub medio die
Fœnum corpus inaruit.
At 13 te perpetuis sæcula sæculis
Nectentem, volucris non fuga temporis
Carpet, nec memorem nominis obruet
Famam posteritas tui.
Tandem 14 surge pater, tecta Sionia
Jam lenis placido respice lumine.
Jam pleno redeunt tempora circulo,
Promissumque ferunt diem.
Jam 15 servi lapides respiciunt tui
Dissectos, faciles, sparsaque rudera,
Incultique soli jam miserabilem
Versâ mente dolent vicem.
Ut 16 vertat populos terror in exteros,
Ut nomen Domini sit celebre omnibus,
Et numen, c trifidum quà colitur solum

Formi-

Formidabile regibus:
Versam 17 restituet quum Solymam, suæ
Majestatis opes quum dabit adspici:
Lugentum 18 miseris quum querimoniis
Flectet se et prece supplice.
Scribeutur 19 tabulis ista fidelibus,
Seris ut Domini nota nepotibus
Sit laus, nec senium prodita posteris
Nôrit gloria sæculis.
De 20 sanctis adytis æthereæ domus,
Templi se positis de penetralibus,
Cœlestis Dominum non piguit soli
Curas respicere ad leves;
Nexorum 21 ut gemitus audiat et neci
Addictos tetricâ compede liberet,
Laudes 22 ut Solymæ templa Deo sonent,
Et nomen recinat Sion
In cœtu celebri. 23 Tum procul ultimis
Terrarum populi finibus exciti
Illuc sacra ferent, et Domino dabunt
Reges munera supplices.
Quamvis 24 in medio curriculo meum
Robur comminuit, destituit manum,
Atque ævi spatiis tempora lubrici
Contraxit brevioribus:
Clamabo 25 tamen, O mi Deus unice,
In vitæ medio ne stadio brevem
Cursum siste rotæ: quantulum ad ultimam
Iam metam supereſt mihi?
Te nunquam brevibus clausa recursibus
Astrorum senio conficiet dies:
Tu 26 terræ stabilis mole, volucribus
Tu cœli prior ignibus.
Illis 27 interitus stant sua tempora:
Tu nullo interitum tempore senties,

Annorum.

Annorum ſeries cetera deterit,
Ut veſtis teritur vetus,
Ut detrita novis pallia veſtibus
Permutat locuples: ſi cabit et redit,
Et mutat facies imperio tuo
Mundi dædala machina.
At 28 tu, qui fueras, ſemper es atque eris:
In te ipſoque habitas; nec varias vices
Decurſo patiens tempore, permanes
Metæ ſæcula neſcia.
Sed 29 ſervi ſoboles et ſobolis tui
Servi poſteritas per ſeriem tuis
Tecum perpetuis æmula ſæculis,
Ævi tempora tranſigent.

PSAL. CIII. Benedic anima mea, &c.

Hîc incredibili ſuavitate et elegantiâ celebrat Propheta multiplicia Dei in genus humanum beneficia, tam præſentia quàm æterna; alioſque ad idipſum faciendum cohortatur. In primis autem ſplendidiſſimis verbis et ſignificantiſſimis ſimilitudinibus amplificat infinitam Dei bonitatem et miſericordiam, qua ipſe æternus, genus humanum fragile et caducum complectatur. Proinde et angelos, et omnes res à Deo creatas, atque adeò animam ſuam exhortatur, ut pro tantis beneficiis immortales Deo gratias agant, eorumque nullo unquam tempore obliviſcantur.

Carminis genus 5.

SIt 1 parens rerum mihi carmen, illum
Vox canat, ſenſus petat, et remotis
Quiſquis eſt fibris vigor, et ſacratum
Nomen honoret.
Mens 2 Deo laudes cane, redde grates
Mens Deo: nullis benefacta ſæclis

Excidant,

Excidant,& quæ tribuit benignâ
Munera dextrâ.
Qui 3 scelus tollit maculosum, & ægros
Sanat angores,4 animoque vires
Reddit,et vitæ properante fato
Prorogat annos.
Qui 5 manu larga tibi plura donat,
Ore quàm poscas,animo vel optes:
Servat ac in morem aquilæ,virentem
Flore juventam.
Integer 6 judex, scelerumque vindex
Tradidit sancto sua jura Mosi:
Isaci 7 prolem docuit piarum
Dogmata legum.
Lenis 8 & blandus,dare dona largus,
Tardus irasci, 9 neque sempiternæ
Sævit offensæ memor,aut perennes
Ardet in iras.
Nec 10 modus pœnæ numerusve nostris
Æquus est culpis,11 bonitas redundat
Latiùs,terræ plaga quàm remoto
Distat olympo.
Tam 12 procul nostri maculas removit
Criminis, quàm se procul à cubili
a Gaditano soloriens Eois
Exserit undis.
Qualis 13 in natos placidi parentis
Lenitas,talis Domini benigni est,
Quisquis illius pietate vera
Nomen adorat.
Tu 14 sinus mentis penitus repostos,
Tu pater nosti penetrale cordis,
Quippe nos terræ memor è rubenti
Pulvere factos.
Herba 15 ceu,lactens pueri venustas,

Prodit, occultoque adolescit ævo,
Donec ut fœnum cadat arefactum
Falce senectæ,
Instar 16 aut floris Tyrio comantis
Murice, ut vultu modicè sereno
Risit, afflatu tepidi repente
Concidit Austri,
Sed 17 Dei æternâ bonitate in ævum
Tutus æternum, remanet piorum
Cœtus, & longâ serie propago
Sera nepotum:
Si 18 nec æternas violabit ictî
Fœderis leges, memoriqne *justa*
Mente servârit, referatque vitâ
Puriter actâ
Ille 19 flammantis super alta cœli
Culmina immotum solium locavit,
Et suo nutu facilè universum
Temperat orbem.
Angeli 20 *justis* Domini ministri,
Sub *jugum* jus est quibus et potestas
Cuncta cogendi, Domino Deoque
Pangite laudes.
Quique 21 castrorum comites bmeretis
Sub ducis tanti imperio, audientes
Sedulo dictis, Domino Deoque
Pangite laudes.
Quæque 22 per vastos ubicunque fines
Imperi pollens opifex creavit,
Plaudite, auctori Domino Deoque
Pangite laudes.
Mens Deo grates cane: redde grates
Mens Deo hunc sensus petat, et remotis
Quisquis est fibris vigor, et beatum
Nomen bono ret.

PSAL.

PSAL. CIV. Benedic anima mea &c.

Psalmus hic incomparabili verborum splendore & elegantiâ celebrat omnipotentiam, sapientiam & bonitatem Dei, ex creatione, gubernatione & conservatione mundi, rerumq; omnium in cœlo, terra, et mari elucentem. In primis, autem predicat ejus dem philanthropian, gratoq; se animo hæc beneficia Dei semper in are habiturum esse pollicetur.

Carminis genus 1.

TE 1 rerum Deus alme canã Dominumq; patremq;
Magne parens, sanctâ quàm majestate verendus,
Æther is eternas rector moliris habenas!
Te 2 decor, auratis ambit te gloria pennis,
Et circumfusum vestit pro tegmine lumen.
Tu 3 tibi pro velo nitidi a tentoria cæli
Et liquidas curvo suspendis fornice b lymphas,
Et levibus ventorum alis per inania vectus,
Frænas ceu celeres volitantia nubila currus.
Apparent 4 acinctæ auræ flammæque ministræ,
Ut jussa accipiant. 5 Stat nullo mobilis ævo
Terra super solidæ nitens fundamina molis,
Pollenti stabilita manu. 6 terra obruta quondam
Fluctibus, ut fuso super ardua culmina velo:
Sed 7 simul increpuit tua vox, tonitruque tremendo
Insonuere auræ, & paulatim ascendere montes
Cernere erat, sensimque cavas subsidere valles,
Inque cavas valles trepidas decurrere lymphas.
Néve 9 iterum immissâ tellus stagnaret ab undâ,
Limitibus compressa suis resonantia plangit
Littora, præscriptas metuens transcendere metas
Tum 10 liquidi fontes imis de collibus augent
Flumina per virides undas volventia campos,

Unde

Unde 11 sitim sedent pecudes, quæ pinguia tondent
Pascua, quique feris e onager saxa invia silvis
Incolit, 12 hic levibus quæ d tranant aera pennis,
Per viirdes passim ramos sua tecta volucres
Concelebrant, mulcentque vagis loca sola querelis.
Tu 13 pater aerios montes campos que jacentes
Nectare cælesti saturas, fœcundaque rerum
Semina vitales in luminis elicis oras;
Unde 14 pecus carpat viridis nova pabula fœni:
Unde olus humanos geniale assurgat in usus
Quæque novent fessas e cerealia munera vires:
Quæque 15 hilarent mentes jucundi pocula vini:
Quique hilaret vultus succus viridantis olivi.
Nec 16 minus arboribus succi f genitabilis humor
Sufficitur: 27 cedro Libanum frondente coronas:
g Alitibus nidos abies tibi consita surgit,
Nutrit ubi implumes peregrina ciconia fœtus.
Tu 18 timidis montes damis, cava saxa dedisti,
Tutus ut abstrusis habitaret h echinus in antris:
Tu 19 lunæ incertos vultus per tempora certa
Circumagis: puroque accensum lumine solem
Ducis ad occiduas constanti tramite metas:
Inde 20 superfusis cuncta involventibus umbris,
Per tacitas spargis nocturna silentia terras.
Tum 21 fera prorepit latebris, silvisque relictis
Prædator vacuis errare leunculus arvis
Audet, & è cœlo mugitu pabula rauco
Te patrem exposcit: 22 dein rursus sole renato
Abditur occultis prædatrix turba cavernis:
Inque 23 vicem subeunt hominum que boumq; labore
Donec sera rubens accendat lumina vesper.
Sic 24 pater in cunctos i didis te commodus usus:
Nec tantùm tellus, genitor, tua munera sentit,
Tam variis fœcunda bonis: 25 sed & æquora ponti
Fluctibus immensas circumplectentia terras,

Tam

Tam laxo ſpatioſa ſinu: tot millia gentis
Squamigeræ tremulâ per ſtagna liquentia caudâ
Exſultant:26 tot monſtra ingentia& horrida viſu
Veliferas circumnant puppes:grandia & cete
Effingunt molles ¹ vitreo ſub marmore luſus.
Atque 27 adeò quæ terra arvis, quæ fluctibus æquor
Educat,à te uno pendent,pater optime, teque
Quæque ſuo proprium poſcunt in tempore victum;
To 28 magnam pandente mannm,ſaturantur abunde
Omnia 29 te rurſus vultum condente,fatiſcunt:
Te tollente animam,ſubito exanimata recurrunt
In cinerem:30 inſpirante animam te denuò,ſurgit
Illico fæcundæ ſobolis generoſa propago,
Et deſolatas gens incolit aurea terras.
Sic 31 eat,ô nullo regnet cum fine per ævum
Majeſtas divina,ſuumque in ſæcula lætus
Servet opus Deus, ille Deus,quo territa tellus
Concutiente tremit,montes tangente vaporant
Fumiferâ trepidum nebulâ teſtante pavorem.
Hunc33ego,dum vivam,dum ſpiritus hos reget artus
Uſque colam:34tantum ille meas faciliſque bonuſq;
Accipiat voces,nempe illo oblector in uno
At 35 vero impietas plane exſtirpetur ab ima
Radice,et ſcelerum ſtirps nulla repullulet,ac nos
Te rerum Deus alme patrem Dominumquecanemus

PSAL. CV. Confitemini Domino,&c.

[Hic quoque Pſalmus mirificè prædicat gratuitam Dei bonitatem et miſericordiam, Abrahamo potiſſimum,ejuſque poſteritati peculiariter ad id electæ,ſine ulla intermiſſione,præſtitam,eò uſque, donec terram Chananeam toties promiſſam occuparet. Quod eo nomine factum eſſe aſſerit, ut populus magnitudine multiplicium Dei beneficiorum motus viciſſim perpetuâ quadam vitæ innocentia Deum veneraretur, ipſiuſque legi ſummo ſtudio obtemperaret

Carm.

Carm. genus xxiv.

Recentiora exemplaria hic binos versus conjungunt gen. Carminum 27.

Discantus.

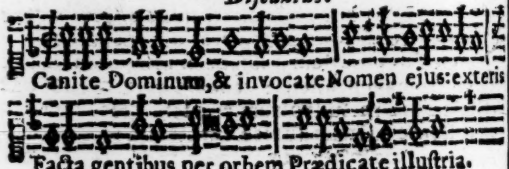

Altus.

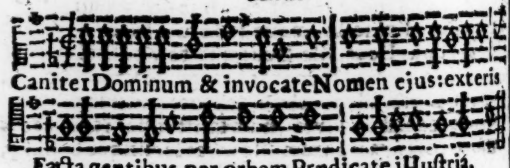

Ille 2 sermo, carmen ille, &
Illius miracula,
Nomen 3 ejus, numen ejus,
Una nobis gloria.
Hunc amantum & hunc petentum
Palpitet cor gaudio.
Robur 4 ejus, pignus ejus
Sacrosanctum roboris
Petite: vultum ejus beatum
Contineuter quærite.
Subeat 5 animum, quanta nostris
Edidit majoribus
Signa, quæ portenta: legum

Scit

Tenor.

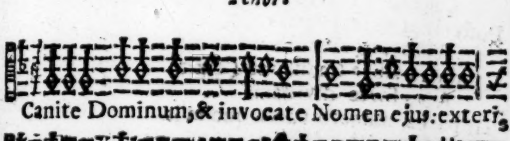

Bassus.

Scita quæ reliquerit,
Vos 6 Abrami, vos Iacobi
Posteri servi Dei
Separati, sorte lecta
Natio, vos alloquor,
Ille 7 rerum rector unus,
Orbis unus arbiter,
Pacta 8 nostris firma servat
Facta cum majoribus:
Verba meminit: mille sancta in
Sæcla nectit fœdera
Icta 9 primitus cum Abramo,
Deinde jurata Isaco:

Isaci

Isaci 10 sancita nato,
Lege non mutabili:
Posterisque sempiterno
Roborata vinculo:
Quum 11 tibi a Chananæa (dixit)
Arva sorte dividam.
Turba 12 numero parva quamvis
Advena illic degeret,
Aucta nondum stirpe longis
Temporum de cursibus,
Regnari 13 quanquam & nationes
Exsul errans verteret;
Hos 14 tamen Dei benigna
Fovit indulgentia:
Vimque duram præpotenti
Dextrâ ab illis arcuit:
Et minis reges potentes
Tetricis compescuit.
Ne 15 mihi (inquit) consecratos,
Ne mihi unctos tangite:
A meis, moneo, prophetis
Abstinete injuriam.
Quum 16 famem voracem in orbem
Contumacem induceret,
Gentibusque alimenta latè
Noxiis subduceret,
Prævium 17 misit ministrum
Nili ad arva fertilis.
b Filium pulcræ Rachelis
c Mango turpis vendidit:
Carceris 18 latuit tenebris,
Crura vinctus compede:
Somnii 19 donec soluti
Nota regi veritas
Crura 20 ferro liberavit,

Solvit

Solvit animum crimine,
Et 21 novâ sortis benignæ
Jam vicissitudine,
Regiorum servulorum
Servus ante ignobilis,
Fræna rerum tractat unus:
Nuper 22 è custodia
Missus, aulæ purpuratos
Nunc coercet vinculis:
Et senum juvenis severæ
Præsidet prudentiæ.
Isaci 23 tandem propago
Culta relinquens patria,
Pinguis ad fluenta Nili
Castra fixit advena.
Ac 24 Deo fovente, lætâ
Stirpe sic refloruit,
Viribus brevi ut præiret
Inquilinus incolas.
Tum 25 Phari rector superbæ
Mente versâ Abramidas
Fraude molitus nefandâ
Stirpitus revellere:
Circulo 26 donec voluto
Destinati temporis,
Legifer cum fratre Moses
Missus est divinitus.
Ac 27 Pharon Pharique regem
Terruit miraculis.
Ergo 28 natura, imperantis
Non rebellis jussibus,
Vestiit polum tenebris,
Et solum caligine
Condidit, seu nocte cæca

Sole juſſo cedere :
Unda 29 decolor cruoris
Tabe rivos polluit.
Squameæque ſtrage gentis
Inquinavit littora.
Terra 30 felix ante frugum,
More nunc præpoſtero,
Turpibus fœcunda ranis
Squalet: ipſa regia
Fœta ranis, ipſa regum
Fœta ſunt cubilia :
Fusâ 31 deinde nube densâ
Muſca Memphin occulit,
Et pediculorum ubique
Fœda erant examina:
Inſtar 32 imbrium ruebat
Miſta flamma grandini,
Arbores 33 nudans comantes,
Fronde, flore, fructibus.
Quod 34 reliquit atra grando,
Mox locuſta perdidit:
35 Bruchus e abſtulit, locuſtas
Quod voraces fugerat.
Tot malis ſubinde ſævis
Icta Nili regia,
Quum ferox non mitigaret
Contumaces ſpiritus,
Dira populum mox in ipſum
Verſa pœna ſæviit.
Prima 36 pignorum repentè
Per penates omnium
Occidere cuncta planctu,
Cuncta fletu perſonant.
Rege 37 tandem pertinace

Cladibus

Cladibus perterrito,
Sancta Memphin gens reliquit
Jam tyranno libera,
Dives auro argenteisque
Barbarorum poculis.
Nec tot inter millia ullum
Languor antentaverat.
Ergo 31 Nili jam pavore
Liberata regia,
Voce, vultu, plausibusque
Præferebat gaudium.
At 39 parens memor benignus
Gentis electæ sibi,
Per siticulosæ arenæ
Vastitatem impervium
Castra nubis texit umbrâ,
Luce: noctem luridam
Ignum latè coruſco
Temperavit lumine.
Arva, 40 victum quum rogarent,
Texit fimberalitum:
Panis impluit per auras
More densæ grandinis:
Petra 41 jussa fudit undas:
Deque rupis viscere
Antè sicca solitudo
Flumen hausit. 42 Scilicet,
Fœderis parens benignus
Immemor nunquam sui,
Quod sibi caro cum Abramo
Sempiternum fecerat.
Sic 43 parentum stirps piorum
Tuta ductu numinis,
Arva liquit fraudulenta

Perfidi g Pelusii;
Occupatis 44 efferarum
Nationum sedibus,
Tradidit Deus labores,
Impiorum eis carpere;
Sanctiones 45 ut tenerent
Sacro sancti fœderis,
Et piarum ad jussa legum
Facta cuncta fingerent.
Laus, honor, decusque Regi
Sempiterno cælitum.

PSAL. CVI. Confitemini Domino &c.

Hoc Psalmo miracula & beneficia Dei multiplicia ex antiquis historiæ sacræ monimẽtis repetuntur et enumerantur: ita ut simul Iudæi, ingenua confessione & suam et patrum suorum petulantiam et contumaciam, beneficiorum divinorum immemorem, agnoscant, et deplorent; et ad solius Dei bonitatem et misericordiam in angustiis suis confugiant.

Carm. genus xiv.

LAudate 1 regem cælitum, regem bonum,
Suisque nullo non benignum tempore.
Quis 2 facta verbis æquet eloquentiâ
Quis assequetur illius potentiam?
O 3 ter beatos æqui amantes, & tuæ
Præscripta legis qui tuentur a jugiter!
Memento 4 nostri facilis & favens, tuum
Prospicere populum quâ soles clementiâ;
Et me revise lenis ac salutifer,
Ut 5 separati tibi bonis populi fruar,

Carpamque

Carpamque lætus quo fruuntur gaudio,
Hæreditatique comes applaudam tuæ.
Sceleſta 6 proles cum ſceleſtis patribus
In te rebelles multa iniqua fecimus:
Abominanda dira perpetravimus.
Nam 7 nec tyranni Ægyptii ex ergaſtulo
Noſtri parentes liberi per te, tua
Oſtenta graviter ponderarunt, nec tuæ
Meminêre gratis mentibus clementiæ:
Sed propter undas æquoris rubri, duces
Adverſus animis turba contumacibus
Obmurmuravit: 8 At parens malis bonus
Pœnas remittis, ut tuam clementiam
Agnoſcat orbis, & tremat potentiam.
Nam 9 comminanti ceſſit unda fluctuum;
Suſpenſa moles hinc & inde per b ſali
Tranquilli arenas aridam dedit viam,
Ceu ſolida campis figerent veſtigia:
Donec 10 tyranno liberati & hoſtium
Crudelitate, tuta tuti littora
Tenuere. 11 at hoſtes c vorticoſo d gurgite
Abſorpſit unda cladis ut nec nuncius
Supereſſet. 12 illic tum ſalutis compotes
Fidemque verbis præbuere, & cantibus
Cecinêre feſtis numinis potentiam
Metu 13 repulſo; protinus laſcivia
Animos rebelles perculit: nec amplius
Meminêre ſigna nec pericla priſtina:
Repentè 14 pravâ perciti libidine
Arſêre, verbis & Deum procacibus
Ira impulerunt fræna juſta ſolvere:
Ac 15 flagitatos impiè dedit cibos,
Juſtiſque pœnis impios coercuit.
Nec 16 pœna mentes nec benignitas feras

Mollire potuit, quin procaciter ducem
Ducisque fratrem peteret æmulatio,
Et freta studia semper ambitio malis.
Sed 17 factiosos terra vasto condidit
Sinu dehiscens, 18 flammeique gurgitis
Torrens vorago devoravit impios.
Nec 19 noxiorum monita tot pœnis modum
Gens prava sceleri fecit. e Horebi in jugo
(Proh facinus!) ante imaginem bovis Dei
Imago sese stravit, 20 & fronde saturi
Simulacra tauri coluit instar numinis;
Partæ 21 salutis nuper ingrata immemor
Miraculorum in urbibus f Neloticis
Et 22 fluctu eodem sospite, subrutos
Hostes superbos vorticosis æstibus.
Ergo 23 scelestos ira justa perdere
Ibat: furenti ni Deo carum caput
Pro gente g Moses obtulisset, & prece
Frænâsset iras. 24 nec tamen turbæ furor
Illic, quievit expetitum tamdiu
Uber feracis sprevit agri; nec fidem
Mosi docenti, pollicenti nec Deo
Habuit; 25 tumultu castra complens respuit
Imperia; 26 donec ille munificus parens,
Delere promptus inter invia montium
Toties rebelles, extulit dextram, 27 & genus
Per nationes impias disperdere
Jam destinârat; 28 ante sculpta numina
Iterum protervi procidêre, & mortuis
Diis thura lectasque immolarunt hostias,
Deum 9 sceleribus provocaverunt novis,
Iramque rursum exasperarunt vindicem.
Justâ incitatus 30 donec ira h Phineas
Ferro scelestam puniit licentiam;

Et ſævientem dexteram compeſcuit
Domini,31 ſibique peperit æternum decus,
Quod nulla fileant poſterorum ſæcula.
Nec 32 contumaces ſupplicia tot ſpiritus
Coercuerunt,1 Meribæ ad undas quin Dei
Rurſus furorem accenderent;33 nec publico
Moſes furore liber etiam incredulâ
Oratione vertit iram numinis
In ſe.34 Potiti deinde pactis finibus,
Nec impiarum ſemen omne gentium
Diſperdiderunt funditus,nec juſſibus
Rectè monentis paruerunt numinis
Sed 15 ſe profanis miſcuere gentibus,
Didicêre ritus,ſerviere ludicris
Diis ;36 ac eorum mancipati cultibus,
Tenuere puras à ſcelere nullo manus.
Quippe 37 immolarunt filios ac filias
Ad dæmonum aras,38 & ſuæ propaginis
Tinxere ſculptos ſanguine innocuo deos
Terramque ſanctam polluerunt cædibus.
In 39 ſcelera proni abominandum ſuæ
Manus adorant opera,40 patrium deum
Juſtas ad iras provocarunt,41 ut ſuam
Hæreditatem abominatus impiis
In ſervitutem manciparet hoſtibus:
Quorum 42 ſevero penè contriti jugo,
Poſuere ſævam ſpiritus ferociam.
Ac 43 liberati ſæpe Domino vindice,
Rurſus rebelles ſpiritus in vindicem
Sumſêre:rurſus ob ſcelera pœnas ſua
Dedêre;44 mitis nec Dei bonitas tamen
In rebus arctis innocentium á prece
Avertit aurem:45 fœderis memor ſui
Pœnas remiſit lenis & placabilis.

Quin 46 & ſuperba corda gentis barbaræ,
Cui ſerviebant dirutâ jam patriâ,
Lenivit, animos omnium ut perſtringeret
Imago à ſortis flebilis vel hoſtibus.
Tu 47 nos tuere, Domine noſter & Deus,
Et è profanis gentibus recollige:
Ut te canamus, nomen ut ſanctum tuum
Celebremus unum, 48 populus omnis ut ſimul
Dicat, Deo, quem poſteri Abrami colunt,
Sit laus, honorque in ſæculorum ſæcula.
Amen, amen.

GEOR.

GEORGII BUCHANANI Paraphrasis in Quintum Librum Psalmorum

PSAL. CVII. *Confitemini Domino, &c.*

Psalmo CVII, hoc præcipuè agit Propheta, ut doceat omnes afflictiones & pœnas Dei voluntate irrogari & auferri, ad quod ipsum demonstrandum adducit exempla exulum, captivorum, ægrotorum, tempestatibus maris jactatorum, aliisque calamitatibus oppressorum; quorum & in angustiis suis preces, & in liberationibus actiones gratiarum commemorat; et generatim docet, omnia in hoc mundo divinâ providentiâ et nutu administrari, mutari, instaurare et conservari. Proinde hunc unum perpetuis laudibus esse celebrandum.

Carm. genus i.

CAntemus 1 Dominumq; bonum facilemq; parem-
Cujus habet nullas larga indulgentia metas.
Hunc 2 grato simul ore canant, quos dira tyrannis
Quum premeret, sævo incolumes exhoste recepit,
Et juga captivo excussit servilia collo;
Perque 3 feras gentes sparsos, quà surgit ab undis,
Et qua diversas abjens se condit in undas
A Phœbus, ab arctoæ campis glacialibus ursæ
Collegit, tepidoque domum revocavit ab Austro.

Per 4 ſteriles ſaltus & inhoſpita ſaxa vagantes,
Qui nulla ad cultas ducunt veſtigia terras,
Fracti 5 animos mœrore, inopes undæque cibique
Auxilium miſeris imploravêre querelis.
Audiit 6 orantes, & opis miſeratus egen os,
Omnibus exolvit mœrentia pectora curis,
Monſtravitque 7 viam cultas quæ ferret ad urbes.
Ergo 8canant Dominumq; bonum, facilemq; paren.
Et latè ignotis pandant facta inclyta terris: (tem,
Quippe 9 ſitim victuque famem compeſcuit ægram,
Reddidit & membris vires animoque vigorem:
Quique 10 Dei monitis ingratâ mente relictis,
Carceris 11 in tenebris & cæca nocte jacebant,
Quũ 12 tremerent gelidæ exanimes formidine mor
Afflictique 13 malis humiles fractique jacerent, (tis
Auxilium miſeris imploravêre querelis:
Audiit orantes, & opis miſeratus egenos,
Omnibus exolvit mœrentia pectora curis.
Vincla 14 manu validâ rupit, mortiſque timorem
Reppulit, & tetris pavidos eduxit ab umbris.
Ergo 15 canant Dominumq; bonum facilemq; paren
Et late ignotis pandant facta inclyta terris (tem,
Liminaque 16 & portæ qui clauſtra refregit ahenæ.
2 Deliciis 17 animi vires quum ſtulta libido
Affligit, corpuſque gravi languore ſolutum
Stultitiæ pendit pœnas, 18 & morte propinqua
Rejiciunt omnem faſtidia marcida victum,
Auxilium 19 miſeris qui imploravêre querelis.
Adſpicit orantes, & opis miſeratus egenos,
Omnibus 20 exolvit mœrentia pectora curis:
Ereptiſque ſuo lethi de limine verbo,
Reſtituit, lætumque novat per membra vigorem.
Ergo 21 canant Dominum bonum, facilemq; paren
Et late ignotis pandant facta inclyta terris: (tem,
Et 22 meritis cumulent memores altaria donis,

Et

t grata acceptam teſtentur voce ſalutem.
Qui 23 mare fluctiſonum e ſulcat, curviſque d carinis
Admovet externas vaga per commercia gentes,
Non 24 ignota illi divina potentia, nec quæ
Monſtrat in immenſo miracula ſæpe profundo.
Quùm 25 jubet, irrumpunt venti ſtridente procellâ
Et 26 mare nunc ſpumis canentibus aſtra laceſſit,
Et nunc tartarei ſubſidit ad ima barathri:
Pallent 27 ora, metus trepidantia pectora pulſat,
Et velut oppreſſis vino veſtigia nutant,
Callida nec cani juvat ars aut cura magiſtri;
At 28 Dominum ut mœſtis imploravere querelis,
Exaudit trepidos, & opis miſeratur egenos.
29 Jam e venti ponunt, ſtrataque æqualiter undâ,
Arrident tacîti tranquilla ſilentia ponti.
Jam 30 poſita læti gaudent formidine nautæ,
Cum lacetæ optatum portum tetigere carinæ.
Ergo 31 canant dominumq; bonũ facilemq; paren-
Et latè ignotis pandant facta inclyta terris. (tem
Hunc 32 populi cœtus laudent, ſanctique ſenatus
Concilium ſuper aſtra ferat, 33 qui flumina ſiccat,
Et riguos paſſim rivis f bullantibus agros,
Fontibus occluſis ſitienti damnat arenâ:
Et 34 fœcunda ſui facta ob ſcelerata coloni,
Arva jubet ſalſis ſubito ſterileſcere glebis:
At 35 contrà inſterili campo malè pinguis arenæ
Stare lacus, pingueſque facit ſtagnare paludes,
Et fluviis ſiccos riviſque fugacibus agros
Irrigat, 36 atque inopi tranſmittit habere colono,
Quique novas ſanctis moderetur legibus urbes,
Et 37 ſcrobibus credat vites, & ſemina ſulcis,
Unde legat dulces maturo in tempore fructus,
Quos pater omnipotens alit, 38 & proventibus auget
Aſſiduis pecorum fœtus. 39 Ubi neſcia rurſus
Commoda fortunæ modice mens ferre ſecundæ,

Fræna

Fræna dedit vitiis, retrahit sua munera justus
Arbiter, 40 indomitos animos & corda superba
Cladibus affligit: sævis punire tyrannis
Tradit, & ignavo petulans sub principe vulgus
Contemtum, populis prædam jubet esse propinquis,
Perque inopes victus terras traducit, ubi antè
Nulla hominum tritum monstrant vestigia callem.
Avertit 41 mala pauperibusque animique modestis,
Atque hilares multâ fœcundat prole penates
Hæc 42 spectant gaudentq; boni male conscia mussat
Turba metu. 43 At, animi quibus est solertia curâ
Assiduâ volvunt, memoriq; hæc mente recondunt
Lucent ut cunctis Domini clementia terris.

PSAL. CVIII. *Paratum cor meum, etc.*

Psalmus CVIII. primò extollit veritatem et misericordiam Dei, eundemq; rogat, ut in præsentibus quoq; periculis, præsto sit, quod quidem Deus se facturum benignè pollicetur, illi igitur propheta gratias agit, omnemq; suæ gubernationis felicitatem, & victoriarum splendorem, à solo Deo proficisci asseverat.

Primi duodecim versus concludunt Psalmum LVII secundi viginti postremi, suprà quoq; in fine Psalmi LX positi, hîc iterantur.

Carm. genus II.

MEns invicta malis, animi vigor integer, orbis
Te voce rector, te celebrabit lyrâ:
Ejà 3 age, depositis mens expergiscere curis,
Et tu canora barbitos cum nabliis,
Dicyùs auroræ quam lucifer excitet ignes,
Aurora cantus quam volucrum exsuscitet,
Te pater alme canam, 4 populos tua facta per omnes

Quacun-

Quacunque tellus panditur, vates feram,
Nam 5 tua siderei bonitas fastigia cœli,
Fidesque tractus nubium supervolat.
D6 Deus augustum nitido caputexere cœlo,
Ostende terris gloriæ jubar tuæ:
Eripiasque 7 tuos gelidi formidine lethi
Præsens, & opifer invocantes audias.
Audiit 8 ex adytoque Deus flammantis Olympi
Vocem rependit gaudii prænuntiam.
En tibi frugiferos sichime dispertiar agros,
Vallem Suchoti metiar a decempedâ.
Nónne 9 mihi parent Jacobi pignora quisquis
Vel b pecore tondet arva, vel c vomere secat?
Oppida 10 sub pedibus Syriæ calcabo superbæ,
Moabum, Idumen & Palæstinas domos
Quis 11 mihi pandet iter munitas ductor ad arces
Muros Idumes divitis quis diruet?
Quis, 12 nisi tu nostræ gentis Deus unice tutor?
Qui nos premendos hostibus reliqueras,
Offensus vitiis pravis: nec in arma ruentes
Nostros præibas dux, ut antè, exercitus:
Nunc 13 pater auxilium rebus bonus adfer in arctis:
Humana fallax credulos spes decipit,
Te 14 duce, victrici decorati tempora lauro,
Pedibus prememus hostis arroganti am.

PSAL. CIX. *Deus, laudem meam ne tacueris, &c.*

Hoc Psalmo David, sustinens personam Christi pro nostris peccatis afflicti, & à Juda proditi, gravissimè conqueritur de simulatorum amicorum ingratitudine, perfidiâ, calumniis & injuriis, divisq; multipliciibus quendam eorum devovet; & Dei patricinio & præsidio salutem suam commendat, atq; ideo quoq; voti hujus sui compos fieri expetit, ut inimici intelligant, Deo innocentiam suam curæ fuisse. Carm.

Carm. genus II.

NE 2 ſileas, ne diſſimula mea gloria, neve
Sine veritatem ſupprimi mendacio.
Me ſcelerati oris fraus, & crudele venenum,
Proterva fictis lingua me premit dolis.
In 3 me odia occultis acuunt ſermonibus iras,
Et immerenti fabricant moleſtiam.
Qui 4 mihi debebant fidum ſolamen amici,
Probra ingerebant clanculum & convicia:
Aſt ego, ſecreta tibi qui penetralia mentis
Cernis, dolente corde fundebam preces.
Omnibus 5 officiis culti mihi damna rependunt,
Remunerantur odio amorem ſimplicem.
Tu 6 pater hunc ſævo vexandum trade tyranno,
Vaſtator illi ad dexteram adſtet Angelus.
Judicis 7 adſtiterit quum ſordidus ante tribunal,
Damnatus a aſperis exeat ſententiis.
Quum volet iratos animos inflectere fando,
Oratione judices exaſperet.
Ante 8 diem fato pereat præreptus acerbo,
Locumque vacuum dominus occupet novus.
Orba 9 fleat ſoboles, viduâ gemat uxor in aulâ,
Ejecta 10 proles patrio exulet ſolo:
Inſtabilis, mendica, vagis erroribus orbem
Luſtret, quietum reperiat nuſquam locum.
Conturbetque 11 domum miſeram, inſcribatq; pena-
Scrutatus omnes fœnerator arculos. (tes
Ignotuſque hæres longo congeſta labore
Rapiat. 12 opemque nemo poſcenti ferat:
Nullaque 13 progeniem miſeratio ſublevet orbam,
Mors falce totam demetat ſemel domum:
Proxima gentem omnem cum nomine deleat ætas;
Apudq; 14 Dominum patris erratum, ut recens,

Ante

Ante 15 oculos interque manus verſetur & erret;
Nec vitia matris tollat ulla oblivio.
Utque 16 erat oblitus miſerandi, oblivio gentem
Ejus perenni ſupprimat ſilentio
Qui dejectum, inopem, & curis mordacibus ægrum
Pertrahere mortis nixus eſt in retia.
Semper 17 ei veluti fuerat maledictio cordi,
Maledicta in illum & execratio cadent.
Ac 18 veluti ſtudio fugit benedicere pravo,
Sic nullus illi cupiat aut dicat bene,
Et velut obtegitur talari corpus amictu,
Totus miſeriis ille ſordeat obſitus.
Sic in cuncta illi paſſim ſe viſcera fundant,
Ut oleum in oſſa penetrat, unda in viſcera.
Hoc 19 ergo incedat ſemper veſtitus amictu;
Hæc zona lumbos cignat illi & illia.
Ante 20 Deum tales pendat detractio pœnas,
Et clàm ſalutem quiſquis opugnat meam,
Alme 21 pater, pater alme, tuâ me protege dextrâ,
Et invidorum libera calumniis;
Ut nomen latus omne tuum telluris honoret,
Et ſuavitatem ſentiat clementiæ.
Eripe me invidia; 22 ſum pauper, egenus & b expes;
Animumque curæ turbidum urunt anxiæ.
Non 23 aliter pereo ſpecies quàm futilis umbræ,
Pallent tenebris ſera quum crepuſcula;
Aut ubi decuſſis ſolerti indagine ramis,
Locuſta e tectis pulſa frondeis cadit.
Genua 24 labant infirma, artus jejunia ſolvunt;
Exangue ſiccis corpus aret oſſibus.
Me 25 tumidi probris hoſtes petière ſuperbis;
Me conſpicati capita quaſſarunt ſua.
Adfer 26 opem, ſervumque tuum, pater optime, ſerva
Pro lenitate ſemper aſſueta tibi.
Agnoſcant 27 tuam, rerum pater optime, dextram;

Tuâque

Tuaque salvum mesciant clementiâ.
Dum 28 maledicta vomenthostes, dum probra loquen-
Bonusque placidusq; benedicis tu mihi: (tur
Dum confusa illis turpis pudor ora notabit,
Lætitia servi pectus hilarabit tui.
Hos 29 pudor, ut talos à vertice vestis ad imos
Effusa latè corpus omne contegat;
Hos pudor, & mœrens turbato infamia vultu,
Qui me maligno dente rodunt, obruat.
Ast 30 ego tum Domino grates memor ore sonabo,
Cœtuque laudes in celebri concinam;
Qui 31 stetit auxilio dexter cum paupere, vitamq;
Eripuit ejus hostium ludibrio.

PSAL. CX. Dixit Dominus Domino, *&c.*

Psalmus CX. vaticinium habet illustre, de regno, sacerdotio, morte & resurrectione Christi, cujus quidem regnum in Sione exortum, in omnem terram fines suos sit propagaturum, duraturumq; donec hostes ejus universi sint subacti & pedibus hujus sui regis subjecti.

Carm. genus iii.

SIc 1 alloquutus Dominus est Dominum meum;
Assidè dexteram ad meam,
Dum proterendos, ceu scabellum, sub pedes
Hostes tibi pro volvero.
Ad 2 orbis oras ultimas fasces tuos
Alta ab Sione proferam:
Ut juris æqui vinculis coerceas
Fastus rebelles hostium.
Te 3 pompa lætis; quum reducet plausibus
Ad templa voti compotem,
Sancto decorus apparatu exercitus

Lætum

Latum celebrabit diem.
Non roris imber ante lucem [a] argenteis
Tot vestit arva gemmulis,
Quam multa cunctis gentium de finibus
Ad te propago confluet.
Juravit 4 & se adstrinxit immutabili
Dominus [b] sacramento tibi,
Te te futurum [c] Melchesidecis sib i
Ritu sacrorum [d] antistitem,
Sol inquieto lucis orbe dum diem,
Dum luna noctem illuminet,
Ad 5 dextram illi semper assistet tuam,
Ferro tyrannos vindice
Compescet;6 iram commodans suam tibi,
Gentes rebelles comprimet,
Ducesque regnis imperantes ditibus
Sternet solo: 7 torrentibus
Et fortuitis dum fugam premet, sitim
Victor levabit igneam.
Ergo subactis hostibus,cælo caput
Tollet decorum gloriâ.

PSAL. CXI. Confitebor tibi Domine.

Celebrat hic Psalmus Dei majestatem, justitiam; æquitatem, misericordiam, veritatem & constantiam, simulque docet, qua in re vera hominis sapientia & beatitudo consistat, nimirum in summi illius Dei timore, cultu & observantiâ.

Carm. genus iv.

Sive 1 inter fidos tractem secreta sodales,
Seu sancti stipante catervâ
Me populi loquar,alme parens,te pectore toto
Usque canam, tua munera grato

Ore

Ore feram, 2 magna æternæ miracula dextræ:
Magna quidem, sed & inclyta certè.
Et manifesta bonis, studio scrutante fideli.
Quicquid 3 enim gerit omnia splendor,
Omnia divinâ majestas luce refulgens
Illustrat, dum sidera terras
Ignea lustrabunt, hunc justum semper & æquum
Sera agnoscent sæcla nepotum.
Nec 4 quæ primævi quondam stupuere parentes
Attoniti, mirandaque natis
Invida delebunt oblivia; parcere largus
Nempe parens, facilisque querelis
Flectere cor miseris, 5 spoliis exhoste superbo
Direptis decoravit amicos.
Ne cum gente sua percussi fœderis illum
Immemorem ulla redarguet ætas.
Ostenditque 6 suas per facta illustria vires,
Quum populatus regna superba
Dimensusque novis hostilia rura colonis,
Dilectæ dedit oppida genti.
Quicquid 7 agit loquiturque, fides immobilis actus
Æqui & regula dirigit omnes.
Quæ jubet, æqua jubet, nulloque interlita fuco,
Aut tacitam celantia fraudem,
Quæque 8 nec æterno volventia sæcula lapsu
Interimant, aut tempore carpant.
Quippe adstans fidei firmæ constantia & æquum
Perpetuò rata jussa tuentur:
Quum premeret Pharii imperium crudele tyranni
Selecta de gente nepotes,
Excussitque jugum & regis fera jussa superbi
Exuit: æternaque beatis
Libertate frui donarat; pignora fera
Se jurata parentibus olim
Intemerata piæ servassent fœdera legis

Fœdera

Fœdera nullis irrita ſæclis.
Quippe Dei ſanctum eſt & formidabile nomen,
Ac ſanctè ſua pacta tuetur;
Exigit & duras violato fœdere pœnas.
Hunc to colere ex animoque vereri.
Vivendi rectè fons & ſapientia prima eſt;
Hanc cunctos qui dirigit actus
Ad metam, verè ſapit; hunc ventura nepotum
Semper dicent ſæcla beatum.

PSAL. CXII. Beatus vir qui timet, &c.

Docet Pſalmus CXII. quibus in rebus conſiſtat vera hominis beatitudo & felicitas in hac vita miſera et calamitoſa; nimirum in eo, ut verâ pietate Deum timeat et colat, et ad ipſius legem omnia conſilia et actiones ſuas conformare, ſuâque beneficentiâ et miſericordiâ ipſum Deum ſtudeat imitari. Iis autem qui hoc faciunt, eorumque poſteritati, reliqua etiam, quæ in hoc mundo habentur bona, licet impii in videant et ſtomachentur, oſtenditur non eſſe dejutura.

Carm. genus iii.

BEatus 1 ille, qui Deum rerum patrem
Pietate non fictâ colit.
Deique gaudet legibus: mores ſuos
Formare ad illas nititur.
Latè a per urbes divites potentiam
Ejus propago proferet.
Proles piorum numinis benignitas
Largâ beabit dexterâ,
Res 3 affluenter ſuppetet ſemper domi
Illi; nec ætas longior
Obliterabit æquitatis gloriam
Fructumque 4 Quum premet malos

Fortuna

Fortuna, sævo gestiens ludibrio
Mutare summis infima,
Benignitatis tum suæ justis Deus
Lucem in tenebris offeret;
Clemens bonusque in omnibus periculis
Stirpem piorum muniet.
Misertus 5 inopis vir bonus, largâ manu
Succurret indigentiæ;
Sic cuncta justo temperans examine,
Nec verba temerè ut excidant.
Non 6 turbo sortis cuncta quatientis loco
Movebit illum, nec dies
Suprema famam condet ejus invido
Oblivii silentio.
Non 7 livor illum falsa gaudens spargere
Terrebit aut calumnia;
Bellive rumor, aut egestas lurida,
Fragorque lethi proximi;
Sed mente firmâ provocat discrimina,
Deoque solo nititur.
Ceu 8 cana rupes murmurantis æquoris
Spernit minaces impetus;
Sic ille certa interritus fiducia

Carm. genus II.

Discantus.

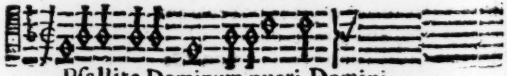

Psallite Dominum pueri, Domini

Altus.

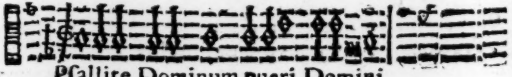

Psallite Dominum pueri, Domini

Sortis procellas sustinet ;
Ac sustinebit, dum ruinas hostium
Salvus suorum adspexerit.
Opes 9 volucris instar auræ mobiles
Largitus est egentibus;
Sibi æquitatis gloriam superstitem
Servavit, orbe gloriam
Vivaciorem, nec senectæ dentibus
Æruginosæ obnoxiam.
Dum 10 laude clarum, reque lautum splendida
Spectabit impius pium,
Curæque mentem vellicabunt anxiæ
Succumque carpent corporis ;
Dentem fatigans dente ringetur, lue
Se macerabit tabidâ.
Dominus malorum vota ridet irrita,
Spes ut modestas promovet.

PSALM. CXIII. Laudate pueri Dominum, &c.

Invitat hic Psalmus pios ad celebrationem omnipotentiæ, majestatis, et providentiæ Dei quibus omnia conserventur, et gubernentur, et inprimis humiles sublevantur, & steriles contemptique extollantur.

Tenor.

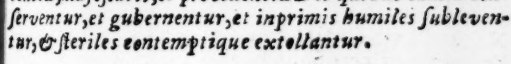

Psallite dominum pueri, Domini

Bassus.

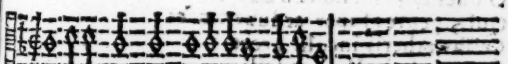

Psallite Dominum pueri, Domini

Nomen

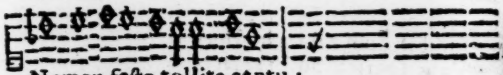

Nomen festo tollite cantu :

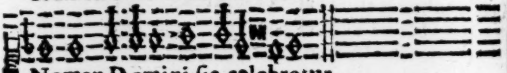

Nomen Domini sic celebretur,

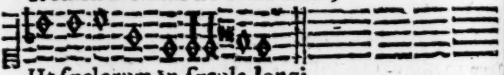

Ut sæclorum in sæcula longi

Nomen festo tollite cantu :

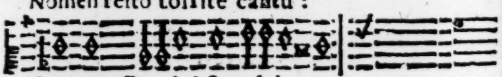

Nomen 2 Domini sic celebretur,

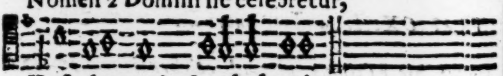

Ut sæclorum in sæcula longi

Nulla oblivia sentiat ævi.
Primo 3 à carcere Solis Eoi
Ad purpureos usque occasus,
Omnes Domini nomen adorent,
Qui 5 gentes super arduus omnes
Celsas ætheris incolit arces
Cujus longè gloria mundi
Trans flammantia mœnia vecta est.
O 5 pietatis nescia vera
Pectora ritu sacra nefando
O qui fingitis, anne deorum
Quenquam Domino similem nostro

Nostis?

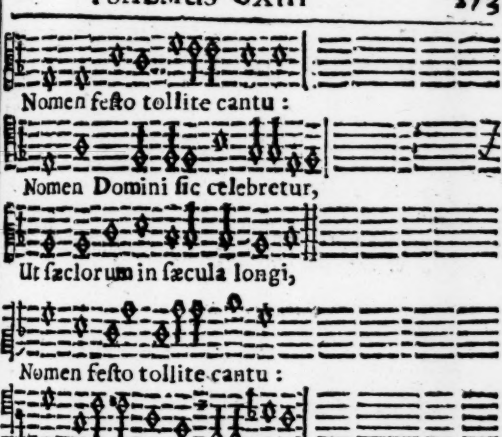

Nostis ? 6 quem super ardua cœli
Culmina positum nil latet imæ
Sub cava clausum viscera terræ,
Nihil humano procul adspectu
Trans multiplices ætheris orbes :
Inopem 7 terrâ qui prostratum
Suscitat,& de pulvere egenum
Tollit,8 ut alto positus solio
Populi primos carpat honores.
Qui 9 maternos sterili fructus
Exoratus donat, & orbos
Læta renovat prole penates.

PSAL.

PSAL. CXIV. In exitu Israel de Ægypto.

Psalmus CXIV. insigni dialogismo celebrat præcipua Dei miracula, edita, cum Israelitæ ex Ægypto in terram promissam eduocerentur. Ponit autem divisionem maris rubri et Iordanis: tremores montium et collium in promulgatione decalogi: percussam petram, è qua rivi aquarum ubertime effluxuerunt: quæ omnia Dei potentiæ et majestati submisse ascribit.

Carm. genus xxi.

QUum domus Isacidûm patrias remearet ad oras
Barbaraque invisæ linqueret arva Phari;
Ipse 2 Deus Judam cælesti numine tutum
Fecit: erat populi signifer ipse sui.
Vidit 3 & attonitas trepidum mare diffidit undas,
Jordanis refugas in caput egit aquas.
Dura 4 per intonsos salierunt culmina montes,
Ut saturas gestit dux gregis inter oves;
Celsæque frondentes movere cacumina colles,
Agnus ut in patris luxuriare solet.
Quid 5 mare vidisti, solito cur cesseris alveo?
Cur fugis in fontes fluminis unda tuos?
Cur 6 ita concusso saliistis vertice montes,
Ut satur exsultat dux gregis inter oves?
Cur ita frondenti salilistis vertice colles,
Agnus ut in pratis luxuriare solet?
Nempe 7 Dei trepidum præsentia terruit orbem,
Cui cadit in Solymos victima multa focos.
Qui 8 lapidum venas laticum laxavit in usum,
Cui fluxit largo flumine dura silex.

PSAL.

PSAL. CXV. *Non nobis Domine, &c.*

Psalmus hic primò docet, omnes victorias, & liberationes, non ad hominum, sed Dei gloriam referendas esse; & quidem veri & omnipotentis Dei, qui quantopere ab idolis & commentitiis numinibus differat, accuratè ostendit, & idololatriæ, ut similes fiant mutis illis simulacris, imprecatur: Israelitas autem universos admonet, ut omnem spem salutis in hunc unum Deum collocent: de cujus beneficentiâ et misericordiâ illis gratulatur; et se unà cum ipsis gratum Deo fore profitetur.

Carm. genus iii.

TE I magne rector orbis, haud victoriam
Ex hoste sævo poscimus,
Nos ut per omnes fama gentes differat,
Nec apparatu ut splendido
Per rora vulgi nos triumphus aureo
Curru superbos transferat;
Sed impiarum ut sæcla gentium sciant
Te largum opis cultoribus
Tuis, fideque semper immutabili
Promissa promptum solvere:
Ne 2 forte rebus insolentes prosperis,
Ubi nunc Deus vester? rogent.
Deus 3 astra noster incolens, mortalium
Nutu suo res temperat.
At 4 impiarum finxit error gentium
Manu deos inutiles.
Aurum caminis excoquens, aut malleis
Massa è sequaci bracteas
Ducens, figura multiformi ludicra
Affixit aris numina.

Inane 5 vocis os habenti oculos habent
Orbes inanes luminis.
Naribus 6 odores nec trahunt, nec auribus
Surdis sonores haurlunt:
Palpare 7 manibus non queunt, torpenti-
Nec ingredi vestigiis: (bus
Nec vox anhelis edita pulmonibus,
Cavo recurrit gutture.
Quicunque 8 tales fingit aut colit deos,
Diis ipse similis fit suis.
At 9 tu Iacobi gens, loca fiduciam
Omnem salutis in Deo:
Qui te potenti sublevabit dexterâ,
Et in periclis proteget:
Et 10 vos Aronis posteri, spem ponite
Omnem salutis in Deo,
Qui vos potenti sublevabit dexterâ,
Et in periclis proteget:
Quicunque 11 cultores es Dei, fiduciam
Loca salutis in Deo,
Qui te potenti sublevabit dexterâ,
Et in periclis proteget;
Qui 12 nos favore semper amplexus memor
Fovit fovetque sedulo;
Cunctos Iacobi qui fovebit posteros,

Carm. genus xxvi.

Discantus.

Toto pectore deligam

Aronis & ſacrum genus:
Qui 13 ſe colentes ſive juvenes, ſeu ſenes,
Fovebit & cuſtodiet:
Qui 24 noſque donis ſemper augebit novis
Et liberorum liberos.
Nam 15 nos profanis ſegregavit gentibus
Cœli ſolique conditor:
Cœlum 16 ſibi ipſi regiam fecit, ſolum
Sedem dedit mortalibus:
Remunerantes muneribus illum ut ſuis
Rerum parentem agnoſcerent.
Neque 17 ora laudes in tuas ſolvent pater,
Quos mors teget ſilentio.
Nos 18 te parentem aguoſcimus qui ſpiritu
Vitalis aura veſcimur.
Te proſequimur laudibus dum lucido
Sol axe terras ambiet.

PSAL. *CXVI.* Dilexi, quoniam, &c.

Hoc Pſalmo Propheta regius extrema ſua pericula et anguſtias commemorando amplificat: et ut Dei Servatoris bonitas et omnipotentia ſit conſpectior ſeipſum quoq; ad lætandum cohortatur, et in compenſationem beneficiorum divinorum perpetuò ſe illa prædicaturum et ſacrificia laudis vovet oblaturum.

Tenor.

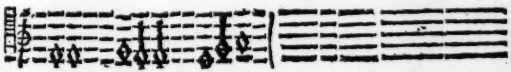

Toto pectore diligam,

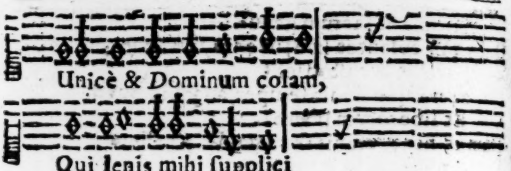

Altus.

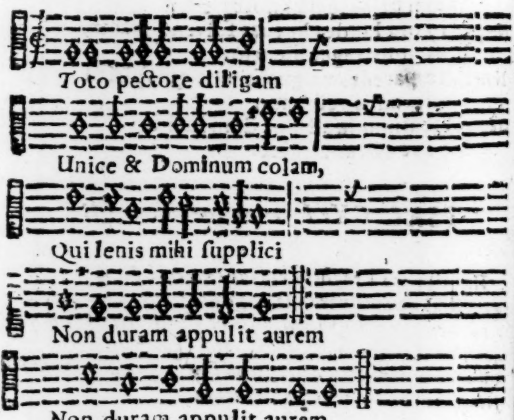

Aurem 2 qui mihi ſupplici
Non duram dedit, hunc ego,
Donec pectora ſpiritus
Pulſet, ſemper amabo.
Jam 3 mors ante oculos erat,

Unicè & Dommum colam,

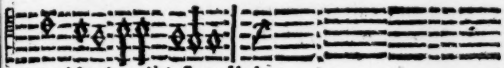

Qui lenis mihi ſupplici

Baſſus.

Toto pectore diligam

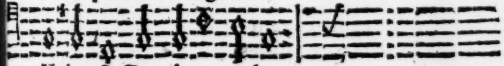

Unice & Dominum colam,

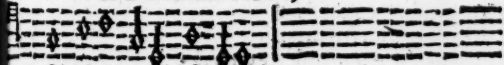

Qui lenis mihi ſupplici

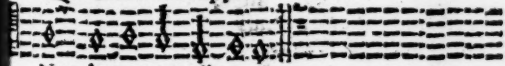

Non duram appulit aurem,

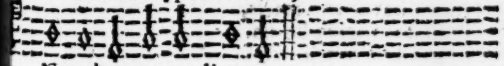

Non duram appulit aurem.

Jam ſtabam ſuper aggerem
Buſti, jam dolor anxius
Omni ex parte premebat;
Expes 4 tum prece ſupplice
Oravi Dominum, Pater,

Quæso, inquam, miserabili
Saltem consule vitæ.
O 5 justum Dominum & bonum,
Et pronum veniæ 6 auxilii
Is me & consilii indigum
Sævo texit ab hoste.
Ergo 7 mens tibi reddita
Mœrorem cohibe: & Deus
Quæ largâ tribuit manu,
Donis læta fruare.
Vitam 8 è faucibus eruit
Mortis, & lachrymas genis
Absterlit, stabili & pede
Firmavit tibi gressum.
Tutus 9 præsidio Dei
Degam, & polliciti fide
Fretus non dubiâ canam
Grato pectore laudes.
Lassus, 10 rebus & asperis
Afflictus, trepida fugâ
Vitæ prospiciens meæ.
Sic mecum ipse loquebar:
Nulli 11 certa homini fides:
At rerum arbiter optimus
Unus a pollicitis tenax,
Unus fallere nescit.
Tot 12 liber toties malis,
Tot auctus toties bonis,
Quo tandem officio tibi
Coner solvere grates?
Te 13 festâ dape, te prece,
Te libamine prosequar,
Te vitæ columen meæ
Grata voce fatebor;
Te 14 vitæ columen meæ

In cætu populi tui
Gratâ prosequar hostiâ.
b Damnatus tibi voti.
Flectos, 15 genitor tuo
Custos præsidio tegis,
Nec per vim pereuntium
Manes linquis inultos.
Tu 16 servum Dominus tuum,
Ancillæ sobolem tuæ
Me, minacibus hostium
Vinclis eripuisti.
Te 17 rerum pater optime,
Semper laudibus efferam:
Nomen in dubiis tuum
Usurpabo periclis.
Te 18 voti reus, erutus
Morti, prosequar hostiâ
Sacri 19 limen ad atrii,
Sacræ redditus urbi.

PSAL. CXVII. Laudate Dominum, etc.

Omnes toto terrarum orbe homines exhortatur hic Psalmus ad celebrationem sempiternæ bonitatis et veritatis divinæ.

Carminis genus 5.

OMnes 1 ubique gentium
Quos Solis ambit orbita,
Rerum parentis optimi
Laudes libenter pangite.
Agnoscite 2 indulgentiam
Benignius nos in dies
Foventis, & constantiam
Promissa certam reddere.

PSAL. CXVIII. Confitemini Domino, &c.

Hic Psalmus, quem Haleluja aureum dixerunt, in optimis & splendidissimis meritò suum quoque locum habet. Eo enim David, ab omnibus hostibus & rebus adversis liberatus, & ad fastigium regni Israelitici evectus, in cœtu solemni publicas Deo gratias agit, magnoque animi ardore Dei bonitatem, toties jam sibi perspectam, laudat, sustinens interim non obscure imaginem Iesu Christi, initio quidem abjecti & mortui, sed paulo post ad regni æterni gubernacula resuscitati, quod ipsum hic David celebrat, proque eo gratias Deo agit.

Carm. genus II.

Eia 1 Deum laudate, Deum facilemque bonumque,
Largà benignum semper indulgentia.
Eia 2 Dei, soboles Iacobi, dici te laudes,
Larga benigni semper indulgentia.
Eia 3 Deum canat Aronis numerosa propago,
Larga benignum semper indulgentia
Eia 4 Dei pura cultor pietate, fatere
Larga benignum semper indulgentia.
Audiit 5 orantem Dominus me rebus in arctis;
Ac liberavit illico ex angustiis.
Ille 6 mihi assistat solus: non arma, nec ulla
Humana mi vis adferet formidinem.
Ille 7 mihi auxilio sit solus, lumina damnis
Explebo (nec me decipit spes) hostium:
Tutius 8 à rerum Domino est sperare salutem,
Confidere opibus quàm viroru m fortium;
Tutius 9 à rerum Domino est sperare salutem,
Confidere opibus quam potentum principum.
Inrome conjurent populi omni ex parte propinqui
Dei faventis conteram cunctos ope:
Circumdent

Circumdent 11 omnique premant ex parte licebit
Dei faventis conteram cunctos ope:
Circumdent 12 omnique premant ex parte licebit:
Quam nube densa vere se fundunt apes;
Non secus ac siccas ignis violentia spinas,
Dei faventis conteram cunctos ope.
Improbe 13 quid frustra labefactum evertere tentas
Dei potentis sustinet me dextera.
Ille 14 meæ vires: illum mea carmina pangent
Unum: salutis unus autor est meæ.
Cunctaque 15 justorum pariter tentoria plaudent,
Meæ salutis pariter auctorem Deum
Laudabunt: cantuque ferent ad sidera dextram
Belli potentem, divitem victoriæ.
Dextram 16 armis, dextrā præstantem robore dextrā
Belli potentem, divitem victoriæ.
Sæva 17 quid insultas mihi mors? tua tela reconde:
Frustra minaci territas me spiculo.
Vivo equidem, vivusque feram super æthera cantu
Rarum benigni numinis clementiam.
Jure 18 parens bonus ærumna me afflixit acerba
At imminentem reppulit mortem tamen.
Pandite 19 pontifices sacri mihi limina templi,
Salute partâ ut laude prosequar Deum.
Hæc 20 est illa Deo gratissima janua justis
Votis aperta dehinc futura janua.
Te 21 merito pater alme, canam; tu rebus in arctis
Aurem applicasti supplici placabilem:
Sospes, & infesto duce te sum tutus ab hoste,
Et 22 molientum tecta quem rejecerat
Artificum improbitas lapidem, fastigia summi
Latè refulgens jam coronat anguli.
Scilicet 23 arcano factum est hoc numine, nostra
Attonita factum quod stupescunt lumina.
O 24 lux festa, ô lux jucunda ad gaudia nata,

Cœleſtis in nos lux favoris conſcia?
Uſque 25 fave cuſtoſque tui pater optime, regis
Sis, & ſecundos cœpta duc ad exitus.
O 26 felix, iterum ô felix, quem rector olympi
Populo ſalutis miſit authorem ſuo.
Nos, quibus eſt ſacri cuſtodia credita templi,
Vobis precamur cuncta vertant proſpere.
Unus 27 enim Dominus rerum moderatur habenas,
Qui gratiæ in nos lumen effundit ſuæ.
Lætitiæ celebrate diem, fœtuſque bidentis
Tenellus aræ vinctus adſtet cornibus.
Te 28 Dominum, te mente colam, te voce fatebor
Tuumque ſemper laude nomen proſequar.
Tria 29 Deum laudate, Deum facilemque bonumque
Larga benignum ſemper indulgentiâ.

PSAL. CXIX. Beati immaculati in via, &c

Pſalmus hic, ut inter omnes prolixiſſimus, ita miro quoq; artificio et ardore compoſitus eſt. In eo enim David

Carm. genus xxvi.
Diſcantus.

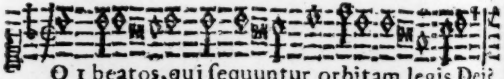

O 1 beatos, qui ſequuntur orbitam legis Dei?

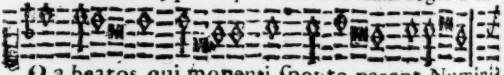

O 2 beatos, qui monenti ſponte parent Numini?

Altus.

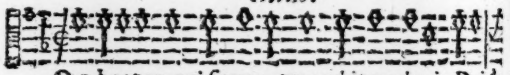

O 1 beatos, qui ſequuntur orbitam legis Dei?

ctionariis viginti duobus, literis Hebræorum totidem à fonte distinctis, ita se ipsum in celebratione et laudibus doctrinæ cælestis, suoque in eam desiderio et affectione commemorandâ oblectat et effundit, ut nullam ea in parte modum tenere potuisse videatur. Primo autem docet, qua in re consistat hominis integritas et perfectio, et quantopere ejusdem ipse cupidus sit, ardentissimâ et crebro repetitâ auxilij divina imploratione ostendit, exuscitans interim alios quoq; ad verbi divini amorem nullâ satietate aut fastidio languescentes; eosdemque monens, ut a dogmatibus impijs et venenatis sibi caveant. Preterea jam crucis et calamitatum utilitates recitat; jam preces effundit; jam lamentatur; jam gratias Deo agit; jam seipsum et alios consolatur; jam fidem suam cum quadã animi magnitudine profitetur; jam memoris gratique animi pollicitationes intexit. In quibus omnibus cum pietatis Christianæ curriculum, et veræ religionis exercitatio contineatur; dignus est hic Psalmus qui quotidie in ore, cogitatione et corde omnium piorũ, sine ulla intermissione, versetur.

Aleph.

Tenor.

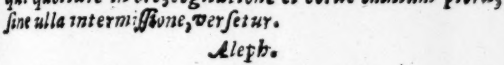

O 1 beatos, qui sequuntur orbitam legis Dei?

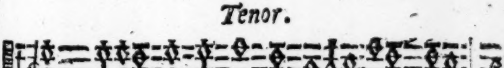

O 2 beatos, qui monenti sponte parent Numini?

Bassus.

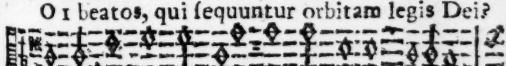

O 1 beatos, qui sequuntur orbitam legis Dei? O

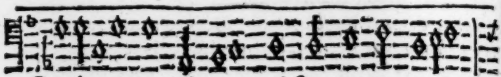

O 2 beatos, qui monenti ſponte parent Numini,

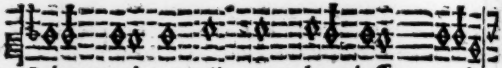

Labe 3 puri nec relinquunt lege juſſum tramitem

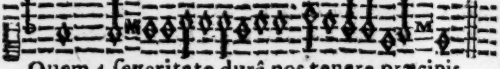

Quem 4 ſeveritate durâ nos tenere præcipis.

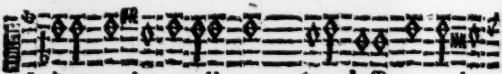

Labe 3 puri nec relinquunt lege juſſum tramitem,

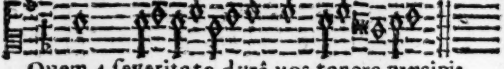

Quem 4 ſeveritate durâ nos tenere præcipis.

℣ 5 gradum regas labantem ſic monenti ut paream,
℟ 6 tuis attenta juſſis nuſquam ut errent lumina:
Tum 7 ducem canam æquitatis candido te pectore:
Obſequar 8 tibi: obſequentem tu tibi ne deſere.

℣. 6.

Quid 9 juventam, ne labaſcat, ſervat æque ac lex tua?
Hinc 10 one aberrem, modò laboro: tu laborantem rege
Ne 11 vacillet pes, meo tua verba condo pectore.
Rector 12 orbis, æquitatis regulam tuæ doce
Me, 13 tui oris verba ſemper ore mediter ut meo:
Illa 14 longe cariora ſemper auro ut æſtimem.
Illa 15 cogitem, illa ſecter, illa mirer unicè;
Illa 16 nulla è corde noſtro deleant obliv.

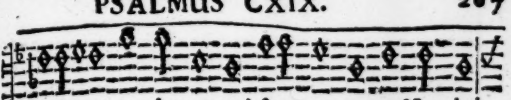

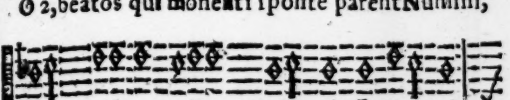

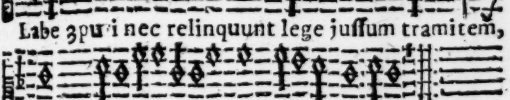

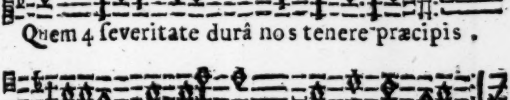

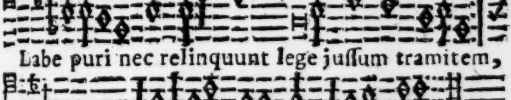

Gimel.

Da 17 tuæ legi obſequenti vivere: ut 18 propius tui
Conſpicer pacti æquitatem, pande mentis lumina.
Inquilinum 19 juſſa legis ne tuæ celaveris.
Fœderum 20 leges tuorum ægra mens deſiderat.
O, 21 tuæ legis ſuperbum qui premis faſtidium,
22 Me tuæ legis ſequacem vindica: 23 cui divites
Arroganter obloquuntur juſſa quòd ſervem tua,
24 Et tuo ſermone vitæ quod capeſſam formulam.

Daleth.

Æger 25 animus languet: ægrum recrea verbo tuo.
Cordis 26 arcanas latebras prodidi tibi 27 rudem
Tu doce, præſerque lucem, ſcita mediter ut tua:
Et 28 cor anxium tui verbi erigas ſolatio.

Abſque

Absque 29 fuco fac tuarum scita legum ut diligam.
Recta30sector,instituta spectо semper ad tua3(sere.
Lex3tua animo,sculpta inhæret;spem meam ne de.
Pande 32 iter tuæ æquitatis;te comes lætus sequr.

He.

Legum 33 iter nostra tuarum;fœdus erudi tuum;
Fœdus 34 ut legemque totis imbiam præcordiis,
Cuncta 35 ut instituta rectâ secter usque semitâ,
Sordidis averte curis jussa pectus ad tua;
Flecte lumina impias ne vanitates hauriant;
Languidum excita;fac ut te timeat animus ac amet
Libera probro à pudendo me benignus arbiter.
Tua 40 statnta diligentem servet æquitas tua.

Vau.

Me 41 bonus respice opiferque fœderis memor tui
Ora 42claudam ut exprobranti spem tuæ fiduciæ.
Spes 43 salutis,veritatem ab ore ne tuam eripe.
Semper 44 ut tuis statutis audiens,45 tuto gradu
Ambulem tua jussa quæro sola;46 coram regibus.
Disseram (nec me pudebit)de tuis sermonibus(chia
Hos 47 amavi,& hos amabo;48&obsequens his bra-
Tollam ut usq;&disq;volvam hos ore,mente cogitē

Zain.

Sis49memor pacti columna quæ meæ fiduciæ est:(spit.
Quod50levat mœrentem,&ægrū è fauce mortis eri.
Rideant51licet superbi, te sequar.32 legem tuam
Usque repetam;in rebus arctis hoc erit solatium
Impios 53 quum legis hostes cerno,totus horreo.
Carmen 54 hæc erit mihi,orbem donec hospes hunc
colam.
Hanc55ut observem, tenebræ me sistentes admonent
Illa 56 mentem ea a semper unicè exercet meam.

Heth.

Meth.

Obsequi 57 tibi mihi una est spes, opes, hæreditas
Ut 58 bonus promissa præstes, unice unum id ambio
Actiones 59 vitæ ut omnes ad tuam componerem
Legem, 60 ad hanc custo diēda, quâ licet, me confero
Impeditus 61 impiorum vinculis hanc cogito:
Hujus 62 ergo nocte surgens prosequor te laudibus.
Qui 63 verentur hanc, amicis utor. 64 hanc, parens (bone,
Qui tuâ benignitate cuncta reples edoce.

Teth.

Domine 65 ades, pollicitâ servo fac benigne appare.
In 66 tua lege acquiescam, me doce legem tuam. (āt
Vix 67 malo coacta leges mens sequi didicit tuas
Scita, 68 fons benignitatis, tua benignè me doce.
Me 69 superbi criminantur, corde toto ego te sequar
Jussa me juvant tua, 70 illis mens hebescit prosperis
Erudisti 71 me mali, ut legi adhæream tuæ.
Hæream 72 ut legi auri acervis gratiori ingentibus.

Jod.

Da 73 manu tuâ creato nosse vim legis tuæ.
Me 74 pii læti obsequentem legibus spectant tuis
Justa 75 lex tua est: premis me jure justus arbiter.
At 76 libenter audientem jussa me tua recrea,
Tibi 77 libenter obsequentem præveni clementiâ
Servulum 78 tu prementem comprime arrogantiā
Me 79 tuæ legi obsequentes obsequentem diligant
Nec 80 ferat tibi obsecundans pura mens infamiam

Caph.

Deficit 81 mens spe salutis, spes nec illam deficit.
Lassa 82 languent lumina: utris corpus instar aridi
Tabuit, 83 solare promissi in malis memorem tui.

Qui

Quis 84 ferendi finis hostem quando punies meum?
Mihi 85 tuæ legis superbus hostis effodit scrobem.
Æqua lex; promissa certa sunt tua, hostes confice,
Qui premunt me, quod te in uno collocem fiduciam
Scita fac ut ad tua omnes actiones dirigam,

Lamed.

Certa eunt promissa, certa stat tuis verbis fides,
Dum 90 polo stellæ micabunt, herba terras vestiet:
Sempiterno quæ recursu legibus parent tuis
Obruissent me dolores, ni affuisset lex tua,
Lex salubris: nulla nobis tollet hanc oblivio.
Sum tuus tua instituta diligentes diligo.
Impii 95 mortem parabant scita meditanti tua.
Ceteris est finis; illa sola semper permanent.

Mem.

O tuam quam legem amavi! semper illam cogito:
Hostibus prudentiorem me meis hæc reddidit
Factus huic fui obsequendo a doctior doctoribus.
Huic quod audiam, senecta astutior sum callida
Huic 100 out obsequar malorum flecto gressum à semi-
Te docente non recedo paululum à verbis tuis, (tis
Faucibus meis suavi melle suavioribus.
Eruditus his, recedo à semita mendacii.

Nun.

Sancta 105 lex, velut lucerna, dirigit pedes meos.
Obstinavi animam, tuis ut obsequar sermonibus.
Obrutum malis, tuorum fœderum memor, leva.
Edoce me jussa, & oris hanc bonus cape victimam;
Jussa non rejecta, quamvis undique instarent mala
Hæc 110 nec abjeci impiorum pene clausus retibus
Hæc voluptas, hoc mihi unum gaudiū, hæc hæreditas
Hic scopus mihi manebit, vivus aurâ dum fruar,

Sanctâ

Samech.

Diligo legem tuam, ſicut malos abominor.
Unica es ſpes, una verbis in tuis fiducia.
Ut 115 Dei mandata ſervem, hinc impii faceſſite.
Me tuo ſermone fulci, ne ſequar ſpes irritas.
Te regente ſalvus uſque juſſa diligam tua.
Perfugas calcas tuos, qui vana fruſtra cogitant.
Legem amo tuam quod omnes impios extermines.
Corpus 120 horret, quum ſeverum cogito te judicem.

Ain.

Æqua ne me diligentem deſere opprimentibus.
Juſta fac amem ſuperbo tutus à ludibrio.
Dum ſalutem ſpero, ſcita ſpecto dum tua, lumina
Laſſa languent: tu 124 benignus edoce ſervum tua
Placita, legum fac tuarum intelligat myſteria.
Tempus inſtat puniendi legis adverſarios.
At tuum fœdus mihi auro eſt carius cariſſimo,
Hoc amo, huc errore miſſo dirigo vitæ ordinem.

Pe

Mira rituum tuorum mens colit myſteria.
Verbi 130 pectori imperito luminis ſunt janua;
Faucibus tua verba apertis duco vitæ ut ſpiritum:
Ceu ſoles te diligentes, intuere me bonus. (met
Dirige 133 ad tua verba greſſus; tum ſcelus non oppri
Me. 134 tuæ legi, impiorum liber à calumnia,
Obſequar. 135 bonus intuere me, tuâ ut legem ſequar
Si 136 quis hanc ſpernit, fluunt mihi more rivi la-
chrymæ,

Sade.

Juſtus 137 es creator orbis; juſſa juſta ſunt tua.
Plena 138 lex eſt æquitatis; certa verbis veritas.
Rumpor 139 irâ, quum ſceleſtis impiè contemnitur
Serm-

Sermo 140 purus instar ignis: servus hunc amat tuus
Impii spernant licebit me, tuam legem sequar.
Iussa sunt tua sempiterna, mota nullo turbine;
Turbidis mihi illa rebus anxium cor recreant.
Scire legem da tuam: vitam mihi donaveris.

Coph.

Corde 145 toto audi vocantem, legi ut obsequartur.
Invoco, adjuva invocantem, fœdus ut colam tuum.
Invoco te manè; verbis in tuis fiducia est.
Nocte vigiles anteverto, verba mediter ut tua.
Me benignè audi, ut soles, & fauce mortis eripe.
Impii 150 me persequuntur, legis expertes tuæ.
Tu propinqua Domine, jussa cujus omnia justa sunt
Jussa firma sine nullo, firma nullo exordio.

Res.

Adspice afflictum: leva me, fœderis memorem tui:
Fœderis memor meam vitam patronus assere.
Impii 155 malè interibunt, jussa qui tua negligunt
O bonus, sine sine, robora, ut soles, vitam meam.
Me prementum multitudo à lege non flectit tuâ.
Mœret animus intuendo pacta qui spernunt tua
Tu bonus tua jussa amantem me vicissim recrea.
Cuncta 160 promissa tua nullum fixa norunt termi-
num.

Sin.

Me premit tyrannis: at cor verba meditatur tua,
Verba gratiora gazis aureis animo meo.
Diligo legem tuam, ceu vanitatem abominor.
Septies tuam æquitatem me canentem lux videt.
Legem 165 amantibus tuam pax multa, nulla offensio.
Spectat à te mens salutem nixa promissis tuis.
Mens amat promissiones unice & servat tuas.
Servo tua pacta, ut vicissim tu vitam observas meam

Thau.

Thau.

Invocanti da tuarum scire legum abscondita,
Invocantem 170 libera me, fœderis memor tui.
Te 171 docente prædicabit os tuas laudes: tua
Jussa 172 lingua nuntiabit, justa longè æquissima.
Dextera 173 tua obsequentem jussibus juva tuis.
Abs 174 te opem spero, tuarum scita legum diligo.
Sospita 175 me, ut prædicem te: lex juvabit me tua.
Me 176 vagam ut pecudem, require fœderis memorem tui.

PSAL. CXX. Ad Dominum cum, etc.

Querelam habet hic Psalmus non tam de externorum hostium vi, quàm de malevolorum calumniis fraudulentis et venenatis, cum quibus quam grave sibi sit conversari indicat, Deique auxilium implorat.

Carm. genus III.

HInci me obsidebant bella, & hinc calumniæ;
Livor faces admoverat.
Ad te refugi destitutus omnibus,
Rerum creator optime.
Te voce supplex invocavi, tu meas
Non lentus audisti preces.
A 2 fraudulentæ toxico linguæ Deus
Me protege & mendaciis.
O 3 lingua fraudis machinatrix impiæ,
Qua spe meum oppugnas caput.
a Scythæ 4 ferocis lingua pestilentior
Tinctis veneno spiculis,
Ignis voracis lingua flammis actior.
Quum b sylva flagrat arida:
Heu 5 vita tristis, vita dura & anxia,

Per

Per invios erratica
Montes, latrones inter atque inhospita
Gentis feræ emapalia.
Mens 6 ægra vitæ carpitur fastidio,
Hostes quietis accolens;
Hostes 7 quietis, blanda quos oratio
Ferociores efficit;
Quos innocentis mentio concordiæ
Ad bella sæva exasperat.

PSAL. CXXI. Levavi oculos meos, &c.

Testatur hoc Psalmo David, fiduciam se suam in omnibus angustiis & periculis in solius Dei præsentia & benignitate felicissimè collocare; ideoque exemplum hoc suum omnibus piis imitandum proponit.

Carm. genus Xvii.

DUm 1 ferox armis inimicus instat,
Ad montes vaga lumina
Proximos circumfero, si quid illinc
Forte appareat auxili
At 2 mihi cœli Dominus solique
Certam solus opem feret:
Ille 3 (quid vano trepidans tumultu
Cor pulsas mihi pectora)
Ille sanctorum (mihi crede) custos
Noctes excubat & dies:
Victa 4 nec blandi illecebris soporis
Unquam lumina dimovet:
Leniter 5 passis tibi semper alis
Umbræ more supervolat,
Ne 6 cutem solis violentioris
Urant spicula de die,

Nocte

Nocte ne Iunæ nebulosioris
Artus degravet halitus.
Seu 8 domi clausus lateas, latentem
Clausis servat in ædibus:
Seu 9 foris pacis obeas amicæ,
Seu belli fera munera,
Sospitem è cunctis Dominus periclis
Semper te bonus eruet.

PSAL. CXXII. Lætatus sum in his, &c.

Gaudium & insultationem animi pii, gestientis interesse concioni hominum piorum, hic Psalmus exprimit; in quo ipso gaudet David, Hierosolymam præ aliis urbibus, tanquam imaginem veræ Ecclesiæ, cultibus divinis dilectam destinatamque esse, proque illius incrementis & salute Deum orat.

Carm. genus 16.

O 1 Lux candida, lux mihi
Læti conscia nuncii:
Jam pleno stata tempora
Reddit circulus anno:
Jam festi revocant dies
Augustam Domini ad domum:
Jam 2 sacri pedibus premam
* Lætus limina templi.
Jam 3 visam Solymæ edita
Cœlo culmina, & ædium
Moles nobilium, & suo
Augustam populo urbem:
Urbem, 4 quam procul ultimis
Terræ finibus exciti
Petunt Isacidæ, ut Deum
Placent more Parentum:

Jussam

Jussam 5 cælitus oppidis
Urbem jus dare ceteris,
Et sedem fore Davidis
Cuncta in sæcula proli.
Mater 6 nobilis urbium,
Semper te bona pax amet,
Et te semper amantibus
Cedant omnia rectè.
Semper 7 pax tua mœnia
Colat: semper in ædibus
Tuis copia dextera
Larga munera fundat.
Dulcis 8 lsacidûm domus,
Te pax incola sospitet:
Sedes 9 Numinis, omnia
Succedant tibi faustè.

PSAL. CXXIII. Ad te levavi oculos, &c.

Precatio est, quâ homines vere pii, divitum superbiorum, irrisorumque contumeliis et ludibriis subjecti ad Dei patrocinium confugiunt.

Carm. genus vi.

AD 1 te levavi, Rex, pater & Deus;
Ad te levavi lumina, qui procul
Contagio humano remotus,
Templa habitas radiata cœli.
Ut 2 servus observat domini manus:
Gestus & omnes lumine mobili;
Arguta ceu nutus acutis
Serva oculis dominæ tuetur:
Te nostra spectant, te Domine & Deus,
Intenta mentis lumina, dum graves

Iras

Iras remittas, servulisque
Des veniam bonus atque pacem.
Iam 3 lenis in nos respice; servulis
Iam parce tandem, parce fidelibus,
Quos hostis insultans superbo
Ludificatque premitque vultu.
Contemtus 4 hosti ac opprobrium sumus,
Vitæque tædet, ferre animus nequit
Supercili fastum superbi,
Ludibriumque opibus tumentum.

PSAL. CXXIV. Nisi quia Dominus etc.

Agnoscit hoc Psalmo Ecclesia, se è maximis periculis et ærumnis, non suis viribus, sed bonitatis divinæ auxilio evasisse. Cladium et iam, quæ imminebant, magnitudinem amplificat; et ad gratiarum actionem omnes cohortatur.

Carm. genus xxvii.

NI 2 faventis affuisset numinis præsentia,
(Dicat Isaci propago) 2 Numinis præsentia
Ni faventis affuisset, quum veniret perditum
Nos superba multitudo, fœta stultis viribus,
Fortè 3 vivos devoraſſent, debiles que & pauculos;
Ira fervidi furoris, avida nostri sanguinis,
Obruisset 4 instar undæ nos procella cladium
More 5 torrentis nivali ab imbre turgidi, impetus
Nos repentè sustulisset: usque ad animam gurgites
Usque ad animam transiissent gurgites impervii.
Sempiterna 6 laus Deo sit, qui suos non tradidit
Dentibus prædam cruentis perfidarum gentium.
Cassibus 7 fractis dolosis sospites evasimus;
Capta veluti jam volucris rete fugit aucupis.
In 8 Deo nostræ salutis spes reposta est unico;
Qui solum cœlumque fecit vi potentis dexteræ.

PSAL.

PSAL. CXXV. Qui confidunt in, &c.

Docet hic Psalmus, quanta securitas & felicitas sit eorum, qui in omnibus rebus adversis spem salutis suæ in Deo habeant collocatam; perpetuoque cogitent, momentaneas tantùm vitæ hujus miserias esse, si cum æternis comparentur. Deinde contra impios pro piorum felicitate Dei benignitatem implorat.

Carm. genus vi.

Sionis 1 arcem non Aquilo impotens
Saxo sedentem perpetuo quatit,
Nigrantibus non Auster alis
Imbriferas glomerans procellas.
Quicunque verè spem locat in Deo,
Non hostis hunc vis, non quatiet dolus,
Si a fractus illabatur orbis,
Incolumis fugiet ruinam.
Ut 2 civitatem b mœnia montium
Sanctam tuentur, sic Dominus suos
Vi cingit arcanâ, nec unquam
Præsidio viduos relinquet.
Nec 3 impiorum perpetuo jugo
Sinet piorum progeniem premi,
Ne turpibus contaminetur
Flagitiis labefacta mentem.
Ut 4 affluenter fac bona sint bonis,
Ut continenter fac malè sit malis,
De 5 calle quos recti illecebris
Impietas male sana flexit.
Fac sancte rerum conditor, ut domum
Beata semper pax colat Isaci:
Tranquillitas secura pulchræ
Exhilaret Solymæ colonos.

PSAL.

PSAL. CXXVI. *In convertendo, &c.*

Iudæi ex vinculis Babylonicis domum reversi hoc carmine lætitiam suam, eum gratulatione, testantur, orantque Deum, ut inceptam liberationem continuet & perficiat; indicantes interim quo durior fuerit afflictio, eò cumulatiorem insequentis gaudii ubertatem esse futuram.

Carm. genus iij.

QUum 1 pater omnipotens captam remeare Sionē
Dulcemque jussit patriam revisere,
Attoniti stupuere animi, nec opinaque secum
a Metum librantes inter & spem gaudia.
Vixque sibi credunt; veluti qui noctis opacæ
Sopore pulso manè versat somnia.
Pro 2 lacrymis redeunt risus; sua gaudia quisque
Sermone celebrat patrium laudans Deum,
Nec minus attonito stetit ad miracula vultu,
Sic barbarorum turba secum mussitans,
En pater ille deum quot signa ostendit amoris!
Hujus saluti gentis usque ut prospicit!
Nec 3 falsò; nam signa Deus monstravit amoris
Præclara nostrædum saluti prospicit.
Ergo alacres læto 4 instamur gaudia plausu;
At 4 tu benigne fac parens, ut cæteri
Jam redeant, plenisque viis sic agmen inundet,
ut æstuoli quum flat Austri spiritus,
Indignata suis cohibere flumina ripis,
Vagâ per agros murmurant licentiâ.
Qui male fœcundæ commisit semina terræ,
Et corde tristis multa volvit anxio,
Si venit uberior seges imbribus aucta benignis,
Exultat hilari cor metentis gaudio.

Nos 6 quoque longa fugæ post tædia, postq; labores
Læti arva dulcis patriæ revisimus.
Te patrium canimusque Deum, semperque canemus,
Agimusque memores atque agemus gratias.

PSAL. CXXVII Nisi Dominus, &c.

Docet hic Psalmus, civitatum et familiarum salutem, alimenta, et liberorum felicitatem, non humanæ industriæ, sapientiæ aut vigilantiæ opus esse; sed à solius Dei benignitate et providentiâ omnia proficisci et conservari.

Carm. genus iii.

NI 1 cœpta Dominus juverit, frustrà struis
Moles superbas ædium:
Ni Dominus urbem servet, incassum excubat
Muris vigil custodia.
Frustra2 antevertis manè solem, & vespere
Sero domum reverteris:
Victum labore vix parabis anxio,
Ni Dominus admôrit manum.
At ille amicis interim suis dabit
Purum soporem somniis:
Domumque dulci prole fœtam liberam
Præbebit. 3 Hæc hereditas,
Hæc illa merces, quâ beat caros sibi
Rerum ille Dominus omnium.
Non 4 sic timori est dexteram telis gravis
Bellator hostis hostibus,
Ut quem parentem masculæ propaginis
Favor beavit numinis.
O 5 ter beatum & ampliùs, qui talibus
Pharetram sagittis impleat!
Non ad tribunal erubescat jurgia
Procacis adversarii.

PSAL.

PSAL. CXXVIij. Beati omnes, &c.

Psalmus hic præmia, quibus pij et vere deum timentes in hac vita ornantur, enumerat: nimirum felicitatem in omnibus afflictionibus: optatum conjugium, probos et bene valētes liberos, benedictionem divinam, felicem statum patriæ, longam progeniem nepotum, pacem & tranquilitatem publicam.

Carm. genus XXV.

FElix 1 ô ter & ampliùs
Quem timor Domini tenet,
Quem non illius à via
Flectit devius error.
Felix, 2 & tibi prospere
Cedent omnia; nam tuo
Carpes dulcia fercula
Comparata labore:
Instar 3 palmitis uberi
Proventu gravidi, & coma
Cingentis viridi domum,
Te conjux hilarabit,
Ceu a plantaria fertili
b Pubescunt oleæ solo,
Jucundo tibi liberi
Cingent agmine mensam.
Quem 4 timor Domini tenet,
Inter talia commoda
Vitæ tempora transiget.
At 5 te ex arce Sionis
Ditabit Domini manus
Larga, & conspicies bonis
Florentem Solymam, tibi

Donec vita manebit.
Prolis 6 adſpicies tuæ
Longâ ſtirpe propaginem,
Feſta ſemper & Iſaci
Lætos pace nepotes.

PSAL. CXXIX. Sæpe expugnaverunt

Monet hic Pſalmus Eccleſiam, ut memor multiplicium afflictionum et anguſtiarũ, quibus ab impiis olim divexata, et poſtea liberata à Deo fuerit, gaudeat et exultet, breviq; futurum ſperet, ut hoſtium improbitas in ipſo flore ſuo opprimatur.

Carminis genus xxiv.

Et hic binas conjungunt recentiſſima exemplaria ſtrophas, ut in CV.

Iure 1 dicat grex bonorum,
Mille me moleſtiis
Factio preſſit malorum:
Prima 2 ab uſque origine
Factio preſſit malorum
Mille me moleſtiis;
Nec tamen ſubvertere unquam
Quivit ullis machinis
Terga 3 ſævis exaravit
Verberum vibicibus,
Terga longis ſecta a ſulcis,
b Hoſtis ad faſtidium;
Sed 4 parens rerum benignus
Vincla rupit impia,
Meque c nervo liberavit
Servitutis aſperæ,

Qu

Qui 5 Sionis non amico
Spectat arces lumine,
Vota semper vana volvat,
Spes inanes nutriat.
Marceat 6, ceu sole marcet
Herba languens torrido.
Herba summis nata rectis
Quæ repente corruit,
Ante falcis plagam acutæ
Sicca marcidis comis,
Unde 7 nec sinum replevit,
Qui maniplos colligit;
Nec manum messor perustus
Prata tondens florea;
Nec 8 viator ominatus
Prospera est metentibus,
Sic precatus, Arva læta, &
Arva lauta & roscida,
Hunc in annum, & usque in annos
Hunc sequentes, numinis
Vos favor semper benigni
Servet, ornet, augeat.

PSAL. CXXX. De profundis clamavi.

Sextus hic est pœnitentialis, quo homo pius multorumq; peccatorum sibi conscius, ingenuè confitetur, se omnesq; homines ita peccati veneno imbutos esse, ut suis viribus & actionibus Deum placare non possint. Proinde divinæ veritatis promissionibus fretus, ardenti cum fiducia, ad solius Dei misericordiam confugit; at q; uno hoc modo gratuitam se peccatorum suorum condonationem consequi ostendit. omnesque pios ad idipsum faciendum, suo exemplo cohortatur.

Carm. genus Viij.

CUrarum rapidis fluctibus obrutus,
Arcanis animi de penetralibus,
Audi 2 verba precantis.
Clamavi, pater optime
Audi verba pater, quæ tibi supplices
Multo cum gemitu fundimus, applica
Intentam bonus aurem
Tristes ad querimonias.
Si 3 vindex tetricus facta nefarie
Pœnis cuncta velis plectere, quis sibi
Tam confidit, acerbum
Ut non horreat exitum?
At 4 tu non a furiis tristis es asperis,
Sed largus veniæ, & munificus parens,
Ut te jure colamus,
Legum & jussa salubria.
Nam 5 spes polliciti me recreat tui,
Promissique fides fallere nescii,

Carm. genus XXViij.
Discantus.

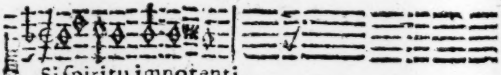

Altus.

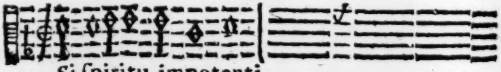

Et fiducia certa
Mentem ſuſtinet anxiam.
Non 6 ſic præcipiti nocte vigil diem
Obſervat roſeum, non roſeum vigil
Phœbi ſic avet ortum,
Ut flagrat mea mens Deum.
Securi 7 in Domino figite ſpem pii
Non duro veniam ſupplicibus dare;
Et prompto dare preſſis
Duro ſervitio manum.
Electi 8 generis progeniem gravi
Preſſam ſervitio ex hoſtibus aſſeret,
Et de morte redemtam
Noxis eximet omnibus.

PSAL. CXXXI. Domine, non eſt, &c

Deſcribit hic Pſalmus humilitatem & abjectionem hominis pii, non in propriis viribus, ſed in ſolius Dei miſericordia omnem fiduciam ſuam collocantis

Tenor

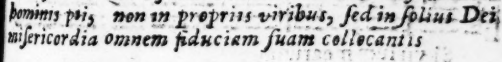

Si ſpiritu impotenti,

Baſſus.

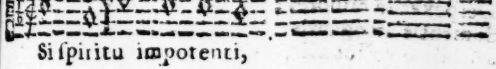

Si ſpiritu impotenti.

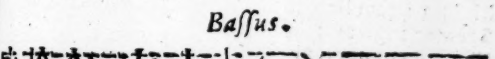

Si lumine inſolenti.

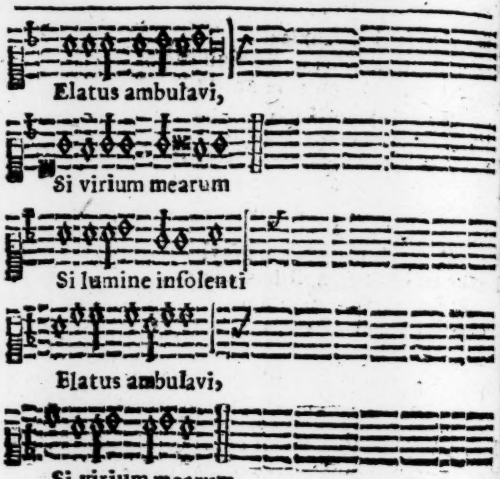

Fiducia superbus
Despexerim minores;
Si mentis arrogantia
a Sublime vectus alis,
Majora, quàm liceret
Sperare cogitavi;
Ni 2 vota temperavi
Modestiâ salubri,
Nil deprecor, rogóve,
Nullam recuso pœnam.
Qualis puer tenellus
Vix lacte pulsus, unam
Suspirat in parentem;

Hanc

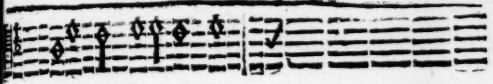

Elatus ambulavi,

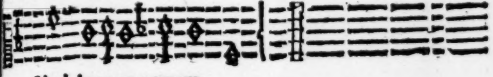

Si virium mearum

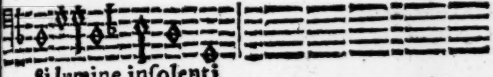

Si lumine inſolenti

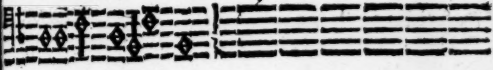

Elatus ambulavi,

Si virium mearum

Hanc ſpectat, hac ab una
Dependet, ambit unam:
Æterne rector orbis,
Temens mea intuetur
Unum, uni adhæret, unum
Te vindicem ſalutis
Agnoſcit ☽ piorum
Propago ſancta patrum,
Unum Deum parentem
Spectate, ſpes in uno
Locate, cuncta ab uno
Sperate, ſpem nec unquam
Fovebitis caducam

PSAL. CXXXII. Memento Domine, &c.

Exprimitur hoc Psalmo desiderium Davidis, gestientis honori & cultibus divinis templum exstruere, et percipientis animo lætitiam, tanquam ex ædificatione ejus absolutâ, compos ipse votorum suorum factus jam esset. Gloriatur quoq; David de regni sui æternitate divinitus promissa, quod ipsum de regno Messiæ ex posteritate Davidis nascituro, intelligendum esse, patet ex secundo capite Actorum.

Carm. genus I.

DAvidis 1esto memor, genitor, memor esto laborū
Quos tulit in rebus tua jussa sequutus egenis.
Ille 2 tibi Hebræ gentis Deus unice votis
Obstrinxit caput, & promiflis ora recluſit,
Non 3 ædes priùs ingrediar, mollive reponam
Membra toro, 4 aut oculis dulcē indulgebo soporē,
Quam 5 fanum inveniam, & sacri fundamina templi
Designem, sanctisque locum dimetiar aris.
Fama 6 licet patriæ multum promitteret oræ,
Inter saxa tamen sylvestribus obsita dumis
Monstravit Deus ipse locum. Deus ipse perenne
Hîc templum, templique sacris sedem innuit aris,
Ergo 7 alacres gratam Domino properemus ad ædem:
Scamna 8 pedum pronis veneremur vultibus: & tu
Sancte parens, bonus ac placidus cape vota, tuamq;
Lætus adi sedem, non dedignare penates
Qui memorem æterni servabunt fœderis arcam,
Templa 9 sacerdotes casti tueantur, & omnes
Qui tua ritè piis venerantur numina sacris,
Lætitiâ exultent. 10 Si David pectore puro
Te coluit, ne Davidicæ nunc respue prolis
Dona, tui populi cui frena tenenda dedisti.

Davidi

Vidi enim quondam (neque jam sententia vertet
Illa tuam mentem) juraſti: E ſtirpe propago
Nata tua ſolium & ſceptrum retinebit avitum.
Quod 12 ſi poſteritas ſervet mea fœdera, pactis
Si ſteterit, leges ſi non temerarit avitas,
Nulla dies, ſolio vis nulla extrudet avito
Et natos natorum, & qui naſcentur ab illis.
Ipſe 13 mihi ſedem elegi ſine fine Sionem, (ptas,
Quam colerē; 14 hic mihi certa quies, hic certa volu-
Hæc mihi grata domus. 15 cæli indulgentia fruges
Paxo alat, & duros largè ſaturabo colonos.
Templa 16 tuæbuntur caſti juſtique miniſtri,
Lætitiâque piis perfundam pectora certa,
Davidicoque 17 novum producamē ſemine germē,
Quod latè in populos fundet ſua brachia: ſtirpi
Proſpiciam ſeræ ſolium qui illuſtret avitum,
Claraque per cunctas diffundat lumina terras.
At 28 pudor & turpes maculas in famia ſpargens,
Hoſtibus inficiet vultus. Je ſtæa propago
Florebit, cingetq; ſacrum diademate crinem,
Tranſmittet q; ſuam longæva in ſæcnl a famam.

PSAL. CXXXIII. *Ecce quàm bonum.*

Encomium eſt concordiæ, cujus utilitas pulcritudo & vbertas, comparatur precioſiſſimis unguentis balſami, & fœcunditatiroris cæleſtis.

Carm. genus j j j.

Nil 1 caritate mutua fratrum nihil
Jucundius concordia;
Non 2 aura ſuavis balſami, quum funditur
Aronis in ſacrum caput,
Et imbre læto proluens barbam, & ſinus

Limbum

Limbum pererrat aureum;
Non 3 ros tenella gemmulis argenteis
Pingens Sionis gramina,
Aut verna dulci a inebrians uligine
Hermonis b intonsi juga.
Fraterna quam pax incolit domum, juvat
Dominus benigna dextrâ,
Et opibus auget, filiorum & filios
Multis propagat sæculis.

PSAL. CXXXIV. *Ecce nunc benedicite.*

Exhortatur Levitas, ut in suo officio sint vigilantes & sedulij, iisque Deum propitium & beneficum promittit.

Carm. genus III.

DOmini 1 ministri, nocte qui custodiæ
Sancti excubatis atrii,
Laudate Dominum, laudibus donec sacro
Nox annuit silentio;
Interque 2 laudes mentibus puris manus
Cœlo supinas tollite;
Et 3 vos beabit Dominus invicem omnibus
Cœli solique commodis;
Dominus Sionem qui tuetur, unicus
Cœli solique conditor.

PSAL. CXXXV. *Laudate nomen Domini*

Hic quoque Psalmus exhortatur populum Hebræum ut celebret verum Deum, pro peculiaribus ab eo acceptis beneficijs, quorum complura recitantur; addita ironica exagitatione idolorum gentilium.

Carm

Carm. genus j.

VOs, 2 quibus eſt ſacri cuſtodia credita templi,
Eia Deum laudate: Deum celebrate miniſtri,
Qui ſacra aſſiduâ vigilatis ad atria cura.
Eia Deum laudate bonum, nomenque beatum
Tollite perpetuo veſtro ſuper æthera cantu.
Quippe 4 Iacobum ultro legit lectumque dicavit
Hunc ſibi, ſeu a privam patrimoni in ſæcula ſortem.
Nota5 quidem Domini eſt immenſa potentia, notum
Numen: quippe deos ſub ſe premit altior omnes,
Quos alii ſtolidâ placant ceu numina curâ.
Verſat 6 enim nutu cælo, terrâque marique,
Aut ſi quod cæcis clauſum eſt penetrale tenebris
Naturæ, quodcunque libet 7 de viſcere terræ
Evocat, & liquido ſuſpendit in aêre nubes;
Fulguribuſque vagis venientes prævenit imbres,
Deque ſuis promit ventorum flamina gazis.
Ille 8 hominum primos fœtus pecudumque per arva
Divitis Ægypti ſtravit: 9 regemque ſuperbum,
Et quicunque bibunt b ſeptem flua flumina Nili,
Terruit oſtentis; 13 validis ille oppida muris
Turrita evertit; numeroſo milite cinctos
Cum ſtirpe extinxit violento funere reges;
11 Stravit c Amorrhæum validâ virtute d Seonem
Quique Baſan Ogus magnâ ditione tenebat,
Regnaque non uni Cananæa ſubdita ſceptro;
Arvaque 12 dejectis nuper viduata tyrannis,
Accepêre novos Iacobi è ſtirpe colonos.
Sancte 13 parens rerum, qui juſto examine noſtri
Parcere 14 ſubjectis, & debellare ſuperbos,
Poſteritas te ſera canet; tua ſplendida facta
Nulla unquam ex animis tollent oblivia noſtris.

At

At 15 sibi quæ variis finxit simulacra figuris
Vana superstitio, calidis fornacibus aurum
Argentumve liquans, nil sunt nisi ludicra dextræ
Humanæ commenta. 16 illis os vocis inane,
Lucis egent oculi: 17 surdas sonus advolat aures:
Et patulas frustra nares jucundus odorum
Halitus incursat, calidus non pectora pulsat
Spiritus. 18 O quisquis ludibria talia fingit,
Aut colit, ipse suis similis diis exigat ævum,
Mentis inops & luçis egens; non aure nec ore
Accipiat reddatve sonos, nec nare sagaci
Sentiat halantes per prata nitentia flores.
Tu 19 verò, genus à magno Israele profectum,
Et 20 domus Aronis, genitique è sanguine Levi,
Et quicunque pio rerum venerare parentem
Obsequio; 21 laudate Deum, qui tecta Sionis
Ardua, qui sacram Solymæ bonus incolit ædem.

PSAL. CXXXVI. *Confitemini Domino, &c.*

Hoc quoq; Psalmo, celebratione divinæ potentiæ et bonitatis, tam ex ordine naturæ, quàm ex gubernatione Ecclesiæ elucescentis, omnes pii ad laudes Dei invitantur.

Carm. genus lii.

Dic 1 Deum laudate, Deum facilemque bonumq;
Larga benignum semper indulgentia.
Dic 2 Deum laudate, Deus namque ille deorum est,
Larga benignus semper indulgentia.
Cui 3 domini rerum submittunt sceptra tyranni,
Larga benigno semper indulgentia.
Qui 4 facit attonito solus miracula mundo,
Larga benignus semper indulgentia.
Qui 5 nitidos mira arte polum convolvit in orbes
Larga

Larga benignus ſemper indulgentiâ.
Qui 6 liquidis terras emergere juſſit ab undis,
Largâ benignus ſemper indulgentiâ.
Qui 7 vitreo accendit flammantia lumina cœlo,
Largâ benignus ſemper indulgentiâ
Qui 8 ſolem auricomum juſsit dare jura diei,
Larga benignus ſemper indulgentia.
Qui 9 lunam & ſtellas tenebras diſtinguere noctis
Juſsit benigna ſemper indulgentia:
Pignora 10 prima Phari qui fatò exſtinxit acerbo,
Larga benignus ſemper indulgentia.
Iſacidas 11 medio incolumes ex hoſte recepit,
Larga 12 benignus ſemper indulgentia.
Qui 13 rubri Oceani torpentes diffidit undas,
Larga benignus ſemper indulgentia,
Perque 14 undas fiſſas ſobolem traduxit Abrami,
Larga benignus ſemper indulgentia.
Pharonem 15 & Pharios ſubmerſit gurgite currus,
Larga benignus ſemper indulgentia.
Deduxitque 16 ſuos deſerta per avia tutos,
Larga benignus ſemper indulgentia.
Et 17 validos meritâ proſtravit clade tyrannos,
Larga 18 benignus ſemper indulgentia.
Stravit 19 Amorrhæum validâ virtute Seonem,
Larga benignus ſemper indulgentia.
Stravit 20 & incaſſum conſiſum viribus Ogum,
Larga benignus ſemper indulgentia.
Metatuſque 21 novis agrum eſt utriuſque coloni,
Larga benignus ſemper indulgentia.
Iſacidis 22 habitare ſuis dedit hoſtica rura,
Larga benignus ſemper indulgentia.
Qui 23 nos in rebus miſeros reſpexit egenis,
Larga benignus ſemper indulgentia.
Avertitq; 24 retro noſtris cervicibus hoſtem,
Larga benignus ſemper indulgentia.

Qui

Qui 25 genti vitam humanæ victumque ministrat,
Larga benignus semper indulgentia.
Astrigeros 26 laudate deum qui temperat orbes,
Larga benignus semper indulgentia.

PSAL. CXXXVIj. Super flumina Babylonis, &c.

Lamentatio est populi Iudaici in vinculis Babylonicis detenti, et miserabiliter de suis infortuniis et hostium insolentia ac ludibrio conquerentis, una cum imprecatione & comminatione ultionis divinæ.

Carm. genus xxii.

DUm 1 procul à patria mœsti Babylonis in oris,
Flaminis ad liquidas forte sedemus aquas;
Illa animum subiit species miseranda Sionis,
Et nunquam patrii tecta videnda soli.
Flevimus, & gemitus luctantia verba repressit;
Inque sinus liquidæ decidit imber aquæ.
Muta 2 super virides pendebant nablia ramos,
Et salices tacitas substinuere lyras.
Ecce 3 ferox dominus Solymæ populator opimæ
Exigit in mediis carmina læta malis:
Qui patriam exilio nobis mutavit acerbo,
Nos jubet ad patrios verba referre modos;
Quale canebamus, steterat dum celsa Sionis

Carm. genus xxviij.

Discantus.

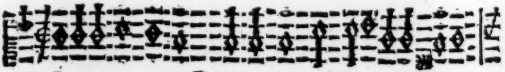

Pectore te grato Dominumque Deumque fatebor

Regia, finitimis invidiosa locis.
Siccine 4 divinos Babylon irrideat hymnos?
Audiat & sanctos terra profana modos?
O 5 Solymæ, ô adyta, & sacri penetralia templi,
Ullane vos animo deleat hora meo?
Comprecor, ante meæ capiant me oblivia dextræ,
Nec memor argutæ lit mea dextra lyræ:
Os 6 mihi desituat vox, arescente palato
Hæreat ad fauces aspera lingua meas:
Prima mihi vestræ ni sint præconia laudis;
Hinc nisi lætitiæ surgat origo meæ.
At 7 tu, quæ nostræ insultavit læta rapinæ,
Gentis Idumææ tu memor esto pater.
Diripite, ex imis a evertite fundamentis,
Æquaque (clamabant) reddite tecta solo.
Tu 8 quoque crudelis Babylon dabis impia pœnas,
Et rerum instabiles experiere vices.
Felix 9 qui nostris accedet cladibus ultor,
Reddat ad exemplum qui tibi damna tuum.
Felix, qui tenero conspergit saxa cerebro,
Eripiens gremio pignora chara tuo.

PSAL. CXXXVIIj. *Confitebor tibi Domine, &c.*

Prædicat Dei in se multiplicem benignitatem, & idipsum alios quoq; toto terrarum orbe reges ait facturos esse, nisi de gradu dejici malint. Deum enim favere humilibus, odisse superbos, ejusque præsidio deinceps quoque tutum se fore confidit.

Tenor.

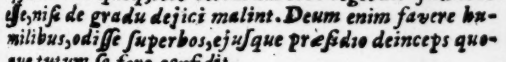

Pectore te grato Dominumque Deumque fatebor

Bassus.

Altus.

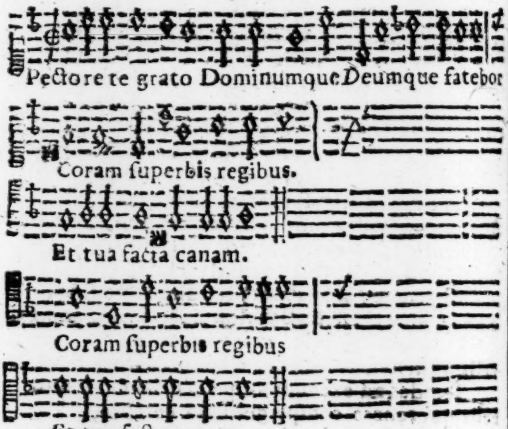

Ad tua templa oculis, animo ad tua numina spect-
Nomen celebrabo tuum, (ans
Perpetuamque fidem:
Qui 3 donis promissa novis cumulata rependis,
Audis vocantem, robora
Das animo trepido.
Te 4 quacunque patet tellus circumflua ponto,
Reges fatebuntur Deum,
Quum sine labe fidem
Audierint, 5 rituſque tuos super æthera cantu
Ferent, tuæque gloriæ
Ad jubar attoniti.
Nam 6 liquidi quanquam trans ignea mœnia mundi

Bassus.

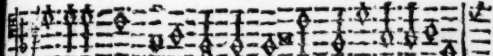

Pectore te grato dominumque deumque fatebor

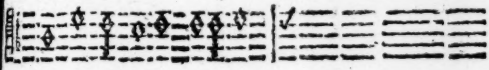

Coram superbis regibus,

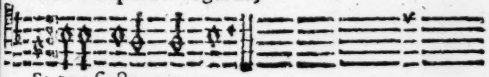

Et tua facta canam.

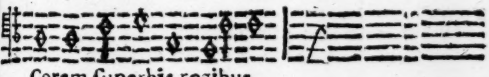

Coram superbis regibus,

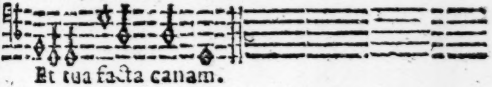

Et tua facta canam.

Beatus in te permanes:
Attamen haud humiles
Despicis, elatosque premis. 7 discrimina mille
Passim mihi circumstrepant,
Te duce tutus ero.
Tu validâ obsistes dextra furialibus ausis,
Qui me lacessunt hostium,
Incolumique 8 dabis.
Quod superest, si quid superest, bonitate perenni,
Quo cœperas gradu, tuæ
Facta tuere manus

PSAL.

PSAL. CXXXIX. *Domine probasti, &c.*

In admirabili sapientia elucente ex artificiosissima corporis humani fabrica ratiocinatur hic David, cum diuerem operis tammirandi, nihil actionum et cogitationum humanarum fallere aut latere posse. Proinde seipsum et alios excitat, ut, tanquam in Dei conspectu et oculis versentur, omnia cogitent, dicant & agant sine hypocrisi. Tandem etiam splendidè Dei providentiam prædicat, quantoq; Dei amore, & hostium Dei odio flagret, testatum facit.

Carm. genus iii.

1 MOmenta a vitæ nulla te latent meæ,
Rector benigne cælitum.
Seu 2 sedeo, sive surgo, seu quid cogito,
Tu cuncta præsens adspicis.
Lux 3 sive curam seu quietem nox tulit,
Curam & quietem temperas.
Nec 4 te minutæ voculæ fugit sonus,
Quam lingua temerè fuderit.
Et 5 os & humeros totiusque corporis
Sic arte mira fabricam
Finxisti, 6 acumen nullum ut humani ingeni
Ratione posset assequi.
Quonam 7 ergo vultum fugero tuum? quibus
Clausus latebris occular?
Petamne 8 cœlum? præstò es hic; ad inferos
Demergar? illinc non abes.
Aurora 9 curru me volucri ut deferat
Ad occidentis limitem;
Hic 10 deprehendes me, nec hic tutus tua
Vitabo fulmen dexteræ.
Incauta 11 mens si fortè secum cogitet,

Nox

Nox me tenebris occulet;
Obscura tenebris nostra nox luce est tibi
Meridiana clariòr:
Tibi 12 nec tenebræ sunt tenebræ, nec tuæ
Nox ulla providentiæ est:
Arcana 13 mentis tu tenes, qui pectoris
Arcana fabricatus es,
Qui me parentis ventre conditum, cutis
Tenello amictu involveras.
Compago 14 mira corporis nostri, tuæ
Miraculum est solertiæ;
Stupenda cujus opera nec nostra assequi,
Sed nec negare mens potest.
Nam 15 nulla nostri tam minuta est corporis
Pars, ut tuam scientiam
Fugiat, nec ulla claustra pectoris latent
Te conditorem pectoris.
Massæ 16 recentis rudia adhuc primordia,
Rudisque massæ semina,
Ceu scripta haberes, corporisque lineas,
Motum statumque noveras.
Et membra nondum quum forent, quid adderent
Dies sciebas singuli.
Hæc 17 mente tacitâ cogitanti mihi, stupor
Torporque sensus alligat;
Animus labascit, quum tuæ miracula
Perpendo mecum dexteræ.
Citius 18 inibo numerum arenæ in littore
Quot volvat æstus corpora:
Quamvis ocellis pervigil nunquam meis
Dulcem soporem indulsero.
O 19 quando perdes impios, rerum parens?
O quando sanguinarios
Me repelles, 20 qui sceleste nomini
Et numini illudunt tuo?

Te

Te 21 quisquis odit, non ego odi? non tuos
Hostes habebam pro hostibus?
Odi 22 profecto nec tuis ex hostibus
Amicus est quisquam mihi.
Revolve 23 mentis intimos sinus Deus,
Latebrasque nostri pectoris,
Nisi hic amorem videris tui, nisi
Animum obsequi nunquam pigrum.
Si 24 par scelestis scelere sum, vitæ parem
Da cum scelestis exitum.

PSAL. CXL. Eripe me Domine, &c.

David ab hominibus maledicis, fraudulentis et no
fariis divexatus, Dei patrocinium invocat, utq; impii
pœnas, ita piis felicia quæq; prædicit, idq; non frustra
à se fieri, certâ cum fiduciâ statuit.
Carm. genus Vi.

AEterne 2 rerum conditor, à mala
Linguæ veneno me bonus asserе,
Meamque perjuri tuere
Hostis ab insidiis salutem,
Qui 3 fraude tectâ bella nefariæ
Ciet, 4 nec atris mitior anguibus
Vibratque linguam virulentam, &
Ore vomit rabido venenum.
Averte 5 fraudem, & me violentiæ
Hostis scelesti subtrahe, 6 qui mea
Vestigia observat, scrobesque
Objiciens, laqueosque tendens.
At 7 tu, salutis præsidium meæ,
Audi precantem, 8 tu Dominus mihi
Deusque, tu me liberasti

Incolumem

Incolumem crepero é duello.
Idem 9 impiorum nunc bonus irrita
Fac vota: sævam frange superbiam,
Viruſque 12 linguæ peſtilentis
In domini exitium refunde.
Dejecta 11 cœlo flammeo perfidos
Procella fundat præcipiti fugâ,
Cæcoſque propellat profundas
Perpetui in barathri tenebras:
12 Linguæ a loquacis perfida vanitas
Nunquam quieto deget in otio:
Sed impiè dignum patratis
Exitium domino parabit.
At 13 impiorum à vi dominus ſuos
Et fraude vindex aſſeret, 14 ut pii
Numen Dei præſens potenſque
Perpetuo celebrent honore.

PSAL: CXLI. Domine clamavi, &c.

Orat, ut à Deo in lubricis hujus vitæ viis tegatur et juvetur, ne in potentum gratiam aliquid impiè vel dicat vel faciat, ſed potius amet converſationem hominum apertè veracium et piorum. Orat etiam, ut conatus impiorum doloſi vel reprimantur, vel in caput auctorū redundent.

Carm. genus iii.

AUrem 1 vocanti da parens properè, meas
Audi preces ſalutifer.
Quum 2 verba fundo triſtis, & puras manus
Attollo: ſic preces meas
Manusque puras reſpice, ac ſi thureo
a Odore manè te colam;
Ac ſi colam te victimâ & b libamine

Sero

Sero rubente vespere.
Fræno 3 coerce linguam ad oris januam
Fac excubet custodia:
Fac 4 mens sequatur recta; fac in lubricam
Ne flectat erroris viam;
Fac ne scelesto gaudeat cœtu, neque
Mensa fruatur impia:
Me 5 malo justus increpet, me verberet,
Quàm palpet impius, comam
Quàm rore nardi spargat. 6 impii, precor,
Et impiorum præsides,
De rupis altæ quum ruent specula, sui
Supplicia sceleris ut luant.
Tum subeat animum conscium, salubriter
Quod me monentem spreverint.
Sic 7 mortis horror ossium compagines
Mihi laxat, ut cæsæ jacent
Fagi per arva fissa cuneis fragmina.
Tu 8 sancte rector cælitum,
Spes una nobis es salutis, unicum
Agnoscimus te vindicem.
Vitam 9 tuere ab impiorum cassibus,
A fraude quam struunt mihi;
Compos 10 salutis impios fac in sua
Cernam ruentes retia.

PSAL. CXLII. Voce meam ad Dominum, *&c.*

Exponit hic David, quodnam in summis suis angustiis ærumnis, cùm omni humano auxilio destituerentur habuerit confugium, nimirum unum et solum Deum, *cujus fidem in præsentia quoque invocat, eundemq; se cum tota Ecclesia celebraturum esse promittit.*

Carm.

Carm. genus xxvii.

Nvoco 2 ſupplex Dominum, manuſque
Tendo ad ſidera ſupplices.
Mentis 3 huic pando lacrymas, querelis
Imploro miſeris, opem.
Pectus 4 afflictum dolor obruebat
Quamvis rex bone cælitum
Puriter vitæ mihi tu peractæ
Eſſes arbiter optimus.
Quum domo greſſum tamen efferebam,
Tendebant mihi retia.
Nec 5 mihi notus, nec amicus uſquam,
Quoquò lumina verteram.
Exitus nuſquam, fuga nulla, nemo
Qui me ſoſpite plauderet.
Ergo 6 te, rerum pater, invocavi,
Unum præſidium in malis:
Tu mea vires, mea ſpes, opeſque,
Dum a ſedes hominum colo.
Da 7 meis aurem facilem querelis
Fracti clad ibus ultimis.
Aſſere à ſævi manibus tyranni,
Qui me fortior opprimit.
Carceris 8 vitam rape de tenebris,
Ut te laudibus effe ram:
Teque conventus celebret piorum,
Promtum ferre piis opem.

PSAL. CXLIII. Domine exaudi, &c.

Septimus hic & ultimus eſt pœnitentialis, quo David, ſervus Domini, ſecundùm cor ipſius, ingenuè confitetur, neminem hominum, etiam innocentiſſimè viventium, eſſe,

qui ad Dei tribunal consistere, & justo Dei judicio absolvi possit. Ideoq; ad unicam solius Dei misericordiam gratuitò peccatis ignoscentis, magno cum ardore & desiderio confugit, seque à Deo in suis angustiis recreari, doceri & regi petit.

Carm. genus XV.

AUdi 1 vocantem rebus in asperis,
Et lenis aurem da precibus meis,
Rerum creator: quaque soles fide
Et æquitate ex hostibus eripe.
Juris 2 severi ne trutinâ meam
Expende vitam: nemo hominum innocens
Sic est, tribunal possit ut ad tuum
Se profiteri crimine liberum.
En 3 hostis atrox imminet, & premit
Stratum: tenebris tristibus abditus,
Et a lucis exors dego, velut specu
Quos in sepulcri mors fera condidit.
Mens 4 pænè curis obruta, volvere
Priora cœpit tempora, 5 quum patres,
Spes quos fovebat præsidi tui,
De fauce lethi sæpe revelleres.
Hac 6 recreatus rursus imagine,
Imploro supplex auxilium tuum.
Intenta mens te respicit, arida
Tellus ut imbres sub b cane torrido.
Non 7 lentus a udi: nam mihi spiritus
Vix tessa pulsat pectora; si tui
Avertis oris lumen amabile,
Mors atra siccis faucibus imminet.
Spe 8 mens labores auxilii tui
Fert, spectat unum te, pater optime.
Audi precantem lenis, & extum
Jam jam obruturis pande periculis.

o hoste sævo protege me, meæ
ustos salutis, prava repellere
entem manumque & recta capessere
oce, unicum te qui veneror Deum.
Arcana 10 fac vis numinis ut tui
r plana gressum dirigat, ut tua
andata secter; neu malè credulum
ror malorum vertat in orbitam.
Ut 11 nulla numen non celebrat tuum
equitatem natio, recrea
e destitutum præsidio, & malis
stis scelesti libera ab artibus.
Favoris 12 umbrâ me solitâ tege,
qui me acerbis usque doloribus
fligit, hostem perde nefarium,
rvumque serva perpetuò tuum.

PSAL. CXLIV. *Benedictus Dominus, &c.*

Confitetur hic David fortitudinem suam bellicam, victorias, regnum & felices in regno successus, solius sui munus esse. Pro iis igitur Deo gratias agit, ejusdemque deinceps quoq; patrocinium contra hostes suos exorat: ut ita in pace & tranquillitate publicâ, omnium rum sit abundantia: in qua quidem partem aliquam felicitatis consistere non negat: sed beatitudinem longè potiorem esse Dei propitii amorem & paternam benevolentiam, idem asseverat.

Carm. genus xiii.

Uo 1 te rex hominum carmine prosequar
Qui firmas animum robore, qui manum
bellare doces, & dubii regis
Per discrimina prælii.
od 2 vivo & valeo, tutus & hostium

A fraude, eximiâ fulgeo gloriâ:
Quòd latè validis impero gentibus,
Totum muneris id tui est.
O 3 rerum genitor, quantulus est homo,
Hâc quem prosequeris munificentia,
Et curas patriâ sollicitudine!
Figmentum 4 fragilis luti,
Quo nec bulla levis vanior est, neque
Quæ mentes agitant somnia turbidas.
Nec serum fugiens umbra crepusculum,
Nec fumi volucris vapor.
Cæli 5 pande fores, rex bone cæli tum,
Ac de sidereis labere sedibus:
Montes nube operi: 6 per liquidi aeris
Campos fulgura trajice.
Turbat os trepida sparge fuga impios,
Et sparsos a jaculis perde sequacibus:
Porrectaque 7 manu me, pater optime,
Sævis eripe fluctibus.
Hostis 8 pelle malam vim bonus impii;
Linguæ vaniloquæ reprime toxica:
Assuetæque dolis pestiferis manus
Vires contere viribus;
Ut 9 te nostra novo carmine barbitos
Dicat, rosubsidio qui recreas tuo
Reges; qui gravibus sæpe periculis

Carm. genus xxx.

Discantus.

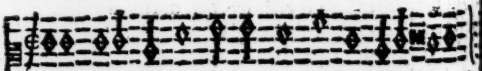

Te regem Dominumque canam, dum lucida volv

Vitam Davidis eripis.
Hostis 11 pelle malam vim procul impii:
Linguæ vaniloquæ reprime toxica
Affuetæque dolis pestiferis manûs
Vires contere viribus.
Natorum 12 soboles crescat, ut ubere
Surgit silva solo laurea, virgines.
Cultu sic niteant, ut b laquearibus
Templorum c tholus d aurei,
Stipentur 13 gravidis horrea frugibus
Pleno cuncta penu copia suggerat;
Fœcundi pecoris non capiant greges
Latis pascula saltibus.
Pingues 14 plaustra boves & nitidi trahant:
Nec tristi resonent compita classico,
Nec fletu plateæ; nec furor hosticus
Clausis affremat oppidis,
Felicem 35 populum inter bona talia
Qui vitam in tacito transigit otio.
Felicem populum ter quater, omnium
Cui rerum pater est Deus.

PSAL. CXLV. Exaltabo te Deus, &c.

Psalmus hic verbis & sententiis splendidissimis paternam Dei misericordiam, beneficentiam, sapientiam, & opulentiam, toto terrarum orbe conspicuam, celebrat; proque ea maximas Deo gratias agit, & omnes ad ad ipsum perpetuò faciendum cohortatur.

Tenor.

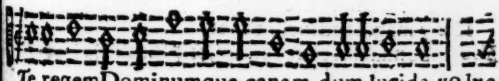

Te regem Dominumque canam, dum lucida volve

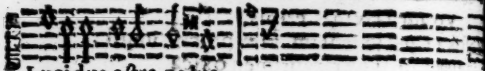

Lucidus aſtra polus,

Alius:

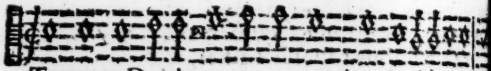

Te regem Dominumque canam, dum lucida volve

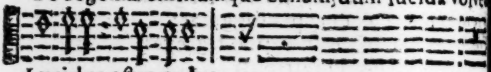

Lucidus aſtra polus,

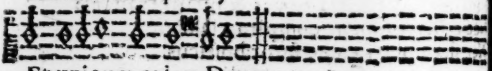

Et unicum colam Deum.

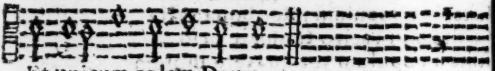

Et unicum colam Deum.

Luce 2 canam te, nocte canam te: nulla carebit
Laudibus hora tuis,
Rerum creator & ſalus.
Magne 3 parens, nullo cui clauſa potentia fine eſt
Sæcula 4 cuncta tuas
Laudes ſonabunt: & 5 patres
Longævi tua facta canent, ſeræque nepotum
Per ſeriem ſoboli
Prodent: nec ætas gloriam
Neſciet ulla tuam: 6 mirandaque facta decuſque
Ille memor referet:
Hic 7 magnitudinem canet.
Ille bonum feret & juſtum, & placabilis iræ,

It

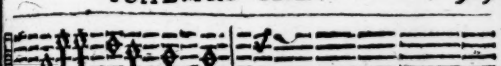

Lucidus aſtra polus,

Baſſus.

Te regem Dominumque canam, dum lucida volvet

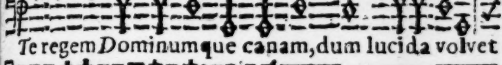

Lucidus aſtra polus,

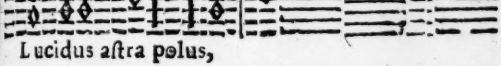

Et unicum colan Deum,

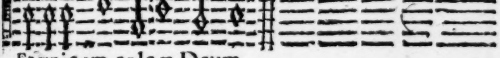

Et unicum colam Deum.

Et veniæ facilem, &
Larga benignum dextera.
Totque 9 inter decora & laudum præconia nullo
Emoritura die,
Nil clarius clementia.
Ergo 10 parens rerum, ſtellantis machina cœli
Cuncta ſuo gremio
Complexa prædicat tuum
Robur: 11 & intacti ſcelerum a contagè nefandâ
Te celebrant alacres,
Tuique vires imperi
Per 12 populos latè vulgant: ne neſcia ſceptri
Terra ſit ulla tui,

Et gloriæ & potentiæ.
Imperium 13 sine fine tibi, nec legibus ævi
Subdita sceptra tenes,
Aut clausa metis temporum:
Tu 15 lapsos rursum attollis, firmasque labantes
Incolumesque foves
Vitæ beatæ commodis.
Te 85 volucrum pecudumque genus, te sæva ferarum
Sæcula respiciunt
Unum, suoque tempore
Accipiunt victum; 16 tu dextram pandis, & omne
De locuplete penu
Animal benigne recreas.
Quicquid 17 agis, justeque & sanctè agis: 18 impiger
Supplicibus facilem (aurem
Præbes, 19 opisque e compotes
Dimittis, puro d qui pectore cunque precantur,
Auxilioque piis
Præsens es, & periculis
Eruis 20 è cunctis, qui te venerantur amantque:
Cumque 21 suo scelere
A stirpe vellis impios.
Ergo 22 omnes te jure canent, nomenque tacebit
Natio nulla tuum
In sæculorum secula.

PSAL. CXLVI. Lauda anima mea, &c.

Docet, omnem fiduciam salutis non in principibus & præsidiis humanis, sed in solo Deo ponendum esse: qui solus sit omnipotens, justus, verax, æternus; & in primis benefaciat humilibus ab omnibus neglectis & contemtis.

Carm.

Carm. genus j.

TE 1 magne rerum conditor, & tuas
Sonabo laudes, 2 factaque posteris
Miranda prodam, dum recurret
Per calidos mihi sanguis artus.
Securitatem 3 ne stabilem tibi
Promitte regum præsidio, neque.
De stirpe mortali & caducâ
Pone tibi columen salutis.
Ut 4 membra liquit spiritus, in suam
Terrena moles terram abit; & diu
Consulta vanescunt, & auras
Irrita per vacuas feruntur.
O 5 per beatum quem Deus ætheris
Fido tuetur præsidio, suas
Qui spes opesque omnes in uno
Constituit Domino Deoque.
Qui 6 terram & æquor condidit & polum,
Et quicquid æquor terraque continet,
Poluique; qui promissa præstat
Perpetuo stabilis tenore:
Qui 7 nec tyranni vi sinit opprimi
Infirmiorem, aut a esurie premi,
Qui carcerum exemtos tenebris
Compedibus levat innocentes:
Qui 8 nocte pulsa luminis aurei
Cæcis refundit luminibus jubar:
Gressusque firmat claudicantes:
Justitiamque amat æquus æquâm:
Curâ 9 fideli qui fovet advenam,
Orbæ marito qui viduæ favet,
Orbos puellos qui tuetur,
Et scelerum labefactat artes,

Rex 13 ergo habenas imperii tuus
Sion tenebit, sidera dum polum
Pingent, & obliquum per orbem
Sol rutilos agitabit axes.

PSAL. CXLVII. *Laudate Dominum, &c.*

Enumeratio est multiplicium Dei beneficiorum, tam præsentium quàm æternorum: quorum consideratione accurata impulsos omnes pios, perpetuis Deum laudibus celebrare jubet.

Carm. genus ii.

Ela 1 Deum laudate Deo date carmina digna;
Certè erudito dignus ille est carmine;
Qui 2 Solymam instaurat rursus, passimq; per orbem
Sparsos reducit exules Abramidas;
Qui 3 fractos a animi levat, & corda anxia lenit;
Mulcet dolores, mitigatque vulnera;
Qui 4 numerat tacito labentia sidera mundo,
Suisque quæque nuncupat vocabulis.
Magna 5 Dei virtus immensa potentia; nulla
Quam lingua fari possit, aut mens cogitet.
Qui 6 mite ingenium fovet, allevat, auget honore;
Humique sternit impiam superbiam.
Hia 7 Deum cantate, Deo persolvite grates;
Grato benignum canite patrem barbito;
Qui 8 cælum obnubit tenebris, terram rigat imbre,
Montesque læto vestit altos gramine;
Qui 9 pecudum genti largâ dat pabula dextra,
Corvoque victum seroganti sufficit,
Quem 10 neque magnanimum delectat robur equorum
Nec vis ferocis aut lacertus militis;
Sed 11 pietas animi simplex, & in illius unâ
Qua spem salutis collocet clementiâ;

Fi-

Eia 12 Dei laudes Solymææ pangite turres:
Benignitatem mons Sionis prædica:
Qui 13 portarum aditus clauſtris firmavit b ahenis
Civeſque cunctis commodis auxit tuos.
Qui 14 te pace beat læta, & defendit ab hoſte:
Et meſſe flavâ tritici campos tegit:
Cujus 15 ad imperium fundit ſua munera tellus:
Natura cujus prompta paret juſſibus.
Qui 16 nivibus celſos operit, ceu vellere, montes:
Denſas pruinas cineris inſtar dejicit,
17 Et c glacie lapſus ſolidarum frænat aquarum,
Cujus rigorem quis feret mortalium?
Quum 18 libuit, molles glacies tabeſcet in undas,
Adſpirat aura mitior, rivi fluunt:
Oſtenditque 19 ſuam per ſigna illuſtria mentem,
Legeſque Abrami tradidit nepotibus.
Non 20 ita ſe populis aliis monſtravit amicum,
Qui ſcita legum neſciunt cæleſtium.

PSAL. CXLVIII. Laudate Dominum, &c.

Totam rerum univerſitatem, inque ea omnes res tam cæleſtes quàm terreſtres, tam animatas quàm inanimes, compellat hic Pſalmus, invitatq; adeò, ut creatoris & conſervatoris ſui ſapientiam & benignitatem perpetuò prædicent.

Carm. genus x.

LAudate 1 Dominum cælitum
Chori beati, qui procul
Contagio mortalium
Templa ætheris tuemini.
Laudate 2 Dominum, quos ſibi
Adeſſe juſſit angelos:
Laudate Dominum, exercitus

Parere

Parere promti jussibus.
Laudate 3 Dominum, qui diem
Sol luna noctem illuminas;
Laudate Dominum lucidi
Stellæ decoræ flammulis.
Laudate 4 eum a rotatiles
Tot orbium compagines,
Et unda longe celsior
Campis nitentis aëris.
Huic 5 cuncta laudes dicite;
Numenque cuncta pangite,
Quod cuncta nutu condidit,
Et cuncta nutu sustinet,
Finxitque 6 firmo cardine,
Ne vi senectæ corruant,
Certisque vinxit legibus,
Quas transgredi nonaudeant.
Laudate 7 Dominum sub specus;
Terræ dracones abditi,
Et b vasta cete, quæ sinus
Ponti c repostos finditis.
Ignes, 8 nives, & grandines,
Vaporque & auræ spiritus,
Ad jussa Domini mobiles
Circum rotantes turbines,
Colles 9 feraces & feri
Montes, & omnes arbores,
Seu montibus rigescitis,
Seu cultibus mansuescitis:
Mites 10 feræque bestiæ;
Humique lentè reptiles,
Et quæ liquentes aeris
Campos volando carpitis.
Reges 11 & orbis præsides,
Et nationes liberæ,

Et pauperi plebeculæ
Qui jus ab alto dicitis:
Et 12 vos juventa florea,
Læti puelli & virgines,
Senesque vitæ in ultimo
Jam jam exituri limine.
Laudate 13 Dominum, numini
Sit ejus uni gloria.
Unumque noscat omnium
Cœlum solumque principem.
Hunc 14 omne in ævum laudibus
Propago tollat Isaci:
Sibi dicatam qui bonis
Gentem beavit omnibus.

PSAL. CXIX. Cantate Domino, &c.

Hic quoque Psalmus excitat Hebræos, ut Deum suum pro præstitis beneficiis & victis hostibus celebrent, plurosque illis victorias et triumphos pollicetur.

Carm. genus X.

CAntate Domino canticum
Novum, sonet laus illius
Cœtus per omnes, qui sacris
Non se prophanis polluunt.
Oblectet 2 Isaci genus
Auctore se suo, suo
Regi a Sionis arduæ
Congratulentur filiæ.
Nomen 3 celebrent illius
Lætis choris & tympanis;
Ejusque laudes accinant
Blandè canoro b pectine.

Gentem

Gentem 4 bonus parens ſuam
Amore ſancto amplectitur,
Mitemque manſuetudinem
Firmat ſalute immobili
Cœtus 5 piorum ut geſtiant
Foris paratu ſplendido,
Domique ſecum clanculum
Lætentur in cubilibus.
In 6 ore, rerum præſidis
Laus continenter perſonet:
Utrinque acuti in dexteris
Vibrentur enſes, vindices
In 7 ſe ferarum ut gentium]
Crudelitatem vindicent,
Et in futurum iras, minas,
Superbiamque comprimant:
Reges 8 ſuorum ut hoſtium
Arctis catenis alligent;
Et ferreis coerceant
Vinclis feroces principes:
Pœnas 9 ſecundum cælitus
Præſcripta ab iis ut exigant,
Et laus piorum pervolet
Omnes per orbis cardines.

PSAL. CL. Laudate Dominum in, &c.

Ultimus etiam Pſalmus omnes creaturas & voce & inſtrumentis muſicis, Dei potentiam, fortitudinem & majeſtatem prædicare jubet.

Carm. genus x.

LAudate 1 Dominum, lucidum
Templum colentem ſiderum,

Qui

Qui vi ſuæ potentiæ
Firmavit orbis cardines.
Laudate 2 Dominum fortiter
Ubiqne geſtis inclytum,
Laudate magnitudinem
Captum ſupra mortalium.
Laudate 3 Dominum bellicæ
Claris tubæ clangoribus,
Laudate Dominum a nabliis,
Lyriſque blandè garrulis.
Laudate 4 Dominum tympanis,
Chorique feſti cantibus,
Laudate Dominum fidibus,&
b Sonore dulci tibiæ,
Laudate 5 eum tinnitibus
Lætis canori c Cymbali
Hunc 6 cuncta laudent, quæ trahunt
Vitalis auræ ſpiritum.

EIUSDEM.

EIUSDEM
GEORGII BUCHANANI
HYMNUS MATUTINUS
AD CHRISTUM.

PRoles 1 parentis optimi.
Et par parenti maximo,
De luce verâ verâ lux,
Verusque de Deo Deus:
En 2 nox recessit, jam nitet
Aurora luce prævia
Cœlum, solumque purpurans,
Et clausa tenebris detegens
Sed 3 fuscat ignorantiæ
Caligo nostra pectora,
Et nubilis erroribus
Mens pænè cedit obruta.
Exsurge 4 sol purissime,
Diemque da mundo suum:
Nostramque noctem illuminans
Erroris umbram discute.
Dissolve 5 frigus horridum,
Arvumque nostri pectoris
Calore lampadis tuæ.
Humore purga noxio:
Vt 6 irrigetur cælitus
Roris beati nectare,
Et centuplo cum fœnore
Cælestе semen proferat.

CARMINUM

CARMINUM GENERA
QUIBUS IN HOC OPERE POETA USUS EST.

I. Genus monocolon. Versus heroici hexametri hoc modo:

⏑⏑ – ⏑⏑ –

Eo utitur Psal. 1.18.45.78.85.89.104.107.132. 135.

II. Dicolon distrophon. Versus prior hexameter heroicus: Alter, jambicus trimeter acatalectus, ad exemplum Horat. lib. 5. ode 16 hoc modo:

⏑⏑ – ⏑⏑ –
⏑ ⏑⏑⏑ ⏑ ⏑ – ⏑⏑

Eo utitur Psal. 2. 20. 24. 57. 60. 69. 83. 93. 95. 97 108. 109. 118. 126. 135. 147.

III. Dicolon distrophon. Versus unus jambicus, trimeter acatalectus, alter dimeter acatalectus, ut Horat. lib. 5. ode 1. hoc modo.

– ⏑⏑⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –
– ⏑⏑⏑ ⏑

Eo utitur Psal. 3. 6. 10. 21, 22. 27. 34. 38, 39. 41. 44. 48. 53. 62. 74. 76. 79 87. 92. 110. 112. 115. 120. 127. 133. 134. 139. 141.

IV. Dicolon distrophon. Versus primus, Heroicus; Secundus, Alcmanius dactylicus tetrameter: acatalectus, ut Horat 1. Carm: 7. hoc modo:

⏑⏑ ⏑⏑ – ⏑ ⏑⏑
– ⏑⏑ ⏑⏑

Eo

Eo utitur Pſal.4.111.

V. Dicolon tetraſtrophon. Verſus primus, ſecundus, tertius, Sapphicus hendecaſyllabus, Quartus, Adonicus; ut Horat.1.Carm.2:hoc modo.

⏑ – ⏑⏑ ⏑ ⏑
– ⏑⏑ –

Eo utitur Pſal. 5.17.51.55.65.67.72.90.101.103

VI, Tricolon tetraſtrophon. Verſus 1. &2. dactylicus Alcaicus acatalectus; Tertius jambicus, Archilochius dimeter hypercatalect.4.dactylicus Alcaicus acatalect.ut Horat 19.hoc modo:

– ⏑ – ⏑⏑ ⏑⏑
– ⏑ – ⏑⏑ ⏑⏑
– ⏑ – ⏑ –
⏑⏑ ⏑⏑ ⏑ ⏑

Eo utitur Pſal. 7.11.15.19.30.46.50.56.58.77.82. 91.123.125.140.146.

VII. Dicolon diſtrophon. Verſus primus. Sapphicus 2. jambicus dimeter acatalectus. hoc modo:

– ⏑ – ⏑⏑ ⏑ ⏑
– ⏑ – ⏑⏑

Eo utitur Pſal. 8.

VIII. Tricolon tetraſtrophon. Verſus. 1. & 2. choriambicus Aſclepiadeus tetrameter:3.Pherecratius heroicus trimeter acatalectus, 4 choriambicus Glyconjus trimeter acatalectus, ut Horat. 1. Carm. 5.hoc modo

– ⏑⏑ – ⏑⏑ – ⏑⏑
– ⏑⏑ ⏑⏑ – ⏑⏑
– ⏑⏑ –
– ⏑⏑ ⏑⏑

Eo utitur, Pſal.9 64.84.130.

IX. Dicolon diſtrophon. Verſus primus Heroicus; Secundus, dactylicus Archilochius dimeter hypercatalectus, ut Horat.4.Carm:7.hoc modo.

⏑⏑

.vv · vv ·· vv ··

.vv·vv·

Eo utitur Psal.12.

X.Monocolon.Versus jambicus dimeter acatalect ut Prudentius Cathem.hoc modo,

.v v

Eo utitur Psal. 13, 31, 37,47,52,54,59,86,96,98, 117,148,149,150.

XI. Dicolon distrophon. Versus 1. choriambic. dimeter Glyconius: Secundus, choriambicus Asclepiadius: ut Horat. 1.Carm. 3 hoc modo:

··vv · v v

.vv vv vv

Eo utitur Psal. 14,35,43.

XII. Tricolon tristrophon, Versus primus, choriambicus trimeter: 2 tetrameter: 3 pentameter, ut Prudentius prologo Cathem. hoc modo:

·· vv vv

·· vv · vv vv

·· vv · vv · vv · vv

Eo utitur Psal.116.

XIII.Dicolon trtrastrophon, Versus 1.2,3. choriambicus tetrameter quartus, choriambicus trimeter, ut horat 1.Carm 6.hoc modo:

- vv·vv vv

·· vv vv

Eo utitur Psal.23.42.75.99.102.144.

XIV.Monocolon.Versus jambicus trimeter, acatal ut Horat.lib.5.Carm. ode 17 hoc modo:

··v ··v·v vv

Eo utitur Psal.25.94.106.

XV.Monocolon. Versus dactylicus Alcaicus acatalectus hoc modo:

·· v· · vv vv

Eo

Eo utitur Pſal. 26.29.32.49.61,71.73.143.

XVI Monocolon. Verſus choriambicus Aſclepiadeus tetrameter.ut Horat..Carm.1:hoc modo.

-- ⏑⏑ ⏑⏑-⏑⏑

Eo utitur, Pſal. 28.40.80.

XVII. Dicolon diſtrophon. Verſus primus Sapphicus 2-Choriambicus trimeter, hoc modo:

-⏑ --⏑⏑ ⏑ ⏑

- ⏑⏑ ⏑⏑

Eo utitur Pſal.33.70.121.142.

XVIII. Dicolon triſtrophon, Verſus 1. iambic. trimeter. 2. pentameter dactylycus, hoc modo:

⏑.⏑ -⏑⏑⏑⏑ ⏑.

- ⏑⏑ -⏑⏑ ⏑⏑.

Eo utitur Pſal. 36,63.

XIX. Dicolon triſtrophon. Verſus, primus, & ſecundus trochaicus dimeter acatalectus; Tertius, trochaicus catalecticus; hoc modo:

-⏑ ⏑ ⏑.

.⏑-⏑-⏑ ⏑

.⏑⏑⏑ ⏑.

Eo utitur Pſal. 66.

XX. Dicolon diſtrophon, Verſus prior, heroicus dactylicus: Secundus, anapæſticus dimeter catalecticus hoc modo:

-.⏑⏑ ⏑⏑

-⏑⏑ ⏑⏑ ⏑⏑ -

Eo utitur Pſal.68.

XXI. Dicolon diſtrophon. Verſus prior, heroicus hexameter. Poſterior jambicus dimeter, ut Horat. lib. 5: Carm. ode 14. hoc modo:

⏑⏑ -⏑⏑ -⏑⏑.-

--⏑ ⏑.

Eo utitur Pſal.81.

XXII. Dicolon diſtrophon. Verſus prior. dactylicus hexameter

hexameter. Alter, pentameter, hoc modo omnibus noto;

--vv --vv vv

-vv-- vv-- vv-

Eo utitur Psal 88.114.137.

XXIII. Dicolon distrophon. Versus primus, trochaicus dimeter catalecticus; Secundus, jambicus dimeter acatalectus, hoc modo;

.v -v-

.v-.-vv

Eo utitur Psal. 100.

XXIV. Dicolon distrophon. Versus 1. Troch. dim. Acat. alter Troch. dim. catal. hoc modo:

.v v-v-v vv

.v v-

Eo utitur Psal. 105.119.124.129.

XXV. Monocolon. Versus anapæsticus Pindaricus dimeter acatal. ut Boeth 1.5 hoc modo;

-. vovv vvvv-.

Eo utitur Psal. 113.

XXVI. Dicolon tetrastrophon, Versus. 1.2.3. choriambicus trimeter. quartus, dactylicus Pherecratius hoc modo:

-vv vv-

-vv v

Eo utitur Psal. 116.122.128.

XXVII. Monocolon. Versus trochaicus octonarius catalecticus; qualis est Prudent. Cath. 9. hoc modo;

v v v- v- vvv

- v v

Eo utitur Psal. 119.124.

XXVIII. Monocolon. Versus jambicus Anacreontius dimeter catalect. ut Boeth. 3.7. hoc modo;

-v v-

v-v v---

XXIX.

XXIX. Tricolon triſtrophon. Verſus 1. heroicus. Secundus, jambicus dimeter, 3. dactyl. Archilochius dimeter, hypercatal. hoc modo.

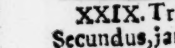

Eo utitur Pſal. 138.

XXX. Tricolon triſtrophon. Verſus iidem, qui modo, niſi quod ſecundus in locum tertii migrarit, hoc modo,

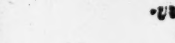

Eo utitur Pſal. 145.

TYPOGRAPHUS Lectori S.

VEnimus beneficio divino, Lector, ad ſtationem; iter non illud quidem uſque adeo periculoſum, ſollicitè tamen emenſi. Quare quod viatores faciunt, curſu peracto hoc illud luſtrãtes oculis, corpore tamen quieto; ſupereſſe nobis usque video. Nam cùm Flacco noſtro latiſſimos variorum metrorum campos Muſæ ſuæ ſanctiſſimæ peruerint, cujates illi ſint, cognoſcere jam licebit: Quam eſſe ſi putaveris moleſtiam aliquã, ei quoq novarum melodiarum huic libello convenientium; nedebuntur embammata. Separavimus autem has ab alteris, Collectaneorum libello contentis, minus ium rati, quicquam commune ſacris miſcere. Habebis vero illic Odis Horatianis, quarum ſtructurâ noſter non ſit uſus, convenientes harmonias. Tu his noſtra qualicunque opera, ſtudio certe io tibi oblatis fauere, et ſicubi erravimus cujus partem, ut ſperamus, multò maximam noſtro iporum indicio vides, candidus emenda.

Carm

Carm. genus i.

Discantus.

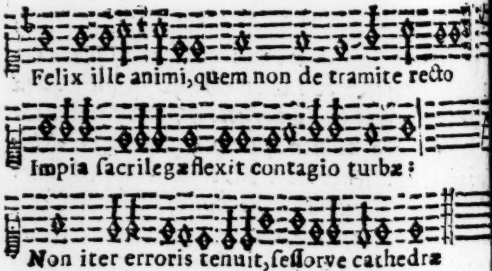

Altus.

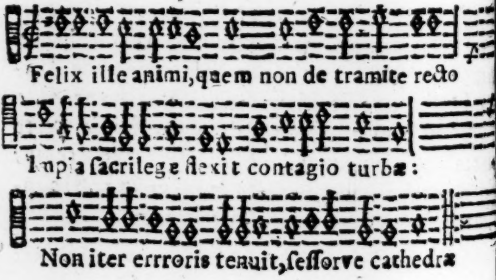

Tenor.

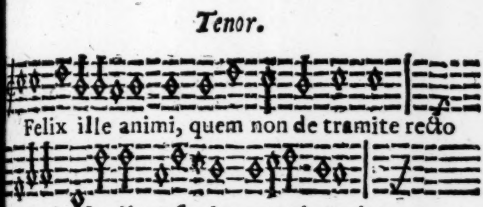

Baſſus.

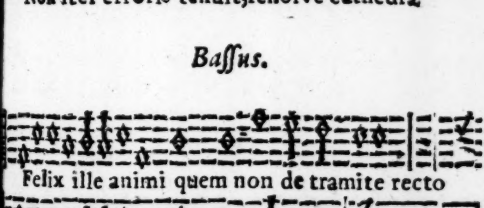

Carm. genus II

Discantus.

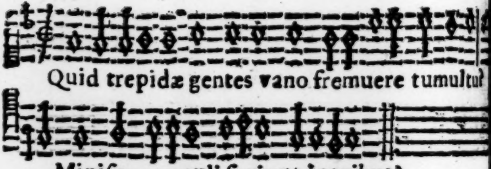

Altus.

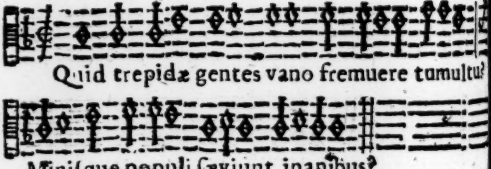

Quid

Tenor.

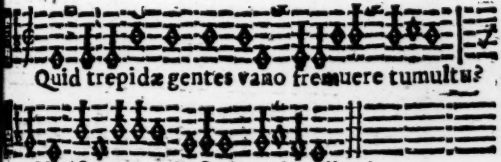

Baſſus.

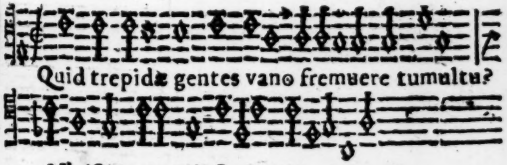

Carm. genus v.

Diſcantus.

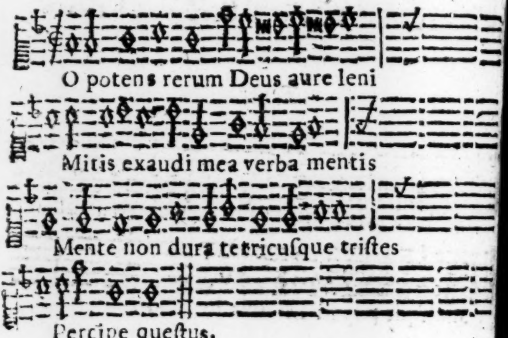

Altus.

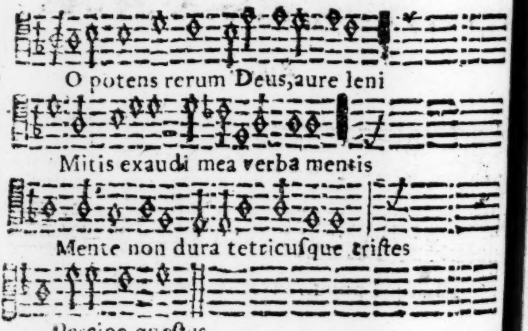

Tenor.

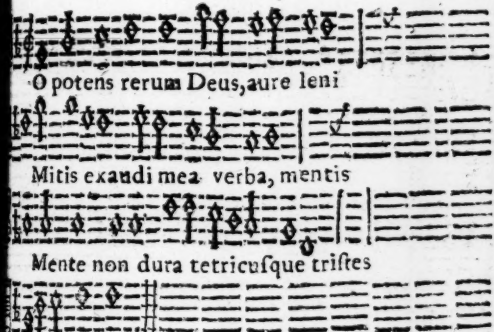

Bassus

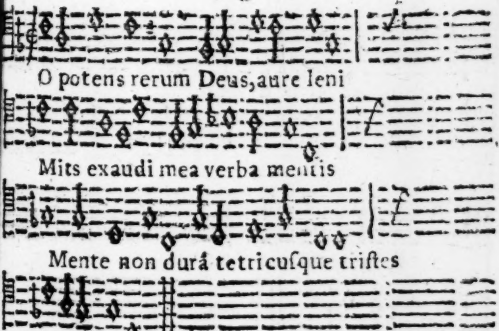

Carm. genus x.

Diſcantus.

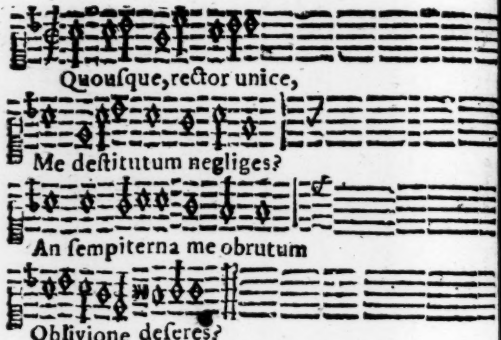

Altus.

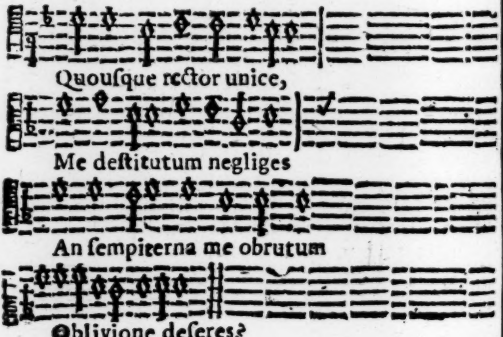

Tenor.

Tenor.

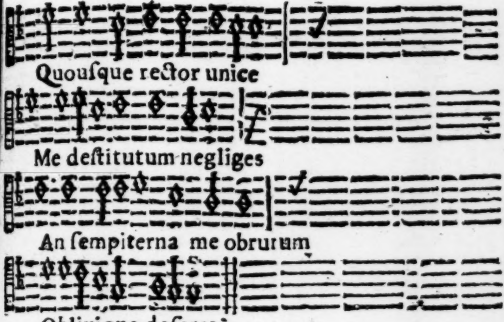

Bassus.

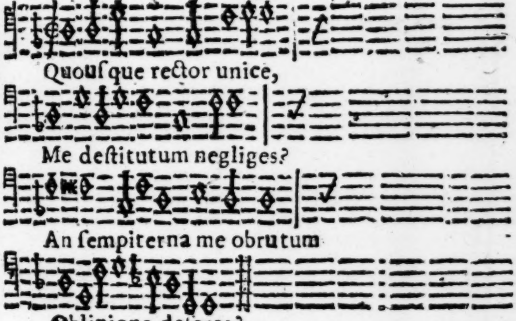

Carm. genus xxii.

Discantus.

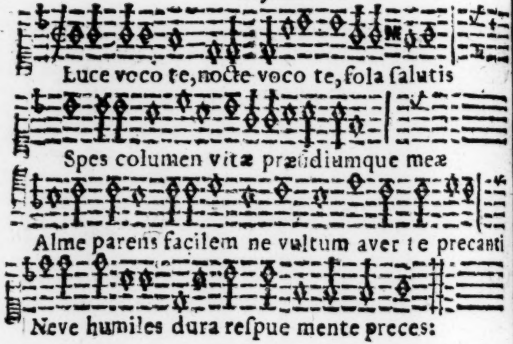

Altus.

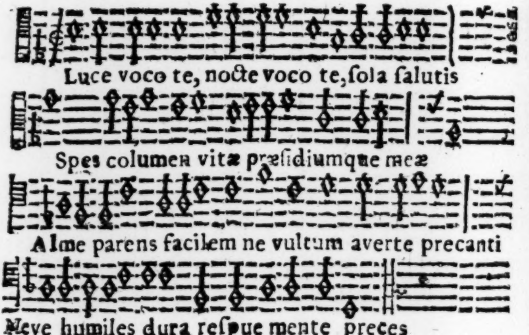

Tenor

Tenor.

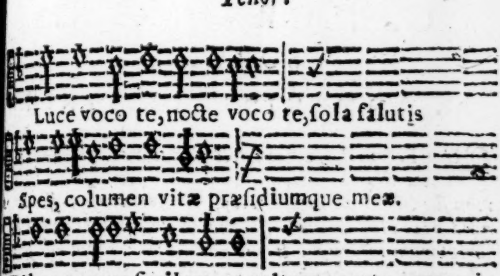

Baſſus.

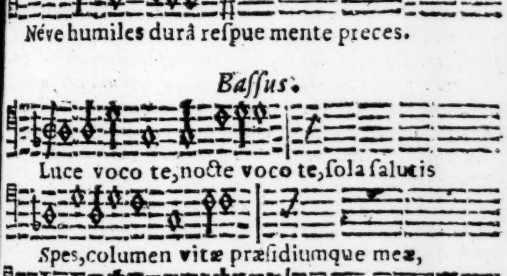

MARGARITÆ HENRICI GALLORVM REGIS SORORI.

M. ANTONIUS FLAMINIUS

CVm Petrus Carneſceus, lectiſſimus & ornatiſſimus vir de tua ſingulari erga Deũ pietate, & aſſiduo literarum ſtudio, ad me multa ſcripſiſſet, hortatuſq; eſſet, ut ſi quid novi elucubratus eſſem, id ad te mitterẽ, quod tibi ſcriptorum meorum lectionẽ non injucundam eſſe ſolere affirmaret; hoc tã præclaro de te teſtimonio commotus, & eum hominis amiciſſimi autoritate adductus, cum humanitate tua fretus, Carmina, quæ de rebus divinis proximè compoſui, ad te mittere non ſum veritus. In his ego à meo vetere inſtituto diſceſſi. Davidem enim, & ejus ſimiles poetas imitari malui, quam Horatium, vel Catullum: propterea quòd in ſcriptione rerum divinarum ut munditiem Latini ſermonis, & elegantiã adhibendã eſſe non nego; ſic omnem orationis pompam & fucum, & calamiſtros removendos cenſeo. Itaq; ut C. Lucillus poeta per-antiquus dicere ſolebat, ſe non Perſio ſcribere, ſed Siculis & Tarentinis: ſic ego quæcunq; de rebus divinis ſcripſero, ea ſolùm religioſis, et literarum divinarum amatoribus me ſcripturum profiteor: quibus ſine dubio long è gratius faciam, ſi ſtylum ita temperavero, quàm ſi orationem fuco et pigmentis illiniã. Tu verò Margarita, religionis ſpecimen clariſſimum, hoc ab homine tibi deditiſſimo opuſculum, quale idcunq; eſt, habeto: quod ſi non ingratum tibi fuiſſe audiã, & ex hoc moleſto quartanæ morbo, quo jam multos menſes conflictor, Dei benignitate convaluero, alia à me poſthæc hujus generis munera expectato. Vale.

M. AN-

M. ANTONII FLAMINII DE REBUS DIVINIS CARMINA.

Precatio matutina,

IAm noctis umbras Lucifer
Almæ diei nuncius,
Terra poloque dimovet;
Simulque nos cubilibus
Monet relictis, pectore
Preces ab imo fundere
Ad templa ſumma cœlitum:
Oremus ergo ſupplices
Fontem perennem luminum
Ut ſicut omnes aeris
Illuſtrat oras, vivido
Sic noſtra corda repleat
Fulgore ſancti Spiritus,
Qui nos per hæc contagia
Puros ab omni crimine,
Traducat ad cœleſtium
Sedes beatas: illius
Nutu gerantur omnia.
Cibumque ſive ſumimus,
Seu quid negotii foris
Tractamus, aut domi, intima

Seu

Seu mente quid revolvimus,
Id omne semper gloriam
Spectet beati numinis.
Rector supreme cœlitum,
Quæ mente tota poscimus,
Hæc omnibus concedito,
Qui corde puro te colunt,
Et unicum natum tuum,
Cum sempiterno Spiritu.

Precatio meridiana.

IAm Sol citato sidere
Suprema cœli culmina
Percurrit, alma fervidis
Tellus calescit ignibus.
At tu beato lumine
Accende corda frigida
Pater benigne: in omnibus
Tantos piorum sensibus
Ignes amoris excita:
Ut quicquid orbis continet,
Præ te sit illis sordidum:
Nec ulla vis hunc fervidum
Amoris æstum temperet:
Sed usque crescens, omnia
Convexa cœli transvolet.
Summoque pater vinculo
Nos jungat insolubili.
Has nos ab imo pectore
Precationes mittimus,
Tuas ad aures, maxime
Terræ polique conditor:
Tu vota nostra numine
Dextro secunda, idque ad tuam
Concede nobis gloriam.

Precatio

Precatio Vespertina

JAm vesper ortus incipit
Diem tenebris condere:
Ad nos parentem luminis
Sancti precemur, ne sinat
Noctem suorum mentibus
Caliginosam irrepere:
Seu dulcis alma recreat
Sopor quiete, languida
Seu liquit ille lumina,
Nunquam recedat à piis
Lux sempiterna cordibus:
Ut semper indies magis
Magisque detur maximi
Benignitatem numinis
Videre mente lucida:
Et hinc amoris optimi
Ardere semper ignibus.
Supreme cœlitum Pater,
Votis tuorum supplicum
Aures benignas admove:
Ut sensa cordis omnia,
Et dicta factaque ad tuam
Sic dirigamus gloriam.

Opem Christi in magna animi ægritudine Constitutus implorat.

JESU benigne fervidas
Precationes & meas
Ne quæso vota despice.
Ut terra, solis ignibus
Hiulca, sic animus meus
Afflictus, æger, aridus,

Dulcissimus

Dulciſſimum rorem tuum
Expectat ô ſalus mea,
Refrigera mentem meam
Metus, dolores, lacrymas
Muta perenni gaudio:
Ut hæ querelæ flebiles
Mutentur in laudes tuas,
Et vox agentis gratiis
Noctes dieſque perſonet.
Ne quæſo more judicis,
Quid egerim, quid dixerim,
Quid cogitarim, pondera:
Peccata ſed mea omnia
Tuo cruore deleas.
Me vulnerum ſanet dolor
Tuorum, amara mors tua
Cordi meo dulcedinem
Inſtillet, ut meam crucem
Et fortis & libens feram.

Quàm ſint beati, qui ſumptâ ſuâ cruce, Chriſtum ſequuntur,

BEatus ille qui ſuam
Tollit crucem quotidie,
Magniſque IESUM paſſibus
Sectatur: illum maximus
Cœleſtium pater ſibi
Adoptat ultro filium:
Eique donat Spiritum
Peccata delentem omnia,
Hæreditatis inclytæ
Pignus beatum, is intimo
In corde miros excitat
Patris amores optimi.
Hinc ille temnens omnia,

Quæcunque

Quæcunque tellus,& maris
Arena dives continet,
Lætatur,unico Deo.
Hunc ſpem,ſalutem,gloriam
Suam,ſuumque gaudium,
Patrem magiſtrum nominat,
Latuſque ſemper dexterum
Sibi tegentem conſpicit:
Per hujus ut vitæ vias
Formidoloſos ambulet
Securus,& cari patris
Benignitatem ſentiat.
Ergò nec illum territat
Humana vis nec inferum
Furor tremendus maximis
Periculorum caſibus
Ut dura rupes turgidi
Tunſa procellis Adriæ,
Immobilis ſemper manet,
Nec ceſſat ullo tempore
Hoſtes, amicos,patriam
Juvare,negligens ſui:
Sic ille vitam cœlitum
Colens perenni gaudio
Triumphat:impius licet
Terræ,mariſque ſit potens
Pulchrumq;nomen occupet
Fœlicis eſt ſemper miſer.

Comparat animum ſuum flori.

UT flos tenellus in ſinu
Telluris almæ lucidam
Formoſus explicat comam,
Si ros etimber educat,
Illum: tenella mens mea

hic

Sic floret, almi spiritus
Dum rore dulci pascitur.
Hoc illa si caret, statim
Languescit ut flos arida.
Tellure natus, eum nisi
Et ros & imbereducat.

Eos tantum beatos esse affirmat, qui cæteris omnibus relictis, Christo adhærent

QUousque vana somnia,
Falsasque rerum imagines
O Cæci amare pergitis?
Non forma vincens Nirea,
Non dives usus purpuræ,
Non mens peragrans sidera.
Camposque latos aeris,
Marisque terrasque infimas,
Reddunt beatos. Unica
Felicitatis est via
Iesus benignus, omnium
Dator bonorum, currite
Omnes ad illum, currite
Fidenter. ille deserens
Amore nostri cœlitum
Sedes beatas, pertulit
Famem, sitimque & vulnera,
Mortemque diram, neminem
Fastidit ille: perditos,
Ægros, malorum pondere
Pressos juvare diligit.
Non sic & optimum & unicum
Amant parentes filium,
Ut ille nos. ô centies
Beatus ille, maxime
Iesu relictus omnibus,

Qui

Qui mente tota se tibi
In servitutem dedicat.

Prædicat beneficia à Christo in se & cæteros Mortales collata

IEsu beate, numinis
Æterna proles maximi,
Quibus tuam clementiam
Efferre possim laudibus?
Tu pulchra linquens sidera,
Formata dextera tua,
Mortale corpus induis:
Ut ipse terram deserens,
Suprema cœli culmina
Conscendam, acerba vulnera
Crucisque dira sustines
Tormenta, ut ipse callidi
Serpentis ore saucius,
Mortisque certus, gaudeam
Vita potitus cœlitum,
Tuoque factus munere
Tuus cohæres. Fac precor
Iesu benigne, cogitem
Hæc semper ut semper tibi.
Summoque patri gratias
Agam, pieque vos colam,
Totaque mente diligam.

Quid servandum sit amatoribus Christi

QUicunque Iesum diligit,
Humana discat omnia
Nil æstimare diligens
Opes, honores, gloriam,
Amare Iesum purit er

Nequit

Nequit relinque cætera,
Unumque IESU M̃ posside
Nã quicquid est usquã boni,
Sic possidebis, lacrymas,
Metus dolores pectore
Tuo fugabit, dulcia
Semper morantur gaudia,
Ubi moratur candidus
JESUS, voluptas unica
Est ille amantium sui.
Quin mater, & pater tuus
Te de relinquent, optimus
A dextera nunquam tua
JESUS recedet, omnium
Fidus comes discriminum.
Et cum suprema venerit
Tibi dies, te transferet
In sancta regna cœlitum
Fruaris ut vita simul,
Et sempiterno gaudio.

Exprimit ardorem amoris sui erga, Christum,

Te sancte JESU mens mea
Amoris icta vulnere,
Suspirat, ô salus mea,
Me solve tandem vinculis
Istis, ut evolem tuam
Beatus ad præsentiam.
Fac interim magis, magis
Amore totus ardeam,
Ut pura mens à corporis
Contagione, complexibus
Evadat aptior tuis.
Tu spes, voluptas, unicum

Cordis

Cordis mei ſis gaudium.
Benigne JESU, da precor
Humana cuncta ſpernere
Te propter omnia fac mihi
Te propter unum ſordeant
Seu pulcher oras ætheris
Sol luſtrat almo lumine,
Seu nox benigno languida
Rigat ſopore corpora,
Domi, foriſque mens mea
Te quærat invocet, canat,
Solumque felix in tuo
Dulci acquieſcat nomine

Hymnus in Chriſtum

JESUM pudicæ virgines,
Jeſum juventus integra,
Jeſum viri, ſenes, anus
Cantemus: in cujus fide
Lætamur eſſe, patrio
Qui nos amore diligit,
Fovetque. ſummi numinis
Æterne fili, ſiderum,
Terræ, mariſque conditor
Nil vaſta cœli immenſitas
Nil magnus orbis continet,
Non dextera factum tua.
Tu patris in ſinu ſedens
Alis. gubernas omnia
Tu charitate maxima
Noſtræ miſertus miſeriæ,
Mortale corpus induis
Diræque ſuffixus cruci,
Nos morte vindicas tua
A ſempiternis ignibus.

Tu

Tu morte victâ regiam
Reversus ad tuam, simul
Tui colentes aurea
In parte cæli collocas.
Te cœtus omnis cœlitum
Noctes dieſque concinit:
Te ſempiternus ſpiritus
Salutis authorem unicum
Teſtatur eſſe; tu quies,
Lumen voluptas mentium:
Tu paſtor, agnus omnia
Peccata tollens, pontifex
Æternus, iram maximi
Sedare præſens numinis
Clemens, ſuavis, optime
Ieſu tuorum proſpere
Curſum benigne, ut ſoles,
Piaſque laudes ſuſcipe,
Quas ore puro fundimus.

Chriſtum invocat magnitudine morbi ſe jam opprimi ſentiens

JAm quinta lunæ cornua
Se luce complent horrida,
Cum febre membra tabida
Depaſcor, oſſa frigore
Tremor furente concutit:
Dein æſtus acer intimas
Urit medullas, ut faces
Abſumit ignis aridas.
Jam corpus amiſi, mei
Vix umbra jam ſuperat levis.
Ut flos gravatus imbribus
Caput tenellum dejicit:
Sic mens miſella perdita,

Oedit

Cedit malorum ponderi.
Jesu benigne respice
Meos labores, dextera
Tua cadentem subleva.
Non illud ipse jam precor,
Meo recedat corpore
Hac pestis, unum id omnibus
Votis requiro & obsecro,
Ut robur et constantiam
Mihi ministres languidos:
Artus, medullas, omnia
Malignes ossa devoret:
Dum mens refecta vivida,
Tuoque fortis spiritu,
Resistat, & semper tibi
Jucunda laudes concinat.
Jesus benignus optimus,
Horrenda passus vulnera,
Dolentibus succurrere
Est promptus; ægrimoniam
Metus, querelas abjice
Fidenter ô anima mea
Quiesce, nomen invoca
Dulcissimum regis tui.
Est ille mnnitissima
Arx invocantibus eum.

Dolet se jam senem fieri, neque tamen adhuc cœpisse Deo ex animo servire.

EHeu senecta crinibus
Jam sparsa canet, labitur
Ætas, ut unda fluminis.
Anremque vellens pallida
Mors admonet, Miser ah miser,
Quousque pergis somnia,

Umbrasqu

Umbrasque vanas persequi?
Iamiam supremi judicis
Tribunal ad justissimum
Sistere, cordis intima
Qui sensa, qui dicta omnium
Qui facta novit omnia
Hæc vera certa judicat
Mens: & relictis omnibus
Summo beato numini
Servire totis viribus
Exoptat, ardet, nititur.
Sed heu miselle, sordidæ
Affixa terræ, inaniter
Laborat: Eia agè subveni,
JESU benigne, subveni
Tuamque dextram porrige.
Tu morte mortuum tua
Olim invocasti ex inferis
Nunc vita me vivum tua
Perire ne rursum sinat.
Humana fac spernam omnia,
Nudumque te nudus sequar
Et ponderosi corporis
Me solve tandem nexibus
Ut pura mens, & integra,
Ævo potita cœlitum,
Te sancte, & optimum patrẽ
Et sempiternum spiritum
Laudare nunquam desinat.
Jesu, suorum supplicum
Tutela, portus, gaudium,
Quæ tota mente deprecor,
Concedet ipse gratias
Agam benigno numini,
Ejusque laudes pectore
Lætante semper concinam,

Quam sit dulcis & salutaris vulnerum et tormentorum Christi assidua meditatio.

IESU tuorum vulnerum
Cruore sancto pascere
Me quæso nunquam desinas
Me sanguis iste roborat,
Dulcique replet gaudio:
Hoc est amoris poculum
Cœlestis, omnes sordidos
Pellens amores, ebria
Hac potione mens, sui,
Et omnium sit immemor,
Quæcunque mundus continet
Deumque solum cogitat,
Tuumque amorem fervide
Immense, nulli effabilis
Amor, beatis sedibus
Tu maximi natum Dei
Deducis, ipsique induis
Mortale corpus: asperam
Dein tollis illum in crucem.
Amabilis dulcissime
Amor meis in sensibus
Tantas amoris excita
Flammas, ut ustis nexibus
His ponderosi corporis,
Alis tuis ad optimum
Jesum beatus advolem.

Orat ut Christi benignitate sibi liceat piè sanctèque vitam agere.

TUtela præsens omnium,
Qui mente pura te colunt,

Da

Da quæſo, nil ut cogitem
Agam, loquar, quod numini
Tuo placere non queat.
Comis benignus in bonos,
Maloſque ſim, ne degener
Sim natus optimi patris
Qui ſolis almo lumine
Illuſtrat omnes omnibus
Potum cibumque ſuffici[t]
Legum tuarum per vias
Me continenter dirige:
Bonique quicquid egero,
Id eſſe totum muneris
Tui ſciamque, & prædicem.
Seu febris artus paſcitur
Seu miles urit impius
Domum paternam, dicere
Laudes tibi ne deſinam:
Sed cuncta numinis tui
Nutu regi nil ambigens
Vivam quietus. Filios
Dei ſecunda et aſpera
Iuvent. oportet gloriam
Tuam Patriſque maximi,
Meæ ſaluti præferam,
Nec ulla res optatior
Queat mihi contingere,
Quam contumelias pati
Te propter, ipſa carior
Sit luce mors, ut corpore
Exutus ad tui volem
Regni beata gaudia

Gratias agit Christo, cujus beneficio è maximis periculis sit ereptus, et ad viam salutis revocatus.

O Lux beata cœlitum,
Mortalium fidissima
Tutela, quas agam tibi
JESU benigne gratias!
Ut olim aberrans à grege
Ovis misella, saltibus
Formidolosis delitet
Voranda moxrapacibus
Feris: miserrimus omnium
Sic ipse, per mala omnia
Cæcus ruebam, candida
Cùm lux beati Spiritus
Tui refulsit, & viam,
Quæ ducit ad fœlicium
Æterna regna cœlitum,
Monstravit; ista lux mea
Mentis tenebras dispulit:
Cordi meo dulcissimi
Faces amoris ista lux
Infixit, illo ex tempore
Te sancte totus ardeo,
Te quæro amore saucius.
Videre vultum candidum,
Tuis frui complexibus,
Mens ardet, ipsa jam nihil
Te præter unum cogitat
Non sic decentem virginem,
Parens amator deperit:
Non sic tenellum filium
Parens uterq; diligit.
Amoris æstu liquitur,

Cor molle, ut olim fervidis
Percussa cera Solibus.
O flamma mentem frigerans
Omnesque labes excoquens,
Me semper indies magis
Incende, perge adurere,
Consume, totum verteris
Me donec in faces tuas.

Queritur, magnam hominum partem, relicto Christo, rebus inanibus studere.

JESU beate, si tuo
Amore sancto perfrui
Quam dulce sit cognoscerent
Qui res inanes diligunt,
O quàm suæ dementiæ
Tæderet ipsos: vulnera
Acerba corporis tui
Tanta fluunt dulcedine,
Ut quisquis illa suxerit,
Opes, honores, omnia
Amata jam fastidiat,
Deique sola gloria
Lætetur, oblitus sui.
Sed cæca gens his fontibus,
Præfert lacunas putidas
Et pestilentes. Gratia
Magna tibi JESU maxime,
Qui me tuo purissimo
Lavas, alisque sanguine.

Prædicat se sine tutela Christi in mala omnia præcipitem ruere.

TE sancte JESU supplici
Adoro corde: cor tibi

Meamqu

Meamque mentem dedico
Ut bimulus puer, sua
Custode si caret, sibi
Magna creat pericula:
Sic ipse, si desit tui
Tutæla presens Spiritus,
In cuncta præcipitem mala
Dulcis, benigne Spiritus
Me quæso totum possidei,
Tuaque flamma incendto
Amore cor, illumina
Mentis tenebras, excoque
Quodcunque inhæret noxii,
Fac semper in te gaudeam:
Opes, honores sordeant,
Summique, Patris gloria
Sit luce clarior mihi.
Seu pascit hortus lumina
Florum colore gemmeo.
Seu fons susurrans vitreis
Delectat undis, illico
Vox surgat in laudes DEI:
Sol, luna, fulgor siderum,
Lapsus perennes amnium,
Formosa sylva, frugibus
Ager redundans, omnia
Quæcunque cerno, maximam
Sancti & beati numinis
Benignitatem cernere,
Manuque tractare imperant.
Sic ipse discam, comiter
Omnes juvare, nemini
Nocere: purus, integer,
Denique carus exigam
Quod restat ævi, transvolans

De in ſumma cœli ſidera,
Fruar perenni gaudio.

De ardenti amore ſuo erga Chriſtum.

AMore totus langueo.
Nec ulla jam datur quies:
IESU benigne jam meam
Solare mentem, candidos
Oſtende vultus, lumine
Tuo beata lumina
Fac mea, nec oſculum precor
Amans amanti denega.
Tu ſponſus animæ meæ
Te quærit illa, lacrymis
Te continenter invocat.
Tu ſancte, mortis è manu
Tuo redemptam ſanguine,
Tuique amore ſauciam
Odiſſe certè non potes.
Ergò miſella cur tuæ
Dulcedinem præſentiæ
Non ſentit? ah cur ſupplices
Venti querelas diſſipant?
Sed tu licebit anxio
Amantem amore torqueas,
Non illa amare deſinet.
IESU tui tabeſcere
Amore, res dulciſſima eſt.

Commendat animam ſuam Deo, magnitudine morbi in extremum vitæ periculum adductus.

RActor beatæ cœlitum,
Qui ſic amas mortalium
Salutem, ut almi filii

Cruore

Cruore ſancto laveris
Peccata eorum: ſuſcipe
Servi precantis ſpiritum,
Qui fretus unica tua
Benignitate, languidos
Artus libenter deſerit,
Ut alta cœli ſidera
Petens, fruatur, optime
Pater, tua præſentia,
Et ſempiterno gaudio.

Ad Margaritam Henrici Gallorum Regis ſororem.

PUDICA Virgo, regiæ
Stirpis propago nobilis
Ornata ſanctis moribus
Et literis & ingeni
Decore fulgens, ſcripſimus
Hæc, inſideret aridis
Cùm longa febris artubus:
His addituri plurima,
Ni mens gravata corporis
Laboribus langueſceret.
Sed tu puellâ candida
Cœleſtis ardens ignibus
Amoris, ut mens augurat,
Hunc perleges libentiùs
Parvum libellum, ſed pium
Quàm priſca vatũ carmina,
Nugis referta inanibus.

FINIS.

IN
GEORGII BUCHANANI
PARAPHRASIN
PSALMORUM
Collectanea
NATHANIS CHYTRÆI.

Quibus vocabula, & modi loquendi tam poëtici, quam aliâs difficiliores, & minus vulgo obvii, perſpicuè explicantur.

In gratiam eorum, quibus hujuſmodi, ut videntur, minuta inveſtigare aut non libet aut non vacat.

LONDINI,
Apud SARAH GRIFFINUM
1660.

NOBILISSIMO
FORTISSIMOQ. VIRO
D. IOACHIMO VAN DER LVHE
Domino hæreditario in Illov,
Consiliario & Marscalco Megapolitano, & territorii Dobertinensis
Præfecto, Domino & patrono suo
colendo S. D.

HActenus ante alias Bucanani buccina vatis
Præcipuis placuit nobilitate viris:
Et meritò quid enim gravius, quid dignius illâ
Davidica Ausoniis plectra ciere modis?
Sed tamen interdum studium cursumq; legentis
Obstructis quædam sunt remorata viis:
Illorum imprimis, quos magna negotia rebus
Non adeò obscuris sæpe vacare sinunt.
Hæc ego lectori, si possim, obstacula conor
Demere, et oppositis pandere clausa notis.
Addo etiam diversa melè; quibus ora resolvat
Vnius in laudes obsequiumq; Dei,
Davidis exemplo; constans, cui sorte secundâ
Adversaque, labos ista sonare fuit.
Tu patriæ decus, et nostris patrone Camænis,
Hæc placidâ accipito dona pusilla manu;
Dona pusilla quidem, chartæ si pondera libres,
Sed tamen æterni maxima laude Dei.

Nathan. Chytræus.

LECTORI CANDIDO NATHAN CHYTRÆUS. S. D.

CUm ante quinquennium de lectionibus & exercitiis Scholæ nostræ puerilis deliberationes instituerentur, inter alia etiam placuit prudentissimis Scholarchis, ut Paraphrasis Psalmorum Buchanani in prima classe proponeretur: ut nimirum ex ea pueri nostri, præter veram pietatem, & linguæ Romanæ puritatem, varias etiam carminum, maximè Lyricorum, dimensiones animo paulatim comprehenderent. Mihi verò sententiâ illâ Scholarcharũ nihil tum fuit acceptius, nihil jucundius. Jampridè enim særatissimum illud, quod vocant, Spiritus sancti Enchiridion, unà cum omnibus piis, & ipse maximi faceram, & aliis quoque meæ fidei commissis & commendaveram, & nonnunquam etiam privatim dom ī meæ iisdem explicueram: ut eo quoq; nomine facilius mihi esset, voluntati illorum laudatissimæ morem gerere. Id quod etiam sub ipsa Scholæ primordia statim sum aggressus. Primò autẽ in ea tractatione hoc potissimũ egi, ut auditores mei post breve Psalmi cujuslibet argumentum verba & phrases Poetæ, grammaticè á me explicatas, rectè intelligerent; & metaphorarum, aliorumq; ornamentorum poeticorum rationem, rudi, ut aiunt, Minervâ expositã utcunq; viderent. Existimabam enim, verborum vi rectè perceptâ, ad rerum quoq; & sententiarũ cognitionem aditum illis fore faciliorem: & tum quoque

quoque illos eo majore cum fructu ad modulationē eorundem Psalmorum, quam à psitticorum cantu discrepare omnino oportet, esse accessuros. Et hinc quidem nata sunt primò argumenta hac editione in ipso Buchanano singulis Psalmis præfixa: deinde collectanea illa qualiacunq; quæ bono typographi consilio, in hunc peculiarem libellum congesta sunt, ut, qui vellent, seorsim etiam ea sibi comparare possent. Interea, ut eadem quoque divinarum nunquā nobis aut materia aut opportūitas paulò post deesset egi cum primario Scholæ nostræ Cantore, M. Statio Osthovio Osnaburgensi: ut triginta diversis, quæ in Buchanano continentur, carminum generibus melodias certas, partim jam olim ab aliis usurpatas nonnullas etiam à seipso modulatas, adjungeret. In quo quidem ille mihi, & scolasticæ juventuti, non solum gratificatus est libentissimè, verum etiam fide & industriâ suâ effecit, ut brevi admodum tempore auditores nostri illas ipsas melodias quatuor vocibus expeditè cātitare possent. Unde etiam illud est cōsecutū, ut singulis horis, sub initia & finem exercitiorum scholasticorum, primarii nostri ipsi inter se Psalmum aliquem quatuor vocibus, sine notis quas vocant, Muficis canendo, aliquoties totum Psalterium jam absolverint; atq; ita (quod mihi certè auditu jucundissimum est) laudibus & celebrationibus nominis divini multoties quotidie repetitis, locus gymnasio & domicilio nostro assignatus undique resonet. Quinetiam crebrā illā eorundem Psalmorū iteratione factum est, ut, cæteri ingeniosiores qui sunt, bonam Psalmorum præcipuorū partem memoriâ circumferant: eosque si opus sit, sine libro recitare queant. Cùm autem multi pii & eruditi morem hunc nostrum magnopere probarent, existimarentque, alias quòque, si quæ vellent, Scholas hujus boni

participes

participes esse faciendas: non equidem invitus concessi, ut tam collectanea hæc mea, quàm Melodiæ ipsi Psalterio Buchanani passim insertæ, cum pluribus communicarentur: atque ita aliis, quoq; non solum exercitiorum veræ pietatis et Musicæ religiosæ, verùm etiam linguæ Latinæ pleniùs intelligēdæ hoc modo præberetur occasio. Cum quovis enim veterum puritate & elegantiâ hoc poēma certare posse, cùm inter eruditissimos feré in cōfesso sit, verbosius id hoc loco demonstrare non est opus: Sicuti etiam de præstātia Psalmorum Davidicorū pluribus hic, in re scilicet omnibus verè piis notissimâ, non libet disserere. Unum hoc addo, me in gratiam & usum auditorum quoque meorum Academicorum, quibus hoc tēpore Odas Horatii explico, curasse, ut eorū etiam carminum Horatianorum genera, quibus non est usus Buchananus, melodiæ certæ aliis subjungerentur, unà cum carminis Phalacii, aliās quidem usitatissimi, sed tamen neque à Buchanano, neque ab Horatio usurpati, harmonia. Poterunt igitur hujus qualiscunq; editionis adminiculo, qui volēt, & Buchanani, & Horatii, ut alios interim taceam, Odas omnes, quatuor vocibus decātatas, eo faciliùs familiariter sibi notas facere, & totas etiam memoriâ paulatim complecti. Utrumque autem horum poematum eo honore & opera vere dignissimā esse, oro ut juventus ingeniosa certò sibi persuadeat. Nam de Buchanano nemo, modò verè pius & mediocriter eruditus sit, unquam dubitabit. De Horatianis quoque plerisq; aliter judicare non poterunt, quicunque unius aut alterius item Odæ, tum in sententiis & rebus ipsis, quas varietat, multiplicibus, gravitatem & dignitatē, tum verbis quoque, quibus utitur, lectissimis, venustatem, gratiam, & acumen utcunque perpenderint. Rei illum ignotæ, aut non satis intellectæ, nullum desiderium

derium esse, nec mirum est, nec novum. Sed de his sedulos Horatii auditores admoneri minimè opus est, Qui sine ullo dubio ex singulis nostris prælectionibus hoc unum (ut alias ejus laudes alibi uberiùs expositas hic præteream) quod de Thucydide prædicat Cicero, de Horatio quoque non minùs verè usurpari posse animadvertere, cũ scilicet argutè dicẽdi artificio facilè omnes vincere qui ita creber sit rerũ frequentiâ, ut verborum prope numerum sententiarũ numero consequatur. Quod quidem ipsum scriptionis genus minimè vulgare, aut a quibuslibet communis notæ scriptoribus adhibitum esse, vel adhiberi etiam potuisse, res ipsa intelligentibus satis loquitur. Bene igitur studiis suis consulent adolescentes ingenui, qui hoc quoq; auctoris optimi penitus addiscendi, & memoriæ infigendi adjumentum, & id quidem non solùm nulla cum molestia, sed etiam jucundissima cum voluptate conjunctum, non aspernabuntur. Ad collectanea verò hæc nostra quantum spectat, non deerunt fortasse, qui illa tanquam puerilia prorsus fastidiant: sicuti ego ipse quoque puerilia ea esse, & pueris potiùs quã criticis illis serpente Epidaurio oculatioribus à me scripta seu potius collecta, palàm fateor, & præ me fero. Quanquam idem ego non dubitem, adultiores esquoq; nonnulla cognitu sibi non inutilia hic inventuros esse. Imprimis verò laborsingula inquirẽdi minuetur iis, quibus gravissimis Reipub. maximè negotiis implicitis, hujusmodi minutiis tempus impendere nec vacat nec licet. Illorũ igitur post auditores nostros commodis potissimùm me hîc inservire, & occupationibus gratificari voluisse, censores illi sciant: & si ipsis hâc opellâ opus non est, eadẽ tamen alios non nullo cum emolumento suo frui non iniquè ferant. Ad symphonias quoq; istas faciles & simplices quod attinet

tt inet, Momi itidē fortè non pauci, qui scilicet in Musica tantùm pruritus aurium rationē putant habendam, se offerent, qui multa in iis carpent, multa reprehendent, multa etiā extremè deridebūt, sicuti hoc præsertim sæculo, & his moribus, rideri carpiq; etiam rectissima possunt. Iis autem ego responsum volo non nos ideo hæc in publicum emittere, ut omnibus ea obtrudamus. Esset enim hoc iniquissimum neque nobis ab aliis hoc jugū imponi patienter ferremus. Liberum igitur hic esto suum cuique judicium potestas quoque his ipsis vel utendi, vel non utendi vel meliora etiam in eorū locum substituendi plane liberrima: ita tamē ut illis, qui melioribus destituuntur, unà nobiscum his utendi facultas minime sit inclusa, donec limatiora & perfectora illa ab aliis proferantur. Bene vale lector candide, & puerilia ac minuta hæc boni consule, donec cum alia non nulla tum imprimis libros xii. Fastorum Ecclesiæ Christianæ, jam pridem quidē non sine magno diuturnoque labore à me absolutos, & sparsim quoque hic & alibi meis ferè impensis impressos; sed tamen idoneo typographo, qui uno volumine eos cōjungeret, hucusque, destitutos, communicare tecū aliquando possim. Quod quidem quando futurum sit, is, cui omnia nota sunt, novit. Vale iterum. Rostochio Idib. Novemb. Anno 1584.

GEORGII BUCHANANI Vita.

GEorgius Buchananus *in Livinia Scotiæ provin-cia natus est ad Blavum amnem, anno salutis Christianæ M.D.VI. circa Calend. Feb. in vil-lâ rusticâ, familiâ vetustâ magis, quàm opulentâ. Patre in juventæ robore ex dolore calculi extincto, atq; adhuc vino decoctore, familia ante tenuis pene ad extremam inopiam est redacta. Matris tamen Agnetis Heriotæ diligen-tiâ, liberi quinque mares, & tres puellæ ad maturam ætatem pervenerunt. Ex iis Georgium, avunculus Iacobus Heriotus, cùm in scholis patriis spem de ingenio ejus con-cepisset, Lutetiam amandavit. Ibi cum studiis literarum maxime carminibus scribendis, operam dedisset, partim naturæ impulsu, partim necessitate (qd. hoc unũ studi-orum genus adolescentiæ proponebatur) intra biennium avunculo mortuo, et ipse gravi morbo correptus, acunda-que inopiâ circumventus, redire ad suos est coactus. Cum in patria valetudini curandæ propè annũ dedisset cum militibus Gallorum, quitum in Scotiam appulerant, studi-orum militaris cognoscendæ, in castra est profectus. Sed ab expeditione propè inutili, hyeme asperrimâ per altissi-mas nives reduceretur exercitus, rursus in valetudinem adversã incidit, quæ tota illa hyeme, lecto affixũ tenuit. Hunc in Galliam æstate proximâ an. 1535 sequutus, flammam Lutheranæ sectæ, tum latè spargentem, incidit*

*c bienniumferè cum iniquitate fortunæ colluctatus, tan-
em in collegium Barbaranum accitus, prope triennium
lassi Grammaticam discentium præfuit. Interea cum Gil-
ertus Kennedus Cassilissæ Comes, adolescens nobilis, in ea
icinia diversaretur, atque ingenio et consuetudine ejus
blectaretur, eum quinqennium secum retinuit, atque in
Scotiam unà reduxit. Inde cùm in Galliam ad pristina
udia redire cogitaret, â Rege est retentus, ac Iacobo filio
tho erudiendo præpositus. Intereapervenit ad Francisca-
s Elegidion per otium ab eo fusum, in quo se scribit à
Divo Francisco sollicitari, ut ejus ordini se adjungat. In
eum unum aut alterũ verbum liberius in eos emissum
sset, tulerunt id homines mansuetudinem professi, ali-
uantò asperius, quàm patres, tam vulgi opinione pios, ob
viculam culpam decere videbatur. Et cum non satis ju-
as iræ suæ immodicæ causas invenirent, ad commune re-
gionis crimen, quod omnibus, quibus male propitii erant,
fentabant, decurrunt, & dum impotentiæ suæ indulgent
lum sponte sua sacerdotum licentiæ infensum acrius in-
ndunt, & Lutheranæ causæ minùs iniquum reddunt.
terea Rex è Gallia cum Magdalena uxore venit, nec
ne sacrificulorũ metu, qui timebant ne puella regia sub
nitæ Reginæ Navarræ disciplinâ educata, non nihil in
eligione mutaret. Sed hic timor brevi sequuto ejus de-
ssu evanuit.*

*Subsecutæ sunt in aula suspiciones adversus quosdam è
bilitate, qui contra Regem conjurasse dicebantur. In ea
usa cum regi fuisset persua sum non satis sincerè versa-
s Franciscanos, Rex Buchanannm fortè tum in aula
entem, ad se advocat, & ignarus offensionis, quæ ei cum
ranciscanis esset, jubet adversus eos carmen scribere. Ille
rosque juxtà metuens offendere, carmen quidem scripsit
breve, & quod aliquã interpretationem susciperet. Sed
c Regi satisfecit, qui acre & aculeatum poscebat; illi
pitale visum est quemquam ipsos nisi honorificè attin*

gere. Igitur acriùs juſſus in eos ſcribere; eam ſylvam, quæ nunc ſub titulo Franciſcani eſt edita, inchoatam, Regi tradidit; at brevi pòſt, per amicos ex aula certior ſe peti, & Cardinalem Betonium à Rege pecuniâ vitam ejus mercari, eluſis cuſtodibus, in Angliam contendit. Sed ibi tum (1540.) omnia adeò erant incerta, ut eodem die, ac eodem igne, utriuſq; factionis homines cremarentur, Henrico octavo jam ſeniore, ſuæ magis ſecuritati, quàm religionis puritati intento.

Hæc rerum Anglicarum incertitudo, & vetus cum Gallis conſuetudo, & ſumma gentis humanitas, Buchananum ad ſe traxerunt: Ut Lutetiam venit, Cardinalem Betonium peſſimè erga ſe animatum ibi legatione fungi comperit. Atque ejus iræ ſe ſubtraxit Burdegalam, invitante Andreâ Goveano; profectus ibi, in ſcholis quæ tum ſumptu publico erigebantur, triennium docuit, pro tempore quatuor ſcripſit Tragœdias, quæ poſt ea per occaſiones fuerant evulgatæ. Sed quæ prima omnium fuerat conſcripta (cui nomen eſt Baptiſta) ultima fuit edita. Ac deinde Medeam Euripidis. Eas enim, ut conſuetudini ſcholæ ſatisfaceret, quæ per annos ſingulos, ſingulas poſcebat fabulas, conſcripſerat, ut earum actione, iuventutem ab allegoriis, quibus tum Gallia vehementer ſe oblectabat, ad imitationem veterum, quâ poſſet, retraheret. Id cùm ei probè ultrò ſuccеſſiſſet, reliquas, Iephten & Alceſtin paulò diligentiùs, tanquam lucem & hominum conſpectum laturas, elaboravit.

Sed nec id temporis omnino eſ ſuit expers ſolicitudinis inter Cardinalis & Franciſcanorum minas. Cardinalis etiam de eo comprehendendo ad Archiepiſcopum Burdegalenſem literas miſit: ſed eas forte fortuna Buchanani amantiſſimus dederat. Sed hunc metum Regis Scotorum mors, & peſtis per Aquitaniam ſævissimè graſſata, ſedavit, an. 1543.

Interea literæ à Rege Luſitaniæ ſupervenerunt, quæ

Govenum

Goveanum iuberent, ut homines Græcis & Latinis literis
ruditos secum adduceret; qui in scholis, quas ille tũ mag-
nâ curâ & impensis moliebatur, literas humaniores, &
Philosophiæ Aristotelicæ rudimenta interpretarentur. Ea
de re conventus Buchananus facilè est assensus. Nam cum
totam jam Europam bellis domesticis ac externis, aut jam
flagrantem aut mox conflagraturam videret, illum unum
videbat angulum & tumultibus liberum futurum, & in
eo cœtu qui eam profectionem susceperant, non tam pere-
grinari, quàm inter propinquos & familiares agere existi-
maretur. Erant enim plerique per multos annos summa
benevolentia conjuncti, ut qui ex suis monumentis orbi
claruerunt; Nicolaus Gruchius, Gulielmus Carantæus,
Jacobus Teuius & Helias Vinetus. Itaq; non solùm se co-
mitem libenter dedit, sed & Patricio fratri persuasit, ut
se tã preclaro cœtui conjungeret. Et principiò quidem res
præclarè successit, donec in medio velut cursu Andre-
as Goveanus morte ipsi quidem non immaturâ, comiti-
bus ejus acerbâ, præreptus est. Omnes enim ejus inimici
& æmuli in eos primùm ex insidiis, deinde palàm animo
planè gladiatorio incurrerũt: & cùm per homines reis ini-
micissimos quæstionẽ clàm exercuissent, tres arripuerunt,
quos post longum carceris squalorẽ in judicium productos
multis per eos dies convitiis exagitatos rursus in custodiã
obdiderunt. Accusatores autem ne adhuc quidem nomi-
narunt. In Buchananum certè acerbissimè insultabant, ut
qui peregrinus esset & qui minimè multos illic haberet, qui
ejus incolumitate gauderent, aut dolori ingemiscerent, aut
injuriam vlcisci conarentur. Objiciebatur ei carmen in
Franciscanos scriptum, quod ipse antequã è Galliis exis-
set, apud Lusitaniæ regem excusandũ curavit, nec accusa-
tores quale esset, sciebant. Vnum enim ejus exemplar Regi
Scotorum, qui scribendi auctor fuerat, erat datum. Crimini
dabatur carniũ esus in quadragessima à qua nemo in tota
Hispania est, qui abstineat. Dicta quædam obliquè in Mo-

chos objecta, quæ apud neminem nisi Monachum, crim
nosa videri poterant. Item gravissime acceptum, quod i
quodam sermone familiari, inter aliquot adolescentes L
sitanos, cum fuisset orta mentio de Eucharistia, si
videri dixit, Augustinum in partem ab Ecclesia Roman
damnatam, multo esse proniorem. Alii duo testes Ioann
Tolphinus Normannus, et Iohannes Ferrerius è Subalpin
Liguria, (ut post aliquot annos comperit) pro testimo
dixerunt, se ex cõpluribus hominibus fide dignis audivi
se. Buchananum de Romanâ religione perperam senti
Ut ad rem redeam, cùm quæstores propè sesquiannum
se et illum fatigassent, tandem ne frustra hominem non i
notum vexasse crederentur, eum in monasterium ad a
quot menses recludunt, ut exactiùs erudiretur à monach
hominibus quidem alioqui nec in humanis, nec malis, s
omnis religionis ignaris. Hoc maxime tempore Psalmor
Davidicorum complures vario carminum genere in num
ros redegit. Tandem libertati redditus, cùm à Rege com
meatum redeundi in Gallias peteret, ab eo rogatus ut ill
maneret, pecuniolâ interim acceptâ in sumtum quotidi
num, donec de conditione aliquâ honesta prospiceret
Sed cum pocrastinationis, nec in certam spem, nec in ce
tum tempus, tæderet, navem Cretensem in portu Olisi
ponensi nactus, in ea in Angliam navigavit. Nec h
tamen substitit, quãvis honestis conditionibus invitaret
Erant enim illic adhuc omnia turbida sub Rege adoles
proceribus discordibus, et populi adhuc animis tumesc
bus a recenti motu civili, (anno 1550. 1553 ineunte
Igitur in Galliam transmisit, iisdem ferè diebus quib
urbis Mediomatricum obsidio fuit soluta. Coactus est
per amicos ea de obsidione carmen scribere; idq; eo ma
invitus, quod non libenter in contentionem veniret cũ al
plerisque necessariis, et imprimis cũ Mellino Sangelo
cujus carmen eruditum elegans ea de re, circumferebat
tur. Inde evocatus in Italiam à Carolo Cossæo Brixian

qui tum secundâ famâ res in Ligustico et Gallico circa Padam agro, gerebat, nunc in Italia, nunc in Gallia, cum filio ejus Timoleonte, quinquennium hæsit usq; ad ann. 1560. quod tempus maxima ex parte dedit sacrarii literarum studio; ut de controversiis, quæ tum majorem hominum partem exercebant, exactius dijudicare posset quæ tum domi conquiescere cœperant. Scotis a tyrannide Guisiana liberatis, eò reversus, nomen Ecclesiæ Scoterū dedit. E superiorum autem temporum scriptis quædam velut è naufragio recollecta edidit. Cætera verò quæ adhuc apud amicos peregrinantur, fortunæ arbitrio committit. In præsentia 74. annum agens, apud Jacobum Sextum Scotorum Regem, cui erudiendo erat præfectus, senectutis suæ malis fractæ portum exoptans agit (an. 1580.)

Hæc de se Buchananus, amicorum rogatu.

Obiit Edinburgi, paulo post horam quintam matutinam, die Veneris, xxviii. Septembris, Anno M. D. xxciii.

IN PSALMORUM GEORGII BUCHANANI Librum primum.

PSAL. I.

a DE *Tramite*] Trames propriè est semita transversa & acclivis, quâ montes quasi transmeando conscenduntur. Ovid. 10. Metamorph. *Carpitur acclivis per muta silentia trames.* Et Cicero in Philip. *Egressus est non viis, sed tramitibus.* Quocirca hic Buchananus epitheto addito propriam significationem quodammodo correxit, sicuti etiam fecit. *Psal.* 18. *Avertêre meos recto de tramite gressus.*

b *Sessorve cathedræ*] Pertinent huc elegantissimi versus Nazianzeni.

Οὐδὲ ἐγὼ κείνοσιν ὁμόθρονος οὐχ ὁμοιργὸς,
Οὐδέ τι συμφραδμων, οὐ σύμπλοος, οὐ συνέδεται.

c *Rimatur*] Rimari est diligenter & valde sollicitè scrutari, & tanquā per rimas aliquid inquirere, Græce ἐρευνᾷν. Virg. 11. *Partes rimatur apertas.* Et 7. *Quod cuique repertum Rimanti telum ira facit.* Dicitur etiam de amantibus & volucribus, rostro terram vel eruentibus, vel perquirentibus prata & stagna alimenti causâ Virg. 1. Georg. de avibus palustribus: *Dulcibus in stagnis rimantur prata Caystri.* Et 3. Georg. *Ergo ægrè rastris terram rimantur.* Vide Nonnium in voce *Rimari.*

d *Sirius*] Stella est primæ, ut vocant, magnitudinis, totâ ferè hyeme in plaga meridionali sub Orione, in ore canis majoris conspicua, quam alii Caniculam dixêre. Unde dies caniculares nomen acceperunt, quòd

hâc

ic stellâ cum sole oriente, æstus vehementissimé ferè
geantur, & canes quoque nonnunquam rabie corri-
antur.

e *Impietas*] Abstractum pro concreto, seu impietas
ro hominibus impiis. Orationis autem granditati
rvit hæc figura, quâ res pro personis accipiuntur, ita
libi Vanitas, pro hominibus vanis.

f *Anfractus*] Sunt obliqui & sinuosi flectus viarum,
n quibus circuitione opus est: dicti ab ambitu, & fran-
endo. Varro in neutro quoque genere usurpavit:
rigavit cavata aurium anfracta. Utitur eâdem voce
sal, 25.

PSALM. II.

D*Iadema*] Vox Græca à verbo διαδέω, id est, circum-
ligo, aut corono. Olim fascia fuit linea, purpurâ
ntertexta & gemmis obsita, gestamen regibus tantùm
roprium. Unde & pro corona ferè accipitur, ein
ernband

b *Callis*] Propriè est via bene trita et quasi callo
edum durata.

PSALM. IV.

F*Ibræ*] In radicibus plantarum sunt tenuia quædam
et minuta filamenta, ipsæque adeò radiculæ extre-
mæ, quomodo utitur, *Psal.* 80. *Iam radix teneras
uderat undique Fibras.* In corporibus verò animanti-
um sunt epatis et pulmonum extremitates prominen-
tiores. *Neque enim mihi cornea fibra est*: Persius. hîc pro
ipsis visceribus accipiuntur.

b *Litare*] Inter sacrificare et litare hoc interest,
inquit Nonnius: *sacrificare* est veniam petere; *litare* est
propitiare et votum imperrare. Virg. 4. Æn. *Tu modò
posce deos veniam. sacrisque litatis*, id est, impetratis.
Plaut. Pænulo: *Si herculè istuc unquam factum est, tum*

me *Iupiter faciat ut semper sacrificem, neque unquam litem.* Sic Suetonius in Nerone: *Attendit & extispicio nec unquam litavit.* Hinc verbum *perlitare*, quo utitur Psalm. 20. quod est perfectè litare, & sacrificio facto Deum placare, votique sui compotem fieri. Gel. l. 1. c. 7. *Si hæres divinæ factæ, ritæque perlitatæ essent; aruspices dixerunt omnia ex sententia processura.* Græcis est παλλιερέομαι, i. utitur numine propitio, sacra facio feliciter.

PSALM. V.

a *Quæstus*] Sine dipthongo querela est, sive querimonia, à queror questus sum, unde conqueror. Quæstus cum dipthongo emolumentum & lucrum est à quæro quæsivi. Unde conquiro,

b *Eous*] ἠὼς, Græcis aurora est, unde Eous apud poetas significat aliquid, quod est matutinum aut versus orientem, ἠῶος ἀλέκτωρ Variatur autem primæ syllabæ quantitas, quandoquidem, apud Græcos & ἠὼς & ἐὼς pro eodem ferè accipiuntur. Virg. 1. Georg. *Antè tibi Eoæ Atlantidès abscondantur*, & 11. Æn. *Vota deum primo victor solvebat Eoo.* Ita Propert. *Sive illam Hesperiis, sive illum ostendit Eois.* Quod noster est imitatus hic & Psal. 29. *Radiis Hermon tepefactus Eois.*

c *Ciebo*] à cieo, civi, citum penult. brevi, ciere, id est movere, ut *fontes & stagna ciere* dicuntur ranæ apud Ciceronem de Divinat. Hinc exciro concito, item percitus, excitus, concitus penult. brevi. Alterum ejusdem ferè significationis est, cio civi citum penult. longâ cire, id est, vocare, unde accitus, excitus; penult. itidem longâ pro advocato aut evocato.

d *Audacem simulare*,] id est, insimulando. Sicut Horat. dixit: *Audax omnia perpeti*, Sufficiat autem semel indicasse, hunc Græcismum, qui ut apud Hor-

tium

tium, Ita in hoc quoque poemate creberrimus est. Eodem enim modo Græci dicunt, ἱκανὸς ποιεῖν, ἀδδαίκτος πάσχειν: quod Flacco est pati indocilis, ad cujus imitationem Psalm. 15. canit *fidemque indocilis temerare pactam.*

e *Bustum*] propriè locus est, ubi cadaver alicujus combustum & sepultum est. Unde Statius dixit *fumantia busta*. Accipitur ferè pro ipso sepulcro, Cic. 2 de leg. *Bustum aut tymbon violare.*

PSALM. VII.

a *Servator orbis*] Ita Dominum Deum, conditorem & conservatorem rerum omnium nominat, Aliàs nomen hoc propriè tribuitur. ἀνθρώπων σωτῆρι, sive Salvatori nostro Iesu Christo. Apud Propert. lib. 4. eleg. 6. eundem titulum Apollo tribuit Augusto Imp. hoc disticho:

Mox ait, O longa mundi servator ab Alba
Auguste, Hectoreis cognite major avis

Gentibus quoque celebris fuit ζεὺς σωτὴρ: quæ Herculi quoque idem nomen tribuêre.

b *Leo cruoris*] Pro crudeli aut cruento Crudum enim à cruore dictum volunt. Aliàs crudum dicitur quod incoctum est. Unde medicis cruditus est, quam Græci ἀπεψίαν vocant.

c *Sitiens cruroris*] Elegans metaphora, vehementem rei cujuscunque aviditatem exprimens. Unde Cic. dixit, *sitiens voluptatis*, item *sitiens virtutis*. Et apud Horat. est, *sitis argenti*, apud Juvenal. *sitis famæ*, apud Claudianum, *sitis prædæ* Cyrus quoque apud Xenophontem ardentissimam suam aliis benefaciendi cupiditatem volens indicare, dicit: διψῶ χαρίζεσθαι. id est, sitio aliis gratificari.

d *Crimina texuit*] Id est, calumnias et mendacia concinnavit. More Græco. Hom, Ἰλ. δόλ ν ἄλλ ν ὑφήνειν

ὑφήνοιν, id est, πλέκοιν. ita Propert. & *causas texere lethi*. Cic. *texere opus, texere Epistolam*.

e *Me persequatur*] Bellam hi versus gradationem (quod in Rhetoricis Aristoteli est ἐπιτικοδομεῖν) seu κλίμαξ κα continent, qui hoc modò solutâ oratione expressus fiet conspectior: Judex persequens me capiat, captum sternat, stratum proterat, protritum conculcet, conculcatum sepulchro inferat. In Heroico dixisset: *Me capiat, captumque necet, tumuletque necatum*.

f *Ferale*] Prima longa, est quiequid funestum, dirum, et cum exitio et abominatione conjunctum est.

g *Lethiferas sagittas*] Id est, mortiferas et veneno illitas. Lethum enim Poetis mors est, ab oblivione, quam Græci vocant λήθην, quia mors omnium rerum oblivionem inducit. Alii sine aspiratione scribunt, et deducunt à deleo, unde letum quasi deletum, quòd omnia deleat.

h *Pariet*] Indicat ἀπότευγμα, quod Germanis est ein fehl, sicut Esaias Cap. 33. *Concepistis fænum, & parietis stipulam*.

i *Scrobem*] fossam. Scrobs propriè fovea in terra effossa, ad arbores conserendas aut depangendas.

k *Expeditus*] Liberatus, à pedibus animalium qui cum stupa, aut lino, aut quocunque alio filamento implicantur, dicuntur impediti. Id autem si inde tollatur et pedes liberi fiant, dicuntur propiè expediri.

PSALM. VIII.

a *Gentis humanæ*] Versus Horatii lib. 1. Od. 12.

b *Lactens*] à lacteo, es, lactêre, penultimâ longâ, quod est lac sugere, & propriũ est infantis, aut catuli ab uberib. pendentis, sangen. Aliud lacto, as, are quod est lac præbere, seugen, & proprium est matris. *Psal.* 103. dixit. *Lactens pueri venustas*.

c *Pollentis*]

a *Pollentis*] validæ, potentis. *Auster fulmine pollens*: & *pollens opibus*, est apud Lucretium. *Hostis equo pollens*, apud Ovidium.

b *Haustus auræ vitalis*] Poeticè accipitur pro ipsa vita, quæ tamdiu inesse corpori creditur, quamdiu vitali vescitur aurâ, seu quamdiu spiritum ducit.

c *Alis*] In auguriis veterum aliæ volucres vocabantur oscines, quæ voce & cantu; aliæ alites seu præpetes, quæ volatu aliquid prænunciare putabantur. Utrumque complexus est Virgil. de augure loquens: *Qui volucrum linguas, qui præpetis omnia pennæ, &c.* Hic poetice pro quavis ave usurpatur.

d *Pinnarum*] Pinna vocabulum est homonymum. Sunt enim etiam pinnæ ædificiorum & murorum partes ad modum fastigii acuminatæ. Hic autem sunt πτέρυγες, seu pennæ piscium, **Fischfedern.**

PSALM. IX

Æternum ætheris arbitrum] Periphrasis Dei, cujus arbitrio cœlum & terra condita sunt & conservantur.

b *Pessum abit*] Essem adverbium idem significans, quod Græcis κάτω, id est, deorsum, & quasi sub pedes depressum. Lucret. 6. *Pessum subsedêre suis pariter cum civibus urbes*, loquens de terræ motu. Columel. lib. 2. c. 6. *Est aliud muriæ maturæ experimentum. Nam ubi dulcem casium demiseris in eam, si pessum ibit, scies esse adhuc crudam, si innatabit maturam.* Hinc *dare pessum & pessundare*, item, *ire pessum*, sicuti, *dare venum & venundare*, item, *ire venum* seu *venire*, id est, venalem esse.

c *Condis nube silentii*] Bella translatio. Sicut enim nubes splendorem radiorum solarium adspectu nostro aufert: ita silentium & hominis & rerum ab ipso gestarum memoriam abolet, earumque oblivionem inducit.

inducit. Sicuti ex adverso multorũ vox et celebrati nominis claritatem efficit & conservat. Hinc Pindarus alicubi de re eadem loquens, λάθης νέφος, id est oblivionis nubem dixit.

d *Vis fœta superbiâ*] Fœtus, substantivè, aliâ γέννημα; est rerum tam animatarum quàm inanimatarum 4 Georg. *Nec fœtus nixibus edunt.* Ovid. Metam. *Arborei fœtus*, Et Virg. 2, Geor. *Fœtus nemorum & largo pubescit vinea fœtu.* Hic adjectivè idem significat cum gravido aut pleno. Fœtum enim dicitur animal prægnans antè & paulò post partum, Elegantè igitur translatione vim superbiâ fœtam, id est prægnantem & gravidam superbiâ dixit. Violentia enim plerumque cum superbia conjuncta est, quod vernaculo sermone diceremus, **gewalt gehet mit hoffart schwanger** Virg. *Loca fœta furentibus Austris.* Et: *Non insueta graves tentabunt pabula fœtus* Horat. *vulpes fœta.* Et hic noster infra Psalmo 105, *Regia fœta ranis.*

e *Asyloarcem pandis*] Σύλα Græcis præda seu rapina est, inde συλάω, συλέω vel συλεύω, est spolio vel aufero Hinc ἄσυλον arx templum, statua principis, vel area sacra dicta est in quam sontibus tutus erat receptus, unde nefas esset, quempiam extrahere vel abripere. Aliâs Græcis κρησφύγετον. Virg. 8. Æn, *Hinc lucum ingentem quem Romulus acer asylum Rettulit.* Hinc ἀσυλία pro eo jure libertatis veniæ.

f *Dominum pangite*] Propriè pangi dicuntur plantæ, quæ in scrobes defiguntur Hinc versus quoque pangi, id est, stylo in tabellam ceream impresso quasi exarari videntur. Cicero Tironi, *An pangis aliquid Sophocleum* Horat. *Ego mira poemata pango.*

g *Plagis irretire*] Plaga quoque verbum est homonymon, quod primâ brevi, ut hic, significat retia rariora ad capiendas feras, quod scilicet, ut nonnulli volunt

volunt, plagis, id est, foraminibus plenæ sint, unde Horat. *Trudere apros in obstantes plagas.* Et per metaphoram *plagæ amoris*, apud Lucilium. Eadem vox primâ brevi significat spatia vel tractus cœli & terræ amplissimos. Hinc *plaga orientalis aut occidentalis.* Eadem denique primâ longâ significat verbera, Græcis πλήγας. Hinc *plagas adhibere*; *Phryx plagis fit melior.* Unde *plagosus Orbilius*, qui plagis inferendis delectaretur.

h *O res pectoris altis condenda in penetralibus*] Expressit Paraphrastes his verbis vim vocis Ebraicæ *Selah*.

PSALM. X.

a *VErgat in caput*] Id est, recidat, ut quod sequitur suis pereat artibus. Juxta illud Salomonis: *Dolus recidit in cor fabricantium malum: In consiliarios autem pacis lætitia.* Est autem *vergere*, leniter inclinare, demittere aut etiam se extendere. Hinc vergere in meridiem aut septentrionem. Dies vergens in noctem *Invergere* verò idem quod infundere est. Virg. *Frontiq; invergit vina sacerdos.*

b *Compita*] Loca ubi plures viæ seu itinera competunt, ein freuz weg. Ovid. *In ternas compita secta vias.*

c *Involet innocentem*] Quasi volâ injectâ comprehendat & constringat. Non enim componitur à verbo volo, as, are: sed à nomine volo, quæ propriè est cavum illud in media manu vel pede. Est igitur hîc involare, quasi in volam capere.

d *Spelæa*] σπήλαιον, vel σπήλυγξ, Latinis antrum spelunca vel caverna, unde spelæum ferarum, pro antro feris latibulum præbente. Virg. *in sylvis inter spelæa ferarum.*

e *Multimodis*] Legendum *multinodis*, πολυπλόκοις, ut penultima sit longa; à nexu multorum nodorum. Ita Lucretius dixit: *Multangulus*, Plin. *Multicaulis*, Ovid. *Multiforus*, Varro *Multinumus*: ad quorum similitudinem

similitudinem eleganter vocabulum hoc πεποιημένον conformavit.

f *Nassæ*] Nassa propriè textum vimineum, in quod escâ impositâ pisces alliciuntur, ita ut ingressis non pateat exitus. Hic metaphoricè accipitur pro dolis et machinationibus fraudulentis.

g *Librata vulnera*] Id est, tela jampridem librata tandem ejaculari, et hostem vulnerare. *Librari*; enim de telis dicitur, cum iis ictum alicui intentamus. Virg. 9. Æn. *Ecce aliud summa telum librabat ab aure.* Quo exprimitur gestus hastile vibrantium.

h *Pervicax*] Quasi per vim perseverans, nulli cedens, Græcè σκληραύχην, ἰσχυρογνώμων.

i *Vesania*] παραφροσύνη, seu potius μανία, et vecordia crudelis et furiosa. Ita Catullus vocat *ventum vesanientem.*

k *Eliminetur*] Quasi extra limen ejiciatur. Est enim *eliminari* extra limen efferre. Horat. *Ne fidos inter amicos, Sit qui dicta foras eliminet.*

l *Imperi*] Pro imperii, apocope poetis usitata. Virg. *Tuguri congestum cespite culmen.* Ita *Psal.* 13. dixit *auxili*, pro auxilii. *Psal.* 55. *Consili*, pro consilii, Et alibi *Ingeni*, pro ingenii.

PSALM. XI.

a *NErvo sagittas admovet*] Quasi de arcu Scythico (flitschbogen) loquatur, cujus nervo crena seu incisura sagittæ immittitur à sagittario, priusquam arcum tendat.

b *Speculatur*] Quasi è specula cæli intuetur. Eodem pænè verbo utitur Prudentius, in versibus omnium piorum observatione dignissimis, et cum hoc quoque Psalmi loco planè congruentibus:

Speculator adstat desuper,
Qui nos diebus omnibus.

Actusque

Actusque nostros prospicit,
A luce prima in vesperum.
Hic testis, hic est arbiter,
Hic intuetur quidquid est,
Humana quod mens concipit.
Hunc nemo fallit indicem.

c *Remisto*] Pro misto. Compositum pro simplici, Horatius arte Poet.. *Sic veris falsa remiscet*, pro miscet.

PSALM. XII.

R*Epagula*] Repagulum propriè in circo, illud quasi obstaculum erat, quo demisso equi cursores ab excurrendi libertate cohibebantur; eodemq; sublato, id cursum emittebantur, **ein furwurf, schlagbaum.** Accipitur etiam pro obice, seu pessulo quo fores muniuntur, **ein rigel oder grindel.** Utrumq; Plautus distellariâ conjungit: *Occludite ædes pessulis, repagulis.* Nonnullis etiam idem significat quod Græcis καλόπτηρ, seu operculum.

b *Plautus*] Proprè ejulatus cum pectoris percussione.

c *Aure trahens*] Poeticè, pro, exaudiens.

d *Toxica*] Toxicum pro veneno accipitur, teste Plinio; dictum à taxo arbore venenata: vel quòd τοῖς τόξοις, id est, sagittis illineretur. Dioscorides enim lib. scribit, Toxicum dici ἐκ τοῦ τὰ τόξα τῶν βαρβάρων ὑπὸ τοῦ χρίεσθαι. Alii à τοξεύω, id est, iaculor, deducunt, quòd venenum in imas corporis partes penetret. Utuntur eo Plautus, Horatius, Propertius, & alii. Vid. Plin. lib. 16. cap. 10.

PLALM. XIII.

M*Eo dolore gaudeant*] Significat ἐπιχαιρεκακόν, qui Germanis est **ein schadenfro**, vitium proprium diabolo et hominibus prorsus malis.

PSALM.

PLALM. XVI.

a *Affatim*] Abundanter, ἀφθόνως Cic: *Pasto me Dicebo affatim satisfeciſſe.*

b *Agricolatio*] Pro agricultura, vox Columellæ.

c *Stimulor pectora*] Græciſmus, pro, pectus mi ſtimulatur. Ita Horatius dixit: *Purgor bilem*, id e bilis mihi expurgatur. Eurip. Hecub. τυφλῶμαι φρ ὀμμάτων.

d *Tartari*] pro inferno, Virgil.

tum turtarus ipſe
Bis patet in præceps tantum tenditque profundum,
Quantus ad ætherium cœli ſuſpectus olympum.

PSALM XVII.

a *Cognitorem*] Quis propriè dicatur cognitor, o timè patet ex commentatione Aſconii in illo Ciceronis primâ Verrinâ: *Me defenſorem calamitatu ſuarum, me ultorem injuriarum, me cognitorem juris ſ me actorem cauſæ totius eſſe voluerunt.* Sic enim i Aſconius: *Qui defendit alterum in judicio, aut patron dicitur; ſi orator eſt, Aut advocatus; ſi aut jus ſugger aut præſentiam ſuam commodat amico: Aut procurat ſi negotium ſuſcipit: Aut cognitor, ſi præſentis cauſ novit, & ſic tuetur ut ſuam: Ergo cognitorem dixit mo familiariſſimum defenſorem.*

b *Cogitatus arcanos*] Pro arcanis cogitationibu dixit.

c *Orbitam legum*] Elegans metaphora, alia *orbit* proprie eſt ἁμαξοχία ſeu veſtigium rotæ in vi decurrentis. Ein waginſpur: 3. Georg. *Caſtalia molli divertitur orbita clivo.* Unde verbum *exorbitar* utitur eadem voce Pſal. 31.

d *Impotentium*] Impotens hic non ſignificat inva lidum, ſed eum, qui iræ aut aliis ſuis cupiditatibu

moder

moderari non potest. Homo impotens, Germanicè est **einungehaltener mensch**, quales feré sunt divites fastuosi.

e *Sufficit ventri*] id est, suppeditas.

f *Hilaras*] Ab hilaro, quod est exhilaro, seu jucunditatem affero Ovid. *Hos ubi facundo tua vox hilaraverit ore.* Verbum à Cicerone quoque usurpatum.

g *Tueri*] Pro intueri Sicut Ovidius. *Os homini sublime dedit, cælumque tueri Iussit.*

PSALM XVIII.

a *Torrentibus aquis*] Torrens aliâs substantivè fluvium sigificat, non vivâ aquâ, sed pluviis crescentem, qui Græcis est χαραδριὸν ἢ πόταμος χαρηδραῖος. Hic tanquam participio usus est, ad imitationem Virgilii, cujus Eclog. 7. hi sunt versus:

Hic tantum Boreæ curamus frigora quantum
Aut numerum lupus aut torrentia flumina ripas.

Et Georg. 2. *Torrentem nudam levis innata tabulis.*

b *Olymps*] Olympus dictus est, Theone interprete Arati teste, quasi ὁλόλαμπος, quod totus luceat. Quamvis Cæsar Scaliger putet dictum, quasi ὀλύντα πόδας. Ut esset montis nomen ob altitudinem, quem cum ascenderent, interrogati quò irent, dicebant, in cœlum. Unde cœlo communicata vox. Aristoteles tamen, aut quisquis est auctor libri de mundo, usitatum crimen ipse quoque probat his verbis, interprete Budæo: *Deus in excelso situs est, purus ipse, in puro loco. Quem locum tum ὑρανὸν ab origine vocis dicimus, quasi terminum extremum supremorum corporum; ut (dictus fit ὑρανὸς quasi ὅρος τῶν ἄνω. tum etiam Olympum, ut usque quaque lucidum, ab omni caligine secretum, motuque omni incondito, cujusmodi sunt, qui apud nos venti fiunt & tempestates. Id quod his verbis significat Homerus.*

Esse

Esse solùm divis subnixum semper Olympum
Fama est, haud ventis tremefactum, haud imbribus udum
Ac procul à nivibus subductum: nubibus illinc
Splendida summotu candensque expanditur æthra.

Hujus autem rei elogium est mortalium consensus, Regionè mundi summam non dubiè Deo tribuentium. Quam ob causam ipsi manus tollimus sursum, inter vota concipienda. Hic ibi Aristoteles, locum autem Homeri quem citat, respexisse videtur et Solinus, cap. 13. cùm ait: *Olympum ab Homero non per audaciam celebratum, docent quæ in eo visuntur. Primùm excellenti vertice tantus attollitur, ut summa ejus cœlum accolæ vocent. Ara est in cacumine Jovi dicata, cujus altaribus si qua de extis inferuntur, nec difflantur ventosis spiritibus nec pluviis diluuntur, sed volvente altero anno cujusmodi relicta fuerint, ejusmodi reperiuntur. Et omnibus tempestatibus à corruptelis aurarum vindicatur, quicquid ibi semel est Deo consecratum. Literæ in cinere scriptæ, usque ad alteram anni ceremoniam permanent.* Hæc Polyhistor. Olympi altitudinem Xenagoram invenisse scribit Plutarchus in vita Æmilii, atque ideo erecto in montis vertice monumento, et addito carmine, rem posteritate testatum esse. Diodorus quoque Siculus lib. 5. in descriptione Panchææ seu Arabiæ felicis, de Olympo scribit, quòd sit mons excelsus, dicatus diis, et cœli quoque sedes dictus, et olympus triphylius. In fabulis enim esse antiquum illum Cœlum Terræ imperantem, familiariter in hoc loco versatum, et ex ejus altitudine Cœlum ejusque sidera esse contemplatum. Homerus quidem primo Iliados Olympum, ἀγάννιφον appellat, q. d. valde nivibus conspersum. Sed interpres refert hoc ad partes Olympi, quæ sunt ὑπὸ τοῖς νέφεσι. τὰ γὰρ ἄκρα τοῦ ὀλύμπου ὡς ὑπερφερῆ, καὶ ὑπερνεφῆ, οὔτε νέφεσι, οὔτε κατομβρεῖται. Ubi etiam adducit versus, quos paulò antè à Budæo latinitate donatos

onatos ex Aristotele adducebamus:

λυμπόνθ· ὄνφασι θεῶν ἕδος ἄσφαλες αἰεὶ
μέναι οὔτ' ἀνέμοισι τινάσσεται, οὔτε ποτ' ὄμβρῳ
νόται οὔτε χιὼν ἐπιτίλναται, ἀλλὰ μαλ' αἴθρη
ἔπταται ἀνέφελος λευκὴ δ' ἐπιδεδρομεν αἴγλη.

e *De naribus*] ἀνθρωποπαθῶς. Cum enim Scriptura Deo ascribit os, oculos, aures, manus, pedes, et milia, non propterea Deum corporeum debemus maginari, quod olim fecerunt Anthropomorphitæ. Tales enim loquendi formæ non tam exprimunt, qualis sit Deus, quàm ejus notitiam incomprehensibilem tenuitati nostræ accommodant. Iis enim, veluti nutrices cum infantibus solent, balbutire nobiscum Dominus voluit, ut, cùm naturam ejus intelligere nequeamus, quasdam suas proprietates membrorum nomine nobis adumbraret, ut providentiam oculis, fortitudinem brachio, iram naribus, atque ita de reliquis.

f *Favilla*] Cinis est calidus, sub quo ignis abstrusus latitat & fovetur, de quo Horatius, *Incedis per ignes suppositos cineri doloso*. Saxones vocant **amer**.

g *Fuscæ*] Color fuscus subniger est, ex rubro in nigrum degenerans. **Braun**

h *Adremigat*] Quid sit remex & remigium in re nautica, notum est. Quia autem volantibus eundem usum in aere præbent alæ, quem navicularii in aqua remi: eleganti metaphorâ, id quod de navigio proprie dicitur, transfertur ad volatum. Ita Virgilius *remigium alarum* dixit.

i *Furvo*] Color furvus est idem cum atro, seu anthracino, id est, carbonis instar nigro.

k *Ex oculis vibratæ spiculæ flammæ*] Talis enim est vultus iratorum. Ita Virgilius de Turno irato:

——*totoque loquentis ab ore*
Scintillæ absistunt, oculis micat acribus ignis.

l *Sinuosa*]

i *Sinuoſa*] Sinus in corpore humano ea pars dicitur quæ eſt intra pectoris brachiorumque complexum, a ipſa præcordia. Terent. *Hiccine non geſtandus in ſi eſt?* Hinc ſinus veſtium appellarunt plicas, ſeu plicaturas vulgò dictas. Virg. *Nodoque ſinus collec fluentes.* Item ſinus maris, ſeu partes littorum, prop ter excurſus maris incurvos, qui ſi majores ſint, noſtris nautis nominantur ein wick, Græcis κόλπ Hinc quicquid incurvum eſt & multos ſinus habet dicitur ſinuoſum, ut mare, vela, cauda ſerpentis, veſte & alia.

k *Inane*] More Lucretii, pro vacuo, vel ipſo aere, quod Horatio eſt, *ro purum: Plerumque per purum ſonantes Egit equos volucremque currum.* Per purum, i eſt, aera, quod Græci dicunt, *τὸ αἰθρίον*, per æthram.

l *Laticum*] Latex Lucretio eſt omnis humor au liquor, qui in re aliqua latet, ut latex abſinthii, pr ſucco de abſinthio expreſſo. Item *liquoris virgo laticem* nominavit vinum. Ovid. *Palladios laticis*, pr oleo. Hic ſimpliciter accipitur pro aqua.

m *Hians tellus*] His & ſequentibus terræ motu indicatur, quo terra aut egeritur, aut complanatur aut in voragines dehiſcit.

n *Chaos*] Vox Græcis & Latinis poetis uſurpata ſignificat rudem indigeſtamque molem, ſeu confuſio nem & congeriem rerum omnium informem: ex qua mundum & reliqua in mundo creata eſſe poetæ fabu lantur. Ovid. Metam.

Cæca fraus arte] Cæcum hic eſt occultum, clande ſtinum, ſive ἄδηλον, quod ſub aſpectum non cadit, ita Pſal. 27. *Fraus cæca ſis formidini.*

p *Celebri me in luce*) Ita Cicero ad Q. Frat. inquit: *Eius virtutem non latere, ſed in luce Aſiæ, in oculis cla riſſimæ provinciæ eſſe poſitam.*

q *Florentes ære phalanges*) Id eſt, ſplendentes. Arma eam

nim exercitus, præsertim sole lucente, latè micant è longinquo conspicua sunt. Respexit autem hic paraphrastes ad vetus illud, *florentes are catervas.* Poetæ verò epici, Servio etiam teste, verbo *florendi* variis omnino in rebus passim usi sunt, ut apud Lucretium sunt *florentia lumina flammis*, id est, splendentia & latè lucentia. Eidem *mare navibus, urbes pueris florent.* M. Manilius quoque nomen *floris* elegantissimé ad stellas transtulit. Sicuti Columella non minus eleganter nomen stellarum & siderum ad flores transtulit terrestes. Quod enim in cælo sunt stellæ, id in terra sunt flores, & è contrario. Versus Manilii libro 5. Astronom. hi sunt pænè in extremo.

Tunc conferta licet cœli fulgentia templa
Cernere seminibus densis, totisque micare
Floribus, ut siccæ currunt per littus arenæ.

Sic ἀνθεῖν quoque usurpant poetæ Græci. Sic Æschylus ἄνθος, Homerus σπέρματα πυρὸς dixit. Et Virg. *semina flammæ*, alii *florem ignis* dixere, ut ad locum illum Manilii monet incomparabili patri similis Illius Josephus Scaliger.

1 *Phalanges* (Phalanx propriè acies Macedonum quadrata, octonis peditum millibus constans in quâ pes pedi, clypeus clypeo, vir viro consertus erat: quâ nihil apud Macedonas validius, ut lib. 9 Q. Curtius scribit.

(*Obsessa viarum*) Pro viis insidiosè obsessis. Forma loquendi poetis & historicis non infrequens, ut, *Ardua terrarum, opacalocerum, angusta viarum, abdota litorum cava saxorum, devia sylvarum summa vel invia montium lata camporum &c.* Ita Psal. 69 dixit, *prospera bellorum*, sicuti Horatius, *peracuta belli*, dixit, quæ Græce dicetes, τὰ τοῦ πολέμου δεινά.

(*Armis reparare ruinas*] Hoc Græcis est ἀναμάχεσθαι quod in extremis periculis propter desperationem

sæpe

sæpe saluti fuit, cum aut vincere aut mori pugnan-
bus est propositum. Ita autem affecti maximè su-
formidabiles. Huc illud Virgilianum,

Vna salus victis, nullam sperare salutem

a *Boreæ violentia*] Pro ipso Borea violento, poetic
Ita Horat. *Virtus Scipiadæ & mitis sapientia Læ*
pro ipso Scipione & Lælio. Vide Psal. 1. *Impietas.*

x *Parere volentes*] ἑκουσίους ἢ ἑκόντι νόῳ, ut Pindar
loquitur. Obedientia enim voluntaria regibus ma-
imè optanda est. Ut enim apud Sallustium loquit
Sylla *Tutius est volentibus quàm coactis imperitare*, It
Virg. de suo Augusto: *Iura volenti Dat populo.* Invit
enim imperare, admodum grave et periculosum es
Apud Pindarum est, ἐθέλοντα προσέλκειν, Olym
Ode 6.

PSALM. XIX.

a [*Insanientis sapientiæ*] Ita Horat. Ode 34. lib. 1. vo-
cat philosophiam Epicuri, speciem quidem sapien-
tiæ habentem, sed quæ penitiùs introspecta mera e
set insania. Figura quam Rhetores vocant, ὀξύμωρ
q. d. acutifatuum. *Est enim*, ut Quintilianus ait, *senten-
tia ex periculo petita, seu ità affectatè & acutè enunti-
ta, ut primo intuitu fatua videatur: sed tamen post
peculiari cum acumine conjuncta deprehendatur.* Ita Cic
Si tacent satis dicunt. Et alibi Horatius: *Strenua nos e
ercet inertia.* Item, *Concordia discors Fides perjura. E
brietas sobria.* Talia Græcis sunt *Coelia ἄσορος, βίος ἀβί-
ωτος, ὕπνος ἀὔπνος, γάμος ἄγαμος, &c.*

b *Fornice flammeo*] Quid fornix in edificiis sit no-
tum est. Hic accipitur pro concavitate cœli stelli
exornati et distincti.

c *Pelagi arcum*] Indicat maris quasi globum. Mare
enim cum terra integrum globum constituit.

d *Fortuito*]

d *Fortuito*] Penultimâ longâ ad imitationem illius Horatiani. *Nec fortuitum spernere cespitem leges sinebant* Ode 15 lib. 2. Et ita etiam *no Gratuitum* et similia pronuntianda esse confirmat genere et doctrina clarissimus ille Janus Dousa lib. 11. Præcidan. ad Petron. Arbitrum.

e *Sidera obliqua*] Intelligit duodecim signa Zodiaci, quæ sol motu proprio quotannis semel peragrat.

f *Iugiter*] Juge est, quod perpetuum aut continuum est. Horatius: *fluvius perennis jugis aquæ*. Et serm. 2. 6. *Tecto vicinus jugis aquæ fons*, id est, perenni scaturigine fluens. Hinc *jugiter*.

g *Sinuosus error*] Simplex enim est veritatis oratio, sed mendacia perplexa & intricata cùm sint, multis involucris indigent. Rationem metaphoræ vide *Ps.* 18.

PSALM. XX.

A *Dyto*] Intelligit partem templi intimam et sanctissimā, quam phrasi Ebraâ, *Sanctum sanctorum* appellabant: unde responsa et oracula olim reddebantur. Æneid. *Isq; adytis hæc tristia dicta reportat*. Αὐτὸν id est, ingredior: Hinc ἄδυτον locus inaccessus: aut, si de templo Hierosolymitano loquamur, nemini patens, præterquam summo sacerdoti. Hinc Lucretius per metaph. eleganter dixit, *adytum cordis*. Et ipse paraphrastes *Psal.* 57. hanc vocem ad cœlum, quod adyto templi significabatur, transtulit.

b *Axes asperare falcibus*] Indicat currus δρεπανηφόρους, seu falcatos, quorum in bellis veterum usus erat. E curribus enim veteres pugnasse, vel ex Homero notum est. Idem in libro Josuæ nominantur *currus ferrei*. Lucretius vocat *falciferos*. Xenophon ἁρματα δρεπανηφόρα. Livius *quidrigas falcatas*: qui etiam Decad. 4. lib. 7. in descriptione pugnæ, qua Romani Antiochum superarunt, quadrigas illas sic describit:

Armatæ, inquit, in hunc maximè modum erant. Cuſpides circa temonem à jugo decem cubita extantes, velut cornua habebant, quibus, quicquid obviam daretur, transfigerent: et in extremis jugis binæ circà eminebant falces, altera æquata jugo, altera inferior in terram devexa, illa ut quicquid ablatere objiceretur, abſcinderet, hæc ut prolapſos, ſubeuntesque contingeret. Item ab axibus rotarum utrinque binæ eodem modo diverſæ deligabantur falces, etc. Earundem meminit Q. Curtius in pugna Alexandri et Darii.

c *Hoſtica*] Pro hoſtilia, more Horatiano, *illum ex mœnibus hoſticis*. Item, *Cædes & rabiem tollere civicam*, pro civilem.

PSALM. XXI.

a *Menſura voti*) Accipitur pro quadam impletione et ſatietate rei alicujus perfecta, quâ majus aut melius optari nihil poſſit.

b *Perduelles*) Qui Græcis ſunt πολέμιοι, ſeu hoſtes, quodammodo ἀστυγήτους, et pervicaces.

c *Sylvæ brachia*) Ita vocat ramos arborum poeticè.

d *Demetes*) à demeto, demeſſui.

e *Inhoneſta vulnera*) Inhoneſtatis enim ſeu turpitudinis & fugæ infamis ſignum eſt, vulnus tergo aut poplitibus acceptum, corpore ſcilicet non adverſo, ſed averſo. Hinc apud Catullum ſic laudatur Achilles:

Hoſtibus haud tergo, ſed fronte & pectore notus.

PSALM. XXII.

a *Civitatis incola*) Græcis πολιοῦχος.

b *Nictatq;*) Nictare eſt oculis ſignum dare ut connivere. Plautus Aſinariâ, *Nec illa ulli homini nutet, nictet, annuat. Nictantia quoque ſidera* dixit Maro in Ciri. Videntur enim connivere.

c *Iſſ*

c *Efferati*) Efferare est aliquem irritando et mole-
ndo instar feræ ferocem et immanem efficere.
d *Loquitur*) Id est, liquescit, ad imitationem Virgilii-
Georg.
Vere novo canus gelidis cùm montibus humor
Liquitur, & Zephyro putris se gleba resolvit.
e *Defecta viribus*) Viribus destituta Martialis :
Dulcia defectâ modulatur carmina linguâ.
Cantator cycnus funeris ipse sui. Hinc *defectus facul-*
tibus in Jure civili ab Ulpiano dicitur ad egestatem
dactus, ut creditoribus satisfacere non possit.
f *Traluceentia*) Pellucida, à trans et luceo.

PSALM. XXIII.

T *Repidas tenebras*) Quæ horrorem et trepidatio-
nem concitant: Metalepsis.
b *Pedo*) Pedum propriè est baculus pastoritius incur-
s. Virg. *At tu sume pedum.*

PSALM. XXV.

M*Ysteria*) Μυέω, id est, in sacris instituo et in-
struo, unde Germanicum **weihen**. Item μύω,
de μύειν, est in latibula se abdere, instar muris,
i, ut volunt nonnulli μῦς propterea dictus est.
ω quoque vel μύζω est, quod os comprimo, seu
ssito, quia oportebat, ut docet Eustathius, τοὺς
στας μύειν τὸ στόμα καὶ μὴ ἐκφαίνειν ἀμεμύωται, Aristote-
est μεμυκὼς τῷ στόματι, qui ore est compresso. Hinc
ysterium accipitur pro re sacra et arcana, et occul-
m significationem habente. Germ. **ein geheimnus.**

PSALM. XXVII.

a *INtuor*) Antiquè, pro intueor. Plautus Mostel-
riâ: *Nullam cornicem intuor.* In præterito intu
vel intuitus sum. Infinitivo intui.

b *Vitam quam debet tibi*) Bella phrasis; quâ uti p
sumus, cùm alicujus erga nos beneficentiam volum
agnoscere et celebrare, et omnia nostra illi accepta
ferre. Ita dicimus, *Salutem, incolumitatem, dignitat*
& felicitatem suam alicui debere.

c *Fatisceret*) Fatisco, quasi fatim vel affatim hisc
id est, aperior, χαίνω Virg. 6. *Accipiunt inimicum i*
brem, rimisq; fatiscunt, id est, valde aperiuntur, si
von einander thun, oder von einander springen.
liàs quidem quod deficere, aut lassescere significa
ut hîc, et apud Lucretium: *Animæ natura fatis*
Fessa ævo. Item *Psal.* 104. *Te vultum condente fatiscu*

d *Præstolor*) Præstolari est quasi præstò esse, et app
rere, einem auf den dienst warten aufwarten.
præstò, præstolus, unde præstolari. Hîc simplicit
pro exspectare accipitur.

PSALM. XXVIII.

a *SVppliciis*) Hîc voce propriè utitur versu 19. huj
Psalmi. In hoc autem tertio versu more Sallu
ano pro supplicationibus eam usurpavit. Sic enim S
lustius, cum sæpe alibi, tum in Catilina: *Non votis n*
suppliciis muliebribus deorum auxilia parantur, sed vi
lando, agendo, bene consulendo prospere omnia cedunt. V
socordiæ te atq; ignaviæ tradideris, nequidquam deos i
plores, Irati infestiq; sunt. Idem in Jugurtha, *Senat*
ob ea feliciter gesta diis immortalibus supplicia decern
Ita dixit Ps. 102. *Aures suppliciis nunc adhibe meis.* E
dem modo, *Obsidium, pro obsidione*, dixit Corn. Tacitu

b *Cælum pervigil*) ὁ pervigil in genere neu
pos

suit. Et de stellis, tanquam de cœli oculis, totâ
cte excubias agentibus, eleganter & poetice sic lo-
tus est.

Pro semente legant semina] Respexisse videtur Poe-
hæc scribens ad apophthegma quoddam M. Pinarii,
citatum à Cicerone in secundo de Oratore his ver-
: *Ut olim Rusca cùm ferret legem annalem, dissuasor.*
Servilius, Dic mihi, inquit, M. Pinari, num, si con-
te dixero, mihi maledicturus es, ut cæteris fecisti? Ut
mentem feceris, ita metes, inquit. Cui simile est illud 3.
et Aristotelis, οὐ δὲ ταῦτα αἰσχρῶς μὲν ἔσπειρας κα
δ' ἐθέρισας.

Hebri progenies) Heber pro nepos Semi fuit, à quo
steros omnes dictos volunt Hæbræos, Genes. 11. Luc.
vixit annos 464. Aliis non ab Hebero certo aliquo
o dicti videntur Hebræi, sed potiùs ab Habrami no-
ne non proprio, sed cognomine, quod apud Chana-
os habebat, cum tranator vel transvectus est dictus,
quod vocante Domino è Babylone & Mesopotamia
et egressus, & fluvium Euphratem transmisisset, &
rpetuò ex uno loco in alium commigráret. In
nes. 39. de Josepho dicitur, Venit ad me servus Ha
æus ut illuderet mihi. Non quòd jam tum esset po-
lus aut natio tali nomine insignis, sed quod Jose-
us inter Ægyptios & servus & peregrinus esset,
orum utrumque major modestia deceret. Hebræi,
rò ipso hoc nomine & conditionis suæ in his terris
de meliori & certiori patria in cœlis quærenda mo-
bantur.

PSALM. XXIX.

Adorea] Vox usurpata ab Horatio ode 4. l. 4. *Qui*
primus almâ risit adoreâ, quam vetus interpres lau-
em bellicam significare ait, qui victores faciat ador-
ndos. Festus autem Pompeius de eadem voce hæc

habet: *Ador farris genus, hinc adoream laudim seu gloriam dicebant; quia gloriosum enim putabant esse, quod farris copia abundaret. Adorea autem pro laude accepta est, postquam præmium militibus frumentum erat partâ victoriâ.* Hic Plin. lib. 18. cap. 3. *Gloriam inquit, ipsam à farris honore adoream appellabant.* Plaut. *Qui multa prædâ atque adoreâ affecit populares suos.* Unde adoreosus idem quod ἐνδοξος. Josep. Scaliger in Festum.

b *Ad Patrandum*) Patrare idem est, quod perficere, aut ad Finem producere, Græcè διαπράττειν. Cic. 2. de legib. *Opera patrare.* Epist. ad Attic. *Promissa patrare.* Sallust. Jugurth. *Spe patrandi belli omnes asperitates vincere.*

Tesqua) Vox antiqua Sabinorum, significans loca deserta, inculta & aditu difficilia. Hor. Epist. 14. *Deserta & inhospita tesqua.* His contraria sunt Templa.

d *Robera concidunt*) Robur species quercus durissimæ est. Hor. *Illi robur et æs triplex, etc.*

e *Tellus Dædala*) Quicquid varium et artificiosum est, id Poetæ vocant Dædalum Lucret. 1. *Tibi suaves Dædala tellus submittit flores, etc.* De hac voce Festus. *Dædalam à varietate rerum artificiorumq; dictam apud Lucretium terram, apud Enniam Minervam, apud Virgilium Circen, facile est intelligere, cùm Græci δαίδαλον significet variare.* Ita Psal. 102. dicit: *Mundus Dædala machina.* Hinc δαιδάλματα opera sunt artificiosa, Pindaro.

PSALM. XXX.

a *Lætro*) Vox origine Græca, significat enim πλῆκτρον aculeum vel calcar. Unde Aristophanes πλῆκτρον ἀλεκτρυόνος, calcar est galli gallinacei. Significat etiam vox eadem radiolum, calamum, aut paxillum, quo Fides seu chordæ citharæ pulsantur.

Und

Unde apud Clementem est πλήκτρου πρόσθεν. Postea etiam nomen plectri datum est arculo illi seis equinis tenso, qui resinâ illitus, & chordis susq; deq; affricatur, eas sonoras facit. Accipitur & pro ipsa lingua, quæ in formanda voce articulata, quasi plectri officio fungitur.

PSALM. XXXI.

a *Aheneâ*] Pro æneâ, Sicuti Horatius. *Hic murus aheneus esto. Nil conscire sibi, nulla pallescere culpâ.*

b *Obliteror*] Obliterare est, literas tabulæ cereæ inscriptas inducere, vel chartæ inscriptas eradere, & quasi è monumentis delere. Item obscura facere, & in oblivionem dúcere. Catullus:

Hæc vigeant mandata, nec ulla obliterat ætas.

c *Fila vitæ*] Phrasis ad colum Parcarum accommodata. Significat autem, totum suæ vitæ cursum sive tenorem divinâ providentiâ gubernari.

d *Exspes*] ἀέλπτως qui est sine spe. Horat. arte Poet. *Si foedus enatat exspes Navibus.*

PSALM. XXII.

a *Tovebam verbum, sub tacito sinu*) Congruunt cum his versus Sedulii.

——— *Magna est medicina, fateri*
Quod nocet abscondi quoniam sua vulnera nutrit
Qui tegit, & plagam tripidat nudare medenti.

b *Caneri per æstum*) Sole ingrediente cancrum dies est longissimus, atque adeo solstitium æstivum; quo maximi ferè calores sentiuntur.

Lupatis) Lupatum est frænum asperrimum, à dentibus lupinis, qui inæquales sunt, dictum. Virgil. 3. Georg. *Pressique negabant Verbera dura pati, & duris parêre lupatis.* Ovidius de equo domito dixit,

Et placido duros accipit ore lupos.

PSALM. XXXIII.

a *Cithara*) Pro cithara seu testitudine. Primam enim citharam è testudine factam volunt. Alii sic dici volunt asserem perforatum, qui in testudine ponticulum sustinet, et sonos repercussu reddit, vulgo Rosa.

b *Nablia*) Nablium et Naulium, ab Ebræo Nebel deducunt, quâ voce instrumentum musicum seu Psalterium significatur, ad quod Propheta regius hymnos suos decantabat. Meminit ejusdem Ovid.

Discite etiam duplici genialia vertere palma.

Nablia; *conveniunt dulcibus illa modis*, Psal. 71. dicit, *Te citharæ canam Nabloq*; Vide Nomenclat. Hadr. Junii.

c *Bis quinis nervis*) Indicat δεκάχορδον Instrumentum musicum, à decem chordis seu nervis sic dictum.

d *Sonuavit orbem*) In formam videlicet circularem.

e *Renidet*) Id est, fulget, Horatius. *Non ebur neq; aureum mea renidet in domo lacunar.* Apud Catullum est ore aperto, et dentibus ostensis subridere.

f *Campis ætheris igneis*) id est, in ipso cœlo, stellis, et sideribus luce it. Poeticè. Ita Lucretius *campos natantes*; et Virgilius *campos liquentes* dixerunt pro mari. Sic etiam vice versâ *æquor campi*, dicitur de planitie terræ spatiosa.

g *Cujus à nutu viget interitq*; *Quodcunq*; *interit aut viget*) Exemplum anadiplosεos, seu ἀναβολῆς quale illud Ciceronis: *Audes in eorum conspectum venire proditor patriæ? proditor, inquam, patriæ, venire audes in horum conspectum?*

h *Incassum*] Dictum vult Servius, quasi sine cassibus, sine quibus venatio inanis est. Virg. *Turne tot incassum fusos patiere labores?* Item de igni: *Incassum furit.* Alias cassum dicitur inane & vacuum, & quasi re aliquâ

careas

carens aut vacans. Lucret. *Anima caſſum corpus*, pro cadavere. Virg. *Nullum cum vitiis certamen & æthere caſſis.*

i *Irretorto*] Qui nunquam ſcilicet aliò converticur aut retorquetur. Ita Horat. ode 2. lib. 2.

Quiſquis ingentes oculo irretorto ſpectat acervos.

PSALM. XXXV.

a *Miculi*] Diminitivum, ab amico. Horatius: *Diſce docendus adhuc quod cenſet amiculus.* Amiculum aliàs genus veſtis eſt.

b *Fæx populi*] Metaph pro infima plebe: quam Cic. *ſentinam urbis nominat.*

c *Balatronibus*] Balatrò vaniloquum et futilem ſignificat, qui Græcis eſt λαβραγόρης, σπερμολόγος Idem ferè ſignificat balatro.

d *Dentem dente acuunt*] Id eſt, dentibus frendent, quod ſignum eſt iratorum et vindictam expetentium. Pſal. 113. dixit; *Dentem fatigans dente fugetur.*

e *Euax*] Euge. Interjectio exſultantis, à Plauto quoque uſurpata.

PSALM. XXXVI.

a *Nivoſis montium faſtigiis*] Vertices enim altorum montium etiam medâ æſtate nivibus albent.

b *Vitæ fonte*] Deus enim fons vitæ vocatur: quaſi dicas plenitudinem inexhauſtam, et perennem ſcaturiginem vitæ et omnium bonorum, quibus totum genus humanum perfunditur. Sic Jerem. 2 *Duo mala fecit populus meus; me dereliquerunt ſcaturiginem aquarum viventium, ut effoderent ſibi ciſternas fractas quæ non capiunt aquas.*

b Exigat tectis) Id eſt expellat, ejiciat. Ita dicimus, exigere aliquem foras. Aliud eſt, *exigere ætatem, pecuniam, mercedem, rationem, opus, &c.*

PSALM. XXXVII.

a *IRa ringitur*] Id est, stomachatur & indignatur. *Ringi*] proprium est canum, cùm sunt latraturi.

b *Recula*] Diminutivum à re.

c *Fastigiosa copia*] Quæ parit fastigium. Ex copia enim & abundantia nascitur satietas: ex satietate nausea & fastigium. Cum interim αὐτάρκεια vili quidem καὶ εὐπορίστω sed tamen mundo apparatu summa cum voluptate & sincerâ oblectatione fruatur.

d *Fœnerat*] Usuris suis alios deglubit & exsugit, quod divitum epulonum proprium est.

e *Laureæ*] Pro lauro. Virg. *Semper sua laurea Phœbo.*

PSALM. XXXVIII.

a *LVridam*] Color luridus est, qualem in vibicibus videmus, à similitudine coloris lutæ, id est, utris coriacei, ut Junius putat.

b *Situque squalidus*] Est enim situs αὐχμὸς ille seu squalor, qui capite, vultu, vestitu et lugentium habitu conspicitur. Virgil. *Fœda situ macies*: aliâs propriè lanugo est, ex rebus putridis in locis sole carentibus enata, der chimmel.

c *Vibice*] Vibex, vibicis, penultimâ longâ, vestigium verberis aut plagæ est, in carne remanens, striemon.

d *Area cruenta corporis exarati*] Metaphora poetica audacior, quam tamen epitheta mitigant. Sicuti enim subjectum vomeris est area aliqua; ita subjectum flagelli est corpus hominis, et sicuti per arationem fiunt sulci, ita post flagra remanent vibices.

e *Sulcis flagrorum*] Poeticè pro vibicibus.

f *Vivum*] Vivere hîc est, non tantùm vita frui, sed etiam suaviter et genialiter vivere et voluptati indulgere. Catul. *Vivamus mea Lesbia.* Cic. *Sed quando*

vivemus

vivemus? Quasi in laboribus & molestiis quotidianis ὁ βίος homini sit ἀβίοτος.

PSALM. XXXIX.

PEccata *fontem meæ miseriæ*] Elegans metaphora. Peccata enim verè sunt initium & causa, & quasi scaturigo omnium nostrarum miseriarum. Sicuti alius quispiam stomachum quoque corporis morborum fontem esse dixit.

PSALM. XL.

a [*Lenibat*] Pro leniebat. Ita Terent. Phorm. *Scibam* pro sciebam, *Insanibat*, pro insaniebat.

b *Voragine*] Vorago à vorando, est hiatus seu barathrum præceps & omnia absorbens, **ein grundlose tiefe.**

c *Dulce loquacibus*] τὸ *dulce*, usurpatur ἐπιρρηματικῶς more Græco. Ità Horatius. *Dulcè ridentem Lalagen amabo, Dulce loquentem*: Ita Græci, ἐξυβλέπειν, ἡδὺ φωνεῖν.

d *Aurum vellis*] Olim gentili quâdam superstitione singulæ corporis humani partes tutelæ Dei, seu potiùs Deastri alicujus peculiaris consecratæ credebantur. Ita caput sacrum erat Jovi, Neptuno pectus, cinctura Marti, frons Genio, supercilia Junoni, oculi Minervæ, aures Memoriæ, dextra Fidei, genua Misericordiæ, pedes Mercurio, &c. Cùm verò aures instrumenta sint auditus, & ipsum audire signum sit obedientiæ, qui aliquem monere, eumque obedientiam præstare volebant, aurem ipsi vellebant, quâsi aures eum expeditas habere, & attendere juberent. Eâdemq; ex causa morem caput aperiendo originem habere, credibile est. Sicut enim, qui aures involvit & obtegit, eo gestu indicat, se nolle audire: ita qui auribus velum demit, eo ipso innuit, se præstò & ad audiendum

dum obseqnendumq; promtũ esse. Virg. Ecl. 6. *Cùm cauerem reges & prælia, Cynthius aurem vellit & admonuit.* Imò Esaias quoque cap. 50. *Dominus*, inquit, *aurem mihi vellicavit diluculo.*

[1] *Tergeminis honorib.*] Versus Horatii ode 8. lib 1. Intelligit autem plausus tergeminatos. Quod Romæ in theatris fieri solitum, patet ex illo Virg. 2. Georg.

——— *Hunc plausus hiantem*
Per cuneos (geminatur enim) plebisq; patrumq;
Corripuit, &c.

PSALM. XLI.

[a] *Lectulum versabit*] Versare est crebrò vertere & evolvere. Horatius.

——— *Vos exemplaria Græca*
Nocturnâ versate manu, versate diurnâ.

[b] *Missa cælitus vis mali*] Quæ Euripid. est σύμφορα θεήλατος

[c] *Recalcitrat*] Metaph. à bobus contra stimulum calcitrantibus, aut à pullis equarum lacte saturatis: de quibus scribit Ælianus variæ historiæ lib. 4 πῶλος ὅταν κορεσθῇ τοῦ μητρώου γάλακτος λακτίζει τὴν μητέρα. Horatius de Cæs. August.

Cui malè si palpare recalcitrat, undique tutus.

In secundum Librum.
Psalmorum.

PSALM. XLII.

[a] *Reducem*] Redux is dicitur, qui ex peregrinatione exilio vel captivitate in patriam revertitur. Terent. Heaut. *Tu nunc sola reducem me in patriam facis.*

[b] *Iordanis*] Fluvius Palæstinæ, baptismo Christi & alia

aliis mirandis operibus nobilissimus, Nomen habens à duobus fontibus Jor & Dan, è quibus ad radices Libani erumpentibus, & postea coeuntibus ipse Jordanis profluit: sicuti ex Alpibus nostris Rhenus.

c *Tu si me placido*] Sic Horat. lib.4. Ode. *Quem tu Melpomene semel nascentem placido lumine videris.*

PSALM. XLIV.

a *VEnum dedisti*] Id est, vænum exposuisti tanquam vendendos. Ita dicimus *pessum dare*, quasi pedibus subiicere: vide Psal 9.

b *Nec auctio te ditiorem reddidit*] q.d. adeò viles fuimus, ut vænũ expositi emptorem non inveniremus. Est enim *Auctio* venditio publica, quæ sub hasta ad vocem præconis merces sigillatim proclamantis fiebat, in quâ is, qui pretium rei vendendæ maximè auxisset, hoc est qui præ aliis maximè carè eam emere voluisset. mercẽ auferebat. Hinc *auctionari auctionem facere, hastæ subjicere, in propatulo vendere*, & similia idem significant.

c *Vmbram ergastuli*] Ergastulum propriè locus erat, ubi ergastuli, id est, servi conclusi in vinculis & compedibus, opus faciebant, sicuti jam ii faciunt, qui ad triremes sunt condemnati. Unde vox ea etiam pro carcere & custodia usurpatur, cujus squalor & tenebræ nomine umbræ hoc loco indicantur. Hinc Columellæ *ergastularius* est qui præest ergastulis.

PSALM. XLV.

a *COr micat*] Micare est subitò & quasi per brevia intervalla resplendere aut exsilire, aut subitò aliquid extendere. Hinc est *digitis micare*, lusionis genus, quo digitis utrinque extentis, alter alterius numerum divinatione assequi studet. Virg. de equo generoso:

generoſo : *Micat auribus, et tremit artus.* Ovid. Faſt.

Terreor admonitis, corque timore micat.

b *Leges mollis*] à mollio, mollire.

c *Loculis eburnis*] Pro ciſtis eburneis.

d *Myrrhæ lacrymæ*] Myrrha propiè nomen arbuſculæ Arabicæ eſt, è qua amarus liquor myrrhæ, inſtar lacrymæ deſtillat, ad prohibendas putrefactiones olim tantopere expetitus.

e *Stactæ*:] στάκτη ut volunt, eſt flos, ſeu ſuccus, ſive oleum è cinnamomo vel myrrha inciſa ſudans.

f *Caſiæ odores*) Quæ aliis eſt canella.

g *Ophyro*] Inſula navigationibus & auro Salomonis celebrata. Sic dicta, ut volunt, ab Ophir nepote Heberi, cujus mentio fit *Gen.* 10. Hanc Joſephus in India ponit, & ſuâ ætate terram auream vocatam confirmat. Ab hac dictum volunt aurum obriſum, quaſi dicat ophyriſum.

h *Vxdarum Regina Tyrus*) Tyrus primò colonia Sidonis, poſtea Metropolis Phœniciæ, talis ferè olim ſitu, opibus & potentiâ in mari Syriaco, qualis noſtro tempore eſt urbs Veneta in æſtuariis ſinus Adriatici. Quàm autem ſplendidæ & opulentæ fuerint hæ urbes patet ex 27. et 28. cap Ezechielis.

i *Murice*) Murex nomen piſcis marini, ex genere conchorum, ex quo color purpureus conficiebatur. Unde ferè *murex* pro ipſa purpura accipitur. *Pſalm.* CIII. *Floris Tyrio comantis Murice.*

k *Gazæi; potentes*) Gaza vocabulum origine Perſicum et Germanico ſchatz cognatum. Sicut intelligit ipſas harum duarum gentium linguas magnam cognationem eſſe perhibent. De voce Gaza ſic ſcribit Pomponius Mela. Lib. 1. in deſcriptione Syriæ. *Cæterum in Palæſtina eſt ingens & munita admodùm civitas Gaza (ſic Perſæ ærarium vocant) & inde nomen eſt, quòd*

quòd cum Ægyptum Cambyses armis peteret, huc belli & opes & pecuniam intulerat. Unde adhuc thesauros magnos & regios, gazas dicimus. Q. Curtius lib. 3. *Ante solis ortum pecuniam regiam, quam Gazam persæ vocant, cum pretiosissimis rerum efferri jubet.* Extat vox eadem in sacris literis, Esth. c. 3. 9. In Gazam regis, id est, in fiscum sive ærarium.

1 *Pictai*] Dialysis dipthongi, pro pictæ. Ut Virgil. *Pictai vestis & auri Aulai in medio, &c.* Et est hoc creberrimum apud Lucretium; apud Virgilium non item. Lucretius: *ignoretur enim quæ sit natura animai*, pro animæ, &c. Item Lucilius: *Terrai frugiferai*, pro terræ frugiferæ, ob quod, à Chrestillo quodam, antiquitatis admiratore præpostero, recitatum, ridet alicubi Martialis.

PSALM. XLVI.

a *REpostas*] Syncope, pro repositas. Virg. *Manet altâ mente repostum. Placidâ compostus pace quiescit* pro compositus.

PSALM. XLVII.

a *CLassico*] Classicum accipitur pro tuba, aut buccina. *Classis* est multitudo hominum ordine certo adunata ut in exercitu. Ejus tuba vel buccina vocabatur *Classicum*, quo signum prælii dabatur: id qui inflabat, Varroni est Classicen. Servius etiã Tullius in quinque classes distribuit Pop. Rom. pro modo census, seu ut quisque dives esset; ut sic, qui ejusdem census, seu τιμήματος essent, eadem quoque onera ferrent: Unde quintæ classis homines pro infimis & pauperrimis habebantur.

b *Docti modorum*] pro periti modorum. *Ita* Cic. 1. Offic. *Literarum Græcarum doctus.*

c *Prætorio siderum*] Metaphora, quâ cœlum, seu cœli regia aut palatium indicatur.

PSALM.

PSALM. XLVIII.

a *Sion*] Mons urbis Hierosolymæ arduus et præruptus, arce Davidis et sepulturâ regum nobilitatus.

b *Ad Arctos*] ἄρκτος ursa est. Quia autem in plaga Septentrionali, circa polum ursa major et minor conspiciuntur, à quibus etiam polus et circulus arcticus nomen habent, inde fit, ut eo ipso nomine plaga Borealis à poetis indicetur. Sunt autem qui scribunt, non in septentrionali, sed potiùs in meridionali parte Hierosolymæ, montem istum eique impositam arcem sitam fuisse.

PSALM. XLIX.

a *Vos dies torret medio axe*] Periphrasis plagæ meridionalis, in qua Sole in meridiano existente, dies omnium sunt calidissimi.

b *Qui fluidis solum vitreum ponti orbitâ nivali*] Circumlocutio plagæ septentrionalis, seu zonæ frigidæ, ubi solum vitreum ponti, id est, maris glacies, ræpe ejus crassitiei est, ut plaustra et rotas sibi impressas possit sustinere.

c *Gazis incubas*) Quod proprium est avari possidere scilicet, sed tamen non utis; seu κτῆσις sine χρήσει. Unde de eodem Virg. *Defossoque incubat auro.*

d *Flectet retexet.*) Id est movebit, ut retexat aut immutet.

e *Barathri*) Barathrum est locus præceps et profundus unde emergi non potest; aut hiatus, naves, aut etiam flumina absorbens. Idem ferè quod vorago. Hic pro sepulcro accipitur.

f *Fulgere*,) Penultimâ brevi, per Systolem, more antiquo: quasi à fulgo, fulgis. Tum enim multa secundæ conjugationis verba in tertia usurpabant. Virg. 4. Georg.

Georg. *Stridere apes utero & ruptis effervere costis.* Ita Horatius alicubi dixit *lavere* penult. brevi, pro lavare. Ita Psalmo quoque 84. *Tu das conspicuâ fulgere gloriâ.*

[a] *Fors illacrymabilis*] Quæ nec lacrymat, nec lacrymis movetur.

PSALM. L

[a] *Gnes lumine conscio, &c.*] τὰ ἄψυχα faciens ἔμψυχα. Intelligit Solem, Lunam & reliquas stellas, quas alibi nominat pervigiles.

[b] *Omniparæ terræ*] Id est, omnia parientis, vel parantis. Ovid. vocavit *omniferam*: & apud Virg. est, *terræ omniparentis alumnus.*

[c] *Holocausta*] Vox Græca, significans victimam, quæ tota accensa igni consumebatur: ab ὅλος & καίω: unde αἴκαυσται, &c.

[d] *Genialis*] Jucundus & voluptatem genio congruentem afferens.

[e] *Qua fronte*] Integráne an perfricta? Sicut Terentius dixit, *Quo ore ad eam accedam?* Os enim & frons in Latina lingua, pro pudore aut etiam pro impudentia nonnunquam accipiuntur. Unde homo *frontis integræ*, pro eo, cujus pudor & verecundia illæsa est, accipitur; cui contrarius est homo *frontis perfrictæ*, qui frontem perfricuit, seu impudens est.

Inpatiens regi] Significat hominem μηδ' ἄρχειν μηδ' ἄρχεσθαι πεφυκότα.

PSALM. LI.

[a] [*Ave*] Veteri inflectione. Lavere enim antiqui dicebant penultimâ correptâ. Horat. lib. 3. Ode 12. *Neq; dulci mala vino lavere.* Vide *Psal.* 49.

[b] *Vsq; & usq;*] διηνεκῶς, id est, continuè & quasi absque intermissione. Ter. *Qui hodie usq; os præbui.*

c *Sospi-*

c *Sespitator*] Servator. Nam sospitare est servare incolumem, σωτῆρ. Utitur Apuleius in Apologia.

PSALM. LV.

a *Conscii*] Vide Psal. 10.

b *Intumet*] Pro intumescit, quod frequentius est.

b *Balsamo*] Nomen arbusculæ, & ex ea emanantis unguenti nobilissimi, uni Judææ olim concessi, de quo multa Plinius, lib. 12. cap. 25. Et Cornel. Tacitus lib. 2. item Justinus l. 36. Ejus fructus vocatur καρπόβαλσαμον, lignum ξυλοβάλσαμον, liquor sive oleum ὁ ἀπὸ βαλσάμου, quod Plinio est oleum balsaminum.

PSALM. LVI.

a *Superas*] Superare crebrò pro supereſſe, seu superstitem esse usurpatur, apud Virg.

Quid puer Ascanius superátne et vescitur aurâ
Ætherea ? Pro superéstne.

b *Quâ fraude, quâ vi*] Ad imitationem illius Terentiani, *quo jure, quâq; injuriâ ?*

PSALM. LVII.

a *De ferveat*] Metaphora à musto, quòd oporteat ἀποζέσαι, id est, defervescere, antè quàm miteſcat. Similis ratio est affectuum iræ & indignationis.

b *Adyto Olympi*] Vide Psal. 18. & 20.

c *Invicta*] In nonnullis legitur infracta, pro non fracta, cùm tamen *infringere* sit valde frangere. Virgil. *Turnus ut infractos adverso Marte Latinos Defecisse videt* infractos, id est, valde fractos & debilitatos.

d *Barbitus*] Et Barbiton instrumentum lyricum est plectro solitum pulsari, inventum Terpandri, vel, ut alii volunt, Anacreontis. Hinc verbum βαρβιτίζειν, id est, barbito canere.

e *Lucifer*

e *Lucifer exoriet ignes auroræ, & aurora cantus veluti ex suscitet*] Indicatio temporis matutini sive diluculi. In qua utrobique τὸ ἄψυχ ν ἔμψυχον ornamento bonis poetis admodum familiari. Tale illud:

Increpat æstatem seram Zephyrosq; morantes.

PSALM. LVIII.

a Aspis] Genus serpentis, de qua vide *Plin.* lib. 8 cap. 23. & lib. 29. cap. 4. Aristoteles quoque de animalibus lib. 8. cap. 29. in Africa eum gigni affirmat, ejusque ictui nullum remedium. Has Cleopatra, Regina Ægypti, mori volens sibi scribitur admovisse. Torpore autem & somno saucios necabat. Cur autem vocaverit aspidem callidam, patet ex Plinio, libro & capite primo indicato. Ubi de aspidis ingenio sagaci hæc quodammodo mira narret. *Vnus* inquit, *huic tam pestifero animali sensus, vel potius affectus est. Conjuga fermè vagantur, nec nisi cum compare vita est. Itaq; alterutrâ interemptâ, incredibilis alteri ultionis cura persequitur interfectorem, unumq; eum in quanto libet populi agmine notitiâ quâdam infestat. Perrumpit omnes difficultates, permeat spatia, nec nisi omnibus arcetur aut præceleri fugâ.*

b *Tardigradus*] Sic Plautus in Amphytr. *gradum testudineum* dixit.

c *Limax*] Propriè cochlea nuda est, seu domunculam suam non circumferens, quamvis Columella dixerit,

Implicitus conchæ limax, hirsutaq; campe.

Scribit autem Gesnerus ex Alberto, quòd limax sale conspersus liquescat, & in aquam viscosam convertatur.

d *More fœtus ante ortum pereuntis*] Periphrasis ἐκτρώματος, seu fœtus abortivi.

PSALM.

PSALM. IX.

a *Dehiscit*] Dehiscere frequentativum ab hio, est quasi hiatu quodam se aperire. Virgilius.

Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiscat.

b *Oraclis*] Per Syncopen, pro oraculis.

c *Sichima*) Sichem oppidum Sichemitarum in Samaria, non procul à Gazer ad montem Garizim, prope quod Abraham aliquando habitavit, et ubi fuit fons Jacob.

d *Sucothi*) Sucoth oppidum trans Jordanem, non procul à torrente Jaboc, è regione Ephraim. aliud in vicinia Hierosolymæ prope Emmauntem.

e *Syriæ*) Syria regio est Asiæ majoris, finitima Judæ inter orientem et septentrionem, cujus metropolis Damascus, olim Aram, hodie Soria.

f *Moabum*) Moabitæ habitarunt in regione media inter Arabiam et mare mortuum, quæ Moabitis dicta est, à Moabo Filio Lothi.

g *Idumen*) Idumæam intelligit, finitimam Judææ inter meridiem & occidentem, sic dictam ab Edomo seu Esavo, Filio Esaac: Lucanus 3. *Palmarum dives Idumen.*

h *Palæstinas domos*) Intelligit regionem Philistinorum. Idumæa & mari Syriaco quasi includitur: cujus oppida sunt Accaron, Ascalon & Gaza: sic dictam à Philisto Filio Mizraimi, nepote Chami, a quo tota illa regio quam Israel ità post ejectos Cananæos tenuerunt, dicta est Palæstina.

PSALM. LXIII.

a *Deperit*] Deperire idem ferè quod perire. Cic. *Schedam ne qua depereat.* Item ὑπερφιλεῖν, id est, vehementer & impotenter amare, ut quis amando quasi perire videatur.

PSALM.

PSALM. LXIV.

a *Acies novas scelerum*] Meditari novas facies scelerum & novos modos et vias, et quasi formas scelerum et fraudum excogitare. Ut enim Gellius lib. 13. c. 28. inquit. *Non solùm in hominum corporibus, sed etiam in rerum cujusque modi aliarum facies dicitur Nam montis, & cœli, & maris facies, si tempestivè dicatur, probè dicitur.*

b *Virosæ linguæ*] Id est, venenatæ a nomine virus. Nam aliàs virosa mulier Lucilio dicta est φίλανδρος, seu appetens viri.

c *Perspicientiæ*] Perspicientia, perspicacia, perspicacitas vocabula finitima, Ciceroni quoque usurpata pro quadam δεινότητι seu ἀγχινοίᾳ solertia, qui ipse 1. Offic. perspicientiam veri solertiamque conjunxit.

PSALM. LXV.

a *Operata*] Operari et facere in Latina Lingua sæpe idem significant, quod sacra facere, Virgil. *Cùm faciam vitulo. Item. Lætis operatus in herbis.* Hinc Nonius: *Operari, est religiosè, & cum summa veneratione sacrificiis litare, &c.*

b *Iuga tunsa procellis*) Est periphrasis scopulorum marinorum, qui à fluctibus tunduntur et verberantur. Virg. 3. Georg.

Cùm graviter tunsis gemit ara frugibus. Item,

Gens effræna virûm Riphæo tunditur Euro.

c *Tumultus mutare pace*) ita scilicet ut bellis et tumultibus pax succedat. *Horat. Mutat quadrata rotundis.*

d *Alveus*) Propriè est profunditas illa, quæ est inter utramque fluminis ripam depressa. Unde fluvius dicitur alveum mutare, quando alio derivatur.

e *Terræ*

e *Terræ contumacis*) Eleganter & argutè τὸ ἄψυχον facit ἄψυχον. Sicuti enim puer aliquis petulans in parentem, aut servulus indomitus in herum est contumax; ita terra, quæ tot ligonibus & aratris vix tandem subigitur, ut molleſcat & semini excipiendo fiat opportuna, eodem nomine contumax dicitur.

f *Maceras*) Macerare inter alia etiam significat idem quod mollificare, aut aliquid tamdiu aquâ perfusum reponere, donec molle & tenerum, & nonnunquam salsuginis quoque expers fiat. Hinc in Adelphis Terentii, est: *Macerare salsamenta.* Eodemque modo hic terra dura rore & pluviis dicitur macerari. Aliâ significatione utitur hoc verbo *Psal.* 69. *Si macero pectora curis.* Est enim illic macerare, nimiis curis seipsum attenuare & conficere.

g *Ebrios sulcos*) Qui vino ad saturitatem usque madidus est, ebrius propriè dicitur. Id scitè hoc loco transtulit ad sulcos agrorum, rore & pluviâ imbutos & humectatos. Ita spongiam quoque aquâ plenâ, ebriam possemus dicere. Eodem modo loquitur Esaias c. 55. *Descendit imber & nix de cœlo, & illuc ultrà non revertitur, sed inebriat terram, & germinare eam facit.*

h *Amictu messis*) Sicuti enim collium et montium quasi vestes sunt arbores et virgulta; ita segetes, quæ hic sub messe intelliguntur, sunt quasi amictus agrorum et sulcorum. Hinc Virgil. *Olea vestire Taburnum.* Item: *amictæ vitibus ulmi.*

PSALM. LXVI.

a *Uber agri*) Uber propriè mamma est. Hic pro uberitate et abundantia accipitur, ad imitationem illorum Virgilii: *Et fertilis ubere campus.* Item. *Terra antiqua potens armis, atque ubere glebæ.* Apud Homerum quoque est ὄβριμος ἄρουρα. Sicuti enim in corpore animalis

nimalis maximè fœcunda & fertilia ſunt ubera; ita artes terræ fœcundiſſimæ & maximè frugiferæ, elegantèr hac metaphorâ repræſentantur. Ita *Pſal.* cvi. *Uber feracis ſprevit ager.*

q *De Sabæo ſtipite)* Indicat thûs, ſic dictum ἀπὸ τῦ θύειν, quod eſt ſacrificare. Eſt enim thus quoque gummi ſeu liquor ex cortice certæ cujuſdam arbuſculæ, apud Sabæos Arabiæ populos deſtillans; (Græci λίβανον dicunt fortè à λείβω) Quem ipſum liquorem iidem Græci vocant λιβανωτὸν, à quo etiam *libandi* verbum datum eſſe nonnulli volunt. Sine thure enim ſacrificia non fiebant. Vide *Plin.* lib. 12. cap. 14.

PSALM. *LXVII.*

r *Remitu ſecundo)* Id eſt, favente, & tua facta probante, & amico. Ita Salluſtius dixit in Jugurtha: *Hominem oratione ſecundâ extollit.* Ut *Fortuna ſecunda, & ventus ſecundus.*

PSALM. *LXVIII.*

p *Æana)* Pæanes olim carmina dicebantur, quibus diis ſuis pro victoria in præliis gratulabantur. Hic pro gratiarum actione, & beneficiorum divinorum celebratione accipitur.

b *Steriles Hymenæos)* Poeticè, pro conjugio ſterili. Græcis enim Hymenæus, Latinis Talaſſio, Deus nuptiarum credebatur, quem paſſim in epithalamiis poetæ invocant. Sicuti autem vulgò eum, qui libros Platonis emit, Platonem emere dicimus: Ita veteres illi nomina Deorum liberaliter donis atque operibus Deorũ tribuerunt, ob utilitatem ea honorantes atque exorantes: Sic Bacchus pro vino, Ceres pro frugibus, Hymenæus pro nuptiis paſſim accipiuntur.

t *Nilo relicto)* Nilus fluvius Ægypti eſt, per quem ipſa regio more poetico indicatur. Sicuti etiam *Pſal.*

LXXVIII.

& Lucanus de Ægypto sic scribit:

Terra suis contenta bonis, non indiga mercis,
Aut Jovis; in solo tanta est fiducia Nilo.

d *Sinæ*] Sina mons Arabiæ Petrææ, in quo Decalogus pronuntiatus & sanctus est.

e *Salmonis*] Nomen montis, cujus cacumen nive candidissimâ fuit conspicuum.

f *Basan*] Regio Basanitis inter fluvium Jordanem, montem Libanum, vallem Hermon & Iteræam, feracissima & amœnissima, quam, Ogo rege interfecto, Mosis dimidiæ tribui Manassæ assignavit: ab ipsa pinguedine nomen habens.

g *Irremeabilis Orci*] Orcus poeticè pro inferno accipitur: in quem qui semel descendit, ei inde regredi aut remeare non licet.

h *Ogo*] Ogus rex Basanitidis, interfectus à Mose Num. 21.

i *Cymbala*] Cymbalum, instrumentum musicum, æreum concavum, & tinnitum edens, olim sacris Cybeles cum tympanis adhibitum. Meminit Cicero in Pisonem. & Virg. 4. Georg. *Tinnitusq; cie, & matris quate cymbala circum.*

PSALM. LXIX.

P *Orta Statione*] Ebræi in portis conveniebant ad judicia exercenda, & quasi forum agendum; Latinè autem statio inter alia quoque locum publicum significat, ubi jus dicitur. Sicuti Gellius quoque lib. 13. c. 13. nominat *stationes jus docentium*. Fortè etiam respexit locum ante curiam Romanam substructum, et concharibus distinctum, ubi nationum variarum legati ad senatum Romanum missi, antè quàm audirentur, subsistebant. Unde apud Cicer. Epist. ad Q. Fr. primâ. lib. 1. est *Græca statio*, quasi dicas stationem Græcorum.

b *Aut*

[b] *Aconita*] Aconitum herba venenata est, à cautibus quas Græci ἀκόνας vocant, sic dicta. Ovid. 7. Metamor. *Quæ, quia nascuntur durâ vivacia cautè, Agrestes aconita vocant.* Et alibi. *Lurida terribiles miscent aconita novercæ.*

[c] *Acerbant*] Acerbare, est aliquid per se satis acerbum, facere acerbius & atrocius. *Virg. Formidine crines acerbat.* Similia apud *Horatium Clarare, inimicare, æternare*, pro clarum, inimicum, æternum facere.

[d] *Conisans*] Arietans, seu cornua cum impetu committens: quod hœdorum & agnorum lascivientium proprium est. *Lucret.* lib. 2. *Et satiati agni ludunt, blandaq; coniscant.* Id quod etiam *Virgil* 2. *Georg.* indicare voluit, his verbis, *Pingues in gramine læto inter se adverso luctantur cornibus hœdi.*

PSALM. LXXI.

CONTINENTER] Pro continuò. *Cæsar, Belgæ cum Germanis continenter bellum gerunt.* Id est, sine intermissione, συνεχῶς.

[b] *Puertiæ*] Syncope antiqua, pro puerilia. Utitur eâ *Horatius* quoque oda 36. li. 1. *Memor atræ non alio rege puertiæ.* Ita idem dixit *valdius* pro validius, *lamna* pro *lamina.*

[c] *Præfiti mihi carmina*] Verba aut carmina alicuius præire, est ea prior recitare, ita ut alii eadem denuo repetant & pronunitient. Significat ergo Propheta, se non nisi à Deo priùs sibi suggesta decinisse, & quasi ex illius ore excepta repetivisse: quo quidem ipso nomine magis ἀξιόπιστος est censendus, quàm alii spermologi, qui pro divinis tradunt & inculcant, quæ à Deo non acceperunt.

[d] *Convexa mundi*] Id est, mundum convexum. Qualia sunt, *Avia silvarum, ardua montium, &c.* Est autem convexum, oppositum concavo, id est, globi seu orbis alicujus superficies exterior.

PSALM. LXXII.

a *Amphitrite*] Uxor *Neptuni*: poeticè, pro mari. Ne verò quis arbitretur, Paraphrastes mentione de hujus profanæ & fictitiæ, carmen hoc divinum & sacr polluere voluisse; sciendum est, ipsum Amphitrites e tymon, per se naturam maris, seu ipsum mare exprime re. Est enim ἀμφὶ circum & τρῖβω terere. Mare enim circumquaque terram atterit. Unde *Ovid.* 1. Metamor

——— *Nec brachia longo*
Margine terrarum porrexerat Amphitrite.

In Tertium Librum *Psalmorum.*

PSALM. LXXIII.

a *Invida, infida*] Constructio ejus loci est: sors seu fortuna (hæc tamen homini Christiano ad divinam providentiam omnia referenti nihil est) quæ aliàs cunctis est invida, mobilis & infida, seu infidelis; istis scilicet impiis, & tamen fortunatis, servat eundem quasi tenorem perpetuâ fide; quasi dicat; Fortuna omnibus aliis invida, mobilis & infida, unis hisce fidelis & constans est.

b *Opes suppeditant*] Neutrum absolutum, pro suppetunt, sufficiunt, abundè satis sunt. *Cic.* 1. Offic. *Suppeditant hæc ad victum*, id est, sufficiunt. Idem ad Trebatium; *Ne chartam quidem tibi suppeditare*, pro suppetere.

PSALM.

PSALM. LXXIV.

Vltreo murc) Intelligit aquas maris rubri diviſas, & utrinque inſtar murorum vitreorum, ſeu pellucidarum aſſurgentes, donec Iſraelitæ tranſirent incolumes. *Pſal.* CIV. mare nominat marmor vitreum. Vide *Pſal.* 77.

b Cote dura) Intelligit Petram à Moſe percuſſam, ut inde ſitientibus eliceret aquam.

PSALM. LXXV.

Vlnculis adamantinis) Id eſt, à nullo nunquam frangendis aut diſſolvendis. Dicitur enim adamas quaſi ἀδάμας, Horat.

Quis Martem tunicæ teſtum adamantinæ, &c.

b Cratera) Accuſativus Græcus, ſicut paulò poſt æthera.

PSALM. LXXVI.

Clypea) Dicunt Latini hic clypeus & hoc clypeum. Virg. Æn. 9. *Et clypeum ſuperintonas ingens*, Varro quoq; lib. 1. c. 48. partes culmi et ſpicæ explicans, nonè gladii in genere uſurpavit neutro. *Herba ea*, inquit, *vocatur vagina uti qua latet conditum gladium.* Ita dicimus hic baculus et hoc baculum, hic cubitus et hoc cubitum, quo etiam Livius utitur loco citato *Pſal.* 20.

b Ferreo ſomno) Pro morte, quæ Homero quoque eſt ἐίλινος ὕπνος.

PSALM. LXXVII.

Avarum auxilii) Avarus aliàs dicitur, quaſi avidus æris: hic autem avarus auxilii eſt, qui aut negat, aut juſto diutiùs differt auxilium, ſicuti divites avari ægrè admodum et difficulter pecuniam

exponunt. Talem autem non esse Deum, hic locus docet.

b *Dentibus temporis invidis*] Respexit fortè hæc scribens ad illa Ovidii:

Tempus edax rerum, tuq; invidiosa vetustas,
Omnia depremitis, vitiataq; dentibus ævi
Paulatim lentâ consumitis omnia morte.

c *Sæcula ferarum*] More *Lucretiano* hac voce utitur pro genere, multitudine, sobole aut progenie. Nam & apud *Lucretium* sunt sæcla animantum, hominum, scriptorum. Sic enim lib. 2. *Inq; brevi spatio mutantur sæcla animantum.* Qui fortè Græcum γενεὰ hoc Latino voluit exprimere. Sunt igitur hic tot sæcla pecudum & ferarum, idem, quod tot genera & tanta multitudo diversorum animantum & ferarum. Ita *Psal.* 89.

Te jure piorum sæcla hominum celebrant.

d *Pharii tyranni*] Pharos insula est maris Ægyptii è regione Alexandriæ, à qua & mare illud Pharium, et tota Ægyptus poetis regio Pharia appellatur. Significatur autem his verbis Pharao, Rex Ægypti. Fuit enim hoc commune cognomen omnium illorum veterum regum Ægypti, sicuti jam omnes Imperatores Romani *Cæsares* aut *Augusti* appellantur. Celebratur à *Plinio* lib. 36. cap. 12. magnifica et altissima ejus insulæ turris, cujus usus fuerit nocturno navium cursui ignes ostendere, ad prænuntianda vada, portusque introitum. Unde hujusmodi turres maritimæ in aliis quoque locis extructæ nominantur *Phari*, quales adostia quoque Travi et Varni apud nos videmus.

e *Vastificus fragor*] Omnia vastans aut vasta efficiens, qualis effectus est tonitruum aut fulminum. Ex veteri poeta usus est etiam Cic. 2. *Tusc.*

f *Sali rubentis*] Id est, maris rubri, Mare autem

salum

ſalum dicitur à ſale, ſeu aquâ ſalſugine imbutâ, Ptolemeus vocat ſinum Arabicum. Alii mare Erythræum, ab Erythra rege, juxtà habitante, vel in eo ſubmerſo, dictum volunt. Nam aliàs hoc mare nihil colore à cæteris differre conſtat. Eſt autē ſinus ille ſatis amplus ita ut latitudo ejus nonnullis in locis ſit duodecim aut etiam plurium milliarium Germanicorum. Vero igitur ſimile eſt, dies complures in tranſitu hujus maris conſumſiſſe Iſraelitas, in tanta ſcilicet hominum multitudine. Quocirca etiam aquas hujus maris tam diu ſtantes, non immeritò murum vitreum nominavit, *Pſal.* 74.

PSALM. LXXVIII.

a *Oboles Efræmi*) Intelligit Ephramitas, ſeu poſteritatem Ephraimi, filii Joſephi, penes quam cùm ampliſſima & populoſiſſima eſſet, aliquandiu præcipuum robur et munimentum populi Iſraelitici fuit. Sicuti hîc qui pro peritis ſagittariis celebrantur.

b *Dare bus dedit eſſe petitis*] Eſſe, id eſt, edere, ab edo. Sic. Virg. *Eſt mollis flamma medullas.* Horat. *Siquid eſt arimum*, id eſt, edit, conſumit.

c *Viduas cultoris arenas*] id eſt, arenas cultore deſtitutas, ſeu cultorem non habentes. Quid autem propriè ſit viduus & vidua, notum eſt. Horat *Viduus pharetrâ Riſit Apollo*, id eſt, pharetrâ ſuâ ſpoliatus.

d *Miracula Plurima*] Decem plagas Ægyptiorum memoriæ cauſſâ quidâm his verſiculis rhythmicis non planè illepidis eſt complexus.

Prima rubens unda : ranarum plaga ſecunda :
Inde culex triſtis ; poſt muſca nocentior iſtis ;
Quinta pecus ſtravit ; veſicas ſexta creavit ;
Poſt ſequitur grando ; mox bruchus dente nefando ;
Nona tegit ſolem ; primam necat ultima prolem.

e *Bruchus*) Idem cum eruca seu campe: nimirum vermis olera hortensia erodens. Ein raup.

f *Eumenidum*) More poetico terribilem illam Dei iram penitus in populum Israeliticum effusam, mentione furiarum, ardentibus tædis, et facibus impios insectantium, voluit exprimere; quas sic per εὐφημισμόν, seu ἀντίφρασιν dixerunt, quasi minime εὐμενεῖς, seu benevolas. An verò carmen tam sacrum et divinum figmentis hujusmodi poeticis aspergere rectè potuerit aut debuerit, alii judicent.

g *Iugera*] Jugerum Varroni ruris modus est, quem uno die juncti boves exarare uno jugo possunt. Germ. ein juchert.

h *Silonis*] Silo nomen montis & oppidi, distantis ab Hierosolymis versus occasum solstitialem uno milliari Germanico: ubi antiquitus sedes tabernaculi & arcæ fœderis fuit, usque ad tempora Samuelis. Situm fuit in finibus tribus Judæ, Benjaminis, & Ephraimi.

PSALM. LXXX.

a *Tu nos sæ placido lumine videris*] Vide *Psal.* 42.

b *Euphratem*] Euphrates nobilissimus fluvius Asiæ est, tempore Salomonis limes terræ sanctæ versus Orientem. Vocat eundem *Psal.* 89. *palmiferum*, quod eæ regiones palmis abundarent.

PSALM. LXXXI.

a *Bona dicite verba*] Quod Græcis est εὐφημεῖν. Ovid. 1. Fast.

Prospera lux oritur, linguis animisque favete:
Nunc dicenda bono sunt bona verba die.

b *Pelusiacis*] Pelusium Ptolemæo Ægypti urbs ultima versus Arabiam maritima, sita videlicet ad ostium

stium fluminis Nili, quod ab ea Pelusiacum dicitur. Suidas clavem Ægypti nominat. Nunc Damiatam dici aliqui asserunt. Hic poeticè pro tota Ægypto accipitur.

c *Meribam*] Massa & Meriba locus in deserto, ubi Israelitæ sitis impatientiâ in rixas, murmura & tentationes contra Deum & Mosen erumpunt: sic dictus a tentatione & contentionibus: ubi postea petra percussa largissimè aquas effudit. Exod. 17. Meminit ejusdem Psal. 106.

d *Compede Nili*] Sub compede captivitatem, sub Nilo poeticè Ægyptum intelligit, quæ irrigatur à Nilo de quo multa Herod. lib. 2.

PSALM. LXXXII.

a *Regum timendorum.*] Idem ferè initium est odæ Horatii primæ libri tertii.

b *Trutina*] Pro statera seu libra, Græcis τρυτάνη παρὰ τοῦ τρύεσθαι τῷ βαρήματι, id est, quòd pondere atteratur. Horatius: *Trutinâ pensatur eâdem.*

PLALM. LXXIII.

a *Nabathæus*] Nabajothus fuit Filius Ismaelis, nepos Abrahami, à quo regio seu pars Arabiæ terræ sanctæ finitima, versus Orientem, Nabathæa dicitur. Unde et reliqui orientales à poetis dicuntur Nabathæi. Ovid. 1. Metamorph. *Eurus ad auroram Nabathæaque regna recessit.*

b *Agareni*] Ismaelitæ, incolæ Arabiæ; sic dicti ab Agare ancilla et concubina Abrahami; qui post natum Christum Saraceni à Sara libera dici maluerunt.

c *Gabala*] Ebræis Gebal, regiuncula Arabiæ, finitima Judææ, sedes Gebalitarum.

d *Amalecus*) Filius Heliphazi nepos Esavi, à quo ortisunt Amalecitæ in Idumæa, vicini Judææ versus meridiem.

e *Ammon*] Filius Lothi, à quo orti sunt Ammonitæ finitimi Palæstinæ, versus Orientem.

f *Lothi posteris*] Intelligit Moabitas et Ammonitas.

g *Madiana juventus*] Madian filius Abrahami ex Cethura, à quo Madianitæ vel Midianitæ qui Arabiæ partem Moabitis vicinam tenuerunt, et memorabili clade victi sunt à Gedeone. Jud.6.7,8.

h *Sisara*] Dux Jabini regis Asori, victus à Baracho et Debora, et à Jahele uxore Heberis, dormiens, clavo per cerebrum adacto interfectus, Jud.4.

i *Jabinus*] Rex Chananæorum in oppido Asor tribus Napthalimi, victus à Baracho et Debora, Judic.5.

k *Cisontis*] Cison fluviolus seu torrens nobilis Galilææ inferioris, scaturiens prope Endor, ad montem Thabor, non procul à monte Carmelo (ubi Baalitas mactavit propheta Elias) influens in mare Syriacum, ad quem Sisara et Jabinis cum exercitu cæsi sunt à Baracho et Debora, Jud.5.

l *Lætamen*] Pro fimo aut stercore, quo agricolæ faciunt lætas segetes, et quasi agros exhilarant. Utitur ea voce *Plinius*.

m *Orebum*] Fuit is princeps Midianitarum, a Gedeone subactus & interfectus Jud c.7.

n *Zebum*] Alias Zeebus, ipse quoque princeps Midianitarum, ab Ephraitis cæsus Judic.7.

o *Zebeamque*] Alias Zebaho, rex Midianiticus, a Gedeone captus & occisus. Jud.8.

p *Salmanam*) Alias Salmuna, regulus Midianitarum a Gedeone superatus & cæsus.

q *Axis ignifer*] Significat poeticè cælum stellis distinctum & ardens.

PSALM.

PSALM. *LXXXIV.*

a *Armipotens*] Exprimit Ebraicum Zebaoth, ſicuti paulò pòſt eundem vocat bellipotentem, et *Pſal.* 89. utrumque conjungit, *Armorum belliq; potens.*

b *Creperos*] Creperum, dubium et anceps eſt. Lucret. *Creperi certamina belli*, et Accius Phœniſ. de auxiliis hoſtium, *Quæ ego cuncta eſſe fluxa in mea re crepera imperi.* Idem. *Nunc tu in re crepera tua quid capias conſilii, vide.* Hinc *crepuſculum* dicitur lux dubia, et *Mentes decrepiti* quaſi in dubio vitæ conſtituit. Vide Non. Marcellum.

c *Mens ebria nimiis bonis*) Summam hic metaphorâ copiam et abundantiam bonorum voluit indicare. Significat autem ebrietatem ſobriam, de qua poëta Chriſtianus: *Læti bibamus ſobriam Ebrietatem Spiritus.* Horatius quoque od. 37. lib. 1. Cleopatram reginam Ægypt. vocat fortunâ dulci ebriam metaphoritidem insigni.

d *Avis nuntia veris*) Intelligit hirundinem, aut etiam ciconiam, de qua virg. *Candida veni avis longis invisa colubris.*

e *Agmen aquæ*) Pro aquæ copia ſeu ejuſdem flexu et ductu. Hinc Virg. dixit. 1. Georg. *E paſtu decedens agmine magno Corvorum increpuit denſis exercitus alis.* Item: *Sæpe etiam immenſum cœlo venit agmen aquarum.* Et alibi: *Leni fluit agmine Tibris.* Et ipſe Buchananus Pſal. 88. *Agmen ut hybernæ quod ſata mergit aquæ.*

f *Indulſi*) Syncope, pro indulſiſti.

PSALM. LXXXV.

a *Onunt venti*) Pro deſinunt, quieſcunt. Virgilius: *Cùm venti poſuêre, omniſque repentè reſedit Flatus.*

Astræa) Poeticè, pro justitia divina. Ovid.
Ultima cælestum terras Astræa reliquit.

PSALM. LXXXVI.

a E*Mancipatus*) Emancipare est è mancipio seu domi-
nio suo aliquid demittere, et alteri possidendum
tradere; et volunt propriè dici de liberis, sicuti ma-
numittere de servis. Est igitur hic spiritus contagio
corporis emancipatus, idem quod anima per mortem
à corpore segregata.

b *Vernaculum*) Verna servulus est domi nostræ natus
et nobis proprius. Inde *vernaculum* dicitur, vel quod
nobis est proprium, ut hic: vel quod nobis domesticum
aut quotidianum est; ut *lingua vernacula*, seu materna,
quam quasi inter vernas et domesticos addiscimus. Ho-
rat. *Positosq; vernas ditis examen domus.* Epod. 2.

c *Pudor decolor*) Pudor enim nativum colorem fa-
ciei in ruborem mutat. Ita Virgilio *decolor ætas* sene-
ctus est, in qua color faciei juvenilis plurimùm immu-
tatur.

PSALM. LXXXVII.

a M*Ater urbium*) Aliàs metropolis, è qua in alia
loca ἀποικίας seu coloniæ, tanquam filiæ dedu-
cuntur. Ita etiam *Psalm.* 123. *Mater nobilis urbium.*
Pindaro est ἀστέων ῥίζα, id est, urbium radix, metaphora
admodum insigni. *Plinio* in Epistolis est civitas ma-
ter. *Dum*, inquit, *civitatis non sint alienæ, sed suarum
quisq; matrum civitatum*, id est, metropoleon. Aliis
Metropolis quoque vocatur urbs in Republ. aut
regno aliquo præcipui nominis et auctoritatis, ubi
sedes et religionis, et justitiæ, et majestatis regiæ est.
Quæ quidem tria urbem, aut locum aliquem maximè
efficiunt amabilem & augustum. Talis apud Judæos
fuit

fuit Jerosolyma; apud Latinos Roma.

b *Babylon*] Aliàs Babel, metropolis Chaldææ toto olim orbe clarissima, & primâ monarchiâ nobilitata, amplitudine genti quàm civitati similior. Scribit enim Arist. 3. Politic. Babylone ab hostibus captâ extitisse partem ejus urbis, quæ post tertium diem id factum esse nondum senserit.

c *Memphis*] Ægypti urbs, ad Nilum sita, magnitudine Babyloni nō dissimilis, nunc Cairo vulgò appellata

PSALM. LXXXIX.

M*Aris irati furias*] Eleganter τὸ ἄψυχον faciens ἔμψυχον, designat fluctus, tumultus & procellas tempestuosi maris.

b *Thabor*] Mons Galilææ, inter Mare Tiberiadis & oppidum Nazarethum, in finibus tribus Zabulonis, in quo torrens Cison suam habet originem. Abrahamo Ortelio, Cosmographo ad miraculum usque politissimo & laboriosissimo, existimatur esse Mastois Polybii, qui quindecim stadiorum adscensum habeat, & in vertice oppidum ἀταβύριον. Egesippus lib. 4. cap. 4. de excid. Hierosol. in extremo etiam meminit montis Galilææ Thabirii, cujus altitudo trigenta fit stadiorum, vertex autem ipse campestris stadiorum viginti trium, & qui ipse quoque cum tota Galilæa in potestatem Romanorum tum devenerit.

c *Hermon*] Pars est montis Libani, quæ versus Orientem porrigitur, & regnum Basanitidis à Cœlosyria dirimit, stringens Galiliam à septentrione & ortu.

d *Sidonio murice*] De murice seu purpura, *Psal.* 45. diximus. Hic autem purpuram Sidionam vocat, quod mare Syriacum, Tyrum, & Sidonem alluens, purpuræ admodum ferax & fœcundum esset. Est autem Sidon urbs Phœniciæ antiquissima, in littore maris Syriaci, inter

inter Berithrum & Sareptam, in finibus Palæstinæ, versus septentrionem sita: sic dicta à conditore Sidone, qui fuit Filius Chanaani, & patruelis Nimrodi. Gen. 10. quamvis à piscium ubertate sic dictum velit Justinus lib. 18 Nam pisces, inquit, Phœnices Sidon vocant.

c *Mors illacrimabilis*] Utpote quæ est ἄδακρυς, immisericors, &, ut Plautiana voce utamur, *sic cocula*, & simul ἀμείλιχος, id est, nullis lacrymis movetur. Tribuit hoc epitheton Horatius. Plutoni, od. 14. lib. 2.

d *Christi*] Christus Græcis idem est, quod Ebræis Messias, & Latinis unctus; quòd JESUS CHRISTUS ab æterno Patre plenitudine Spiritus S. unctus, sit summus propheta, doctor, pontifex & rex Ecclesiæ suæ. Isti enim omnes oleo certo ungi & inaugurari solebant.

In Quartum Librum *Psalmorum*.

PSALM. XC.

a AB *usq;*] ὅστερον πρότερον, pro, usque à primis sæculis.

b *Comis arefactis*) Poetæ herbarum folia & frondes metaphoricè comas nominant. Sicuti enim calvities hominis caput deformat, et contra capilitium seu cæsaries ejusdem est ornamentum; ita in foliis & frondibus plantarum, quasi decus et pulcritudo earum consistit, quibus Hyberno tempore spoliatæ, quasi calvitiem quandam præ se ferunt. Ut deniq; capillitium tonderi dicitur, cùm crines resecantur; ita arbores, quibus frondes & folia amputantur, dicuntur tonderi. Horat. *Duris ut ilex tonsa bipennibus.*

c *Vatica*

c *Vitiant amaro)* Videtur hæc scribens Lucretiana illa respexisse *Medio de fonte leporum surgit amari aliquid, quod in ipsis floribus angat*, Inest enim voluptati quiddam γλυκύπικρον seu dulcacidum, quod dulcem curis miscet amaritiem.

d *Citatis alis)* Pro concitatis et vehementissimè agitatis.

e *Ver juventæ)* Pulcerrima metaphora. Sicuti enim in anno, qui totus pulcer est, pars amœnissima et pulcerrima est ver; ita in vita hominis pars optima et florentissima est ætas juvenilis. Et sicut tempus vernũ quotannis celerrimè effluit; ita vigore quoque juvenili nihil est velocius aut fugacius. Hinc anni juveniles etiam vernantes à poetis appellantur.

f *Inquies]* Genere neutro, pro, inquietum. Sallust. *Humanum genus inquies & indomitum.*

g *Desine irarum]* Pro, desine aut desiste ab ira, more Græco apud quos verba desinendi & abstinendi adsciscunt genitivum. Isocrat. λῆγε τῶν πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος Hinc Horat. quoq; oda 9. lib. 2. dixit: *Desine mollium querelarum.* & Oda 27. lib. 3. *Abstine irarum, calidæque rixæ.*

h *Cedat & lætis]* Hujus & trium sequentium versuum hæc est constructio: Et luctus vicissim fugiens, cedat lætis, & modus voluptatis par labori exacto, id est, finito subjens, mitiget amarum ævum. Petit enim, ut tempus subsequentis lætitiæ & prosperitatis, durationi præteritæ mœstitiæ et ærumnarum par sit.

PSALM

PSALM. XCI.

a DVelli[Pro belli, more antiquo, ut Horat. *Pacem duello miscuit.* Aliàs pro singulari quoque duorum certamine, quod Græcis μονομαχία est, accipitur ut in hymno Ecclesiastico. *Mors & vita duello conflixêre mirando, &c.* Hon ero bellum χάρμη dicitur per antiphrasin, quòd nihil habeat gaudii: ut Latinis bellum, quòd nihil in eo sit belli.

b *Exsors*] Quasi sine sorte, expers, immunis, ἄκληρος. Horat. de cote: *Exsors ipsâ secandi.* Sic Psal. 143. *Si lucis exsors dego.*

c *Libycæ leænæ*] Libya Ptolemæo, Virgilio & aliis pro tota Africa accipitur, in qua leones generari etiam Horatius innuit, sic de Mauritania canens: *Nec Iubæ tellus generat leonum arida nutrix.* Est enim Iubæ tellus, seu regnum Mauritaniæ, pars Africæ.

d *Seræ senectæ tempora suaviter*] Pollicetur nimirum Deus, serio se colentibus ἐυγηρίαν, id est, commodam & morbis non ita obnoxiam senectutem.

PSALM. XCII.

a CRudo robore) Ita Virg. 6. Æn. de Charonte: *Sed cruda Deo viridisq; senectus.*

b *Ceu palma*] Quomodo palma oneri imposito renitatur, patet ex Plinio lib. 16. cap. 42. ubi de materiis architecti earumq; firmitate agit. Verba hæc sunt; *Et palma arbor invalida, in diversum enim curvatur: at populus contra omnia inferiora pandatur, palma è contrario fornicatur.* Quod etiam testatur Xenophon pæd. Cyri. lib. 7. [illegible] Propterea palma symbolum victoriæ habetur, cujus etiam hoc proprium est, ut folia ejus nunquam decidant.

c *Cedrus*

c *Cedrus*] Arbor perpetuò virens, odorata, speciosa, quam scribunt non curvari, sed suum retinere rigorem: teredines & tineas non gignere ex se, neque aliunde allatas alere: parietes deniq; nimio pondere non exonerare. Unde patet, cur Salomon, Dei instinctu, ex hoc potissimùm genere ligni Templum Domini ædificare voluerit. Immò Vitruvius & alii referunt, etiam Templi Dianæ Ephesiæ, & simulacri ipsius Deæ materiam cedrinam fuisse. Aiunt quoque, è cedro & similibus arboribus ultrò quandoque humorem guttarum instar excerni: quo fit ut hujusmodi statuæ, indoctis & superstitiosis non sine miraculo sudare videantur, cum tamen secundùm naturam idipsum fiat. Ex eadem cedro resina seu liquor quidam provenit, quæ cedria & κεδρέλαιον dicitur, cujus, ea vis est, ut defuncta corpora conservet, et viventia corrumpat, teste Discoride lib. 1. c. 89. Materiæ verò ipsi æternitas, ut Plin. Itaque et simulacra deorum ex ea factitarunt. *Et cedro digna* dicuntur tabulæ, libri et alia, que immortalitatem promerentur, et talia esse censentur, quæ posteritati debeant consecrari. Cedri enim succo illita à vermibus et carie erant immunia. Hinc Horatio sunt *carmina linenda cedro*. Et apud Persium est, *Cedro digna locutus*. Sicuti apud Virgilium in 6. quoque Poetæ egregii sunt *Phœbo digna locuti*.

d *Libani jugo*] Tota illa regio montosa, quæ est inter mare Syriacum, et urbem Damascum, Palestinæ finitima, versus Orientem et Septentrionem, nominatur Libanus, cedris et alis arboribus altissimis olim nobilis; ejus pars est mons Hermon, de quo Psal. 89. Nomen habet à candore nivium, quibus vertices altorum montium perpetuò teguntur. Laban enim Ebræis idem est quod nobis candidum. Unde et *Alpes de albedine* dictas volunt.

PSALM.

PSALM. XCIV.

[a] *Parente cassos*] Quos aliás dicimus orphanos aut parentibus orbos. Est enim *cassum* inane aut vacuum, aut re aliquâ carens. Virg.

Nullum cum victis certamen & æthere cassis.

[b] *Veternum*] Morbus, qui Plauto est veternus, Celso lethargus est, marcor scilicet, et inexpugnabilis propè dormiendi necessitas, **die schlafsucht.** aliàs accipitur pro incuria et negligentia supina.

PSALM. XCVII.

[a] *Continens*] Continens Plinio terra est, quæ absque marina navigatione, commeatum partitur in tres mundi partes; aliàs terrâ firmâ dicimus. Græci ἤπειρον.

[b] *Cœli cardini*) Cardo propriè sustentaculum illud est, à quo janua dependens movetur. Virgil. *Foribus cardo stridebat aheneis.* Hinc vocabulum transfertur ad duos vertices, seu polos cœli immobiles, circa quos cœlum revolvitur, alterum arcticum, seu septentrionalem, alterum antarcticum seu meridionalem: quorum prior Ovidio est cardo mundi,

Qui semper liquidis altior exstat aquis,

et de utroque. Virg.

Hic vertex nobis semper sublimis; at illum
Sub pedibus Styx atra videt.

[c] *Inanes messis stipites, & picti ludibria trunci*] Periphrases elegantissimæ idolorum.

PSALM. XCIX.

[a] *Terrificet*] Terrorem pectorib. incutiat. Verbum à Lucretio et Virgilio usurpatum. Virg. 4. Æn. *Cæcique in nubibus ignes Terrificant animos.*

[b] *Pilas tereti nubis*] Pila propriè columna, non teres, sed

sed quadrata quæ Saxonibus quoque est tin pfler. Hic significat columnam nubis, quæ patribus in deserto dux itineris fuit, & è qua responsa accipiebant.

PSALM. CII.

a *Pelicanus*] Aliis est Onocrotalus, seu Truo per deserta mugiens. Dictus est autem Onocrotalus à strepitu Asini. Avis palmipes, magnitudine & colore similis cygno: cujus rostrum magnum, prælongum ac validum, ex cujus inferiori parte ingluvies ut guttur ovis, latioris sacculi instar ante pectus protenditur. Pedes coloris cinerei dura pelle contecti. *Plin.* lib. 10. cap. 47 Olorum similitudinem onocrotali habent: nec dissitare existimarentur omnino, nisi faucibus ipsi inesset alterius uteri genus. Huc omnia inexplebile animal congerit, mira natura capacitas. Mox perfecta rapina sentum inde in os reddita, in veram alvum, ruminandis mandi refert.

b *Properanter*] id est, valde & festinanter properant. Verbum à *Plauto* & *Horatio* usurpatum.

c *Tridiuum solum*] Antiquitus enim totum orbem terrarum in tres partes primarias dividebant: nimirum in Asiam, Africam, & Europam. Quibus patrum ætate accessit quarta, America, ab Americo Vespurio, primo ejus inventore, sic dicta. Est autem *tridiuum*, quod in tres partes vel fissum est, vel findi aut dividi potest.

PSALM. CIII.

a *Aditano cubili*] Gades, insulam et urbem sitam inter sinum Gaditanum & Oceanum Atlanticum extremum versus occasum novi orbis terminum credidit antiquitas. Inque ea columnæ *Herculis* celebrantur. Sicuti et poetæ fabulantur, hic *Sol* diurno labore fessum, Oceano se immergere, atque requi-

requiescere. Unde *So. sq. Iubilia Gades*, dixit *Statius*. Quem hîc *Buchananus* videtur imitatus. Nautæ etiam hodie extremum hujus insulæ promontorium finem terræ nominant. Celebratur inscriptio non inelegans quam eo in loco repertam ferunt.

Heliodorus insanus Carthaginiensis ad extremum orbis sarcophago testamento me hoc jussit condier, ut viderem, si me Quisquam insanior ad me visendum usque ad hæc loca penetraret.

Hispani adhuc vocant Cadiz, vel Caliz. Ejus insignem descriptionem dedit *Abramus* Ortelius in tertio Theatri Orbis additamento: unde hæc ferè desumta sunt.

b *Meretis*] Merere sub imperatore stipendia, est expeditionis alicujus socium esse, & militiam exercere: quod aliâs est stipendia facere. Unde *Sallustius* rei bellicæ ignarum vocat *hominem nullius stipendii*. Hic de Angelis, Deo quasi militantibus, usurpavit.

PSALM. CIV.

a *Tentoria cæli*] Tentoria, sub quibus miles contra injurias cæli se occultabat, antiquitus aut è velis erant extensis, quæ alii *papiliones* vocârunt: aut etiam è pellibus quæ *tentoria scortea* dixerunt. Unde est *sub pellibus hybernare*. *Scortea* etiam apud *Martialem* significat pallium pelliceum contra pluvias. Sic enim ille:

Ingrediare viam cælo licet usq; sereno;
Ad subitas nunquam scortea desit aquas.

Hic autem vocabulum *tentorii* eleganter ad cœli Firmamentum latissimè expansum transfertur.

b *Lymphas*

Lymphas) Lympha poeticè pro aqua.

Onager) Asinus sylvestris est, cursu equos facilè superans, cujus carnes, nisi quòd molliores sint, nihil cervina differunt. Abundat gregibus onagrorum Arabia, ut scribit Xenophon de Cyri minoris expedi-tione lib. 1. Meminit eorundem Plin. lib 8. cap. 4. ubi Phrygiæ et Lycaoniæ præcipui onagri adscribuntur. Cæterus quoque Angelius Bargæus in Cynegeticis lib. 3. versibus his elegantissimis describit onagros :

At sonitu ingenti putrem quatit ungula campum
Cornua, venantem quoties fugêre; fuisq;
Temporibus stant longæ aures: tum corpore cervos
Superant; nec lana nitet non alba colore,
Mixta nigro, ceu cùm nubes densentur opacæ,
Et totum eripiunt oculis cælumq; diemq;
Nigraq; per medios decurrit tænia lumbos;
Ima quam clunes tractim comitatur ad imos;
Utraq; distinguens niveo sua tergora ductu.

Idem onagros Indicos, qui nobis sunt unicornes, describit Cyneget. lib. 2.

——— *quos India pascit onagros,*
Quam primùm niveo corpus candore teguntur
Cetera, Assyrio circum caput omne, colore;
Cæruleis oculis; unoque in fronte superbi
Cornu quod reges Indorum protinus aureis
Orbibus includunt, & vina liquentia potant.
Ast tum nec morbos tuti sentire ferunt nec,
Nec quæ inter mensas occulta haustre venena.

Quos ipsos versus cùm scriberet, respexit procul dubio locum Ctesiæ: qui est in Indicis. Asinos, *inquit*, sylvestres habet India, equis pares, quosdam et majores; quibus caput purpureum, oculi cærulei, reliquum corpus est album. Cornu illis in fronte cubitalis magnitudinis, cujus inferior versus frontem

pars

pars duorum palmorum ſpatio ſit candidiſſima, atſ
perior, quæ in acutum tendit, punicea ſit, ſummu
ruborem adjunctum habens; Pars autem media ſit n
gra; ex his pocula conficiuntur, è quibus qui biban
nec ipaſmo nec ſacro morbo corripiuntur: ſed eo v
nena ullam in eos vim habent, ſi modò vel antequa
illa hauriunt, vel poſtquam hauſerint, aquam aut v
num, aut aliud quidpiam ex illis poculis bibant.

d *Tranant*) Trajiciunt, pervolant, ut ſup. Pſalm.
Qui q; pennarum celeri volatu Metitur ales aera, id eſt
tranat.

e *Cerealia munera*) Pro frugibus. Poeticè, Ceres enim
Dea frugum à poetis fingitur, quam tamen *David* pro
ſus ignoravit.

f *Genitabilis humor*) Pro genitali, é quo aliquid gi
nitur. Cic. in Arato: *Solers natura & rerum genitabil
ordo*: Reperitur et apud Varronem, et imprimis apu
Lucretium. Sic Virgilius dixit, *penetrabile frigus. Gen
tabilis aura Favoni.* Apud quem etiam ſunt *aviſ
vitis, & eruminalis.*

g *Alitibus*) Vide ales *Pſal.* 8

h *Erinaceus*) Alias erinaceus: quorum duæ ſunt ſpecie
alii enim roſtro porcum, alii canem referunt; *quarum
utraque tergus undiq; quàm magnum ſpinis velut
acutis.* Et ubi periculum imminet, quaſi in orbem
colligit, ut globum quaſi hiſpidum repreſentare videa
tur: Sicut eleganter de iis quoque Angelius Cyneget,
ubi etiam naturam et furta hujus animaculi graphic
pingit, verſibus hisce lepidiſſimis;

Ergo ubi lapſa jacent ſua quæq; ſub arbore poma,
Accedunt læti, ſeq; in ſua terga volutant,
Donec fixa rubis hærentia mala ſupremis
Exportant; implentq; penum liventibus uvis;
Quarum acinis quoties ſentes onerantur acutæ,
Perjucunda ſui præbent ſpectacula nobis.

Quippe

Quippe humeros tectæ si ingrediuntur, ut ipsâ
Te putes tutos avulsos vite racemos.
Ah, tibi ne cupidos sensus tum tangat habendi
Canius amor, furem ut tentes arcere jocosum,
Atq; oculos durus jucundo avertere ludo,
Cupere & natis dulcem expectantibus escam.

(*Didis*) Didere verbum poeticum elegans, pro dividere, digerere. Lucret. lib. 2.

Dum facile in venas cibus omnis diditur.

Horat. *Albuti senis exemplo dum munia didit.*

Componitur vel à dis & do, vel est contractum à divido.

(*Grandia cete*) τὰ κήτη Græcis balæna seu bellua marina est. Hinc κήτη in numero plurali, à quo Latinum cete, eâdem significatione, pluralis numeri tantum. Hinc Virg. *Et monstra immania cete.* Eodem modo *Pelus & pelage*, pluraliter usurpavit. Lucret. 5. *Propter dilanteum littus pelageq; severa.* Item lib. 2 *Et tyones pelus.* Et eôdem pertinent *Frigida tempe.* Virgil

(*Vitreo marmore*) Pro mari. Sicuti et Virgil. 2. Georg. *Ipsum remis impellere marmor.*

PSALM. CV.

(*Chananea arva*) Regio hæc posteris Abrahami divinitus promissa, sic, vel etiam Chananitis, dicta est, à Chanaano, filio Chami nepote Noha. Ejus enim progenies hanc terram incoluit primo, quam postea, Chananæis ejectis, duce Josua occupârunt Israelitæ. Regio eadem cum Palæstina, quæ longa fuit 40 milliaria Germanica, lata 12, teste Hieronymo.

(*Filium Rachelis*) Periphrasis Josephi, Filii Patriarchæ Jacobi, quem ille ex Rachele Filia Labanis procreavit.

(*Mango*) Mango hic item est, qui Calliſtrato. *I. C.* plagiarius,

plagiarius, qui homines vivos aut emit aut furatur. T
les erant Ismaelitæ Josephum à fratribus suis ement
xx. siclis argenteis.

d *Inquilinus incolas*] Inquilinus hic opponitur ind
genæ seu civi aut patritio qui Græcis est αὐτοχθὼν se
ἐγχώριος, sive etiam πολίτης, quem hoc loco voc
incolam, quales tum erant Ægyptii. Significat eni
vox Inquilinus advenam, seu peregrinum, licet etia
habitet in empto & proprio. Aristoteli in principi
3. Politic. est μέτοικος; qualis in Ægypto tum era
Israelitæ, eodē nomine aliâs dicti Ebræi, ut docuimu
Psal. 28. Patet hoc ex Sallustio, ubi Catilina in senat
se excusans inter alia. *Ne*, inquit, *existimate mihi hom
ni patritio perditâ re opus esse, cùm eam servet M. Tul
us, inquilinus civis urbis Romæ.* Aliâs inquilinus qu
que Appian. lib. 2. ἐμφυλ. Καλοῦσιν, inquit, τοὺς ἐν
κομῶντας ἐν ἀλλοτρίαις οἰκίαις. Sicuti quoque aliquand
inquilinus Ciceroni est, qui alienam domum incolit, a
in alieno privatim habitat. Græcis ἔνοικος. Unde Cic
roni in quadam ad Atticum epistola ἐνοίκιον est loc
rium, seu pretium conductæ domus.

e *Bruchus*) Vide *Psal.* 78.

f *Imber alitum*) Coturnicum maxima copia, insta
imbris in terram decidens.

g *Delusit*) Vide *Psal.* 81.

PSALM. CVI.

a *Vgiter*) Vide *Psal.* 19.

b *Sali*) Vide *Psal.* 77.

c *Vorticoso*) Vox à Livio quoque usurpata descen
dens à vortice seu vertice, qui est aqua in se contorta
& in orbem acta, qua in parte maria & in flumina fer
sunt profundissima, ein wirbel.

d *Gurgite*) Gurges quoque profundus in mari ve
flumin

mine locus est, ubi aqua in gyrum agitur, & injecta trahit & absorbet. Nostris nautis ein tosel.

e *Horebi*] Horebus vel Orebus pars vel appendix est montis Sinai, in quo leges Decalogi latæ & sancitæ sunt.

f *Niloticis*] Urbes Niloticæ sunt urbes Ægypti; sic dictæ à Nilo, de quo suprà *Psal.* LXVIII.

g *Moses carum caput Deo*] Pro homine Deo carissimo. In Latina enim & Græca lingua *caput* tanquam primárium corporis membrum nonnunquam pro toto homine usurpatur. Ut *Horat. Quis desiderio sit pudor aut modus Tam cari capitis?* Et Propert. lib. 4. *Nec te dulce caput mater Scribonia læsi.* Ita apud *Homerum*; τέκρε φίλη κεφαλὴ. Et *Plato* in Phædro; φαῖδρε φίλη κεφαλὴ Sicuti etiam *Euripedes* de malo homine dixit ὦ κακὸν κάρα.

h *Phineas*] Filius Eleazari, nepos Aaronis, qui indignatione commotus, Israelitam cum scorto Madianitide interficit, eoque strenuo facto iram Domini jam effervescentem reprimit. Qua de causa sacerdotium perpetuum ei posterisq; eius promittitur. *Num.* 25.

i *Meriba*] Vide *Psal.* LXXI.

k *Sortis flebilis vel hostibus*] Insignis amplificatio miseriarum, quas valde magnas, luctuosas & intollerabiles esse necesse est, si hostibus, ultionis & vindictæ potiùs quàm commiserationis cupidis, lacrymas debeant elicere. Eâdem amplificatione usus est *Virgilius*, cùm diceret; *Vel Priamo miseranda manus.* Item *Claudianus*, *Lugenda Getis & flenda Suevis Hausimus; ipsa meos horreret Parthia casus.* Vide Psal. CXXIX.

In

In Quintum Librum *Psalmorum.*

PSALM. *CVII.*

a *Phœbus*] Poeticè, pro sole. Est enim sol Φῶς, id est, lux vitæ. Unde aliqui nomen *Phœbi* deductum volunt.

b *Arctoæ campis glacialibus urſæ*] Intelligit partes terræ ſeptentrionales, urſæ majori et minori ſubjectas, ubi majus et penetrantius, quam in reliquis mundi partibus, frigus eſt.

c *Mare ſulcat*] Poeticè, pro navigat. Sicuti enim per campos aratro ducto relinquitur ſulcus lineâ rectiſſima, ita in mari quoque navis, acta ventis ſecundis, rectiſſimo curſu procedit: Et quod aratori eſt ſtiva, nautæ eſt gubernaculum.

d *Carinis*] Pro navibus, pars pro toto. Ita Ovidius rotam pro curru dixit:

Si tota defuerit, tu pede carpe viam.

e *Venti ponunt*] Vide *Pſal.* 85.

f *Bullantibus* Bullare eſt bullas facere. Verbum *Plinio* uſurpatum, qui aquas et urinas dixit bullantes, id eſt, bullis intumeſcentes.

PSALM. *CVIII.*

a *Decempeda*] Pertica, δεκάπους, ſeu decem pedum, cujus uſus erat in dimenſione agrorum, etiam metiendi. *Cicero* pro Milone, *Qui cum architectis decempedes villas multorum hortoſq; peragrabat.* Unde eidem Ciceroni *decempedator*, idem eſt in Græcis, qui μετρητὴς.

b *Arva tondet pecore*] Pro depaſcit.

c *Arva ſecat vomere*] Pro arat.

PSALM

Psalm. CIX.

a *Aspris*] Pro asperis, more Horatiano, ubi etiam legas *validus* pro validius. *puertia* pro pueritia, *serpete*, pro surripite. quod etiam attigimus Psal 71.

b *Expes*] Vide Psal. 31.

c *Tectis frondeis*] Pro arboribus, quæ avibus nidos & latebras præbent, sicut tecta ædificiorum hominibus.

Psalm. CX.

a *Argenteis gemmulis*] Allegoria, pulcerrimis metaphoris, & formam, & colorem, & pulcritudinem roris matutini venustissimè repræsentans. Non dissimilia habet, Psl. 133.

b *Sacramento*] Pro juramento. Est autem sacramentum propriè solenne juramentum militare, quo milites fidem suam imperatori adstringebant, quod quale fuerit, patet ex his verbis Vegerii, quæ extant lib. de re militari secundo, cap 5. *Milites Scripti & matriculis inserti, jurare solent. Et ideo militia sacramenta dicuntur. Iurant autem per Deum, & Christum, & Spiritum sanctum & per majestatem imperatoris &c. omnia se strenuè facturos quæ præceperit imperator: nunquam de sacturos militiam, nec mortem recusaturos pro Romana republ. &c.* Hinc Cæsar lib 1. bell. civil. *Milites Dominianos sacramentum apud se dicere jubet.* Miles autem hoc sacramento obstrictus, auctoratus; eodem liberatus, exauctoratus vocabatur. Accipitur etiam aliàs pro quovis juramento. Horat. ode 17. lib 2. *Non ego perfidum dixi sacramentum.* Dictum est autem sacramentum à sacrando, seu consecrando, quòd eo juramento quis consecretur, & quasi addicatur huic uni imperatori, non alii, ad serviendum.

c *Melchisedech*] Quasi dicas, regis justitiæ. Volunt autem hoc cognomen fuisse Semi filii Noha, qui habitaverit in Salem (quæ postea fuit Hierosolyma) & præcipuus doctor & gubernator Ecclesiæ sui temporis fuerit. Ex hoc autem Psalmo, & ex septimo cap. epist ad Ebræos patet, magnum hunc Melchisedecum typum fuisse Christi, sacerdotis æterni. Dicitur enim sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum neque finem vitæ habens, manere sacerdos in perpetuum: sicuti etiam filius Dei non tantum sine patre ex virgine, sed etiam sine matre ex Deo natus, sine dierum initio extitit, antequã ex matre virgine carnem assumeret, neque ullum vitæ finem est habiturus. Et hic verè est æternus ille sacerdos, qui purissima victimâ (nimirum seipso) semel patri oblatâ, suos in æternum Deo reconciliavit.

d *Sacrorum antistitem*] Id est, summum aut primarium sacerdotem: sic dictum, quod cæteris antestet aut antecellat: Cicero quoque *Antistites cæremoniarum & sacrorum* nominat in oratione pro domo sua. Ab hoc deductum fœmininum Antistita; pro primario sacerdote usurpatur à Plauto & Cicerone. Aliàs antistes in genere quoque dicitur is, qui in re aliqua excellit aut primas tenet. Ita Servius Sulpitius appellatus est *Antistes juris*; Plato *Antistes sapientiæ*.

Psalm. CXI.

a [illegible] *Nterlita fuca*] Ab interlino, ich schmier dazwischen compositum à lino, levi, litum

Aliàs fucus, propriè infectum est, simile quidem api, sed majus, seu spis potiùs imperfecta, cæcus aculeo, non mellificans sed mel aliorum strenuè devorans. *Immunisque sedens aliena ad pabula fucus*, ut de eo Virgilius. Unde etiam Varro furem vocat. Et per metaphoram fuci dicuntur otiosi, & ignavi ventres, alo-um

aliorum tantùm fruges consumere nati. Aliâs etiam accipitur pro colore, quo lana & panni inficiuntur, ut, præter naturalem, alium colorem nanciscantur. Item pro medicamento, seu lenocinio, quo facies pingitur, ut speciosior videatur, quàm reverâ est: Græcis φῦκον, καλλόπισμα, καλλιβλέφαρον, quâ significatione hîc usurpatur.

Psalm. CXII.

a DEntem fatigans dente] Frendens, Periphrasis Vide Psal. xxxv.

Psalm. CXV.

a MAssa è sequaci bracteas] Quæ scil. ictu malleorum diduci & dilatari potest, & quæ, dum movetur aut plicatur, crepitat; hujusmodi enim laminæ seu lamelle potius tenuissimæ, Latinis bracteæ appellantur. Virg. 7. Æn. *Leni crepitabat bractea vento.*

Psalm. CXVI.

POlliciti tenax] Servans promissorum. Sicuti Horatius *Iustum & tenacem proposit. virum* vocat integrum & constantem.

b *Damnatus voti*] Quod postea dicit, reus voti. Qui enim voto facto aliquid se præstiturum promisit, ille tamdiu obligatus, & quasi damnatus atque obstrictus est, donec voto soluto seipsum liberet Virg. *Damnabis tu quoque votis.* Pro quo Jurisconsulti veteres dicebant *Damnas*: ut, Damnas esto, id est est obligatus ad hoc vel illud faciendum.

Psalm. CXVIII.

a LIcebit] Pro, licet, aut quamvis. Ita Martialis lib. 7 *Sint astra licebit. Non deerit. Non deerit populo te veniente dies.* Imo Horat. Epod. 15. *Sn pecore & multâ dives tellure licebit.*

Psalm. CXIX.

Doctior Doctoribus] Insignis aliquidre ipsâ amplificandi modus, per comparationem. Qui enim præstantibus in re aliqua præstantior est, ejus præstantiam vero simile est minimè esse vulgarem. Talia sunt illa Virgiliana & Horatiana. *Formosi pecoris custos formosior ipse. O matre pulcra filiâ pulcrior.*

Psalm. CXX.

a *Scythæ*] Scythia complectitur regiones & gentes amplissimas & populosissimas, tam in Europa, quam in Asia versus Septentrionem habitantes, in quibus etiam sunt Mesechitæ, quorum Psalmus meminit, sic dicti à Mesech, filio Japheti, à quo gens illa propagata est. Mesech, id est, tendens arcum, quo etiam nomine Scythæ hoc loco celebrantur. Vox autem Kedarænorum, quæ in Ebræo est, deducitur à Keder filio Ismaëlis, à quo dicti sunt Kedaræi vel Kedareni populi Arabiæ, quos posteri Saracenos appellavere. Nomen habent à nigredine, ut quodammodo simul doleat David, quod sibi conversandum sit cum nigris, id est, improbis & sceleratis.

b *Quum silva flagrat*] In fontibus Hebræis lingua hæc virulenta & dolosa, nominatim comparatur carbonibus juniperorum. Scribunt autem de materia juniperi accensa, quod mirum in modum adurat, & ignem vel ad integrum annum foveat, modo cinere cooperiatur. De eadem Plinius scribit, quòd serpentes ipsum fugiant, ideoque etiam homines eo tutiùs sub ea quiescere possent, quod de Propheta Elia perhibetur, 1 Reg. 19. 17.

c *Mapalia & Magalia*] Propriè sunt tuguria Maurorum & Numidarum agrestium oblonga, in curvis lateribus tecta, quasi navium carinæ, ut Salustius ea describit in Jugurtha.

Psal.

Psalm. CXXV.

a SI *fractus*] Desumpsit hæc ex oda, 3. lib. 3. Horatii
b *Mœnia montium*] Sunt enim montes urbém aliquam circumdantes, ejus quasi munimenta & mœnia. Ita Pindarus olymp. od. 8 regionem mari septam, vel insulam vocat. ἀλείρκεα χώραν.
c *Præsidis viduos*] præsidio destitutos. Vide Psal. 78.

Psalm. CXXVI.

a MExum librantes] Variè affecti, alternis jam spe, jam metu, animum subeuntibus.

Psalm. CXXVIII.

b PLantaria] Plantarium Virgilio planta aut stirps est quælibet, quæ in terram depangitur. Plinio etiam seminarium est, novellis arbusculis confitum, unde plantæ novellæ alio transferuntur.
b *Pubescunt*] Germinant adolescunt, Virg. 2. Georg. *Largo pubescit vinea fœtu.*

Psalm CXXIX.

a SVlcis] Vide Psal. XXXVIII.
b *Hostis ad fastidium*] Insignis amplificatio supplicit cujus etiam hostem, alias infestum & crudelem capiat fastidium. Id enim grave & diuturnum esse necesse est. Vide Psal. ev.
c *Nervo servitutis*] Vinculis, carcere. Terent. *In nervum potius ibit*, id est, in vincula.

Psalm CXXX.

a NOn furiis tristis es asperis] Non furenter irasceris.
b *Noxis eximet*] Liberabit à peccato & omni malo.

Psalm. CXXXI.

a *Sublime vetus*.] Pro sublimiter. Adjectivum neutrum pro adverbio, more Græco Virgil. *Rapta spiras immune securi*: Id est, immaniter. Talia sunt: *longè latari, acerba fremere, inexpletum lachrymari, indomitum furere, torvum videre*. Vide similia Psalmo xl.

Psalm. CXXXIII.

Nebrians uligine] Insignis metaph. Sicuti enim haustu vini largiore corpus humectatur, & homo inebriatur, ita imbrium humore terra irrigatur & fœcundatur. Est autem uligo propriè naturalis terræ humor, ex ea nunquam recedens.

b *Hermonii intonsi*] Cujus virgulta verè novo frondentia nondum sunt amputata. Hoc enim est montes & arbores, quarum folia & frondes pœtis comæ sunt, tondere. Horat. *Durus ut ille ex tonsa bipennibus*, E converso dixit Virg. *Ipse caput tonsæ foliis evinctus olivæ* Vide Psal. xc.

Psalm. CXXXV.

a *Privam*] Privum est, quod uniuscujusque proprium & peculiare est. Horat, *Conducto navigioque Causeas ac locuples quem ducit priva triremis*.

b *Septemfluæ flumina Nili*] Quia Nilus septem ostiis celeberrimis in mare Ægyptium influit. Quorum nomina vide apud Melam.

c *Amorrhæum*] Qui sic dicti sunt ab Amorrhæo filio Canaan, & ultra ac cis Jordanem longè lateque habitârunt, antequam ab Israëlitis ejicerentur.

d *Seon*] Rex Amorrhæorum, quem cum Israëlitis iter includeret, interfecit Moses, & regionem ejus occupatam Rubenitis & Gaditis assignavit.

Psalm.

Psalm. CXXXVII.

a *Vertite fundamentū*] Versus spondaicus 3 habens in quinta regione spondæum.

Psalm. CXXXVIII.

Quod superest si quid superest] Elegans ἐπανόρθωσις: Qualis illa Ciceroniana: *Quid sit, quod se à me removit, si modo removit, ignoro*, aut etiam illa Horatiana:

Quòd spiro & placeo, si placeo, tuum est.

Psalm. CXXXIX.

a *Momenta*] Momentum à moveo, est minimum temporis spatium, à nictu oculi Germanis dictum **einangenblicke**. Vult enim dicere, nullam vel minimam vitæ suæ partem Deo incompertam esse. Momentum quoque in lancibus libræ, jam in hanc, jam in illam partem vergentium, notum est Græcis ῥοπὴ.

Psalm. CXL.

a *Linguæ loquacis perfida vanitas*] Pro hominibus garrulis, perfidis & vanis. Sicuti Psalmo 1 *impietas* pro hominibus impiis.

Psalm. CXLI.

a *Odore thureo*] Qui ex thure exhalat. Virg.

Solis est thurea virga Sabæis.

b *Libamine*] Pro libatione religiosa, quam Græci vocant.

c *Palpet*] Palpo, palpas, vel palpor, palparis, palpari, deponens, id est, blandè, leniter & quasi tentando prensare, demulcere vel tangere. Accipitur fere pro adulari, nam is assentatorum gestus est. Hinc apud

Plautum & alios sunt nomina *palpo onis*, *palpatur & palpatio*, pro adulatore & adulatione. Juvenal *Quem munere palpas.*

d *Salubriter*] Adverbium à Livio usurupatm, à quo salubriùs & saluberrime.

Psalm. CXLII.

a D*Um sedes hominum colo*] Id est, dum vivo & habiro inter homines.

Psalm. CXLIII.

a L*Ucis exsors*] Tenebricosus, aut tenebris inclusus. Vide Ps. 91.

b *Cane torrido*] Sirio, de quo plura vide Ps. 1.

Psalm. CXLIV.

a J*Aculis sequacibus*] τὶ ἄψυχον more poëtico elegantet facit ἔμψυχον Sequax dicitur, quod strenuè & cupidè insequitur. Tribuitur hoc epitheton à poëtis passim capreis, oculis, fluctibus: item curis, quæ nullis protectionibus, navigationibus, aut armis arceri possunt, quin insequantur. Lucr. 2.

Reveraq; metus hominum, curaq; sequaces,
Nec metuunt sonitus armorum, nec fera tela.

Ita hic jaculum sequax est, quod sequi non desinit antequam vulneret, quasi siti quâdam sanguinis humani, & cupiditate nocendi teneatur, ut Homerus quoque de hujusmodi sagittis loqui solet.

b *Laquearibus*] Laquearia & lacunaria partes sunt ædium seu conclavium, opposite pavimento, quod pedibus territur. Quia autem partes illæ conclavium superiores studiosè exornari à magnificis solent, *tecta laqueata* sunt Horatio domus principum & magnatum splendidæ, quas circum curas & solicitudines volitare asserit. Eodemque modo Cicero vocat

porticum

poricum pavimentatam. Sicuti enim pavimentum decus est ejus partis cubiculi, quod pedibus teritur, ita lacunar ornat eam, quæ supra caput est, partem; quam vocem etiam nonnulli ad cœlum stellis distinctum eleganter transtulerunt, pro cœlo dicentes laquearia cœli.

c *Aureis*] Id est, pulcris, pretiosis, Quæ enim præ aliis pulcra & pretiosa sunt, poëtis aurea dicuntur, ut *Venus aurea, lumen aureum, liber aureus, Auro magis aurea virtus.*

d *Tholus*] Propriè concamerationis aut fornicis medium, seu umbilicus, in quem laterum aut trabium capita coëunt, cui antiquitus voventium anathemata seu donaria votiva affigebantur. Virg. 9.

Si qua ipse meis venatibus auxi.
Suspendive tholo, aut sacra ad fastigia fixi.

Psalm. CXLV.

a *Contagium*] Contagium, ii, contagio, onis, & contages, is, accipiuntur pro morbo aut re aliqua vitiosa, quæ contactu nocet, & veneno suo alios inficit, Lucret.

Qua contage suâ palloribus omnia pingunt.

b *Ferarum saecula* [Vide Psal. 77

c *Opisq; compotes*] Ope videlicet imperratâ, aut cùm votorum tuorum facti sunt compotes.

d *Qui pectore cunq;*] Pro, quicunque pectore, per Tmesin.

Psalm. CXLVI.

a *Esurit*] Pro fame. Apud Catullum est Esuritio apud Varronem esurigo, eâdem significatione: ab edo.

Psalm. CXLVII.

a FRactos animi] Id est, animo fractos seu pusillanimes. Poëticè, Eodem modo, *egregius præstans, lapsus, victus*, & alia similia cum voce *animi* passim à poëtis conjunguntur. Et paulò post hoc ipso psalmo dicit, *simplex animi*.

b *Ahenus*] Vocabulum poëticum, diversimode, pro ratione carminis, usurpatum. In soluta oratione dicimus æneus; hinc poëtæ, dipthongo per dialysin & aspirationis epenthesin divisâ, dixerunt aheneus, Horat.

——*Hic murus aheneus esto,*
Nil conscire sibi, nullâ pallescere culpâ

Ex hac voce producta alii item, per συναίρεσιν, fecê e contractam, exempta è penultima litterâ E & dixerunt *Ahenus*: Propert. *formæ celator aheneæ*, pro æneæ, vel æreæ. Eodem modo pro eburneus dixere *eburnus*.

c *Et glacie frænat*] Insignis metaphora, Glacies enim cursum fluminum sistit, eaque tipis suis quasi alligat & adstringit, ut fræno equi cursus sistitur, quod hoc loco est frænare lapsus aquarum. Glacie vero liquefactâ & solutâ, *mox decrescentia ripas Flumina præterent*, ut canit Horat. 4. ode 3.

Psalm CXLVIII.

a ROtatiles] Vox à Poëta, ut videtur, novata. Est autem rotatile, quod rotæ instar in orbem potest circumagi, quales sunt circuli illi cæleſtes, de quibus hic loquitur.

b *Vasta cete*] Vide Psal. 104.

c *Repostos*] pro repositos. Virg. *Manet alta mente repostum*. Et *impostor*, quasi impositor, qui fraudulenter aliis imponit. Vide Psal. 46.

Psalm.

Psalm. CXLIX.

a *Filiæ Sionis*] Id est, virgines & matronæ Hierosolymitanæ: Sicuti Horat. Ode 3. lib. 4.

Romæ principis urbium
Dignatur soboles, inter amabiles
Vatum ponere me choros.

Ubi per sobolem Romæ, intelligit adolescentes & cives Romanos, ex urbe Roma, tanquam ex matre, oriundos.

b *Pectine*] Pecten hoc loco idem est cum plectro, de quo suprà Psa. 32. Virg. l. *Iam pectine pulsa eburno.* Aliud instrumentum musicum est *multis* seu pectis, de quo, sicuti etiam de aliis ejus generis, vide Nomenclatorem Hadriani Junii.

Psalm. CL.

a *Nablijs*] Vide Psal. 32.

b *Cymbali*] De hoc, Psal. 68.

c *Sonoro*] Prosonitu, more Lucretii & Virgilii, quorum ille in primo:

Lepido quæ sunt fucata sonoro

Idem canor, pro cantu, dixit in quarto:

Parvus ut est cycni melior canor, ille gruum quam
Clamor in æthereis dispersus nubibus Austri.

HÆc quàm brevissimè in Psalterii hujus voces obscuriores annotasse sufficiat. Reliqua, quæ in eo latent Christianæ pietatis documenta & mysteria, aliis ex professo hoc agentibus relinquimus explananda.

Πάντων δόξα Θεῷ.

NATHAN

NATHAN CHYTRÆUS Lectori S.

HActenus explicui pueris minùs obvia verba,
Dicendi & vates difficilesque modos.
Tu postquam, mentemque tenes linguamque poëtæ
Nunc quoque cum sociis, si libet, illa cane.

Genus

Genus dicolon distrophon. Versus 1. Dactylicus hepta-
meter acatalectus. 2. Archilochius, constans ex
penthemimeri jambica & tribus trochæis,
Horat. lib. 1. od. 4.

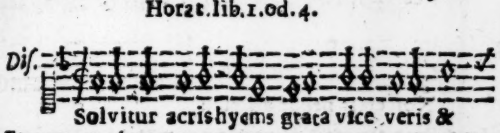

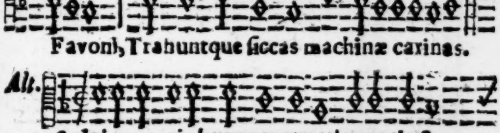

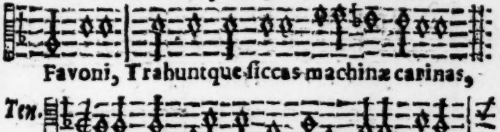

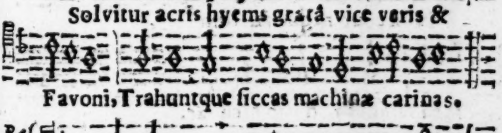

Genus,

Genus dicolon distrophon. Versus 1. Trochaicus dimeter catalecticus. 2. Iambicus trimeter catalecticus, Horat. lib. 2. ode 18.

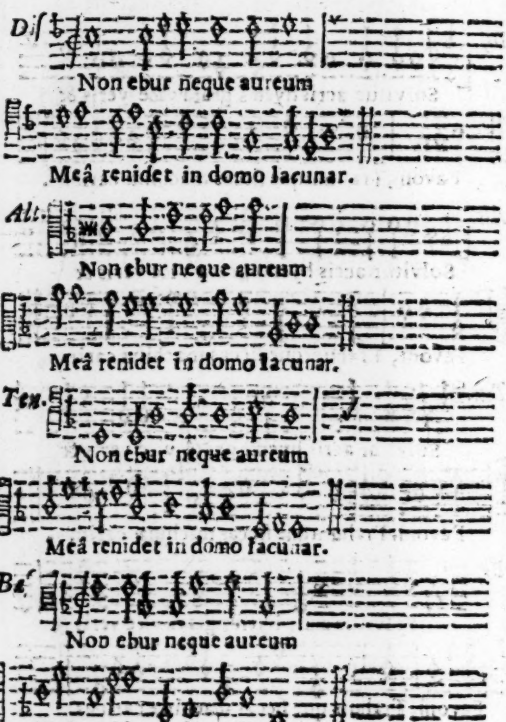

Genus

Genus dicolon triſtrophon. Verſus 1. & 2. Ionica à minore Sapphici trimetri acatalecti. 3. Ionicus à minore, Sapphicus acatalectus tetrameter. Horat. lib. 3. ode 12.

Diſcantus.

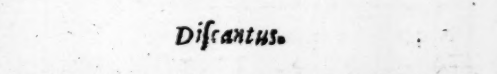

Miſerarum eſt neque amori dare ludum,

Altus.

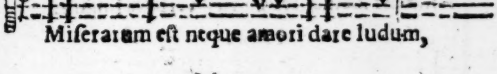

Miſerarum eſt neque amori dare ludum,

Tenor.

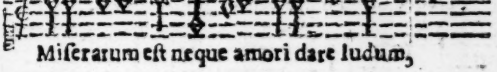

Miſerarum eſt neque amori dare ludum,

Baſſus.

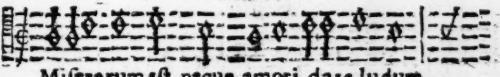

Miſerarum eſt neque amori dare ludum,

Diſ-

Discantus.

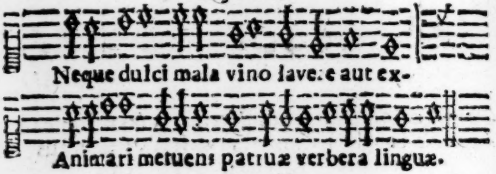

Altus.

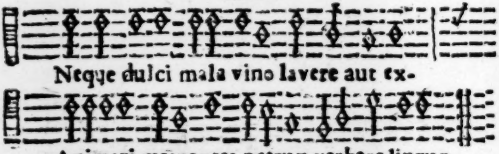

Tenor.

Bassus.

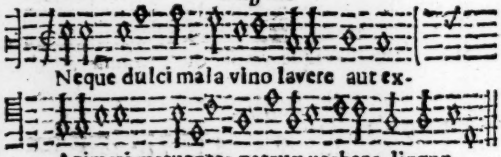

Genus

Genus dicolon distrophon Versus 1. Iambicus trimeter acatalect. 2. Sapphicus constans penthemimeri heroicâ, & dimetro Iambico. Horat. Epod. 11.

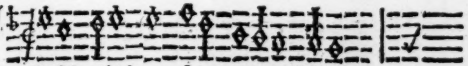

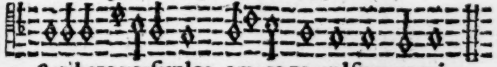

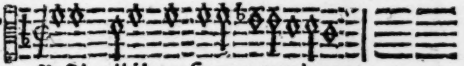

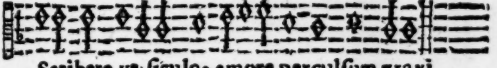

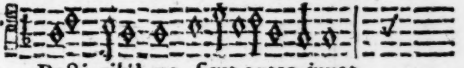

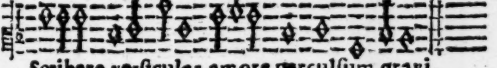

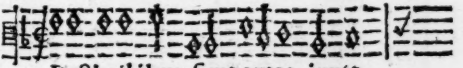

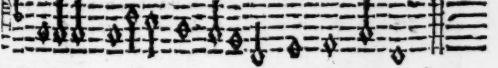

Genus

Genus dicolon distrophon. Versus, I. Heroicus, II. Archilochius, constans ex Iambico dimetro acatalect. & penthemimeri heroica Horat. Epod 13.

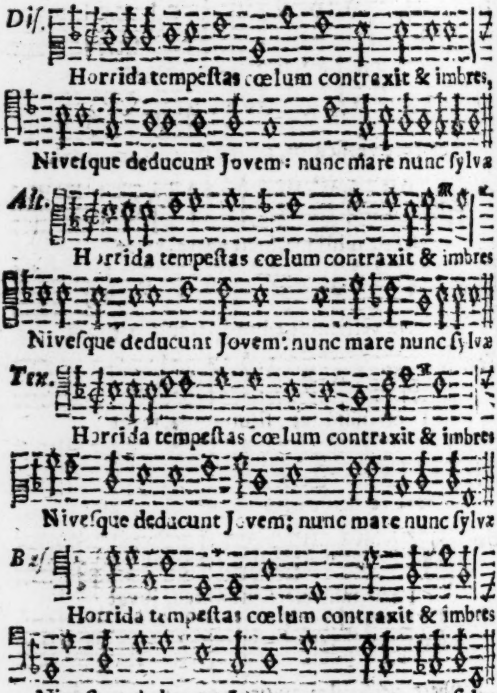

Genus

Genus dicolon diſtrophon. Verſus 1. Choriambicus dimeter acatalectus. 2. Choriambicus tetrameter acatalectus ex epitrito ſecundo, choriambis duobus & amphibrachy. Horat. lib. 1. od. 8.

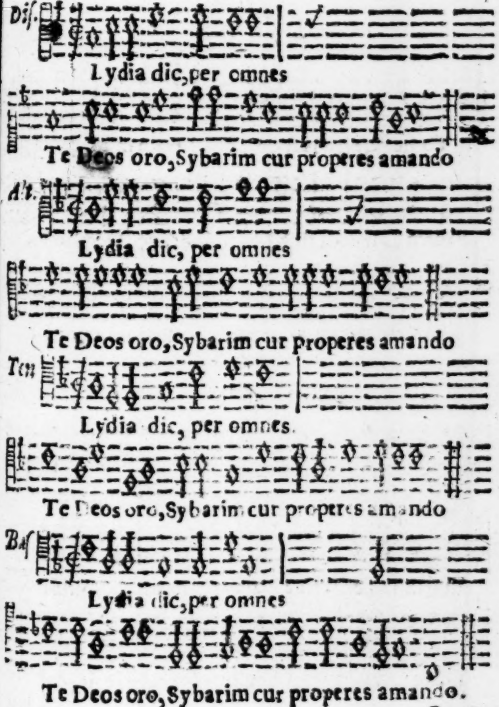

Genus

Genus monocolon : omnes verſus ſunt choriambici pentametri acatalecti. Horat. lib. 1. ode 11. & 12. & lib. 4. ode 10.

Diſcantus.

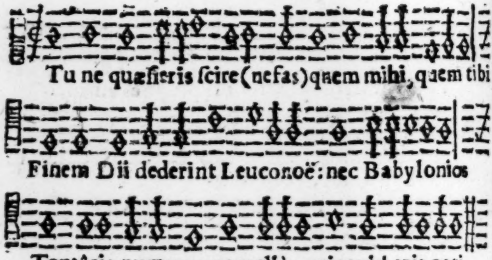

Altus.

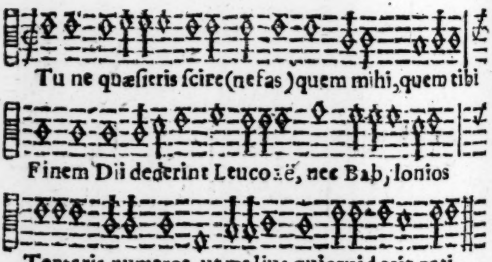

Tenor

Tenor.

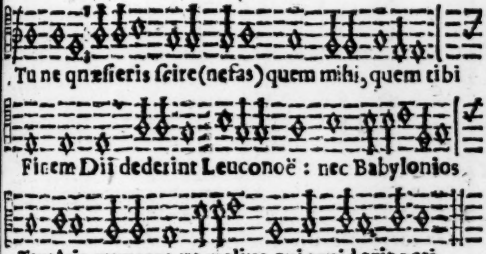

Baſſus.

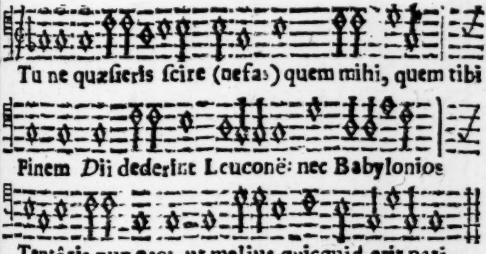

Genus

Genus Phalæcium, sive Hendecasyllabum.

Discantus.

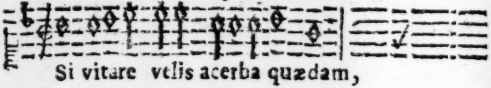

Si vitare velis acerba quædam,

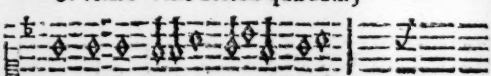

Et tristes animi cavere morsus:

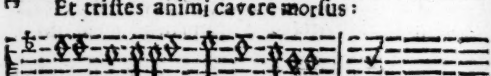

Nulli te facias nimis sodalem:

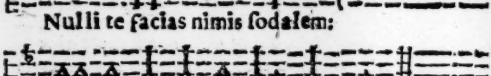

Gaudebis minùs, & minùs dolebis.

Altus.

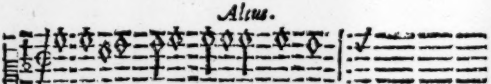

Si vitare velis acerba quædam,

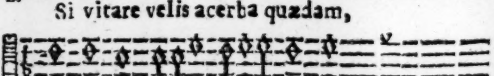

Et tristes animi cavere morsus:

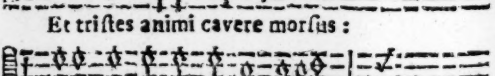

Nulli te facias nimis sodalem:

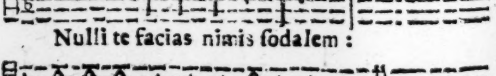

Gaudebis minùs, & minùs dolebis.

Tenor

Tenor.

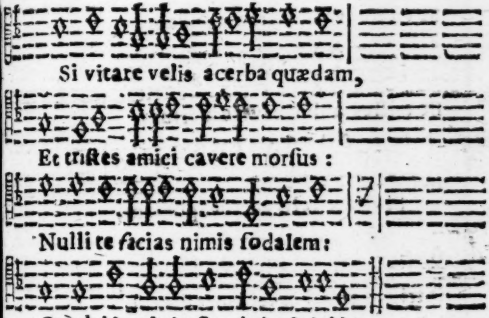

Baſſus.

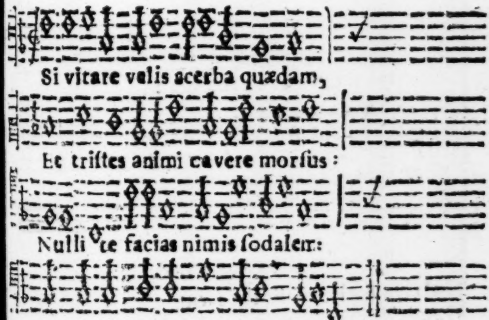

Alia

Alia melodia generis Phalæcii.

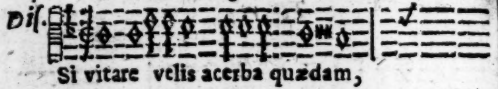

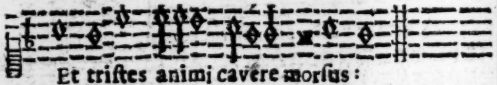

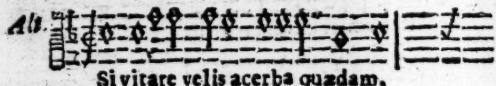

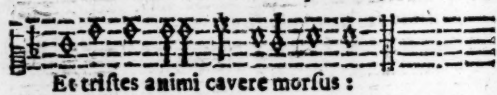

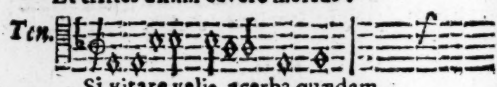

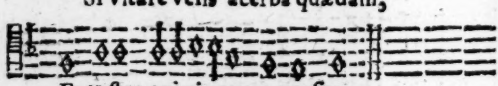

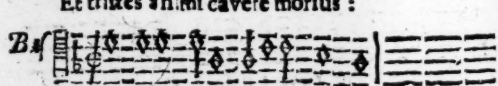

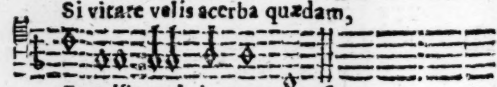

Nulli te facias nimis sodalem:
Gaudebis minùs, & minùs dolebis.

FINIS.